

Днябана 26фч



Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν

ΜΕΡΟΣ Α'

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
-----------------	----------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Διεθνείς Θεσμοί για το περιβάλλον

1.1 Εισαγωγή. Θεμελιώδεις έννοιες της οικολογικής σκέψης	9
1.2 Συνδιάσκεψη της Στοκχόλμης	17
1.3 Παγκόσμια Επιτροπή για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη (WCED)	18
1.4 Έκθεση Brundtland	20
1.5 Συνδιάσκεψη του ΟΗΕ για το περιβάλλον και την ανάπτυξη (UNCED)-Ρίο Ντε Τζανέιρο	22
1.6 Ο Οδηγός 21 (AGENDA 21)	25

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Πολιτική Περιβάλλοντος στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ιστορική Εξέλιξη και προοπτικές

2.1 Γενικά	30
2.2 Το Κλαμπ της Ρώμης	31
2.3 Δεκαετία '70-'80	32
2.4 Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη	32
2.5 Συνθήκη του Μάαστριχτ	35
2.5 Το Πέμπτο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον. Μια νέα στρατηγική για το περιβάλλον και την ανάπτυξη.	36
2.5.1 Περιβαλλοντικές προκλήσεις και προτεραιότητες	38
2.5.2 Επιλεγμένοι τομείς παρέμβασης	39
2.6 Διεύρυνση της δέσμης των μέσων-Τα Νέα Εργαλεία	42
2.6.1 Η αρχή της επικουρικότητας	43
2.7 Ευρωπαϊκά Βραβεία Στη Βιομηχανία Για Καλύτερο Περιβάλλον	43

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Εξέλιξη των αντιλήψεων για το Δίκαιο του περιβάλλοντος. Το πέρασμα από την Κανονιστική νομοθεσία στα Εθελοντικά Συστήματα Διαχείρισης

3.1. Διεθνές δίκαιο - Παγκόσμια Κοινότητα	46
3.2. Ευρωπαϊκό δίκαιο	50
3.3. Νομοθεσία και Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης	57
3.4. Συμπεράσματα	58

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Εθνικό Νομοθετικό και Διοικητικό Πλαίσιο για το Περιβάλλον

4.1 Στάδια εξέλιξης της ελληνικής Περιβαλλοντικής Νομοθεσίας	63
4.2. Κεντρικές Υπηρεσίες προστασίας Περιβάλλοντος	66
4.2.1. ΕΣΧΠ: Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας Περιβάλλοντος	66
4.2.2. ΥΠΕΧΩΔΕ	67
4.2.3. Λοιπά Υπουργεία με περιβαλλοντικές αρμοδιότητες	68
4.3. Περιφερειακές Υπηρεσίες προστασίας Περιβάλλοντος	69
4.3.1. Αρμοδιότητες Νομαρχών	70
4.3.2. Άλλες περιφερειακές υπηρεσίες	71
4.3.3. Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης	72
4.4. Πόροι της Διοίκησης για το Περιβάλλον	74
4.4.1. Έλεγχος τήρησης περιβαλλοντικών όρων. Ανταποδοτικά τέλη	74
4.4.2. Ειδικά τέλη διαχείρισης αποβλήτων	75
4.4.3 Διοικητικά πρόστιμα	76
4.4.4 Παρατηρήσεις σχετικά με τα διοικητικά πρόστιμα	76

ΜΕΡΟΣ Β'

ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ-ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Συστήματα Διασφάλισης Ποιότητας. Συστήματα Διαχείρισης Περιβαλλοντικής

5.1 Συστήματα Διασφάλισης Ποιότητας	80
5.1.1 Γενικά	80
5.1.2 Η έννοια της Ποιότητας	80
5.1.3 Η έννοια των Συστημάτων Διασφάλισης Ποιότητας-ISO	81

5.1.4 Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης και ISO 9000	85
5.1.5 Η έννοια της Ολικής Ποιότητας	86
5.1.6 Ολική Ποιότητα και ISO	86
5.2 Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης	88
5.2.1 Ανάπτυξη και εφαρμογή ενός Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης	92
5.2.2 Η εξωτερική επιθεώρηση από τον αρμόδιο φορέα πιστοποίησης	93
5.3 ISO 14000 - Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης. Γενικά	95
5.3.1 Στοιχεία ενός Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης ISO 14 000	97
5.3.2 Η σειρά ISO 14000	99
5.4 Συσχέτιση του ISO 14000 με το ISO 9000	100

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Αρχές του Ευρωπαϊκού Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και Επιθεώρησης (Eco Management and Audit Scheme)

6.1 Κανονισμός 1836/93 των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	104
6.2 Στόχοι του συστήματος EMAS	105
6.3 Διαδικασία συμμετοχής στο σύστημα EMAS	106
6.4 Πρακτικά βήματα για την εφαρμογή του EMAS	111
6.5 Διαδικασία πιστοποίησης	113
6.6 Οφέλη των Επιχειρήσεων	113
6.7 Υποχρεώσεις των κρατών-μελών	115
6.8 Ενέργειες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για το EMAS	115
6.9 Συμπεράσματα. Σύγκριση ISO 14000 και EMAS	116

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

Ελλάδα και Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης

Παράδειγμα Εφαρμογής-ΕΛΑΪΣ

7.1 Γενικά	121
7.2 Διαπίστευση περιβαλλοντικών διακριβωτών	122
7.3 Καταχώρηση των επιχειρήσεων	123
7.4 Ενημέρωση των επιχειρήσεων και του κοινού	124
7.5 Προώθηση της συμμετοχής των επιχειρήσεων	125
7.6 Κοινοτικά πιλοτικά προγράμματα	126
7.7 Μελέτη Περίπτωσης Ε Λ Α Ϊ Σ.	128
7.7.1 Εισαγωγή	128
7.7.2 Η πολιτική και η στρατηγική της επιχείρησης	131
7.7.3 Η πολιτικής της ΕΛΑΪΣ για την προστασία του περιβάλλοντος	133
7.8 Σύστημα Οικολογικής Διαχείρισης της ΕΛΑΪΣ	134
7.8.1 Μεθοδολογία Υλοποίησης Περιβαλλοντικής Πολιτικής ΕΛΑΪΣ	140

7.9 Συμπεράσματα	142
------------------------	-----

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	146
---------------------------	------------

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	
---------------------------	--

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα προβλήματα του περιβάλλοντος έχουν αναδειχθεί τις τελευταίες δεκαετίες, από τα σημαντικότερα ζητήματα τόσο στο επίπεδο της θεωρίας όσο και στο επίπεδο της διαμόρφωσης πολιτικών σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Η αυξανόμενη ενασχόληση επιστημόνων, πολιτικών, ομάδων πολιτών, κινημάτων με τα οξυμένα περιβαλλοντικά προβλήματα αποδεικνύει τη σημασία της περιβαλλοντικής πολιτικής, που διεκδικεί πρωταγωνιστικό ρόλο στο νέο τύπο αειφόρου ανάπτυξης, που είναι το ζητούμενο.

Ειδικότερα, τα θέματα περιβαλλοντικής διαχείρισης και ελέγχου, που αποτελούν και το αντικείμενο αυτής της εργασίας, συνιστούν πεδίο συζητήσεων και αναζητήσεων της τελευταίας δεκαετίας κυρίως, αλλά και πεδίο υλοποίησης συγκεκριμένων δράσεων τόσο από πλευράς των θεσμών (ευρωπαϊκή ένωση, εθνικές αρχές, νέοι θεσμοί) όσο και από πλευράς των επιχειρήσεων.

Η εργασία αυτή, πραγματεύεται τα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης και ελέγχου που έχουν θεσπιστεί στο διεθνές και ευρωπαϊκό περιβάλλον και ειδικότερα τις προϋποθέσεις και τις διαδικασίες εφαρμογής τους. Σκοπός αυτής της εργασίας, είναι να εξετάσει τις δυνατότητες που προσφέρουν τα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης και τα προβλήματα και τις δυσκολίες εφαρμογής τους. Για το λόγο αυτό εξετάζεται ως μελέτη περίπτωσης (case study) και η εφαρμογή των Συστημάτων Περιβαλλοντικής Διαχείρισης στην Ελλάδα και ειδικά σε επιλεγμένη βιομηχανία (από τις ελάχιστες που έχουν εφαρμόσει Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης στην Ελλάδα).

Μεθοδολογικά η εργασία στηρίζεται κυρίως σε δευτερογενείς πηγές (Κείμενα, Οδηγίες, Κανονισμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αρθρογραφία) αλλά και σε πρωτογενή εμπειρική έρευνα μιας μελέτης περίπτωσης, όπως συνέντευξη με την Υπεύθυνη του ΠΕΧΩΔΕ, κα Ιωαννίδου Ελ., για τη διάδοση του EMAS στην Ελλάδα, καθώς και συνέντευξη με τον Υπεύθυνο για τη Διασφάλιση Ποιότητας στην ΕΛΑΪΣ κ. Μπάστα Ι., τους οποίους και ευχαριστώ.

Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι δεδομένου ότι η υλοποίηση των Συστημάτων Περιβαλλοντικής Διαχείρισης βρίσκεται σε αρχικό στάδιο, όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες, η μεθοδολογική

προσέγγιση αυτή παρουσιάζει ορισμένα ενγενή προβλήματα. Η εργασία έχει χαρακτήρα κυρίως περιγραφικό και αναλυτικό, αφού δεν υπάρχει επαρκής βιβλιογραφία που να θεμελιώνεται στις εφαρμογές της πολιτικής, οι οποίες είναι περιορισμένες. Για το λόγο αυτό έγινε προσπάθεια ποιοτικής εμβάθυνσης σε μια μελέτη περίπτωσης (βιομηχανία ΕΛΑΪΣ), η οποία μας επιτρέπει να εξάγουμε συμπεράσματα για τις δυσκολίες εφαρμογής και τις δυνατότητες που μπορούν να αναπτυχθούν στο πλαίσιο μιας περιβαλλοντικής στρατηγικής της επιχείρησης.

Η διάρθρωση της εργασίας περιλαμβάνει οκτώ κεφάλαια.

Στο **Κεφάλαιο 1**, παρουσιάζεται η ιστορική εξέλιξη της περιβαλλοντικής πολιτικής και θεωρίας σε παγκόσμιο επίπεδο, με αναφορά στα σημαντικότερα γεγονότα των τελευταίων σαράντα χρόνων περίπου.

Αντίστοιχα στο **Κεφάλαιο 2**, αναφέρεται η εξέλιξη της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τα περιβαλλοντικά προβλήματα. Τις θεωρίες, πολιτικές και τα σημαντικότερα γεγονότα που χαρακτηρίζουν την ίδια περίοδο την Ευρώπη.

Στο **Κεφάλαιο 3**, γίνεται μια θεώρηση της εξέλιξης του δικαίου και των πολιτικών γύρω από το περιβάλλον, από αυτές του κανονιστικού τύπου σε νέου τύπου πολιτικές βασισμένες σε μη κανονιστικά-εθελοντικά πρότυπα, όπως τα Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης.

Σε συνέχεια των παραπάνω στο **Κεφάλαιο 4**, αναλύεται το ελληνικό νομοθετικό και διοικητικό πλαίσιο για το περιβάλλον.

Στο **Κεφάλαιο 5**, γίνεται παρουσίαση των συστημάτων διασφάλισης ποιότητας (ISO), της σχέσης τους με την ποιότητα του περιβάλλοντος και τα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης (ISO 14 000) σε παγκόσμιο επίπεδο καθώς και τον τρόπο εφαρμογής και τις συνέπειες της εφαρμογής τους σε επιχειρήσεις.

Και το επόμενο κεφάλαιο, το **Κεφάλαιο 6**, αναφέρεται στα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης αλλά σε Κοινοτικό επίπεδο με το Ευρωπαϊκό πρότυπο EMAS, την εφαρμογή του και τις δυνατότητες υιοθέτησής του. Στο ίδιο κεφάλαιο γίνεται μια συγκριτική ανάλυση των δυο προτύπων ISO 14 000 και EMAS.

Η ελληνική πραγματικότητα σχετικά με τα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης παρουσιάζεται στο **Κεφάλαιο 7**, σε επίπεδο θεσμικό αλλά και σε

επίπεδο των επιχειρήσεων. Συγχρόνως παρουσιάζεται ως μελέτη περίπτωσης η ελληνική επιχείρηση ΕΛΑΪΣ, η οποία έχει υιοθετήσει σύστημα διαχείρισης περιβάλλοντος.

Τέλος, στο **Κεφάλαιο 8**, πραγματοποιείται μια συστηματική παρουσίαση των συμπερασμάτων που προκύπτουν από την ολοκλήρωση της εργασίας.

Θα ήθελα επίσης, να ευχαριστήσω ιδιαίτερα την τριμελή επιτροπή, δηλαδή τους κ.κ. καθηγητή Π. Γετίμη (επιβλέπων), καθηγητή Π. Λουκάκη και επίκουρο καθηγητή Δ. Παπαϊωάννου, για το χρόνο που μου διέθεσαν και τις πολύτιμες συμβουλές τους σχετικά με την συστηματοποίηση της βιβλιογραφίας, ανάπτυξη της μεθοδολογίας και τεκμηρίωσης της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

ΜΕΡΟΣ Α΄

**ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΘΕΣΜΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

1.1 Εισαγωγή. Θεμελιώδεις έννοιες της οικολογικής σκέψης¹

«Η οικολογική σκέψη, που εδώ και λιγότερο από έναν αιώνα πήρε τη σημερινή της μορφή, διαμορφώθηκε σταδιακά έστω και κάτω από άλλα ονόματα στο πέρασμα της ιστορίας.

Αν οικολογία, κατά τον Hekel τον ιδρυτή της, είναι η "οικονομία της φύσης", τότε η οικολογική σκέψη είναι το σύνολο των ιδεών και απόψεων που επιχειρούν να βάλουν τάξη στην πολυτάραχη σχέση του ανθρώπου με τη φύση κατανοώντας τα προβλήματα που έχουν δημιουργηθεί στα χρόνια της συγκατοίκησης τους στην περασμένη επιφάνεια του πλανήτη.

A. Η διαδοχή των όντων- Η γένεση και η φθορά

Το πρώτο κοσμολογικό απόσπασμα και το αρχαιότερο από τα κείμενα των Προσωκρατικών που διασώθηκαν περιλαμβάνει τη θεώρηση του Αναξίμανδρου για τη διαδοχή των όντων μέσα από τη γένεση και τη φθορά τους. Η ουσία των όντων δεν είναι κανένα από τα στοιχεία της φύσης, αλλά το "άπειρον" από το οποίο γεννιούνται και εις το οποίο αποσυντίθενται κατά τη φθορά τους τα όντα, επανορθώνοντας την αδικία της γέννησής τους, το ένα απέναντι στο άλλο κατά την τάξη του χρόνου.

Αυτή η τόσο πρώιμη όσο και μεγαλοφυής τοποθέτηση παραπέμπει στη σύγχρονη οικολογική έννοια της "βιομάζας" ως κοινής ουσίας όλων των έμβιων, όπου η φθορά επανορθώνει τη διατάραξη του φυσικού κύκλου από τη γέννησή του.

¹ Δ. Παπαϊωάννου, (1997), "Θεμελιώδεις έννοιες της οικολογικής σκέψης ως βάσεις της οικολογικής παιδείας", άρθρο στη *Νέα Οικολογία*, 9/97, σελ. 30-32.

Η ιδέα του ισοζυγίου της μάζας μέσα από τη διαρκή γέννηση και φθορά είναι εμφανής.

B. Η φυσική αρμονία και ο ταραξίας της

Στο μύθο του Πρωταγόρα, ο Πλάτων παραδέχεται ότι ο άνθρωπος γεννήθηκε ελαττωματικός από τη φύση του, χωρίς ιδιαίτερες ιδιότητες για να επιβιώσει. Γι' αυτό ο Προμηθέας έκλεψε την ευφυΐα από την Παλλάδα Αθηνά- της Παλλάδας- και τη φωτιά από τον Ήφαιστο και τα δώρισε στον άνθρωπο, που δημιούργησε στη συνέχεια τον τεχνικό πολιτισμό και διατάραξε τις φυσικές ισορροπίες.

Δυστυχώς, δεν μπορούσε να του δωρίσει και τη σοφία, γιατί αυτή βρισκόταν διπλοκλειδωμένη στο ναό της Σοφίας. Έτσι, ο άνθρωπος έγινε μαθητευόμενος μάγος που ακόμα δεν μπορεί να συμμαζέψει τις συνέπειες των έργων του και τις καταστροφικές δυνάμεις που έχει εξαπολύσει.

Η ιδέα που εξ αντιθέτου προκύπτει από το μύθο είναι εκείνη της αρμονίας της φύσης μέσα από την ισόρροπη ανάπτυξη των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων των όντων, μετασχηματίστηκε από τους κατοπινούς με τη μορφή της “θείας πρόνοιας”, της “αρμονίας της φύσης”, της “θείας διατήρησης της ισορροπίας των ειδών”, ή της “αρμονίας του Σύμπαντος”, που σε τελική ανάλυση λειτούργησαν και ως στατικός αντίποδας της εξελικτικής δυναμικής της αρχικής ιδέας.

Αυτό θα μπορούσε να καταλογίσει κανείς στις ιδέες αυτές ήταν η υπεραισιοδοξία από την αυτονόητη παρουσία του Θεού, ως υπέρτατου εγγυητή της φυσικής ισορροπίας, μέσα από τη δύναμή του να αποτρέψει τον άνθρωπο να προχωρήσει σε ανεπανόρθωτες καταστροφές. Αυτό καθησύχασε επί αιώνες την ανθρωπότητα η οποία εθελοτυφλούσε μπρος σε ολοφάνερες καταστροφές της φύσης, που καθημερινά συμβαίνουν.

Και θα έπρεπε να έρθουν οι δαρβινιστές και οι οικονομολόγοι, αργότερα, για να αναβαθμίσουν τα περιεχόμενα των θεωριών αυτών.

Γ. Οι νέες έννοιες - Οι φυσιοδίφες

Εν τω μεταξύ, όμως, και στο περιθώριο της κυρίαρχης ιδεολογίας που προωθούσε τις παραπάνω έννοιες, οι φυσιοδίφες διαμόρφωναν νέες έννοιες-κλειδιά, που προετοιμάζαν το έδαφος για την οικολογία. Τέτοιες είναι:

- **Το “πεπερασμένο της Φύσης”**, που αντιτίθεται στο απεριόριστο των φυσικών πόρων και της δυνατότητας των φυσικών οικοσυστημάτων να αντιμετωπίζουν παρατεταμένες διαταράξεις.
- **Η χρησιμότητα όλων των ειδών της φύσης**, που το καθένα τους επιτελεί κάποιο ρόλο (πρώιμη ιδέα της τροφικής αλυσίδας)
- **Η ισορροπία ως βασική αρχή ζωής**, μέσα από τον ανταγωνισμό των ειδών της, τις περιοδικές κρίσεις και τον “αγώνα για επιβίωση”.
- **Οι μεταβολές στο κλίμα**, που στην αρχαιότητα θεωρούνταν ως καπρίτσιο της φύσης ή των θεών, στο πλαίσιο της θείκης δικαιοσύνης του μονοθεϊσμού αλλάζουν όψη, θεωρούμενες ως ευλογία ή κατάρα για τις καλές πράξεις ή τις αμαρτίες του ανθρώπου αντίστοιχα.

Παρ’ όλα αυτά, η επίδραση της ζωής πάνω στο κλίμα δεν μπορεί να μείνει απαρατήρητη. Η παροχή υγρασίας, η πρόκληση βροχής και ο μετριασμός της θερμοκρασίας από το δάσος αποτελούν αντικείμενο μελετών κι ανακοινώσεων που επιβεβαιώνουν τη μακροχρόνια πείρα, ότι η εκτεταμένη αποδάσωση και αποψίλωση έκανε το κλίμα πιο ξηρό και πιο ηπειρωτικό.

Από άλλους επιστήμονες διαπιστώνεται μέσα στους αιώνες ή βαθμιαία θέρμανση της εύκρατης ζώνης στο βόρειο ημισφαίριο, που αποδίδεται στην αποδάσωση και την αποψίλωση του εδάφους.

- **Η αλυσίδα των όντων**

Ο θεός δημιούργησε τα όντα ως αλληλένδετο σύνολο, ως κρίκο κάποιας αόρατης αλυσίδας. Αν κάποιος κρίκος της σπάσει, τότε σπάει η αλυσίδα και μαζί μ’ αυτή και η φυσική αρμονία.

Φυσιοδίφες αλλά και φιλόσοφοι και πολιτικοί (π.χ. Βολταίρος) ασχολούνται στους νεότερους χρόνους με την “αλυσίδα των όντων”. Άλλοι ασχολούνται με τη

θέση του ανθρώπου στην αλυσίδα και την πιθανή διατάραξή της, καθώς και αν εκείνη με τη χρήση της ευφυίας του αλλάζει προς όφελός του.

Για πρώτη φορά επίσης ανοίγει μια συζήτηση για την επίδραση των εξαφανιζομένων ειδών στην αλυσίδα των όντων και τη φυσική αρμονία. Η δε ευθύνη του ανθρώπου στην εξαφάνιση ορισμένων ειδών αρχίζει, λόγω του αλύπητου κυνηγιού, να αποτελεί σημαντικό ενδεχόμενο.

Οι Ευρωπαίοι στοχαστές του Διαφωτισμού Condorcet, Godwin και Mathlthus, μπορεί να είχαν συλλάβει την πρωταρχική ιδέα της “φέρουσας ικανότητας” (carrying capacity), της ύπαρξης δηλαδή οριακών δυνατοτήτων στη φύση, δεν είχαν όμως σίγουρα αντιληφθεί τις επιπτώσεις που θα είχε στο περιβάλλον η ανθρώπινη επέμβαση και συμπεριφορά. Στο τέλος του 18ου αιώνα ακόμη και οι πιο ριζοσπαστικοί διανοητές, θεωρούσαν την ύπαρξη ενός σταθερού φυσικού περιβάλλοντος ως προϋπόθεση για κάθε είδους πρόοδο του ανθρώπου. Η γη κατά τη σκέψη του Διαφωτισμού θα καλλιεργούνταν “σαν ένας κήπος” και η προοπτική της περιβαλλοντικής υποβάθμισης εξ αιτίας της ανθρώπινης δραστηριότητας δεν φαίνεται να ήταν στην προβληματική της εποχής.

Δ. Η ώρα της οικολογίας

Το σύνολο των ιδεών και εννοιών που σχηματίστηκαν κατά το παρελθόν παίρνει τη μορφή ολοκληρωμένης κοσμοθεωρίας από έναν δαρβινιστή του 19ου αιώνα, τον Ernest Hekel, ο οποίος το 1866, στο σύγγραμμα του Γενική Μορφολογία των οργανισμών, διατείνεται, μεταξύ άλλων, ότι “το πιο σημαντικό για το μέγεθος ενός πληθυσμού ατόμων του ίδιου είδους είναι η ποσότητα και η ποιότητα των προϋποθέσεων επιβίωσης” που προφανώς παρέχεται από το περιβάλλον.

Για πρώτη φορά έτσι τίθενται οι βάσεις ενός ξεχωριστού κλάδου της βιολογίας, της Οικολογίας ως διδασκαλίας της οικονομίας της φύσης ή ως επιστήμης των σχέσεων των έμβιων με το περιβάλλον τους. Οι οργανισμοί δεν είναι μόνοι τους στον κόσμο, περιστοιχίζονται από φίλους και εχθρούς και είναι βουτηγμένοι σε ένα εξωτερικό περιβάλλον που λειτουργεί ως πηγή πλεονεκτημάτων γι’ αυτούς αλλά και ως σύνολο από αντίξωων συνθηκών. Κατά

συνέπεια, η εξέλιξη και η ευόδωσή τους εξαρτάται από την ικανότητα προσαρμογής στο γύρω τους περιβάλλον.

Από τη στιγμή εκείνη και για περίπου έναν αιώνα, οι βιολόγοι-οικολόγοι βρίσκονται βουτηγμένοι σ' έναν γοητευτικό κόσμο σχέσεων και αλληλεπιδράσεων μεταξύ των έμβιων και του περιβάλλοντός τους.»

Ε. Η βιομηχανική επανάσταση. Μοντέλα Ανάπτυξης.

Αυτό τον κρίσιμο αιώνα όμως η σταδιακή ανάπτυξη της βιομηχανίας με κορύφωσή της τη βιομηχανική επανάσταση (19ος αιώνας), έρχεται να αλλάξει ριζικά τις δομές της κοινωνίας. Οι νέες κοινωνικοπολιτικές και οικονομικές αντιλήψεις “απαιτούν” μαζική παραγωγή για την ικανοποίηση των συνεχώς αυξανόμενων -με γεωμετρική πρόοδο- αναγκών των ανθρώπων. Όπως αναφέρεται αναλυτικά από τον Γ. Μυλόπουλο, (“Από την προστασία του περιβάλλοντος στην αειφόρο περιβαλλοντική διαχείριση”):

«Για να ανταποκριθεί η βιομηχανική παραγωγή στο υψηλό επίπεδο ζήτησης, εκμεταλλεύεται συμπαγείς μορφές ενέργειας, όπως ο άνθρακας και το πετρέλαιο. Προκειμένου να λειτουργούν σ' αυτά τα νέα δεδομένα όμως οι παραγωγοί προσανατολίζονται πια σε νέες θεωρίες ανάπτυξης, με βασικότερη αυτή της “τεχνοκρατικής” θεωρίας², στην οποία βασίστηκε η ανάπτυξη του σύγχρονου πολιτισμού και η οποία ενώ έχει τις ρίζες του στον 19ο αιώνα κυριάρχησε και κατά τη διάρκεια του 20ου.

Σύμφωνα με την τεχνοκρατική θεωρία¹ το βάρος δίνεται στο τρίπτυχο α) θεωρία της εξέλιξης, β) επιστημονική εξειδίκευση και γ) οικονομική ανάπτυξη, με προτεραιότητα στην τεχνολογική πρόοδο. Για την επίτευξη αυτών των στόχων απαιτείται εκμετάλλευση πρώτων υλών από τη βιομηχανία, η υπερβολική κατανάλωση ορυκτών ενεργειακών και άλλων εξαντλήσιμων φυσικών πόρων, ενώ οι ποσότητες ρυπογόνων εκπομπών υπερβαίνουν τις αμυντικές ικανότητες της φύσης. Δημιουργείται έτσι περιβαλλοντική κρίση με αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία των ανθρώπων όσο και στην παραγωγικότητα. Κάτω από αυτές τις συνθήκες οι οικονομικές απαιτήσεις για την αποκατάσταση των ζημιών στο

² Γ. Μυλόπουλος, (1996), “Από την προστασία του περιβάλλοντος στην αειφόρο περιβαλλοντική διαχείριση”, άρθρο στη Γεωπολιτική, 9-10/96, σελ. 12-13.

περιβάλλον, δεν μπορούν να ικανοποιηθούν καθώς η παραγωγή πλούτου είναι μειωμένη λόγω της οικονομικής ύφεσης.

Οι βιομηχανικές χώρες συνειδητοποίησαν, μετά την πρώτη πετρελαϊκή κρίση, την οικονομική σημασία της ποιότητας του περιβάλλοντος, καθώς οι πρώτες ύλες, οι ενεργειακοί και οι ανθρώπινοι πόροι προέρχονται και επηρεάζονται από το φυσικό περιβάλλον. Η διαχείριση της φύσης³ επομένως, αποδείχθηκε να μην έχει μεγάλη σχέση με τη διαδικασία κατανόησής της και αυτό που συνέβη τελικά στον σύγχρονο τεχνοκρατικό πολιτισμό, ήταν ότι ο άνθρωπος αδιαφόρησε για τα όρια και τις δυνατότητες του περιβάλλοντος, αφού τοποθετήθηκε πάνω από τη φύση από την οποία προήλθε.

Η πρόοδος της ανθρωπότητας, συνδέθηκε με την επιστήμη και την τεχνολογία, καθώς και ο υλικός προσανατολισμός του σύγχρονου τεχνολογικού πολιτισμού, οδηγώντας τον πλανήτη στα σημερινά αδιέξοδα. Αν η πρόοδος του ανθρώπου μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσα από την υποβάθμιση και την καταστροφή του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων στους οποίους στηρίχθηκε η ανάπτυξη, τότε η θεωρία της τεχνολογικής προόδου σίγουρα επιφυλάσσει σοβαρούς κινδύνους.

Ξεφεύγοντας από το περιθώριο που τους είχε οδηγήσει η τεχνολογική αντίληψη, οι οικολόγοι ωριμάζουν και ξεκινούν μετά το 1960 τη δράση τους προς την οικολογική σκέψη και τη διατήρηση της ποιότητας ζωής.

Εμφανίζεται, υπό αυτό το πρίσμα, τις τελευταίες δεκαετίες η "οικολογική" ή "πράσινη" θεωρία⁴ η οποία υποστηρίζει ότι η ανάπτυξη δεν συμβιβάζεται με τη διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας και συνεπώς δεν μπορεί με κανένα τρόπο να οδηγήσει στη διαχρονική συντήρηση της ζωής στη γη. Η επιστήμη και η τεχνολογία, ως υπεύθυνες για τη σημερινή κατάσταση του περιβάλλοντος, αποτελούν ένα μέρος του προς επίλυση προβλήματος και συνεπώς δεν πρέπει και δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την έξοδο από την κρίση. Οι έννοιες της τεχνολογικής προόδου και της οικονομικής ανάπτυξης τίθενται σε αμφισβήτηση

³ Μ. Δαμίγος, (1996), "Συστήματα Διαχείρισης και ελέγχου του περιβάλλοντος και επιχειρήσεις", άρθρο Ανακύκλωση "Αφιέρωμα στην περιβαλλοντική Διαχείριση", 12/96, σελ. 11.

⁴ Γ. Μυλόπουλος, (1996), "Από την προστασία του περιβάλλοντος στην αιεφόρο περιβαλλοντική διαχείριση", άρθρο στη Γεωπολιτική, 9-10/96, σελ. 12-13.

και υποστηρίζεται μια μάλλον παθητική, αλλά σίγουρα περισσότερο φιλική στάση του ανθρώπου απέναντι στη φύση και το περιβάλλον.

Και οι δυο αυτές θεωρίες χαρακτηρίστηκαν ακραίες και δεν δημιούργησαν τις προϋποθέσεις εκείνες οι οποίες θα αποδώσουν τις αρτιότερες περιβαλλοντικές λύσεις για τα σημαντικά περιβαλλοντικά προβλήματα. Σε μια προσπάθεια συμβιβασμού των δυο αυτών ακραίων τάσεων για το μέλλον του κόσμου, φτάνουμε σε ένα τρίτο μοντέλο αυτό της Αειφόρου ανάπτυξης⁵ (sustainable development)⁶, μόλις στα τέλη της δεκαετίας του 1980».

Η παραδοχή της Αειφόρου ή Βιώσιμης ανάπτυξης προτείνει ένα εναλλακτικό μοντέλο για την περιβαλλοντική διαχείριση και το μέλλον του κόσμου, σύμφωνα με το οποίο η προσπάθεια για κάλυψη των σημερινών αναγκών δεν υπονομεύει την αντίστοιχη προσπάθεια και των μελλοντικών γενιών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες. Ξεκινώντας από την ανάγκη διασφάλισης της προτεραιότητας της ζωής εντός οικολογικών ορίων, δεν απορρίπτει τη συμβολή της επιστήμης και την αισιόδοξη προοπτική της προόδου, αντιμετωπίζει όμως κριτικά ένα παρελθόν όπου κυριαρχούσαν μονότονα οι αρχές της τεχνολογικής προόδου, της επιστημονικής εξειδίκευσης και της οικονομικής ανάπτυξης.

Στο πλαίσιο αυτό, η αειφόρος ανάπτυξη ορίστηκε ως “ανάπτυξη η οποία ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να διακυβεύει την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες”. Η ανάπτυξη αυτή συνεπάγεται τη διατήρηση της γενικής ισορροπίας και αξίας του αποθέματος φυσικού κεφαλαίου, τον επαναπροσδιορισμό των βραχυπρόθεσμων, μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων κριτηρίων αξιολόγησης κόστους / οφέλους, και των μέσων που θα ανταποκρίνονται σε πραγματικά κοινωνικοοικονομικά δεδομένα και αξίες της κατανάλωσης και συντήρησης, και

⁵ Γ. Μυλόπουλος, (1995), “Από την Περιβαλλοντική προστασία στην Αειφόρο Ανάπτυξη”, *Πρακτικά 2ου Διεθνούς Συνεδρίου για την Τεχνολογία Περιβάλλοντος*, HELECO '95, TEE, Αθήνα, τ. II σελ. 315-322.

⁶ Turner, R. Kerry, (1993), “Sustainable Environmental Economics and Management. Principles & Practice”, Belhaven Press.

την δίκαιη κατανομή και χρήση των πόρων μεταξύ εθνών και περιοχών σε όλον τον κόσμο. Η αειφόρος ανάπτυξη⁷ χαρακτηρίζεται από το γεγονός ότι:

- **εξασφαλίζει την διατήρηση της συνολικής ποιότητας της ζωής,**
- **εξασφαλίζει τη διαρκή αξιοποίηση των φυσικών πόρων,**
- **αποφεύγει την πρόκληση μόνιμων περιβαλλοντικών ζημιών.**

Με άλλα λόγια, ο ορισμός της περικλείεται στην παραίνεση: “Μη τρως τον σπόρο που θα σου χρειασθεί για να σπείρεις τη σοδιά της επόμενης χρονιάς.” Ο ορισμός αυτός έχει το καλό ότι εισάγει ένα στοιχείο ρεαλισμού στη συζήτηση γύρω από την αειφόρο ανάπτυξη. Στην πράξη, συνεπώς, η έννοια της αειφορίας συνδέεται στενά με την προοπτική μιας κοινωνίας ή μιας περιφέρειας ή όλου του πλανήτη να εξασφαλίσει διαρκή ανάπτυξη και πρόοδο ενώ στην περίπτωση των μεμονομένων επιχειρήσεων, την προοπτική τους να διατηρήσουν τον ισολογισμό τους.

⁷ Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ΓΔ XI για την Ποιότητα της Ζωής, (1993), “Στόχος η αειφορία. Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σχετικά με την πολιτική και τη δράση για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη”, Βρυξέλλες, σελ. 48.

1.2 Συνδιάσκεψη της Στοκχόλμης

Ο προβληματισμός για την προστασία του περιβάλλοντος και η εξέλιξη της περιβαλλοντικής πορείας σε παγκόσμιο επίπεδο ξεκίνησε επίσημα το 1972 στη Στοκχόλμη. Στη Στοκχόλμη συγκεντρώθηκαν εθνικές αντιπροσωπείες από 113 Κράτη (αναπτυγμένα και αναπτυσσόμενα) και οριοθέτησαν τα "δικαιώματα" των ανθρωπίνων κοινωνιών και των πολιτών τους σ' ένα υγιές και παραγωγικό περιβάλλον. Τα αποτελέσματα της Συνδιάσκεψης στη Στοκχόλμη ήταν πολύ σημαντικά και υπήρξαν στη συνέχεια σημείο αναφοράς αλλά και αφετηρία περιβαλλοντικής δράσης σε περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο. Πρόκειται για την περίφημη Διακήρυξη, το Σχέδιο Δράσης με 109 Συστάσεις και τη δρομολόγηση δημιουργίας της UNEP (Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον) η οποία συστήθηκε τον ίδιο χρόνο μετά από σχετική απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ.

Στη Συνδιάσκεψη αυτή δεν υιοθετήθηκαν νομικά κείμενα υποχρεωτικού χαρακτήρα (hard law) και παρατηρήθηκε έλλειψη επαρκούς εμβάθυνσης στις ουσιαστικές αιτίες της παγκόσμιας περιβαλλοντικής κρίσης. Από το σύνολο των μη υποχρεωτικών κειμένων (soft law) (βλ. Κεφάλαιο 3) της Συνδιάσκεψης προκύπτει η σύνδεση της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης με την εξασφάλιση ενός ευνοϊκού φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος⁸. Οι παραπάνω όμως παρατηρήσεις μένουν σε επίπεδο επιφανειακό χωρίς να πραγματοποιούνται προσπάθειες για περαιτέρω επιμερισμό των ευθυνών και της αναγνώρισης των υποχρεώσεων διορθωτικής δράσης. Παρόλα αυτά η Συνδιάσκεψη της Στοκχόλμης είναι σταθμός στην πορεία της περιβαλλοντικής πολιτικής και νομοθεσίας μιας και δηλώνει -έστω και αποσπασματικά- για πρώτη φορά το πρόβλημα.

Θα περιμένουμε 20 χρόνια μετά, στη Συνδιάσκεψη του ΟΗΕ για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη (Rio de Janeiro-1992), να γίνουν προσπάθειες πιο ουσιαστικής αντιμετώπισης των προβλημάτων του περιβάλλοντος θίγοντας πολιτικές και οικονομικές παραμέτρους όπως αυτές εκφράζονται στα πλαίσια της κρατούσας αναπτυξιακής διαδικασίας. Η διεθνής κοινότητα σε κυβερνητικό

⁸ Γρηγορίου Π., Σαμιώτης Γ., Τσάλτας Γρ.,(1993), "Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών (Rio De Janeiro) για το περιβάλλον και την Ανάπτυξη. Νομική και Θεσμική διάσταση", σελ. 29-30, Αθήνα.

επίπεδο αναγνωρίζει πλέον την απόλυτη αλληλεξάρτηση περιβάλλοντος και ανάπτυξης, τις κοινές αλλά διαφορετικές ευθύνες και υποχρεώσεις των Κρατών μελών της Διεθνούς Κοινότητας κ.λ.π.

Κατά τη διάρκεια της εικοσαετίας μεταξύ των δυο Συνδιασκέψεων 1972 και 1992 παρατηρούμε ραγδαίες εξελίξεις σχετικά με τον τομέα του περιβάλλοντος όπως η εκρηκτική αύξηση των παγκόσμιων περιβαλλοντικών προβλημάτων (φαινόμενο του θερμοκηπίου, ερημοποίηση, μείωση του στρατοσφαιρικού όζοντος κ.α.), η έντονη δραστηριοποίηση των πολιτών για την ανάληψη περιβαλλοντικής δράσης αλλά και η θέληση των παραγόντων της αναπτυξιακής διαδικασίας για επαναπροσδιορισμό κάποιων παραμέτρων της που συνεπάγεται ενδεχόμενα και άμεσα οικονομικά οφέλη. Αυτοί ακριβώς οι παράμετροι οδηγούν στη σύνταξη και δημοσιοποίηση της Έκθεσης “Το κοινό μας μέλλον” ή “Έκθεση Brundtland” που συντάχθηκε από την Παγκόσμια Επιτροπή για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη (WCED-1987).

1.3 Παγκόσμια Επιτροπή για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη (WCED)⁹.

«Η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ με την Απόφαση 38/161, 1983 (38th Session) αποφάσισε τη δημιουργία της Παγκόσμιας Επιτροπής για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη (WCED) ή Επιτροπή Brundtland. Πρόεδρος της επιτροπής αυτής ορίστηκε από το Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ, η Dr. Gro Harlem Brundtland από τη Νορβηγία και αντιπρόεδρος ο Dr. Mansour Khalid από το Σουδάν. Ο στόχος αυτής της επιτροπής ήταν η σύνταξη της Έκθεσης “Το κοινό μας μέλλον” ή “Έκθεση Brundtland” όπως ονομάστηκε. Για το σκοπό αυτό τα δύο βασικά μέλη η πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος επέλεξαν την ομάδα που θα εργαστεί για αυτήν, επιλέγοντας άτομα από τους πολιτικούς χώρους, από την επιστημονική κοινότητα αλλά και επιχειρηματίες, με σαφή πλειοψηφία μελών από τις αναπτυσσόμενες χώρες. Αξίζει να σημειωθεί ότι στα πλαίσια της Επιτροπής ως ειδικού και ανεξάρτητου οργάνου, τα μέλη έπρεπε να δράσουν ως άτομα με τη συγκεκριμένη ιδιότητα και αρμοδιότητα και όχι ως αντιπρόσωποι των κυβερνήσεών τους. Άσχετα όμως αν σύμφωνα με την Απόφαση 38/161 καθορίζονταν συγκεκριμένες κατευθύνσεις (Terms of Reference) βάση των

⁹ Γρηγορίου Π., Σαμιώτης Γ., Τσάλας Γρ.,(1993), “Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών (Rio De Janeiro) για το περιβάλλον και την Ανάπτυξη. Νομική και Θεσμική διάσταση”, σελ. 30-33, Αθήνα.

οποίων θα δραστηριοποιούταν η Επιτροπή, σε συνεργασία με την UNEP, η οποία προετοίμαζε έκθεση σχετικά με τις περιβαλλοντικές προοπτικές για το 2000 και μετά¹⁰.

Η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ ζήτησε από την Επιτροπή να διαμορφώσει μια δέσμη συστάδων για ένα παγκόσμιο οδηγό αλλαγών, ο οποίος θα προτείνει μακροχρόνιες περιβαλλοντικές στρατηγικές που θα συμβάλλουν προς την επίτευξη του στόχου της αειφόρου/αυτοσυντηρούμενης ανάπτυξης (sustainable development) μέχρι το 2000 και πέραν αυτού. Παράλληλα θα γινόταν ειδική διερεύνηση του ζητήματος της συνεργασίας χωρών σε διαφορετικό στάδιο οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης στα πλαίσια αυτά, ενώ θα εξέταζε τρόπους αποτελεσματικής αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών προβλημάτων από τη διεθνή κοινότητα και τέλος θα βοηθούσε την παγκόσμια κοινότητα να διαμορφώσει μια μακροχρόνια προοπτική δράσης για τις επόμενες δεκαετίες. Αξίζει να σημειωθεί σε αυτό το σημείο, ότι οι παραπάνω ενέργειες δεν ήταν ανώδυνες αλλά συνάντησαν την αντίσταση πολλών κυβερνήσεων οι οποίες ουσιαστικά απαιτούσαν την αποσύνδεση του περιβάλλοντος από την οικονομία, με ισοπέδωση των ανισοτήτων μεταξύ των χωρών ώστε να προκύπτει θέμα αναπτυξιακής βοήθειας κ.α.¹¹

Έδρα της Επιτροπής που προαναφέραμε ήταν η Γενεύη και τον Μάιο του 1984 πραγματοποιήθηκε εκεί η πρώτη οργανωτική συνάντηση. Σε αυτή τη συνάντηση επιλέγηκαν τα παρακάτω θέματα κλειδιά με γνώμονα τα οποία θα γινόταν η ερευνά της:

1. Πληθυσμός, περιβάλλον και ανάπτυξη
2. Ενέργεια: Περιβάλλον και Ανάπτυξη
3. Βιομηχανία: Περιβάλλον και Ανάπτυξη
4. Επάρκεια τροφίμων, γεωργία, δασοκομία: Περιβάλλον και Ανάπτυξη
5. Ανθρώπινοι Οικισμοί: Περιβάλλον και Ανάπτυξη
6. Διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις: Περιβάλλον και Ανάπτυξη
7. Συστήματα Υποστήριξης Αποφάσεων για διαχείριση περιβάλλοντος
8. Διεθνής Συνεργασία

Οι ουσιαστικές εργασίες της Επιτροπής τελείωσαν το Φεβρουάριο του 1987, ενώ η Έκθεση Brundtland δημοσιεύτηκε τον Απρίλιο του ίδιου έτους. Να

¹⁰Γρηγορίου Π., Σαμιώτης Γ., Τσάλτας Γρ.,(1993), "Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών (Rio De Janeiro) για το περιβάλλον και την Ανάπτυξη. Νομική και Θεσμική διάσταση",Αθήνα.

¹¹ Βλ. WCED (1987) op. cit. pp. x-xv.

σημειωθεί ότι η υποδομή που είχε ήδη δημιουργηθεί για της ανάγκες της Επιτροπής -της οποίας ο ρόλος έληξε το Δεκέμβριο του 1987- εξακολουθεί να χρησιμοποιείται αφού λειτουργεί "Κέντρο για το Κοινό μας Μέλλον" με επιδίωξη την πραγματοποίηση των στόχων της Έκθεσης Brundtland και άλλων φιλοπεριβαλλοντικών πολιτικών.»

1.4 Έκθεση Brundtland¹²

«Η Παγκόσμια Επιτροπή για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη (WCED) έκλεισε τον κύκλο της αφήνοντας ένα σημαντικό πολιτικό κείμενο το οποίο χαρακτηρίστηκε ως "το πλέον σημαντικό ντοκουμέντο της δεκαετίας του '80 για το μέλλον του κόσμου"¹³. Και αυτό γιατί κατάφερε να παρουσιάσει με επιστημονική εγκυρότητα βασικές παραμέτρους οι οποίοι συνθέτουν το περιβαλλοντικό πρόβλημα σε παγκόσμιο επίπεδο και να προσδώσει τους βασικούς τρόπους και μέσα για τον επαναπροσδιορισμό της ανάπτυξης και την υλοποίηση του στόχου της αειφόρου ή αυτοσυντηρούμενης ανάπτυξης. Έγινε όμως και το πρώτο ουσιαστικά συστηματικό επιστημονικό εργαλείο, το οποίο μπορούσε να υιοθετηθεί σε παγκόσμιο επίπεδο και να επηρεάσει δραστικά διεθνείς τάσεις και στόχους (Βλ. επόμενη παράγραφο για την επίδραση της Έκθεσης Brundtland στην Συνδιάσκεψη του Ρίο).

Επίκεντρο της θέσης της είναι η τεκμηρίωση της διαπίστωσης ότι περιβάλλον και ανάπτυξη βρίσκονται σε μια διαδικασία αλληλεξαρτώμενης και αλληλοτροφοδοτούμενης κρίσης η οποία οδηγεί σε αδιέξοδο. Για την αντιμετώπιση αυτής της κατάστασης απαιτείται συνειδητοποίηση του προβλήματος, ανάληψη άμεσης δράσης και καταμερισμός των ευθυνών κ.α. σε όλα τα επίπεδα κοινωνικά, οικονομικά, πολιτικά, στην πορεία της αειφόρου ανάπτυξης η οποία προωθεί την αρμονική συνύπαρξη μεταξύ των ανθρωπίνων όντων και του ανθρώπου με τη φύση. Ο όρος "αειφόρος ανάπτυξη" (sustainable

¹² Π. Γρηγορίου, Γ. Σαμιώτης, Γρ. Τσάλτας, (1993), "Η Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών (Rio De Janeiro) για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη. Νομική και Θεσμική Διάσταση. Παράρτημα: Τα νομικά κείμενα της Συνδιάσκεψης.", Αθήνα.

¹³ Βλ. WCED (1987) *op. cit.* Το κείμενο της Έκθεσης αποτελείται από συνολικά 400 σελίδες (Έκδοση Oxford University Press).

development)¹⁴ δηλαδή "η ανάπτυξη που ανταποκρίνεται στις ανάγκες του παρόντος χωρίς να περιορίζει τη δυνατότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες"¹⁵, προκύπτει από την Έκθεση Brundtland ως λύση των περιβαλλοντικών και αναπτυξιακών αδιεξόδων. Ειδική προτεραιότητα δίνεται στην προσπάθεια ικανοποίησης των αναγκών των αναπτυσσόμενων χωρών.

Ωστόσο είναι σκόπιμο να αναφερθεί ότι η προσπάθεια σύνταξης της έκθεσης αυτής συνέπεσε χρονικά με την γενική και αντικειμενική διαπίστωση αδυναμίας συνέχισης της "παραδοσιακής" αναπτυξιακής διαδικασίας αλλά και το σημαντικό επιστημονικό υλικό το οποίο είχε ήδη προϋπάρξει με τον ανάλογο συνάμα προβληματισμό γύρω από αυτό¹⁶.

Όλα τα παραπάνω δεν υποβαθμίζουν αντίθετα ισχυροποιούν τη σοβαρότητα και την αξιοπιστία της Έκθεσης η οποία χρησιμοποιήθηκε ευρύτατα από τους κυβερνητικούς παράγοντες και μηχανισμούς αφού ήταν "παιδί" διεθνούς οργανισμού, και δημιουργήθηκε με τη συμβολή επιστημόνων και πολιτικών από πολλές χώρες ενώ απέφευγε τις ακραίες θέσεις και προτάσεις.»

¹⁴ Η έννοια αυτή δεν χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά από την Έκθεση Brundtland, αλλά σε κείμενα της UNEP, FAO κ.α (1980), αλλά επαναπροσδιορίστηκε και εκλαϊκεύτηκε με εμπνευσμένο τρόπο.

¹⁵ Βλ. "Our Common Future, supra note 10, σελ. 43 & Περιοδικό "Νέα Οικολογία" τεύχη 69,91 και 93-94.

¹⁶ Ενδεικτικά: The Global 2000 Report to the President, 1981, World Conservation Strategy, 1980, ή και έργα των Επιτροπών Brandt και Palme.

1.5 Συνδιάσκεψη του ΟΗΕ για το περιβάλλον και την ανάπτυξη (UNCED)-Ρίο Ντε Τζανέιρο, 3-14 Ιουνίου 1992¹⁷.

Η νέα Συνδιάσκεψη για το περιβάλλον έχει αφιετηρία την Απόφαση 44/228 (22 Δεκεμβρίου 1989) της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ. Η Συνδιάσκεψη αυτή επρόκειτο να αποτελέσει ένα διεθνές forum για την εναρμόνιση των στόχων της προστασίας του περιβάλλοντος και της αναπτυξιακής διαδικασίας και περαιτέρω να υιοθετήσει κείμενα που θα προωθούσαν τον παραπάνω σκοπό.

Συνοπτικά αναφέρουμε ότι το προπαρασκευαστικό στάδιο της Συνδιάσκεψης του ΟΗΕ για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη ήταν μια ιδιαίτερα σύνθετη διαδικασία η οποία λειτούργησε σε πολλά επίπεδα για την υλοποίηση του τελικού της στόχου. Στα πλαίσια αυτά και με κυρίαρχο το ρόλο της Προπαρασκευαστικής Επιτροπής εργάσθηκαν για τρία περίπου χρόνια εκπρόσωποι κρατών, η Γραμματεία της UNCED, εξειδικευμένοι οργανισμοί και προγράμματα του ΟΗΕ, μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ), φορείς του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα με ενδιαφέρον ή εξειδίκευση σε θέματα που επρόκειτο να απασχολήσουν τη μελλοντική Συνδιάσκεψη.

Σε αυτή τη Συνδιάσκεψη προκαλεί μεγάλη εντύπωση η σημαντική κινητοποίηση της διεθνούς κοινότητας με αποκορύφωμα την εντυπωσιακή παρουσία αρχηγών Κρατών ή Κυβερνήσεων του Πλανήτη¹⁸.

«Η Συνδιάσκεψη του Ρίο λειτούργησε σε δυο επίπεδα. Το πρώτο και σημαντικότερο αφορά την κυβερνητική (διπλωματική) Συνδιάσκεψη η οποία πραγματοποιήθηκε στο "Rio Centro", ένα κτιριακό συγκρότημα που δημιουργήθηκε ειδικά γι' αυτό το σκοπό. Παράλληλα υπήρξε ιδιαίτερη δραστηριοποίηση των ΜΚΟ (Global Forum), με επίκεντρο το Ξενοδοχείο Gloria, καθώς και των αυτοχθόνων πληθυσμών (indigenous peoples) σε χώρο έξω από το Ρίο.

Όπως προαναφέραμε στο προπαρασκευαστικό στάδιο της Συνδιάσκεψης είχε γίνει σημαντική προεργασία από τα μέλη. Παρόλα αυτά όμως υπήρχαν

¹⁷ Π. Γρηγορίου, Γ. Σαμιώτης, Γρ. Τσάλτας, (1993), "Η Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών (Rio De Janeiro) για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη. Νομική και Θεσμική Διάσταση. Παράρτημα: Τα νομικά κείμενα της Συνδιάσκεψης.", Αθήνα, σελ. 43-53

¹⁸ Σύμφωνα με Απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ η εκπροσώπηση των Κρατών Μελών του έπρεπε να είναι σε επίπεδο αρχηγού κράτους ή κυβέρνησης.

σημαντικές εκκρεμότητες και σημεία τριβής μεταξύ των κρατών τα οποία έπρεπε να διευθετηθούν κατά τη διάρκεια της Συνδιάσκεψης. Τα βασικότερα σημεία αντιδράσεων αφορούσαν το πρόβλημα των χρηματικών πόρων που έπρεπε να παραχωρηθούν στο Νότο ως βοήθεια από το Βορρά καθώς και οι φορείς διαχείρισής τους. Επίσης οι αναπτυσσόμενες χώρες είχαν σοβαρές αντιρρήσεις για την αποδοχή του Global Environment Facility ως βασικού χρηματοδοτικού μηχανισμού και επιθυμούσαν την ουσιαστική του αναδιάρθρωση. Το ίδιο θέμα είχε προκύψει και κατά το στάδιο διαπραγμάτευσης της Σύμβασης για τη Βιολογική Ποικιλομορφία. Στη συνέχεια σημαντικό σημείο αντιπαράθεσης υπήρξαν το θέμα της προστασίας των δασών (παράδειγμα Μαλαισίας) καθώς και τα τμήματα της Agenda 21 σχετικά με το κλίμα και την ατμόσφαιρα.

Παρά τις τριβές και τις αντιδράσεις η Συνδιάσκεψη του ΟΗΕ για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη, στις 14 Ιουνίου, υιοθέτησε με σχετική απόφαση (resolution)¹⁹:

- 1. τη Διακήρυξη του Ρίο για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη**
- 2. τον Οδηγό 21 (Agenda 21) και**
- 3. τη Δήλωση Αρχών για τη Διαχείριση, Διατήρηση και Αυτοσυντηρούμενη Ανάπτυξη των Δασών Όλων των Τύπων.**

Πρόκειται για νομικά κείμενα μη δεσμευτικού χαρακτήρα τα (soft law) οποία υιοθετήθηκαν με consensus από τη Συνδιάσκεψη και σύμφωνα με τη σχετική απόφαση έπρεπε περαιτέρω να προωθηθούν στην επόμενη τακτική σύνοδο του ΟΗΕ για ανάλογη διαδικασία αποδοχής τους.

Εκτός από τα τρία προηγούμενα κείμενα, στα πλαίσια της Συνδιάσκεψης τέθηκαν για υπογραφή και οι δυο Συμβάσεις (hard law), δηλ. η Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλομορφία και η Σύμβαση Πλαίσιο για την Αλλαγή του Κλίματος. Τα δυο κείμενα συγκέντρωσαν 153 υπογραφές Κρατών στη διάρκεια της Συνδιάσκεψης ενώ τα υπέγραψε και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Ιδιαίτερη δημοσιότητα δόθηκε στην άρνηση των ΗΠΑ να υπογράψουν τη Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλομορφία και -σε μικρότερο βαθμό- στην ανάλογη στάση της Μαλαισίας σχετικά με τη Σύμβαση για την Αλλαγή του Κλίματος.

¹⁹ Π. Γρηγορίου, Γ. Σαμιώτης, Γρ. Τσάλτας, (1993), "Η Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών (Rio De Janeiro) για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη. Νομική και Θεσμική Διάσταση. Παράρτημα: Τα νομικά κείμενα της Συνδιάσκεψης.", Αθήνα.

Περαιτέρω αποφασίσθηκε: α) η ανάπτυξη των ανθρωπίνων ικανοτήτων και η ενίσχυση των θεσμών στις αναπτυσσόμενες και τις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες ώστε να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις της Agenda 21, β) η άμεση δρομολόγηση διαδικασιών διαπραγμάτευσης σύμβασης για την ερημοποίηση γ) η πραγματοποίηση Παγκόσμιας Συνδιάσκεψης για την Αυτοσυντηρούμενη Ανάπτυξη των Κρατών που αποτελούνται από Μικρά Νησιά και δ) η εκτίμηση του προβλήματος της υπερεκμετάλλευσης των βιολογικών πόρων της ανοικτής θάλασσας και ειδικότερα των ειδών μακράς αποδημίας καθώς και αλιευμάτων που κινούνται σε επαφή με το βυθό.

Όλα τα παραπάνω, όπως είναι κατανοητό, απαιτούν μηχανισμούς υλοποίησης, οι οποίοι είναι πολύπλοκοι και χρονοβόροι. Σε αυτό το πλαίσιο είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικό ότι στον ΟΗΕ υπήρχε ήδη μια κινητοποίηση στα πλαίσια των αποφάσεων και κατευθύνσεων της UNCED. Συγκεκριμένα η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ (47η Σύνοδος, 1992) αποφάσισε τη δημιουργία Επιτροπής για την Αυτοσυντηρούμενη Ανάπτυξη (Commission on Sustainable Development), με σκοπό την προώθηση υλοποίησης του Agenda 21 καθώς και των άλλων κειμένων που υιοθετήθηκαν από την UNCED.

Ειδική μνεία θα πρέπει να γίνει για τα μέλη των μη κυβερνητικών οργανώσεων (ΜΟΚ), τα οποία σε συνδυασμό με την αναβαθμισμένη ουσιαστική τους παρέμβαση και την αριθμητική τους αύξηση αποτέλεσαν ένα χαρακτηριστικό και σημαντικό φαινόμενο στις τελευταίες δεκαετίες παγκόσμια. Οι οργανώσεις αυτές λειτούργησαν σε κάποιο βαθμό, ως παράλληλος και ανταγωνιστικός πόλος στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος σε σχέση με τις κυβερνήσεις και τους κυβερνητικούς φορείς γενικά. Ο ανταγωνιστικός τους ρόλος έγκειται στην ουσιαστική δράση για το περιβάλλον η οποία αντικειμενικά υποκαθιστά τις ελλείψεις ή την απουσία κυβερνητικής δραστηριοποίησης και βέβαια στη θετική τους συμβολή με την άσκηση κριτικής και τη δημοσιοποίηση στοιχείων που αφορούν πράξεις ή παραλείψεις των κυβερνήσεων σε περιβαλλοντικά θέματα.

Στη Συνδιάσκεψη της Στοκχόλμης για παράδειγμα υπήρξε η έκδοση από τους ΜΚΟ μιας ad hoc εξειδικευμένης εφημερίδας ("Stockholm Conference

ECO")²⁰ η οποία είχε ως σκοπό την άμεση πληροφόρηση για τις εξελίξεις της συνάντησης, πέρα από τα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης, επαναλήφθηκε - κυρίως με πρωτοβουλία των Φίλων της Γης (FOE)- σε πολλές συνδιασκέψεις του ΟΗΕ, σε συναντήσεις της Παγκόσμιας Επιτροπής Φαλαινοθηρίας (IWC) κ.λ.π.

Μέχρι το 1992 οι ΜΚΟ με αντικείμενο το περιβάλλον αυξήθηκαν σε αριθμό αλλά κυρίως ενδυναμώθηκε το επίπεδο ουσιαστικής παρέμβασής τους. Καθιερώθηκε η συμμετοχή τους σε διεθνείς διασκέψεις, συνέδρια, όργανα αλλά έχουν προσφέρει έργο και στην επεξεργασία και διαμόρφωση διεθνών συμβάσεων (IUCN, IERB, ICBP) κ.λ.π. Η κυβερνητική Συνδιάσκεψη μέσα από τις αποφάσεις της (Agenda 21 κ.λ.π.) ανέδειξε τους ΜΚΟ σε αναβαθμισμένα υποκείμενα δράσης για την υλοποίηση του στόχου της αειφόρου ανάπτυξης.

Τέλος, αναφέρουμε η Συνδιάσκεψη στο Ρίο, έδωσε την ευρεία δυνατότητα σε μια ποικιλία ΜΚΟ με διαφορετικές ιδεολογίες, πρακτικές αλλά και αντικείμενα ενδιαφέροντος (περιβαλλοντικές-οικολογικές κ.λ.π. οργανώσεις) να συνυπάρξουν και να δημιουργήσουν στενούς δεσμούς συνεργασίας.»

1.6 Ο Οδηγός 21 (AGENDA 21)²¹

«Πρόκειται για ένα, τόσο κατανοητό όσο και δυναμικό, Πρόγραμμα Δράσης για υιοθέτηση και υλοποίηση από τις κυβερνήσεις της UNCED. Προβλέπει δράση σε όλους τους τομείς της διαρκούς ανάπτυξης που αφορά τον Πλανήτη, από την ημέρα υιοθέτησής του μέχρι τον 21 αιώνα.

Η φιλοσοφία υποστήριξης της δράσης αυτής περνά μέσα από τη συνειδητή διαπίστωση ότι η ανθρωπότητα βρίσκεται ίσως στο τελευταίο στάδιο της ιστορίας της. Να γιατί το βάρος θα πέσει από την αρχή στη βασική ανάγκη

²⁰ Π. Γρηγορίου, Γ. Σαμιώτης, Γρ. Τσάλτας, (1993), "Η Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών (Rio De Janeiro) για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη. Νομική και Θεσμική Διάσταση. Παράρτημα: Τα νομικά κείμενα της Συνδιάσκεψης.", Αθήνα, σελ. 49-53.

²¹ Π. Γρηγορίου, Γ. Σαμιώτης, Γρ. Τσάλτας, (1993), "Η Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών (Rio De Janeiro) για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη. Νομική και Θεσμική Διάσταση. Παράρτημα: Τα νομικά κείμενα της Συνδιάσκεψης.", Αθήνα, σελ. 50-55.

αλλαγής των πολιτικών²² που ακολουθούν τα κράτη, σε συνδυασμό με όλες τις οικονομικές δραστηριότητες απ' όπου και αν αυτές προέρχονται ή εκφράζονται και με όραμα την αναγκαία αλλαγμένη βάση μιας κατανόησης της ουσίας και των στόχων της ανθρώπινης δράσης στο περιβάλλον.

Ο Οδηγός 21 αποτελεί ένα ιστορικό ήδη, όσο και μνημειώδες, τεχνοκρατικό κείμενο, με έντονη την πολιτική διάσταση όλων των προβλημάτων που αντιμετωπίζει στα πλαίσια δρομολόγησης μέτρων για την επίλυσή τους. Τα 40 κεφάλαια χωρίζονται σε ένα περιεκτικό σε έννοιες προοίμιο και τέσσερις μεγάλες ενότητες, μέσα από τις οποίες επιχειρείται ο συνδυασμός της ίσης και παράλληλης εξέλιξης όλων των συνιστωσών και παραμέτρων του αναπτυξιακού φαινομένου.

Το Προοίμιο

Οι επτά παράγραφοι του Προοιμίου, αναλύουν τις κύριες κατευθυντήριες γραμμές του Οδηγού 21, όπως αυτές απορρέουν από τη συνολική ανάλυση του πολυσέλιδου κειμένου του Προγράμματος Δράσης που ακολουθεί.

Με βάση τα μεγάλα αναπτυξιακά προβλήματα που αντιμετωπίζει η σύγχρονη διεθνής κοινότητα και με έμφαση σε εκείνα που αναφέρονται στην ανισότητα της οικονομικής προώθησης / αύξησης, στη φτώχεια, την πείνα, τα προβλήματα υγείας και την καταστροφή των οικοσυστημάτων, τα κράτη καλούνται σε γενική συσπείρωση ώστε να ολοκληρωθούν οι αναπτυξιακοί και περιβαλλοντικοί στόχοι που αφορούν όλους, ανεξαιρέτως.

Κύριοι εταίροι στην προσπάθεια αυτή είναι πρωτίστως τα κράτη, μέσα από ολοκληρωμένες εθνικές πολιτικές, στρατηγικές και σχεδιασμούς, ο συντονισμός των οποίων περνά μοιραίως από τον ρόλο-κλειδί των Ηνωμένων Εθνών, που με τη σειρά του συμπληρώνεται από τη σημαντική στήριξη του όλου εγχειρήματος από τους ειδικευμένους οργανισμούς του συστήματος Ο.Η.Ε. Στην όλη προσπάθεια, η συμμετοχή των διαπεριφερειακών οργανισμών θεωρείται προϋπόθεση και συνεπικουρείται από τη συμμετοχική δράση των Μ.Κ.Ο. και άλλων ομάδων.

Στα πλαίσια σεβασμού των κυρίων και βασικών αρχών της Διακήρυξης για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη οι κύριοι εταίροι, τα κράτη, περιγράφονται

²² Π. Γρηγορίου, Γ. Σαμιώτης, Γρ. Τσάλτας, (1993), "Η Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών (Rio De Janeiro) για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη. Νομική και Θεσμική Διάσταση. Παράρτημα: Τα νομικά κείμενα της Συνδιάσκεψης.", Αθήνα, σελ. 55-57.

ανάλογα με τις διαφορετικές καταστάσεις, δυνατότητες και προτεραιότητες που αντιμετωπίζουν. Έτσι γίνεται από την αρχή ξεκάθαρο ότι στο χώρο ενός γενικότερου όσο και θεωρητικού διαχωρισμού ανάμεσα σε Βορρά και Νότο, διαγράφονται τέσσερις επιμέρους κατηγορίες κρατών:

- οι αναπτυγμένες χώρες,
- οι αναπτυσσόμενες χώρες,
- οι χώρες σε μεταβατικό οικονομικό στάδιο
- οι Ελάχιστες Αναπτυγμένες Χώρες.

Τέλος, γίνεται από την αρχή αποδεκτό ότι το πρόβλημα εξακολουθεί να παραμένει έντονα οικονομικό στην επίλυσή του. Γι' αυτό και γίνεται ιδιαίτερη μνεία για την ανάγκη υιοθέτησης από τα κράτη νέων οικονομικών πολιτικών, οι οποίες και μέσω του ρόλου των ειδικευμένων οργανισμών του συστήματος Ο.Η.Ε., θα μπορούσαν να ενδυναμώσουν αποτελεσματικά τις όποιες σημερινές δυνατότητες αντιμετώπισης, τόσο του γήινου περιβαλλοντικού προβλήματος όσο και της προώθησης των διαδικασιών ολοκλήρωσης του φαινομένου της διαρκούς ανάπτυξης.

α) Οι κοινωνικές και οικονομικές διαστάσεις του αναπτυξιακού και περιβαλλοντικού προβλήματος

Η πρώτη ενότητα του Οδηγού 21 επιχειρεί μια βαθιά τομή στα μεγάλα κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα της ανθρωπότητας, στην προσπάθειά της να εγκαθιδρύσει μια νέα μορφή συνολικής συνεργασίας, τόσον αναφορικά με τους εταίρους όσο και με τα αντικείμενα του τελικού στόχου, στα πλαίσια ενός συνεχούς και εποικοδομητικού διαλόγου. Ανάγκη υιοθέτησης αυτής της νέας πολιτικής, παραμένει έντονη αλληλεξάρτηση της κοινωνίας όλων των εθνών και η προτεραιότητα για διαρκή ανάπτυξη.

Το όλο εγχείρημα περνά μέσα από την καλλιέργεια ενός διεθνούς οικονομικού κλίματος, κατάλληλου να προωθήσει τη διαρκή ανάπτυξη, να απελευθερώσει το εμπόριο και να το συμφιλιώσει με την περιβαλλοντική πολιτική, προβλέποντας τις απαραίτητες χρηματο-οικονομικές πηγές για τις αναπτυσσόμενες χώρες και τέλος ενθαρρύνοντας περιβαλλοντικές και αναπτυξιακές μακρο-οικονομικές πολιτικές.

β) Διατήρηση και διαχείριση των πηγών για την ανάπτυξη

Η δεύτερη ενότητα του Οδηγού 21 είναι η πλέον σημαντική από την πλευρά της δρομολόγησης πολιτικών δράσης για την περιβαλλοντική προστασία. Ειδικότερα αναφέρεται σε δύο μεγάλες κατηγορίες πολιτικών, που έχουν σχέση, αφενός με την κατά κατηγορίες πολιτικών, που έχουν σχέση, αφενός με την κατά κατηγορίες περιβαλλοντική προστασία και αφετέρου με την πρόληψη και προστασία από τοξικά απόβλητα και επικίνδυνες ουσίες.

γ) Ενίσχυση του ρόλου των μεγάλων κοινωνικών ομάδων και οργανώσεων

Η τρίτη ενότητα του Οδηγού 21 είναι αφιερωμένη στην ενίσχυση της συμμετοχής και του δυναμικού ρόλου των μεγάλων κοινωνικών ομάδων, φορέων και οργανώσεων στη λήψη των αποφάσεων, των σχετικών με θέματα ανάπτυξης και περιβαλλοντικής διαχείρισης και προστασίας. Ο ρόλος αυτός καθίσταται ουσιαστικά αναγκαίος όταν πρόκειται ειδικότερα για αποφάσεις που έχουν σχέση με τις κοινότητες στις οποίες οι ομάδες αυτές διαβιούν. Για το λόγο αυτό το σημαντικότερο μέσο διευκόλυνσης της συμμετοχής αυτής παραμένει η δυνατότητα πληροφόρησης και ενημέρωσης.

Τρεις μεγάλες ομάδες / κατηγορίες των φορέων αυτών αναφέρονται αναλυτικά στα κεφάλαια που ακολουθούν. Πρόκειται για τις μεγάλες ομάδες ατόμων της κοινωνίας, τους μεγάλους κοινωνικούς φορείς και τις οργανώσεις και τέλος τους φορείς των εργαζομένων και των επιστημονικών και τεχνολογικών κοινοτήτων.

δ) Μέσα υλοποίησης

Το κείμενο της τέταρτης και τελευταίας αυτής ενότητας είναι το μόνο που δεν υιοθετήθηκε στο σύνολό του στο προπαρασκευαστικό στάδιο της κατάρτισης των κειμένων του Οδηγού 21, αλλά στο τελικό στάδιο Συνδιάσκεψης. Περιλαμβάνει επτά κεφάλαια όπου γίνεται προσπάθεια να αναλυθούν οι μηχανισμοί και τα μέσα υλοποίησης των επιταγών του Οδηγού 21, όπως αυτές αναλύθηκαν μέχρι τώρα.

Με βάση το κείμενο της Απόφασης της Γ.Σ. (44/228) της 22ας Δεκεμβρίου 1989, όπου μεταξύ άλλων η Συνδιάσκεψη εκαλείτο να προσδιορίσει τις μεθόδους και τους μηχανισμούς πρόβλεψης νέων και συμπληρωματικών χρηματοδοτικών

πηγών, ειδικότερα για τις αναπτυσσόμενες χώρες, με στόχο την υλοποίηση προγραμμάτων περιβαλλοντικού περιεχομένου, η Γραμματεία της Συνδιάσκεψης είχε προβλέψει την κατάρτιση σχεδίων καταλόγων ενδεικτικών προβλέψεων για κάθε ένα από τα κεφάλαια που προηγήθηκαν, ιδιαίτερα δε αναφορικά με το κόστος υλοποίησης των επιταγών τους στις αναπτυσσόμενες χώρες.»

1.7 GATT και Περιβάλλον

Κλείνοντας τον κύκλο της αναφοράς στην παγκόσμια στρατηγική για το περιβάλλον, είναι επιβεβλημένο να αναφερθούμε στη Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (GATT) η οποία ρυθμίζει και προσδιορίζει τους κανόνες του διεθνούς εμπορίου, διαπραγματεύεται τις εμπορικές συμφωνίες άρα θα πρέπει να στοχεύει και στην αειφόρο ανάπτυξη. Μια από τις βασικότερες θέσεις που αναπτύχθηκαν στη Συνδιάσκεψη του Ρίο και φανερώνει το ρόλο της GATT ήταν ότι η αειφόρος ανάπτυξη αποτελεί τον παράγοντα ισορροπίας μεταξύ του εμπορίου και των αναγκών του περιβάλλοντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

2.1 Γενικά

Οι πρώτες κοινοτικές πρωτοβουλίες στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος ανάγονται στο έτος 1972 στο Παρίσι (όπως θα δούμε παρακάτω η πρώτη συνάντηση για τον άνθρωπο και το περιβάλλον πραγματοποιήθηκε το 1968 στη Ρώμη, "Κλάμπ Ρώμης"), σε μια Σύνοδο των αρχηγών των κρατών-μελών της Κοινότητας. Παρά το γεγονός ότι έπρεπε να ξεπεραστεί ένα τεράστιο εμπόδιο, αυτό της μη πρόβλεψης ανάληψης δράσεων στον τομέα του περιβάλλοντος από τα κράτη της Ευρωπαϊκής κοινότητας, με βάση τη Συνθήκη της Ρώμης²³ (οι Συνθήκες ΕΚΑΧ και ΕΚΑΕ διέθεταν ορισμένες εξουσίες σχετικά με το περιβάλλον).

Η Κοινότητα παρόλα αυτά κατόρθωσε να διαμορφώσει μια βασική περιβαλλοντική πολιτική στα θέματα προστασίας του περιβάλλοντος μετά το 1970 και την πετυχημένη και ραγδαία οικονομική ανάπτυξη που σημειώθηκε ως τότε στις χώρες-μέλη. Και αυτό γιατί η δεκαετία του 1970 ξεκίνησε με φανερά τα σημάδια των περιβαλλοντικών επιπτώσεων εξαιτίας της ταχείας ανάπτυξης (όξινη βροχή στα δάση της Ευρώπης κ.α.). Η κραυγή διαμαρτυρίας υπήρξε εντονότατη και μετέτρεψε το ζήτημα της προστασίας του περιβάλλοντος σε μείζον πολιτικό ζήτημα.

Πράγματι, τα προβλήματα ήταν ήδη σημαντικά δεδομένου ότι η μόλυνση δεν γνωρίζει εθνικά σύνορα. Η στενή γεωγραφική γειτνίαση των χωρών της Κοινότητας σήμαινε ότι τα απόβλητα της μιας χώρας "μεταφέρονταν" στην άλλη μέσω του νερού ή του αέρα και όχι μόνο. Μια λύση σε αυτού του είδους τα περιφερειακά προβλήματα ήταν επιβεβλημένη.

²³ Η Συνθήκη της Ρώμης αποτελεί την ιδρυτική συνθήκη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας ως μια Οικονομική Κοινότητα.

Ένας ακόμη σημαντικός παράγοντα προς την ανεύρεση άμεσης λύσης αναγνωρίστηκε και ο οικονομικός παράγοντας. Διαφορές στα περιβαλλοντικά δεδομένα από χώρα σε χώρα -π.χ. αύξηση κόστους παραγωγής στις χώρες που η εθνική νομοθεσία επιβάλλει συσκευές ελέγχου των εκπομπών καυσαερίων σε αντιδιαστολή με άλλη χώρα η οποία δεν επιβάλλει τέτοια μέτρα- θα δημιουργούσε συνθήκες άνισου ανταγωνισμού, διαταραχή του εμπορίου, άρα πρόβλημα στην Κοινή αγορά.

Λαμβάνοντας τέλος υπόψη, ότι όλα τα παραπάνω δημιουργούσαν έντονη επιβάρυνση του περιβάλλοντος και σε παγκόσμιο επίπεδο, κάτι που δημιούργησε ακόμη πιο έντονη την ανάγκη ενεργοποίησης της Κοινότητας.

Είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι πολλά από τα μέτρα που υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, γνωστά ως "μέτρα εναρμόνισης", υιοθετούσαν προηγούμενες εθνικές προσπάθειες από κράτη μέλη (π.χ. Οδηγία 1967²⁴ για την ταξινόμηση, τη συσκευασία και τη σήμανση επικίνδυνων ουσιών) προκειμένου να εξασφαλίσουν την ομαλή λειτουργία της Κοινότητας.

Σε αυτό το πλαίσιο, η Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας αποφάσισε να εκπονήσει "σχέδια δράσης" για το περιβάλλον και να υιοθετήσει ειδική νομοθεσία είτε υπό το άρθρο 235 της Συνθήκης, που περιείχε την επιφύλαξη ρύθμισης ζητημάτων εκτός της Συνθήκης, είτε υπό τις κλασικές διατάξεις περί εναρμόνισης (άρθρο 100 Α).

2.2 Το Κλάμπ της Ρώμης²⁵

Τον Απρίλιο του 1968, 30 άτομα από 10 χώρες συγκεντρώθηκαν με την πρωτοβουλία ενός Ιταλού οικονομολόγου, διοικητικού στελέχους της βιομηχανίας, για να συζητήσουν για το μέλλον της ανθρωπότητας. Μέσα από αυτήν την συνεδρίαση πρόκυψε το γνωστό ως "Κλάμπ της Ρώμης". Το Κλάμπ αποφάσισε να εκπονήσει ένα ιδιαίτερα φιλόδοξο πρόγραμμα, το "Σχέδιο πάνω στη δυσχέρεια της ανθρωπότητας". Κατά τη Φάση 1 του Σχεδίου, το 1970, ο καθηγητής Jay Forrester του Μ.Ι.Τ. παρουσίασε ένα σφαιρικό συστηματικό

²⁴ Οδηγία του Συμβουλίου 67/548, Επίσημη Εφημερίδα 1967 L196/1.

²⁵ Καυκαλάς Γρ., (1996), «Χωροταξική Διαχείριση και Προστασία Περιβάλλοντος από τη Συγκέντρωση Βιομηχανικών Δραστηριοτήτων σε Παράκτιες Περιοχές», σελ. 9.

μοντέλο της πορείας της ανθρωπότητας, του οποίου η τελική μορφή, για την οποία είχε την ευθύνη ο καθηγητής Dennis Meadows, μαζί με τα συμπεράσματα που στηρίζονται σ' αυτήν, δημοσιεύτηκαν στο βιβλίο *The limits to Growth* (1972). Το μοντέλο εξετάζει τους πέντε παράγοντες που κατά τους κατασκευαστές του καθορίζουν και περιορίζουν σε τελευταία ανάλυση την ανάπτυξη: βιομηχανοποίηση (ειδικότερα την επιτάχυνσή της), πληθυσμό (ειδικότερα, την ταχεία αύξηση του πληθυσμού της γης), αγροτική παραγωγή (ειδικότερα, την ευρεία διάχυση της κακής διατροφής), φυσικούς πόρους (ειδικότερα, την εξάντλησή τους) και ρύπανση του περιβάλλοντος.

2.3 Δεκαετία '70-'80

Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '70 και του '80 εφαρμόστηκαν τέσσερα βασικά κοινοτικά προγράμματα δράσης για το περιβάλλον τα οποία οδήγησαν στη θέσπιση περισσότερων από 200 κοινοτικά μέτρα. Στα τέλη του 1973, η Κοινότητα υιοθέτησε το πρώτο σχέδιο δράσης για το περιβάλλον (EEC 112 της 20.12.1973), το οποίο καθόρισε και τις βασικές αρχές πάνω στις οποίες θα βασιζόταν η κοινοτική δράση και συνάμα χρησίμευσε ως νομοθετικό χρονοδιάγραμμα.

Το πρώτο και το δεύτερο πρόγραμμα δράσης της EEC 139 της 13.6.1977 είχαν κατασταλτικό χαρακτήρα, ενώ τα δύο επόμενα EEC 46 της 17.2.1983 και EEC 328 της 7.12.1987 επιχείρησαν μια σημαντική προσέγγιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων, παρουσιάζοντας όμως παράλληλα έντονο ενδιαφέρον σχετικά με την πρόληψη και εισηγήθηκαν τρόπους τεχνολογικής εξέλιξης.

2.4 Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη

"Στα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του '80 και παρά την προσπάθεια που έγινε τη δεκαετία του '70 μέσω των νομοθετικών ρυθμίσεων, τα αποτελέσματα αυτών των προγραμμάτων δράσης δεν κρίθηκαν ικανοποιητικά. Στις αρχές της δεκαετίας του 1980, οι αρχηγοί σε απολογισμούς τους σχετικά με την πορεία του

περιβάλλοντος συμπεραίνουν ότι τα πράγματα δεν ακολουθούν ικανοποιητική πορεία. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της Αγγλίας η οποία ενώ μέχρι τώρα -όπως και άλλες χώρες- δεν συμμετείχε ενεργά και δεν αναγνώριζε τη σημασία των περιβαλλοντικών ρυθμίσεων, γίνεται "κοινωνός του αγώνα" για το περιβάλλον²⁶."

Κάτω από αυτές τις συνθήκες το 1987, εισηχθή ένα ιδιαίτερο κεφάλαιο στη Συνθήκη της Κοινότητας η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη²⁷ η οποία προσανατολίζετε σαφώς στην προστασία του περιβάλλοντος αποκτώντας, με αυτό τον τρόπο, νομική βάση για πρώτη φορά το συγκεκριμένο θέμα. Οι πολιτικές πιέσεις απαιτούσαν συγκεκριμένη περιβαλλοντική δράση ενσωματωμένη στην Συνθήκη της Ρώμης. Στο βαθμό που συνέτεινε στην ανάπτυξη της περιβαλλοντικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, υπήρξε ασφαλώς μια καλοδεχούμενη εξέλιξη.

Το άρθρο 130 Σ της Συνθήκης θέτει τους παρακάτω στόχους της Κοινότητας σχετικά με το περιβάλλον:

- **Διατήρηση, προστασία, βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος.**
- **Προστασία της υγείας του ανθρώπου.**
- **Συνετή και ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων.**

Το νέο αυτό περιβαλλοντικό κεφάλαιο αποκρυστάλλωσε τις αρχές της περιβαλλοντικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Αναλύοντας αυτές ως εξής:

- **της πρόληψης:** Η Κοινότητα δίνει πλέον το προβάδισμα στα μέτρα εκείνα που επιτρέπουν να αποφευχθούν συγκεκριμένες ζημιές για το περιβάλλον, ακριβώς επειδή έχουν μικρότερο οικονομικό κόστος και επειδή ορισμένες ζημιές που προκαλούνται μπορεί να αποδειχθούν ανεπανόρθωτες.
- **της καταπολέμησης των καταστροφών του περιβάλλοντος στην πηγή δημιουργίας τους:** Τα οικολογικά προβλήματα πρέπει να αντιμετωπίζονται κατά

²⁶ Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της ομιλίας της κ. Θάτσερ στην "Παγκόσμια Συνδιάσκεψη για την Προστασία του Όζοντος" 1982.

²⁷ Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ΓΔ XI για την Ποιότητα της Ζωής, (1993), "Στόχος η αειφορία. Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σχετικά με την πολιτική και τη δράση για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη", Βρυξέλλες.

προτεραιότητα εκεί όπου εμφανίζονται, για να αποφεύγεται το φαινόμενο κάποιο κράτος μέλος "να εξάγει" τα ζημιογόνα περιβαλλοντικά στοιχεία του σε κάποιο άλλο κράτος (για παράδειγμα με τη μεταφορά των αποβλήτων του σε κάποιο τρίτο κράτος).

- **στην αρχή "ο ρυπαίνων-πληρώνει"**, που σημαίνει πως ο υπεύθυνος για την πρόκληση ρύπανσης, πληρώνει για να καθαρίσει το περιβάλλον: Ο ρυπαίνων επιβαρύνεται με τα έξοδα που προκαλούν τα μέτρα πρόληψης και εξάλειψης των οχλήσεων.
- **και στη βασική αρχή της επικουρικότητας:** Η Ευρωπαϊκή Ένωση δραστηριοποιείται μόνο αν, και στο βαθμό, που οι στόχοι της προβλεπόμενης δράσης είναι αδύνατον να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη-μέλη και δύναται κατά συνέπεια λόγω των διαστάσεων ή των αποτελεσμάτων της προβλεπόμενης δράσης, να επιτευχθούν καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο.

Παράλληλα πρόβλεψε ότι η περιβαλλοντική προστασία θα έπρεπε να αποτελεί συνισταμένη όλων των άλλων κοινοτικών πολιτικών, λαμβάνοντας για πρώτη φορά ξεχωριστή θέση ο τομέας του περιβάλλοντος. Παρείχε με αυτό τον τρόπο μια βάση για κοινοτική δράση σε διεθνές επίπεδο και αναγνώριζε ειδική αρμοδιότητα για κοινοτική περιβαλλοντική νομοθεσία²⁸.

Πάντως με την ενσωμάτωση στην υπάρχουσα δομή της Συνθήκης του κεφαλαίου για το περιβάλλον δημιουργήθηκε σύγχυση. Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη αναγνώριζε στην Κοινότητα την εξουσία να νομοθετεί σε ένα τομέα ο οποίος δεν ήταν παραδοσιακά οικονομικής φύσης. Για πρώτη φορά επομένως αρχίζουν να δίστανται οι στόχοι της κοινότητας προκαλώντας σύγχυση εξαιτίας δύο βασικών ζητημάτων, όπως αρχίζει με σαφήνεια να διαφαίνεται. Το πρώτο αφορά²⁹ "την απόφαση για τη νομική βάση πάνω στην οποία θα υιοθετούνται τα μέτρα για το περιβάλλον" και το δεύτερο⁽²⁾ "στην απόφαση για την προτεραιότητα που θα δινόταν σε περίπτωση που συγκρούονται οι στόχοι της προστασίας του εμπορίου με την προστασία του περιβάλλοντος".

²⁸ Marina Wheeler, (1996) "Το περιβάλλον και η Συνθήκη της ΕΟΚ", Άρθρο στο *Οικολογικές Τάσεις του Διεθνούς Δικαίου*, Αθήνα, σελ. 232-233.

²⁹ Marina Wheeler, (1996) "Το περιβάλλον και η Συνθήκη της ΕΟΚ", Άρθρο στο *Οικολογικές Τάσεις του Διεθνούς Δικαίου*, Αθήνα, σελ. 235.

Τελειώνοντας, θα αναφερθούν επιγραμματικά -όσο είναι εφικτό για νομικά θέματα- τα βασικά άρθρα της Συνθήκης τα οποία καλούνται να "ρυθμίσουν" κατά κύριο λόγο τα παραπάνω καίρια ζητήματα. Με την ενσωμάτωση του περιβάλλοντος στη Συνθήκη, μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος δύνανται να ληφθούν με βάση ενός από τα δύο Άρθρα, το Άρθρο 100Α ή το Άρθρο 130Σ (βλ. σελ. 3). Το Άρθρο 100Α αφορά μέτρα "που ως σκοπό τους έχουν την εγκαθίδρυση και λειτουργία της εσωτερικής αγοράς", ενώ το 130 Σ την προστασία του περιβάλλοντος. Ωστόσο οι διαδικασίες οι οποίες απαιτούνται για την υιοθέτηση μέτρων διαφοροποιούνται ανάλογα με το άρθρο. Δηλαδή το Άρθρο 100Α, απαιτεί ειδική πλειοψηφία και ουσιαστική σύμπραξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, περιορίζοντας τη δυνατότητα υποβολής βέτο εκ μέρους μεμονωμένων Κρατών-Μελών, ενώ το Άρθρο 130Σ προϋποθέτει ομόφωνη απόφαση και αφήνει στα Κράτη-Μέλη σχεδόν απεριόριστα περιθώρια ώστε υιοθετήσουν αυστηρότερα εθνικά κριτήρια σε σχέση με τα κοινοτικά. Η δημιουργία με τα νέα Άρθρα 130 Ρ-Τ μιας ιδιαίτερης κοινοτικής αρμοδιότητας σχετικά με το περιβάλλον, έχει καταστήσει επιτακτική την ανάγκη να τεθούν προτεραιότητες στις διαφορετικές πολιτικές εντός της ιεραρχίας των κοινοτικών στόχων.

2.5 Συνθήκη του Μάαστριχτ

Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη ολοκληρώθηκε στη συνέχεια από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ (1992), η οποία διευκρινίζει σαφώς ότι το περιβάλλον καθίσταται κοινοτική πολιτική. Ο πρωταρχικός στόχος της Κοινότητας να προωθήσει την οικονομική ανάπτυξη (Άρθρο 2) θα αντικατασταθεί με τον όρο "αειφόρος ανάπτυξη". Οι μέθοδοι για την επίτευξη αυτών των στόχων θα τεθούν για πρώτη φορά "δίπλα" στις διατάξεις για την ελεύθερη κυκλοφορία και τον ανταγωνισμό (Άρθρο 3). Καθιερώνεται η βασική αρχή της "προφύλαξης" η οποία έρχεται να συμπληρώσει τις προηγούμενες τέσσερις (βλ. σελ. 3).

Η αρχή της προφύλαξης, επιτρέπει στα κράτη να αναλάβουν δράση χωρίς να αναμένουν να έχουν θεμελιωθεί επιστημονικά όλες οι απαιτούμενες αποδείξεις, όταν οδηγούνται στο συμπέρασμα ότι υφίσταται συγκεκριμένος κίνδυνος για το

περιβάλλον, αυτή η βασική αρχή αποτελεί επέκταση της βασικής αρχής της πρόληψης.

Σε ένα επόμενο βήμα η έγκριση των αποφάσεων για το περιβάλλον λαμβάνονται τώρα με ειδική πλειοψηφία (εκτός από τις αποφάσεις που αφορούν τα φορολογικά μέτρα, τη χωροταξία και τον ενεργειακό ανεφοδιασμό των κρατών-μελών). Επίσης ενισχύεται η απαίτηση για την ενσωμάτωση της προστασίας του περιβάλλοντος στις υπόλοιπες κοινοτικές πολιτικές.

Συγχρόνως, αναγνωρίζεται ότι η αποκλειστικά "νομική" αρχική προσέγγιση αποδείχθηκε με το πέρασμα του χρόνου αναποτελεσματική ή ανεφάρμοστη. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να επέλθει συμφωνία αναφορικά με την αναγκαιότητα απλούστευσης των κανονιστικών ρυθμίσεων ώστε να καταστούν αυτές συνεπέστερες. Η Ευρωπαϊκή Ένωση εξοπλίστηκε με νέους μηχανισμούς, τις αποκαλούμενες "οριζόντιες" οδηγίες (αναφορικά με την προστασία του ατμοσφαιρικού αέρα, των υδάτων κ.α.) προορισμός των οποίων είναι η ρύθμιση των δραστηριοτήτων εκείνων που έχουν αντίκτυπο για το περιβάλλον, αφήνοντας παράλληλα κάποιο βαθμό ευελιξίας στα κράτη. Την ίδια περίοδο συστήνεται και το Ταμείο Συνοχής το οποίο θα χρηματοδοτήσει περιβαλλοντικές ανάγκες όπως θα δούμε παρακάτω.

Μέσα από αυτές τις ευνοϊκές σε γενικές γραμμές, συνθήκες οδηγούμαστε στο Πέμπτο Κοινοτικό Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον με τίτλο "Στόχος η αειφορία" (1992-2000) το οποίο αποτελεί ορόσημο για την πορεία την ευρωπαϊκής περιβαλλοντικής πολιτικής.

2.5 Το Πέμπτο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον. Μια νέα στρατηγική για το περιβάλλον και την ανάπτυξη.

Η προσέγγιση και μόνο που υιοθετήθηκε κατά τη διατύπωση του νέου αυτού πιλοτικού προγράμματος διαφέρει ριζικά από την προσέγγιση που εφαρμόστηκε στις προηγούμενες περιπτώσεις των προγραμμάτων δράσης στον τομέα του περιβάλλοντος και αυτό γιατί³⁰:

³⁰ Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ΓΔ XI για την Ποιότητα της Ζωής, (1993), "Στόχος η αειφορία. Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σχετικά με την πολιτική και τη δράση για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη", Βρυξέλλες.

- το πρόγραμμα εστιάζεται στις δραστηριότητες που εξαντλούν τους φυσικούς πόρους ή βλάπτουν καθ' οιονδήποτε τρόπο το περιβάλλον, αντί να αναμένει να ανακύψουν πρώτα τα προβλήματα.
- προσπαθεί να αποτελέσει έναυσμα για αλλαγές στις σημερινές τάσεις και πρακτικές οι οποίες είναι καταστροφικές για το περιβάλλον, ώστε να εξασφαλίσει την κοινωνικο-οικονομική ευημερία και ανάπτυξη για τη σημερινή και τις μελλοντικές γενεές.
- αποβλέπει στην επίτευξη των αλλαγών αυτών στην κοινωνική συμπεριφορά μέσω της πληρέστερης δυνατής συμμετοχής σύμφωνα με το πνεύμα της κοινής ευθύνης, όλων των τομέων της κοινωνίας στους οποίους περιλαμβάνεται και η δημόσια διοίκηση και οι ιδιωτικές επιχειρήσεις και το ευρύ κοινό.
- ο επιμερισμός των ευθυνών θα επιτευχθεί με τη σημαντική διεύρυνση του φάσματος των μέσων τα οποία πρέπει να χρησιμοποιούνται ταυτόχρονα για την επίλυση συγκεκριμένων θεμάτων ή προβλημάτων.

Σχετικά με τους στόχους, σε καθένα από τα θέματα που αναφέρονται, χαρακτηρίζουμε ως μακροπρόθεσμους στόχους αυτούς που ορίζονται ως ένδειξη της κατεύθυνσης ή της πίεσης που πρέπει να ασκηθεί στην πορεία για την αειφόρο ανάπτυξη. Ως μεσοπρόθεσμους αναφέρονται ορισμένοι ενδιάμεσοι στόχοι επιδόσεων, οι οποίοι πρέπει να έχουν επιτευχθεί ως το 2000, καθώς και μια αντιπροσωπευτική επιλογή ενεργειών για την επίτευξη αυτών των στόχων. Οι απώτεροι και ενδιάμεσοι αυτοί στόχοι δεν αποτελούν νομικές υποχρεώσεις αλλά, μάλλον, επιδόσεις ή επιτεύγματα που πρέπει να υλοποιηθούν στο μέλλον για να δρομολογηθεί η πορεία προς την αειφόρο ανάπτυξη. Ακόμη πρέπει να αναφερθεί ότι δεν απαιτείται νομοθεσία σε κοινοτική ή εθνική κλίμακα.

Σημαντικό σημείο του προγράμματος αυτού αποτελεί το γεγονός ότι λαμβάνει υπόψη την ποικιλότητα των καταστάσεων στις διάφορες περιοχές της Κοινότητας και κυρίως την ανάγκη να αναπτυχθούν οικονομικά και κοινωνικά οι λιγότερο πλούσιες περιοχές της. Σκοπός είναι να διαφυλαχθούν και να αυξηθούν τα πλεονεκτήματα που διαθέτουν οι περιοχές αυτές και να προστατευθούν τα πλέον πολύτιμα φυσικά τους κεφάλαια ως αφετηρία πόρων για οικονομική και κοινωνική ευημερία και αναβάθμιση. Στις πιο ανεπτυγμένες περιοχές της

Κοινότητας, ο στόχος έγκειται στην αποκατάσταση ή τη διατήρηση της ποιότητας του περιβάλλοντος τους και των δεδομένων φυσικών πόρων για τη συνεχιζόμενη οικονομική τους δραστηριότητα και ποιότητα ζωής.

Ωστόσο η επιτυχία της προσέγγισης αυτής θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από τη ροή και την ποιότητα των πληροφοριών, τόσο όσο αφορά το περιβάλλον όσο και τους διάφορους παράγοντες στους οποίους περιλαμβάνεται και ευρύ κοινό. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος (ΕΟΠ), θεωρείται αποφασιστικής σημασίας για την αξιολόγηση και διάδοση των πληροφοριών, το διαχωρισμό σε πραγματικούς και διαβλεπόμενους κινδύνους και τη δημιουργία μιας επιστημονικής και ορθολογικής βάσης για τη λήψη αποφάσεων και την ανάληψη δράσεων στον τομέα του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων.

Τέλος, σχετικά με τη δραστηριοποίηση του κοινού, το κύριο έργο δε θα επιτελεστεί σε επίπεδο Κοινότητας. Η Επιτροπή από πλευράς της θα αναθέσει στην υπηρεσία πληροφόρησης μια εκστρατεία ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης σε θέματα περιβάλλοντος. Η συμβολή της παιδείας στην ευαισθητοποίηση σε θέματα περιβάλλοντος είναι ανεκτίμητη και άρα τα θέματα αυτά πρέπει να αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της διδακτέας ύλης ήδη από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

2.5.1 Περιβαλλοντικές προκλήσεις και προτεραιότητες

Το 5ο Πρόγραμμα Δράσης στον τομέα του περιβάλλοντος εξειδικεύεται σε επτά ειδικότερους θεματικούς τομείς³¹: τις κλιματικές αλλαγές, την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα, το περιβάλλον των αστικών περιοχών, τις παράκτιες ζώνες, τη διαχείριση των αποβλήτων, τη διαχείριση των υδάτινων πόρων και την προστασία της φύσης. Σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας περιλαμβάνει θέματα ιδιαίτερα σοβαρά που αφορούν το σύνολο της Κοινότητας. Τα θέματα αυτά αντιμετωπίζονται όχι τόσο ως προβλήματα αλλά ως συμπτώματα κακής και καταχρηστικής διαχείρισης. Τα πραγματικά προβλήματα τα οποία προκαλούν απώλειες και ζημιές στο περιβάλλον είναι τα σημερινά καταναλωτικά πρότυπα και πρότυπα συμπεριφοράς. Με βάση τα παραπάνω τα πεδία στα οποία η κοινότητα επιλέγει να δώσει προτεραιότητα είναι τα παρακάτω:

³¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινοτήτων, Γενική Δ/ση XI, (1996), "Προαγωγή της Ευρωπαϊκής περιβαλλοντικής πολιτικής στον 21ο αιώνα", Λουξεμβούργο.

- διαχείριση των φυσικών πόρων σύμφωνα με την αρχή της αειφορίας: έδαφος, νερό, φυσικές περιοχές και παράκτιες ζώνες
- ολοκληρωμένος έλεγχος της ρύπανσης και πρόληψη της παραγωγής αποβλήτων
- μείωση κατανάλωσης μη ανανεώσιμων μορφών ενέργειας
- βελτίωση στη διαχείριση συγκοινωνιών και μεταφορών
- δέσμες μέτρων για να βελτιωθεί η ποιότητα του περιβάλλοντος στις αστικές περιοχές

2.5.2 Επιλεγμένοι τομείς παρέμβασης

Η Κοινότητα μέσα από το συγκεκριμένο πρόγραμμα δράσης επιλέγει πέντε βασικούς τομείς παρεμβάσεως που έχουν επιλεγεί στα πλαίσια του παρόντος προγράμματος και είναι ³²: **η βιομηχανία, η ενέργεια, οι μεταφορές, η γεωργία και ο τουρισμός**. Αυτοί είναι οι τομείς στους οποίους η Κοινότητα είναι σε θέση να διαδραματίσει ιδιαίτερο ρόλο εφόσον τα προβλήματά τους είναι δυνατόν να επιλυθούν αποτελεσματικότερα. Έχουν επιλεγεί επίσης λόγω των ιδιαίτερα σημαντικών επιπτώσεων τις οποίες έχουν ή θα ήταν δυνατόν να έχουν στο σύνολο του περιβάλλοντος λόγω του γεγονότος ότι από τη φύση τους ο ρόλος τους θα είναι σημαντικός στην προσπάθεια να επιτευχθεί η αειφόρος ανάπτυξη. Ένα σημαντικό χαρακτηριστικό αυτής της προσεγγίσεως των τομέων παρεμβάσεως είναι ότι δεν αποβλέπει μόνο στην προστασία του περιβάλλοντος αλλά και στο όφελος και την αειφορία των ίδιων των τομέων.

A. Βιομηχανία

Ενώ τα προηγούμενα περιβαλλοντικά μέτρα είχαν την τάση να έχουν κανονιστικό χαρακτήρα με έμφαση στις απαγορεύσεις, η νέα στρατηγική τείνει περισσότερο προς την κατεύθυνση της συνεργασίας. Αυτό αντανakλά την αυξανόμενη κατανόηση εκ μέρους της βιομηχανίας και του επιχειρηματικού κόσμου του γεγονότος ότι η βιομηχανία δεν συνιστά μόνον μέρος του

³² Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων-Αντιπροσωπεία στην Ελλάδα, (1995), "Η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Περιβάλλον, Αθήνα, σελ. 7-11.

(περιβαλλοντικού) προβλήματος, αλλά ότι αποτελεί και τη βάση για την επίλυσή του. Η νέα προσέγγιση συνεπάγεται ιδίως ενδυνάμωση του διαλόγου με τους εκπροσώπους της βιομηχανίας και την ενθάρρυνση, υπό τις κατάλληλες περιστάσεις, αποδεσμευτικών συμφωνιών και άλλων αυτοπεριορισμών.

Πάντως η δράση της Κοινότητας είναι και θα εξακολουθήσει να είναι κατά των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού, καθώς και στη διαφύλαξη του ενιαίου χαρακτήρα της εσωτερικής αγοράς.

Οι τρεις στυλοβάτες της σχέσης περιβάλλοντος και βιομηχανίας θα είναι.:

- **βελτιωμένη διαχείριση των πόρων για να επιτευχθεί τόσο η ορθολογική χρήση των πόρων όσο και η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας**
- **χρήση των πληροφοριών για να έχει ο καταναλωτής καλύτερη δυνατότητα επιλογής και να αποκτήσει το κοινό μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στις βιομηχανικές δραστηριότητες και τους ελέγχους, καθώς και στην ποιότητα των προϊόντων**
- **τα κοινοτικά πρότυπα για τις παραγωγικές διαδικασίες και τα προϊόντα**

Στα μέτρα με τα οποία θα διασφαλίζεται η αειφόρος ανάπτυξη του βιομηχανικού τομέα θα λαμβάνονται ιδιαίτερα υπόψη η θέση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων και η ανταγωνιστικότητα σε διεθνή κλίμακα.

Στα μέσα του 1992, η Επιτροπή αποφάσισε να δημοσιεύσει αναλυτική ανακοίνωση για τη διεθνή ανταγωνιστικότητα και την προστασία του περιβάλλοντος.

B. Ενέργεια

Ο στόχος της παρέμβασης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της ενέργειας είναι ο συνδυασμός του αποτελεσματικού και ασφαλούς εφοδιασμού σε ενέργεια με το καθαρό περιβάλλον. Βασικά στοιχεία της στρατηγικής μέχρι το 2000 είναι.:

- **βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας**
- **ανάπτυξη στρατηγικών τεχνολογικών προγραμμάτων, για τη στροφή προς**

ενεργειακά σχήματα μικρότερης κατανάλωσης άνθρακα, καθώς και προγραμμάτων για τις ανανεώσιμες μορφές ενέργειας.

Γ. Μεταφορές

Συνοπτικά η στρατηγική για την αειφόρο διακίνηση προσώπων και αγαθών απαιτεί μέτρα στα οποία περιλαμβάνονται.:

- **βελτιωμένος σχεδιασμός των χρήσεων γης και της οικονομικής ανάπτυξης σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και υπερεθνικό επίπεδο**
- **διαχείριση και χρήση της υποδομής και των τεχνικών μέσων των μεταφορών**
- **ανάπτυξη των μαζικών μέσων μεταφοράς και βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς τους**
- **συνεχής τεχνική βελτίωση σχημάτων και καυσίμων, καθώς και προαγωγή χρήσεως λιγότερο ρυπογόνων καυσίμων**

Δ. Γεωργία

Οι αρχικοί στόχοι που τέθηκαν με τη Συνθήκη Ε.Ο.Κ. που ήταν η εξασφάλιση του εφοδιασμού τροφίμων σε λογικές τιμές, η σταθεροποίηση της αγοράς και ένα ικανοποιητικό βιοτικό επίπεδο για τους αγροτικούς πληθυσμούς, επιτεύχθηκαν. Ταυτόχρονα όμως οι αλλαγές στις γεωργικές μεθόδους, έχουν οδηγήσει, σε πολλές περιφέρειες της Κοινότητας σε υπερεκμετάλλευση και υποβάθμιση των φυσικών πόρων από τους οποίους εξαρτάται η γεωργία, το έδαφος, τα νερά, ο αέρας.

Σοβαρά προβλήματα έχουν προκύψει επίσης από την υπερπαραγωγή και αποθήκευση των προϊόντων, που απαιτεί τεράστιο οικονομικό κόστος και από τη μείωση του αγροτικού πληθυσμού.

Το πέμπτο πρόγραμμα βασίζεται στην μεταρρύθμιση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (Κ.Γ.Π.). Για το σκοπό αυτό έχουν ήδη ληφθεί νομοθετικά μέτρα, που ενισχύουν την γεωργία όταν είναι προσαρμοσμένη στην προστασία του περιβάλλοντος (βιολογικές καλλιέργειες, μείωση χρήσης φυτοφαρμάκων,

εκπαίδευση γεωργών, μείωση βόσκησης κ.λ.π.).

Παράλληλα το πρόγραμμα στοχεύει στην ανάπτυξη των δασών της Κοινότητας, ώστε να επιτευχθεί η ισορροπία και δυναμική ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών, για να μπορέσουν να επιτελέσουν τις παραγωγικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές τους λειτουργίες.

Ε. Τουρισμός

Συνοπτικά αναφέρονται και σε αυτό το σημείο οι τρεις βασικές κατευθύνσεις δράσεως στον τομέα του τουρισμού είναι οι εξής:

- **διαφοροποίηση των τουριστικών δραστηριοτήτων**
- **βελτίωση της ποιότητας των τουριστικών υπηρεσιών, όπου συμπεριλαμβάνονται και η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση των ενδιαφερομένων**
- **τουριστική συμπεριφορά (εκστρατείες από τα μέσα ενημέρωσης, κώδικες συμπεριφοράς, επιλογή μεταφορικών μέσων)**

2.6 Διεύρυνση της δέσμης των μέσων. Τα Νέα Εργαλεία.

Τα προηγούμενα προγράμματα δράσεως βασίστηκαν σχεδόν αποκλειστικά σε νομοθετικά μέτρα. Για να πραγματοποιηθούν σημαντικές μεταβολές στις σημερινές τάσεις και πρακτικές και για να συμμετάσχουν όλοι οι κοινωνικοί τομείς στον πλήρη επιμερισμό των ευθυνών, απαιτείται ένας ευρύτερος συνδυασμός μέσων. Η προτεινόμενη δέσμη μέτρων³³ περιλαμβάνει τις ακόλουθες τέσσερις κατηγορίες (βλ. Κεφάλαιο 3, παράγραφο 3.2):

- **νομοθετικά μέσα,**
- **μέσα βασιζόμενα στους μηχανισμούς της αγοράς,**
- **οριζόντια, βοηθητικά μέσα**
- **μηχανισμοί χρηματοδοτικής στήριξης.**

³³ Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ΓΔ XI για την Ποιότητα της Ζωής, (1993), "Στόχος η αειφορία. Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σχετικά με την πολιτική και τη δράση για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη", Βρυξέλλες.

2.6.1 Η αρχή της επικουρικότητας

Η αρχή της επικουρικότητας θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην εξασφάλιση της πλήρους υλοποίησης των σκοπών, των στόχων και μέτρων, με τις κατάλληλες εθνικές, περιφερειακές και τοπικές προσπάθειες και πρωτοβουλίες. Στην πράξη, η αρχή αυτή θα συντελέσει στο να ληφθούν πλήρως υπόψη οι παραδόσεις και ο βαθμός ευαισθησίας των διαφορετικών περιοχών της Κοινότητας καθώς και η σχέση μεταξύ του κόστους και της απόδοσης των διαφόρων ενεργειών και να γίνει καλύτερη επιλογή μέτρων και κατάλληλος συνδυασμός μέσων στο κοινοτικό ή και σε άλλα επίπεδα.

Οι σκοποί και οι στόχοι του προγράμματος καθώς και ο απώτερος στόχος της αειφόρου αναπύξεως μπορούν να επιτευχθούν μόνο με συντονισμένη δράση εκ μέρους όλων των σχετικών παραγόντων, σε σύμπραξη, σύμφωνα με τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (άρθρο 3 Β). Η Κοινότητα αναλαμβάνει δράση με βάση την αρχή της επικουρικότητας μόνον εάν και εφόσον οι στόχοι της προτεινόμενης δράσης δεν είναι δυνατόν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη και επομένως, λόγω της κλίμακας ή των επιπτώσεων της, μπορούν να υλοποιηθούν καλύτερα από την Κοινότητα.

Το πρόγραμμα συνδυάζει την αρχή της επικουρικότητας με την ευρύτερη έννοια της κοινής ευθύνης, η έννοια αυτή συνεπάγεται, αντί της επιλογής μέτρων σε ένα μόνο επίπεδο, αποκλεισμένων όλων των άλλων, το συνδυασμό φορέων και μέσων στα κατάλληλα επίπεδα, χωρίς λόγω να αμφισβητείται η κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Κοινότητας, των κρατών μελών και των περιφερειακών και τοπικών αρχών.

2.7 Ευρωπαϊκά Βραβεία Στη Βιομηχανία Για Καλύτερο Περιβάλλον³⁴

Η διατήρηση του περιβάλλοντος απαιτεί θέληση έτσι ώστε να πραγματοποιηθούν σημαντικές αλλαγές σε όλους τους τομείς της κοινωνίας, τόσο στο επίπεδο παραγωγής όσο και στο επίπεδο της κατανάλωσης. Σε πολλές περιπτώσεις οι προσωπικές επιλογές επιφέρουν σημαντικές επιδράσεις στο περιβάλλον.

³⁴ «Αφιέρωμα στα Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης», (1996), Εισαγωγή στην Ανακύκλωση.

Πολλές, βέβαια, περιβαλλοντικές αλλαγές αφορούν σήμερα στην βιομηχανική δραστηριότητα. Η επίλυση των προβλημάτων απαιτεί σημαντικές τεχνολογικές παραγωγικές αλλαγές.

Η νέα τεχνολογία παρέχει συχνά πολλαπλά οφέλη, όπως εξοικονόμηση ενέργειας για την βιομηχανία, δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και προστασία του περιβάλλοντος. Η Ευρωπαϊκή Ένωση επιθυμεί να ενισχύσει αυτή την διαδικασία με την προώθηση νομοθετικών ρυθμίσεων που αποσκοπούν στην επίτευξη υψηλών στόχων, με την υποστήριξη ερευνητικών προγραμμάτων και με την ενθάρρυνση κάθε δραστηριότητας, για παράδειγμα με την απονομή βραβείων όπως κάνει το ΕΒΕΑΦΙ.

Βραβεία στη Βιομηχανία για Καλύτερο Περιβάλλον (ΕΒΕΑΦΙ)

Το Κοινοτικό Πρόγραμμα ΕΒΕΑΦΙ (Ευρωπαϊκά Βραβεία στη Βιομηχανία για Καλύτερο Περιβάλλον - European Better Environment Awards For Industry), ξεκίνησε το 1996 και έχει ως σκοπό τόσο την καταγραφή, ενίσχυση και υποστήριξη των εταιρειών-βιομηχανιών οι οποίες έχουν εισαγάγει στην γενικότερη πολιτική τους την τεχνολογία εκείνη η οποία αποδεδειγμένα επιφέρει την λιγότερη δυνατή επιβάρυνση στο περιβάλλον όσο και την πληροφόρηση του κοινού για τα επιτεύγματα σε αυτόν τον τομέα.

Τα βραβεία απονέμονται κάθε 2 χρόνια. Το όλο σχήμα του ΕΒΕΑΦΙ υποστηρίζεται από την Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Πρόγραμμα του ΟΗΕ για το Περιβάλλον (UNEP) και σ' αυτό εκπροσωπούνται, επίσης εθνικοί φορείς (Οικονομικά Επιμελητήρια, Σύνδεσμοι Βιομηχανιών, Υπουργεία Περιβάλλοντος ή εθνικά σχήματα). Το συντονισμό για το ΕΒΕΑΦΙ 96 είχε ο Ιρλανδικός Οργανισμός Απονομής Βραβείων στη βιομηχανία.

Όλοι οι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα έχουν επιλεγεί με βάση την ποιότητά τους. Κατά συνέπεια οι “νικητές” είναι οι καλύτεροι από τους καλύτερους, καταδεικνύοντας έτσι τα βέλτιστα τεχνολογικά επίπεδα που μπορούν να επιτευχθούν προς αυτή την κατεύθυνση. Οι εταιρείες αρχίζουν πλέον να συνειδητοποιούν ότι υπάρχουν λύσεις για τα περισσότερα από τα περιβαλλοντικά προβλήματα, ενώ παράλληλα η βελτίωση του περιβαλλοντικού

τους προφίλ θα σημάνει και την βελτίωση της οικονομικής απόδοσής τους.

Τα εννέα μέλη που απαρτίζουν το συμβούλιο του ΕΒΕΑΦΙ, που αξιολογεί και επιλέγει τις καλύτερες προτάσεις, συναντήθηκαν στο Δουβλίνο το Μάρτιο του 1996 για να εξετάσουν και να κρίνουν τις υποψηφιότητες.

Κατατέθηκαν 81 υποψηφιότητες από 12 διαφορετικά κράτη της Κοινότητας. Για να κερδίσει κάποια υποψηφιότητα θα πρέπει η πρότασή της να εμπεριέχει το στοιχείο του νεωτερισμού και της καινοτομίας, να είναι οικονομικά βιώσιμη και να αποφέρει ουσιαστικά περιβαλλοντικά οφέλη.

Τα βραβεία που θεσμοθετήθηκαν αφορούν τις εξής 5 κατηγορίες:

- 1. Καθαρότερη Τεχνολογία (Cleaner Technology)**
- 2. Οικολογικός Σχεδιασμός (Eco-Design)**
- 3. Διαχείριση με στόχο την αειφορία (Managing Towards Sustainability)**
- 4. Συνεργασία για βιώσιμη ανάπτυξη (Partnership for Sustainable Development)**
- 5. Ανάκτηση Αποβλήτων (Recovery of Waste).**

Νικητές αναδείχθηκαν, στις 4 από τις πέντε κατηγορίες. Δεν υπήρξε νικητής στην κατηγορία εκείνη που αφορά τη Συνεργασία για Βιώσιμη Ανάπτυξη. Στην κατηγορία αυτή μια εταιρεία πήρε έπαινο.

Οι ποιοτικοί στόχοι που έχει θέσει το πρόγραμμα για την απονομή του βραβείου είναι ιδιαίτερα υψηλοί. Για το σκοπό αυτό, έχουν παράλληλα θεσπιστεί πέντε διαφορετικά "υποβραβεία" με την μορφή επαίνων όπως: Υψηλός Έπαινος, Ειδικός Έπαινος κ.λ.π.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΛΗΨΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ. ΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΣΤΑ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ³⁵

3.1. Διεθνές δίκαιο - Παγκόσμια Κοινότητα

Η σύντομη ανασκόπηση αναφέρεται στις γενικές τάσεις εξέλιξης του δικαίου του περιβάλλοντος μέσα από σημαντικές κοινωνικοπολιτικές αλλαγές οι οποίες κατέληξαν σε συγκεκριμένα μοντέλα, με βάση τα οποία προέκυψαν μέσα και μέτρα πολιτικής για την ανάπτυξη.

Στη δεκαετία του '60 και του '70 τα κράτη προσανατολίζονται σε οικονομικές πολιτικές προκειμένου να αναπτύξουν τις διαδικασίες εκείνες που θα τους επιτρέψουν να δομήσουν τα γερά θεμέλια μιας οικονομίας η οποία "χτυπήθηκε" σφοδρά από τους καταστροφικούς παγκόσμιους πολέμους (κυρίως η Ευρώπη) και θα εισχωρήσουν δυναμικά στις διεθνείς αγορές.

Παρόλα αυτά όμως κάποιες χώρες διακρίνουν ήδη τα σημάδια της περιβαλλοντικής καταστροφής και προβαίνουν σε συναντήσεις ώστε να προσδιορίσουν το πρόβλημα και να προτείνουν τρόπους αντιμετώπισης (βλ. "Κλαμπ Ρώμης", κεφ. 2).

Οι συνθήκες όμως δεν είναι ακόμη ώριμες για την υιοθέτηση μέτρων πόσο μάλλον πολιτικών προστασίας του περιβάλλοντος. Αποσπασματικά μόνο ορισμένες χώρες προτείνουν κάποια μέτρα τα οποία εφαρμόζονται ελάχιστα στην πράξη μιας και θυσιάζονται στο βωμό της ραγδαίας οικονομικής ανάπτυξης η οποία συνεχίζει να προηγείται, αλλά και γιατί σε εθνικό - κρατικό επίπεδο ήταν ιδιαίτερα δύσκολη η γένεση ιδιαίτερων δικαιοκτών κανόνων προστασίας του περιβάλλοντος.

³⁵ Γ. Σαμιώτης, Γρ. Τσάλτας, (1990), "Διεθνής Προστασία του Περιβάλλοντος. Τόμος Ι, Διεθνείς Πολιτικές και Δίκαιο του Περιβάλλοντος", Αθήνα, σελ. 110-116.

Η επιτακτική ανάγκη θέσπισης ειδικού συνόλου κανόνων διεθνούς δικαίου για το περιβάλλον προκύπτει σε συνάρτηση με τη γένεση νέων ιδιαίτερων κλάδων του διεθνούς δικαίου, λόγω των αυξανόμενων αναγκών ρύθμισης ειδικότερων τομέων των μοντέρνων διεθνών σχέσεων (εμπόριο - ανταγωνισμός) που οδήγησε η μετεξέλιξη της διεθνούς κοινότητας, (μετά τη δεκαετία του '60).

Σύμφωνα με τις απόψεις των Γ. Σαμιώτης, Γρ. Τσάλτας, ("Διεθνής Προστασία του Περιβάλλοντος. Τόμος Ι, Διεθνείς Πολιτικές και Δίκαιο του Περιβάλλοντος") οι τρεις βασικοί άξονες του διεθνούς δικαίου και τα πραγματικά εμπόδια και δυσκολίες που αντιμετώπισε για πολλά χρόνια παρουσιάζονται στις επόμενες παραγράφους.

A. Η Πολεμική

«Το πρώτο στοιχείο που αναφέρεται είναι η πολεμική απέναντι σε αυτό το νέο κλάδο διεθνούς δικαίου δηλαδή, του περιβάλλοντος και των αντιδράσεων που αντιμετώπιζε και αντιμετωπίζει η ανάπτυξη κανόνων διεθνούς δικαίου μεταπολεμικά. Πρόκειται για μια έμμεση αμφισβήτηση η οποία οφείλεται στην υποστήριξη της θεωρίας της έντονης αντιπαράθεσης των κανόνων (Hard Law) αναγκαστικού χαρακτήρα με εκείνους του Soft Law (μη αναγκαστικού χαρακτήρα) και αμφισβήτησης των τελευταίων. Είναι σαφές ότι το μεγαλύτερο μέρος των κανόνων δικαίου γενικότερης εφαρμογής που έχουν σχέση με την προστασία του περιβάλλοντος αναπτύσσονται μέσα σε κείμενα Soft law.»³⁶

B. Πηγές

«Το δεύτερο σημείο αφορά τις πηγές μέσω των οποίων το διεθνές δίκαιο του περιβάλλοντος προσπαθεί να αντλήσει την αναγκαστική του ισχύ ώστε να επιβληθεί ως άμεση διεθνή αναγκαιότητα. Προς αυτή την κατεύθυνση διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο οι παρακάτω παράγοντες:

- οι φυσικοί, που απέδειξαν από τη μια έλλειψη συνόρων για τη μόλυνση και από την άλλη την αλληλεγγύη, σύσφιξη όλων των στοιχείων που συνθέτουν το περιβάλλον.

³⁶ Γ. Σαμιώτης, Γρ. Τσάλτας, (1990), "Διεθνής Προστασία του Περιβάλλοντος. Τόμος Ι, Διεθνείς Πολιτικές και Δίκαιο του Περιβάλλοντος", Αθήνα, σελ. 110-116.

- οι οικονομικοί, με τη διαπίστωση ότι η προστασία του περιβάλλοντος και μετά τη ραγδαία εξέλιξη των κινδύνων που αντιμετωπίζει, κοστίζει πολύ στην οικονομία των ευαίσθητων κρατών
- Παράγοντες εξαγωγής μόλυνσης μέσα από τη μεταφορά εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων που την προκαλούν.

Οι σημαντικοί αυτοί παράγοντες διεθνοποίησης του δικαίου του περιβάλλοντος οδήγησαν τη διεθνή κοινότητα σε μια κούρσα ανάπτυξης κανόνων του διεθνούς δικαίου, που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος, μέσα από διεθνείς συμβάσεις (πολυμερείς και διμερείς) και υποχρεωτικές αποφάσεις διαφόρων διεθνών οργάνων (hard law) απ' τη μια, και από μια μεγάλη σειρά κειμένων μη υποχρεωτικού χαρακτήρα (soft law) απ' την άλλη, όπως συστάσεις, οδηγίες, Διακηρύξεις αρχών και προγραμμάτων δράσης.»

Γ. Αρχές

«Τέλος γίνεται προσπάθεια κατοχύρωσης νέων ιδιαίτερων αρχών για την προστασία του περιβάλλοντος, με έντονη την επιρροή της προσπάθειας αυτής για αναδιαπραγμάτευση και εξέλιξη των κλασικών αρχών του διεθνούς δικαίου, αλλά και ενσωμάτωσης νέων.

Όπως όλοι οι νεότεροι κλάδοι του διεθνούς δικαίου, έτσι και το διεθνές δίκαιο του περιβάλλοντος στηρίχτηκε, κατά το αρχικό στάδιο διαμόρφωσής του, στη γενικότερη προσπάθεια της νέας διεθνούς κοινότητας για άμεσο εκδημοκρατισμό των σύγχρονων διεθνών σχέσεων. Ως βασικές αρχές του διεθνούς δικαίου του περιβάλλοντος μπορούμε, λοιπόν να θεωρήσουμε καθιερωμένες αρχές στο διεθνή χώρο, που είναι πρόσφορες για εφαρμογή στο νεότερο αυτό κλάδο του διεθνούς δικαίου, αλλά και άλλες που διαμορφώθηκαν ειδικά στο χώρο αυτό ή βρίσκονται σε εξέλιξη.

Μπορούμε επομένως να υποστηρίξουμε σε πρώτη φάση ότι οι αρχές του διεθνούς δικαίου του περιβάλλοντος, με τις οποίες θα ασχοληθούμε αμέσως μετά, στηρίχτηκαν βασικά σε θεμελιώδεις αρχές του διεθνούς δικαίου, όπως ανεξαρτησία- κυριαρχία- ισότητα.

Εντούτοις, είναι σαφές η προσπάθεια του νεότερου αυτού κλάδου του

διεθνούς δικαίου όχι μόνο να στηριχτεί αλλά και να ερμηνεύσει τις κλασσικές, παραδεδομένες αυτές αρχές, μέσα από μια προσωπική, όσο και αναγκαστικά εξελιγμένη, θεώρηση ώστε να διαμορφώσει δικές του επί μέρους αρχές όπως: το δικαίωμα πληροφόρησης και ενημέρωσης, την πρόληψη , την ευθύνη και τέλος την αποζημίωση.

Μέσα από την προσπάθεια αυτή, που επιτυγχάνεται διαχρονικά, εξελίσσεται ολόκληρη η φιλοσοφία της ανάγκης για αναδιαπραγμάτευση των κλασικών, γενικών αρχών του δικαίου, με στόχο την ανανέωση της αποδοχής τους, μεταμορφώνοντάς τες από στατικές και συντηρητικές σε δυναμικότερες, προοδευτικές και οπωσδήποτε πιο συγκεκριμένες.»

Σύμφωνα με τις απόψεις των Γ. Σαμιώτη, Γρ. Τσάλτα, (“Διεθνής Προστασία του Περιβάλλοντος. Τόμος Ι, Διεθνείς Πολιτικές και Δίκαιο του Περιβάλλοντος”), οι αρχές αυτές αναλύονται συνοπτικά στα εξής:

α) Το δικαίωμα πληροφόρησης και ενημέρωσης

«Σύμφωνα με την αρχή αυτή, τα μέλη της διεθνούς κοινότητας έχουν υποχρέωση να πληροφορούν εγκαίρως για ενέργειες ή περιστατικά κάτω από την δικαιοδοσία τους, που είναι δυνατό να προξενήσουν περιβαλλοντική βλάβη στο έδαφος, θάλασσα, εναέριο χώρο, πολίτες άλλου κράτους ή ακόμη και σε χώρους που θεωρούνται “κοινοί”.»

β) Η αρχή της πρόληψης

«Αντιθέτως, η αρχή της πρόληψης έρχεται να προλάβει και να αποτρέψει την περιβαλλοντική βλάβη πριν την εμφάνισή της. Πρόκειται, με άλλα λόγια, για την αρχή που αποσκοπεί στην εξάλειψη της πιθανότητας πρόκλησης περιβαλλοντικής βλάβης, πέρα από τα όρια της εθνικής δικαιοδοσίας, μέσα από την αξιοποίηση της πρόβλεψης κάθε μορφής επιπτώσεων από ανθρώπινες επεμβάσεις.

Συχνά, τα κράτη είναι απρόθυμα να αναλάβουν υποχρεώσεις πρόληψης για λόγους “εθνικού συμφέροντος” ή υπέρογκου οικονομικού κόστους που συνεπάγεται ο σωστός προγραμματισμός ή η ολική αποχή από συγκεκριμένες, κατά τα άλλα κερδοφόρες, οικονομικές δραστηριότητες.»

γ) Η ευθύνη

«Η πραγματική διάσταση ευθύνης για την προστασία του περιβάλλοντος αρχίζει από τον απλό πολίτη. Με τις καθημερινές του ενέργειες προκαλεί οικολογική ένταση στο περιβάλλον. Η διάσταση αυτή προχωρεί στη συνέχεια μέχρι το ίδιο το κράτος το οποίο, ανεξάρτητα με το οικονομικό του σύστημα, αναπτύσσει έντονη τεχνική, οικονομική και κοινωνική δραστηριότητα.»

δ) Η αποζημίωση

«Μια από τις βασικότερες (τυπικά) σε σχέση με την προξένηση οικολογικών βλαβών αρχές, όπως αυτή έχει εξελιχθεί στο χώρο του διεθνούς δικαίου, είναι και η αρχή της αποζημίωσης. Πυρήνας της αρχής αυτής, η οποία τις περισσότερες φορές αποτελεί, με γνώμονα την υπεραξία του ρυπογόνου αποτελέσματος σε σχέση με τη χρηματική αποζημίωση, πρόφαση για μεγαλύτερα, εύκολα κέρδη υπέρ των παραγωγικών κυρίως εγκαταστάσεων της ιδιωτικής πρωτοβουλίας, είναι η καταβολή χρηματικού ποσού το οποίο, συνήθως, δεν καλύπτει και το σύνολο της βλάβης που έχει προξενηθεί.»

3.2 Ευρωπαϊκό δίκαιο

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ακολουθεί την ίδια λογική εξελίξεων που παρουσιάζει και η διεθνής Κοινότητα στους βασικούς άξονες της αναγκαστικής και μη αναγκαστικής νομοθεσίας ή νομοθεσίας κανονιστικού και εθελοντικού τύπου όπως συχνότερα συναντάμε στα Κοινοτικά έγγραφα³⁷.

«Η βασική όμως διαφοροποίησή της είναι η υιοθέτηση αρκετών υποχρεωτικών κανόνων στις χώρες-μέλη της, που ίσχυσαν και ισχύουν παρόλη την στροφή της διεθνούς αλλά και της Ευρωπαϊκής νομοθεσίας και πολιτικής αργότερα προς τα μοντέλα εθελοντικής βάσης³⁸».

³⁷ Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ΓΔ XI για την Ποιότητα της Ζωής, (1993), "Στόχος η αειφορία. Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σχετικά με την πολιτική και τη δράση για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη", Βρυξέλλες.

³⁸ Γ. Δ. Σαμιώτης-Γρ. Ι. Τσάλτας (1990), Παπαζήση, "Διεθνής προστασία του περιβάλλοντος. Τόμος Ι. Διεθνείς πολιτικές και Δίκαιο του Περιβάλλοντος", σελ. 122-123.

Τα πρώτα μέτρα που θέσπισε η Κοινότητα³⁹ είναι τα γνωστά ως “μέτρα εναρμόνισης” (1967) τα οποία υιοθετούσαν προηγούμενες εθνικές προσπάθειες από κράτη-μέλη. Τα μέτρα αυτά ήταν υποχρεωτικά και αφορούσαν καίρια θέματα προστασίας του περιβάλλοντος, όπως αυτό της συσκευασίας και σήμανσης επικίνδυνων ουσιών.

Στη συνέχεια εκπόνησε “σχέδια δράσης” για το περιβάλλον και υιοθέτησε ειδική νομοθεσία είτε υπό το άρθρο 235 της Συνθήκης της Ρώμης, είτε υπό της κλασσικές διατάξεις περί εναρμόνισης του Άρθρου 100Α. Αυτά τα σχέδια δράσεις καθόριζαν βασικές αρχές πάνω στις οποίες θα βασιζόταν η κοινοτική δράση και οι νομοθετικές βάσεις του νέου κλάδου δηλ. της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

Στη δεκαετία του '70 και του '80 η Κοινοτική πολιτική στοχεύει κυρίως στην επίτευξη της οικονομικής της άνθησης και της επίτευξης της ενιαίας αγοράς. Συγχρόνως όμως προσπαθεί να παρακολουθεί τις διεθνείς εξελίξεις και να ρυθμίζει τις περιβαλλοντικές ανάγκες και τα προβλήματα των κρατών-μελών της.

Τα τέσσερα συνολικά “σχέδια δράσης” για το περιβάλλον τα οποία εκπονήθηκαν, σημειώνουν την προσπάθεια της Κοινότητας να προστατέψει το περιβάλλον. Δυο από αυτά τα σχέδια δράσης υλοποιήθηκαν στα μέσα του '70 ενώ τα δυο άλλα το '80. Με τα παραπάνω θεσπίζονται νομοθετικές ρυθμίσεις -στις αρχές της δεκαετίας του 1980- οι οποίες προσδιορίζουν ανώτατα όρια τιμών των ρύπων σε ατμόσφαιρα, νερό και έδαφος, τη διαχείριση αποβλήτων, τα μέτρα προστασίας από τις χημικές ουσίες και τη βιοτεχνολογία, τα πρότυπα προϊόντων, τις εκτιμήσεις περιβαλλοντικών επιπτώσεων και την προστασία της φύσης. Τα όρια αυτά κοινοποιήθηκαν με οδηγίες⁴⁰ της Κοινότητας, περίπου 200 και για την επίτευξή τους χρειαζόταν συμμόρφωση και τροποποίηση η εθνική νομοθεσία των κρατών. Στα πρώτα βήματα αυτής της αναγκαστικής νομοθεσίας ανωτάτων

³⁹ Η Ευρωπαϊκή Ένωση παρότι δεν είχε στους βασικούς της στόχους την περιβαλλοντική πολιτική, από το 1970 ξεκίνησε δράσεις (“σχέδια δράσης”) και υιοθέτησε ειδική νομοθεσία σχετικά με το περιβάλλον.

⁴⁰ Η οδηγία προσομοιάζει με νόμο πλαίσιο, που καθορίζει ένα σκοπό, τον οποίο το κράτος-μέλος πρέπει να υλοποιήσει, μέσα σε μια καθορισμένη, από την ίδια οδηγία, προθεσμία αφήνοντας την επιλογή του τρόπου και των μέσων στις εθνικές μας αρχές. Το μεγαλύτερο μέρος της περιβαλλοντικής κοινοτικής νομοθεσίας αποτελείται από Οδηγίες του Συμβουλίου καθώς και ορισμένες της Επιτροπής. Οι τελευταίες αποβλέπουν συνήθως στην προσαρμογή παλαιότερων Οδηγιών του Συμβουλίου στην επιστημονική και τεχνική πρόοδο.

ορίων, η οποία τότε δεν εφαρμόστηκε ρητά, παρουσιάστηκαν παραλείψεις ή παρεννοήσεις που δημιούργησαν προβλήματα εφαρμογής. Σε αυτή την περίοδο ο έλεγχος της Κοινότητας δεν ήταν ιδιαίτερα αυστηρός γιατί βασική προτεραιότητά της ήταν η πραγματοποίηση -χρονικά και ουσιαστικά- της ενιαίας αγοράς. Από τα μέσα όμως της δεκαετίας του '80 τα αποτελέσματα των μετρήσεων και μελετών είναι ανησυχητικά. Το περιβάλλον επιβαρύνεται συνεχώς με επικίνδυνους ρυθμούς.

Εξ' αιτίας των προηγούμενων συμπερασμάτων οι Κοινοτικές παρεμβάσεις γίνονται πιο ισχυρές και καθοριστικές με νομοθετικές ρυθμίσεις -κανονιστικού τύπου-, οι οποίες αποσκοπούν σε βελτίωση της περιβαλλοντικής κατάστασης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση υιοθέτησε πάνω από 450 εργαλεία (τα στοιχεία αυτά αφορούν μέχρι το 1992), δηλαδή 196 Οδηγίες, 40 Κανονισμούς⁴¹, 150 Αποφάσεις⁴² και 14 Συστάσεις (βλ. Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων-Αντιπροσωπεία στην Ελλάδα. (1995) "Η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Περιβάλλον", Αθήνα, σελ. 12-13) και τα οποία αποτέλεσαν τη βάση της ισχύουσας εθνικής τους νομοθεσίας, αποβλέποντας:

- **να διασφαλίσουν την εναρμόνιση των κανονιστικών ρυθμίσεων σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης με στόχο την πρόληψη εμποδίων και στρεβλώσεων στην εσωτερική αγορά με παράλληλη επίτευξη υψηλών επιπέδων προστασίας του περιβάλλοντος σε όλα τα κράτη μέλη,**
- **να διασφαλίσουν την ύπαρξη ποιοτικών παραγόντων πέραν των ποσοτικών στην ευρωπαϊκή οικονομική ανάπτυξη,**

⁴¹ Οι κανονισμοί είναι οι νόμοι της κοινότητας. Ισχύουν ενιαία, απόλυτα και άμεσα σε όλα τα κράτη-μέλη. Συνέπεια της άμεσης ισχύος τους είναι το ότι στις περισσότερες περιπτώσεις δεν απαιτείται έκδοση οποιασδήποτε διοικητικής πράξης ή ακόμα και συμπληρωματικών μέτρων, για να καταστήσουν δυνατή την εφαρμογή τους στην κάθε χώρα-μέλος. Οι κανονισμοί που υπάρχουν στον τομέα του περιβάλλοντος είναι λίγοι και εκδηλώνουν συνήθως τη βούληση της Κοινότητας να δεσμευτεί από διεθνείς Συμβάσεις ή από μέτρα που άπτονται του εξωτερικού εμπορίου π.χ. Κανονισμός 83/428 σχετικά με τις εξαγωγές ορισμένων χημικών προϊόντων.

⁴² Οι αποφάσεις είναι πράξεις που δεσμεύουν, ως προς όλα τα μέρη τους, τους αποδέκτες που αυτές ορίζουν. Στα θέματα περιβάλλοντος οι αποφάσεις απευθύνονται στο κάθε κράτος-μέλος και αφορούν συνήθως, ή την καθιέρωση συστημάτων ανταλλαγής πληροφοριών ή την έγκριση διεθνών ή διμερών Συμβάσεων π.χ. η Σύμβαση για την Ανταρκτική.

- **να συμβάλλουν αποτελεσματικά στη βάση μιας συνεκτικής πολιτικής σε αυτό τον τομέα, στον διεθνή διάλογο και δράση για τα περιβαλλοντικά ζητήματα.**

«Η δράση της Ευρωπαϊκή Ένωση σε αυτόν τον τομέα ήταν κανονιστική, όπως ήδη έχουμε αναφέρει. Η εμπειρία ωστόσο 20 περίπου ετών ευρωπαϊκής περιβαλλοντικής πολιτικής στο πλαίσιο της προσέγγισης "εντολής και ελέγχου" (command and control), παρόλα αυτά δεν είναι αποδοτική, τουλάχιστον μόνη της, χρειαζόταν μια μακρόπνοη και αποτελεσματική στρατηγική.»⁴³

Αλλά τα ήδη υπάρχοντα μέτρα δεν επαρκούσαν για την αναμενόμενη αύξηση του διεθνούς ανταγωνισμού και οι ανοδικές τάσεις όσο αφορά τις δραστηριότητες και την ανάπτυξη στην Κοινότητα, οι οποίες θα ασκήσουν ακόμη μεγαλύτερες πιέσεις στους φυσικούς πόρους, στο περιβάλλον άρα και στην ποιότητα ζωής.

Συγχρόνως, αυξάνεται η ευθύνη της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο διεθνή χώρο από τα παγκόσμια προβλήματα που αφορούν το περιβάλλον (π.χ. αποδάσωση, ενεργειακή κρίση, μεταβολή κλίματος).

Στα νέα δεδομένα η Ευρωπαϊκή Ένωση απαντά με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (1987) η οποία ενδυναμώνει την περιβαλλοντική πολιτικής της και προτείνει τις παρακάτω αρχές:

- της πρόληψης.
- της καταπολέμησης των καταστροφών του περιβάλλοντος στην πηγή της δημιουργίας τους.
- στην αρχή "ο ρυπαίνων-πληρώνει".
- στη βασική αρχή επικουρικότητας

Για πρώτη φορά λοιπόν η Ευρωπαϊκή Ένωση προσπαθεί να προλάβει μια καταστροφή, αλλά προτείνει και την αρχή της επικουρικότητας δηλαδή η Κοινότητα παρεμβαίνει μόνο αν τα κράτη-μέλη αδυνατούν να εφαρμόσουν ένα πρόγραμμα ή μια πολιτική. Προτείνει ακόμη, την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής προστασίας στις άλλες κοινοτικές πολιτικές.

⁴³ Χρ. Θεοχάρη, (1996), "Περιβαλλοντική Διαχείριση και Οικολογικός Έλεγχος EMAS", άρθρο Ανακύκλωση "Αφιέρωμα στην περιβαλλοντική Διαχείριση", 12/96, σελ. 20-21.

Η ολοκλήρωση της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης επιτεύχθηκε με τη συνθήκη του Μάαστριχ με την αρχή της προφύλαξης, αλλά και με την απλούστευση των κανονιστικών ρυθμίσεων ώστε να είναι σαφέστερες αλλά και συνεπέστερες.

Με βάση τις ισχύουσες νομοθετικές ρυθμίσεις η Ευρωπαϊκή Ένωση προχώρησε σε υιοθέτηση περιβαλλοντικής πολιτικής η οποία στοχεύει στην αειφόρο ανάπτυξη και διευρύνει τις αρχές της, αποκλίνοντας από το συντηρητικό-κανονιστικό πλαίσιο στο οποίο υπήρξε. Η μετάβαση αυτή γίνεται μέσα από το Πέμπτο Πρόγραμμα Δράσης που είναι εμπλουτισμένο με νέα εργαλεία, τα οποία χαρακτηρίζει η ευελιξία και η προσαρμοστικότητα στις νέες εξελίξεις και ανάγκες.

Η δέσμη μέτρων που προτείνει αφορά⁴⁴:

- **νομοθετικά μέσα**, που αποβλέπουν στον καθορισμό βασικών επιπέδων προστασίας του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας, ιδίως στις περιπτώσεις υψηλού κινδύνου, στην εφαρμογή ευρύτερων διεθνών συμβάσεων και στη διατύπωση των αναγκαίων κοινοτικών κανόνων και προτύπων για τη διαφύλαξη του ενιαίου χαρακτήρα της εσωτερικής αγοράς.
- **μέσα βασιζόμενα στους μηχανισμούς της αγοράς**, τα οποία έχουν ως στόχο την ευαισθητοποίηση των παραγωγών αλλά και των καταναλωτών στην υπεύθυνη χρησιμοποίηση των φυσικών πόρων και στην αποφυγή της ρύπανσης και της παραγωγής αποβλήτων, μέσω της ενσωμάτωσης του εξωτερικού περιβαλλοντικού κόστους (με την εφαρμογή οικονομικών και φορολογικών κινήτρων και αντικινήτρων, την εφαρμογή της αστικής ευθύνης κλπ.) και συνδέονται με μια τιμολογιακή πολιτική τέτοια ώστε τα φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα και υπηρεσίες να μην υστερούν στην αγορά έναντι των ανταγωνιστικών προϊόντων που είτε ρυπαίνουν είτε συνεπάγονται σπατάλη των φυσικών πόρων.
- **οριζόντια, βοηθητικά μέσα**, στα οποία περιλαμβάνονται η βελτίωση των βασικών και των στατιστικών δεδομένων, η επιστημονική έρευνα και η τεχνολογική ανάπτυξη (με στόχο τόσο τις νέες αντιρρυπαντικές τεχνολογίες

⁴⁴ Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ΓΔ XI για την Ποιότητα της Ζωής, (1993), "Στόχος η αειφορία. Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σχετικά με την πολιτική και τη δράση για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη", Βρυξέλλες, σελ. 43.

όσο και τις τεχνολογίες και τις τεχνικές για την επίλυση τρεχόντων περιβαλλοντικών προβλημάτων), η βελτίωση του κλαδικού και του χωροταξικού σχεδιασμού, η ενημέρωση και αγωγή του κοινού /των καταναλωτών, η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.

- **μηχανισμοί χρηματοδοτικής στήριξης**, Εκτός από τα κονδύλια του προϋπολογισμού που διατίθενται απευθείας για περιβαλλοντικούς σκοπούς όπως το LIFE, τα διορθωτικά ταμεία, κυρίως το Enpireg, συνεισφέρουν σημαντικά ποσά στη χρηματοδότηση ενεργειών για τη βελτίωση του περιβάλλοντος. Επιπλέον, το νέο Ταμείο Συνοχής, του οποίου η ίδρυση αποφασίσθηκε στη διάσκεψη κορυφής του Μάαστριχτ, αποσκοπεί στη συγχρηματοδότηση έργων για τη βελτίωση του περιβάλλοντος στην Ισπανία, στην Ελλάδα, στην Πορτογαλία και την Ιρλανδία. Το άρθρο 130 Ρ, παράγραφος 2, της νέας Συνθήκης προβλέπει ότι η περιβαλλοντική πολιτική πρέπει να αποβλέπει σε ένα υψηλό επίπεδο προστασίας, με βάση τις αρχές της προφύλαξης και της προληπτικής δράσης και λαμβανομένης υπόψη της ποικιλομορφίας των καταστάσεων στις διάφορες περιοχές της Κοινότητας, και επίσης ότι η περιβαλλοντική πολιτική πρέπει να ενσωματώνεται στη χάραξη και στην εφαρμογή των άλλων πολιτικών της Κοινότητας. Με τα δεδομένα αυτά, είναι ανάγκη να εξασφαλιστεί ότι όλες οι χρηματοδοτικές δραστηριότητες της Κοινότητας, ιδίως δε οι συνδεδεμένες με τα διαρθρωτικά ταμεία, θα είναι όσο το δυνατόν πιο συναρτημένες με τα περιβαλλοντικά ζητήματα και σύμφωνες με τη νομοθεσία για το περιβάλλον. Χαρακτηριστικά πρέπει να υπενθυμιστεί στο σημείο αυτό ότι η νέα Συνθήκη ορίζει στο άρθρο 130 Σ, παράγραφος 4, ότι, με την επιφύλαξη ορισμένων μέτρων κοινοτικού χαρακτήρα, τα κράτη μέλη είναι υπεύθυνα για τη χρηματοδότηση και την εφαρμογή περιβαλλοντικής πολιτικής.

Μέχρι και το 5ο Πρόγραμμα Δράσης, η Κοινότητα αναγνωρίζει ότι στηρίχθηκε κυρίως σε νομοθετική προσέγγιση (από την κορυφή προς την βάση)⁴⁵. Η νέα στρατηγική που προτείνει το παρόν πρόγραμμα συνεπάγεται τη συμμετοχή όλων των οικονομικών και κοινωνικών παραγόντων (από τη βάση προς την κορυφή). Η αλληλοσυμπλήρωση και η παράλληλη αποδοτικότητα των δύο

⁴⁵ Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ΓΔ XI για την Ποιότητα της Ζωής, (1993), "Στόχος η αειφορία. Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σχετικά με την πολιτική και τη δράση για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη", Βρυξέλλες.

προσεγγίσεων θα εξαρτηθούν σε μεγάλο βαθμό από το επίπεδο και την ποιότητα του διαλόγου κατά την επιδίωξη της σύμπραξης.

Είναι αναπόφευκτο ότι θα απαιτηθεί αρκετός χρόνος για να στραφούν τα σημερινά πρότυπα κατανάλωσης και συμπεριφοράς προς την αειφορία. Στην πράξη, η αποτελεσματικότητα της στρατηγικής θα εξαρτηθεί στο προσεχές μέλλον από την εγγενή ποιότητα των μέτρων που θα θεσπιστούν και τις πρακτικές ρυθμίσεις για την επιβολή τους.

Επίσης θα αποφευχθούν, τα προβλήματα εφαρμογής τα οποία προέκυψαν κατά το παρελθόν και οφείλονται σε έναν αριθμό παραγόντων μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται:

1. Η έλλειψη συνολικής συνέπειας στην πολιτική, η οποία εν μέρει οφειλόταν στην εξέλιξη και ενίοτε στην αιφνίδια μεταβολή των στόχων καθώς διευρυνόταν το πεδίο της περιβαλλοντικής πολιτικής και, εν μέρει, στο γεγονός ότι μεγάλο μέρος της περιβαλλοντικής νομοθεσίας αναπτύχθηκε κατά τρόπο *ad hoc*.
2. Η στενή επιλογή των μέσων και ίσως η μεγάλη σπουδαιότητα που δινόταν στις κανονιστικές ρυθμίσεις.
3. Η προϋπόθεση πλήρους ομοφωνίας μεταξύ των κρατών-μελών, η οποία συχνά απαιτούσε πολιτικό συμβιβασμό και η οποία οδήγησε σε ορισμένες περιπτώσεις στη λήψη μέτρων τα οποία είναι δύσκολο να εφαρμοστούν στην πράξη.
4. Η καταχραστική προσφυγή σε οδηγίες ως σχήματος έννομου μέσου η οποία συχνά δημιούργησε δυσκολίες κατά τη μεταφορά τους στις πολύ διαφορετικές εθνικές νομοθεσίες και διοικητικές διαδικασίες με αποτέλεσμα την εμφάνιση προβλημάτων ερμηνείας και πρακτικής εφαρμογής.
5. Η διοικητική ανεπάρκεια σε όλα τα επίπεδα, από τις υπηρεσίες της Κοινότητας έως τις τοπικές αρχές.

3.3. Νομοθεσία και Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης

Στα πλαίσια της γενικότερης αναδιάρθρωσης και μετάβασης της παγκόσμιας και κοινοτικής πολιτικής σε συστήματα και πρότυπα μη αναγκαστικού χαρακτήρα, προκύπτουν νέες μορφές εργαλείων για την προστασία του περιβάλλοντος.

Η προστασία του περιβάλλοντος συνδέεται με την ορθολογική διαχείριση της φύσης και της παραγωγής ώστε να μπορούν να συνυπάρξουν και να αποφέρουν τα καλύτερα αποτελέσματα.

Τα Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης είναι τα νέα εργαλεία τα οποία εμφανίζονται μετά το 1992 και συμπεριλαμβάνουν όλα τα στοιχεία της νέας διεθνούς και ευρωπαϊκής νομοθεσίας και πολιτικής (επιμερισμός ευθύνης, πληροφόρηση κοινού κ.α.). Η Παγκόσμια Κοινότητα παρουσίασε τη σειρά ISO 14000 ενώ η Ευρωπαϊκή Κοινότητα τον Κανονισμό EMAS 1836/93.

Πρωταρχικά ας προσδιοριστεί ο όρος Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης. Τα Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης αφορούν την περιβαλλοντική συμβατή λειτουργία μιας βιομηχανικής εγκατάστασης, αλλά και δραστηριοτήτων άλλων τομέων της οικονομίας. Στόχος είναι να ελαχιστοποιούνται οι αρνητικές επιπτώσεις περιβάλλον από την παραγωγή και να βελτιώνονται διαρκώς οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται. Η περιβαλλοντική Διαχείριση είναι μια μεθοδολογία που βελτιώνει συγχρόνως τις περιβαλλοντικές και τις οικονομικές επιδόσεις μιας επιχείρησης, καθώς επιτρέπει στις διάφορες δραστηριότητες να είναι ανταγωνιστικότερες, καινοτόμες και περιβαλλοντικά συμβατές.

Σημαντικό σημείο διαφοροποίησης είναι η στρατηγικής πρόληψης των ρύπων αναδιαρθρώνοντας τις παραγωγικές διαδικασίες ώστε να "παράγουν λιγότερη ρύπανση", με σκοπό να διαφυλάσσεται η οικονομική ανάπτυξη σε σύμπραξη με την φιλική προς το περιβάλλον παραγωγή.

Άλλοι παράμετροι που προσδίδουν καινοτόμα στοιχεία στο σύστημα είναι η εθελοντική βάση όπως αναφέρεται απ' την αρχή, ο επιμερισμός της ευθύνης και η πληροφόρηση του κοινού .

Τα Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης απευθύνονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή την παγκόσμια κοινότητα κατευθείαν σε συγκεκριμένη ομάδα ατόμων-συμφερόντων, αυτή των βιομηχανιών. Οι βιομηχανικές μονάδες οι οποίες επιθυμούν να πιστοποιηθούν με τα πρότυπα αυτά υιοθετούν τις ανάλογες πολιτικές και διαδικασίες ελέγχου. Βέβαια δεν καταργείται ο εθνικός φορέας ο οποίος έχει την υπηρεσία εγγραφής της επιχείρησης και τους διακριβωτές οι οποίοι πιστοποιούν. Παρόλα αυτά όμως η ουσία της χρήσης ή όχι Συστημάτων Περιβαλλοντικής Διαχείρισης εναπόκειται στην πολιτική της ίδιας της επιχείρησης.

Ιδιαίτερα σημαντική είναι και η βαρύτητα που δίνεται στην πληροφόρηση του κοινού κυρίως στο Ευρωπαϊκό πρότυπο EMAS, παρουσιάζοντας ως επιβεβλημένη ανάγκη τη δημοσιοποίηση των περιβαλλοντικών πολιτικών της επιχείρησης που πιστοποιείται.

Όπως φαίνεται αναλυτικά και στα κεφάλαια που τα αναλύουν, τα Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης αποτελούν νέα εργαλεία, πολλά υποσχόμενα, τα οποία όμως πρέπει να ενσωματώσουν οι επιχειρήσεις κρίνοντας ότι πραγματικά είναι απαραίτητα για την ανάπτυξή τους αλλά και τη προστασία του περιβάλλοντος.

Πάντως η μέχρι τώρα πορεία της υιοθέτησης τέτοιων συστημάτων από επιχειρήσεις φανερώνει μια δυναμική τάση κυρίως στις αναπτυγμένες χώρες και στις μεγάλες μονάδες παραγωγής.

3.4 Συμπεράσματα

Εκτός όμως απ' το θεωρητικό πλαίσιο του όρου αειφόρου ανάπτυξη που αναφέρθηκε πρώτη φορά στην έκθεση Brundtland και κατόπιν στη Συνθήκη Μάαστριχ της Ε.Ε. θα αναζητήσουμε τις νέες δυνατότητες και τα εργαλεία τα οποία σταδιακά προέκυψαν απ' τη νέα προσέγγιση των πραγμάτων για την πρόοδο και την ανάπτυξη.

Στοχεύοντας στην αειφόρο ανάπτυξη, η Ε.Ε. αλλά και η παγκόσμια κοινότητα ξεκίνησαν μια πολιτική διασφάλισης και αναβάθμισης της ποιότητας

ζωής στον πλανήτη.

Από πολύ νωρίς (δεκαετία του '60) ξεκίνησε μια προσπάθεια ελέγχου της βιομηχανικής κυρίως ρύπανσης από πολλά κράτη προκειμένου να προστατευθεί το περιβάλλον. Η ανάπτυξη για τη προστασία του περιβάλλοντος είχε από το 1960 ανησυχήσει τις κυβερνήσεις κάποιων χωρών οι οποίες κινητοποιήθηκαν και συναντήθηκαν για να βοηθήσουν στην επίλυση του προβλήματος. Παρότι η επιβάρυνση του περιβάλλοντος ήταν υπαρκτή και αυξανόταν με ραγδαίους ρυθμούς, η στάση και τα μέτρα που ελήφθησαν ήταν μέτρια. Όμως ακόμη και αυτά τα ελάχιστα μέτρα δε εφαρμόστηκαν ποτέ στην πράξη -παρά ελάχιστα- αφού συνέτειναν στην παρεμπόδιση της ραγδαίας οικονομικής ανάπτυξης.

Το αποτέλεσμα αυτής της αναβλητικότητας ήταν η διόγκωση του προβλήματος στα μέσα της δεκαετίας του '70 στις αναπτυσσόμενες χώρες και η έναρξη εφαρμογής μέτρων κανονιστικού τύπου για την αντιμετώπιση- καταστολή της κατάστασης. Παρενθετικά να αναφέρουμε ότι:

Η πολιτική που ακολούθησαν οι χώρες μέλη της Ε.Ε. και όλες οι υπόλοιπες πριν και μετά δεν έχουν ιδιαίτερες αποκλίσεις. Και αυτό είναι εύκολα κατανοητό, αφού η παράλληλη σχεδόν ανάπτυξη κάποιων χωρών, δημιουργούσε τα ίδια προβλήματα και κυρίως ωθούσε σε ίδιες ρυθμίσεις προκειμένου να διασφαλιστεί το ελεύθερο εμπόριο, ο ανταγωνισμός κ.λ.π.

Η πρώτη όπως είπαμε αντίδραση της παγκόσμιας και Ευρωπαϊκής Κοινότητας στα καταστροφικά για το περιβάλλον αποτελέσματα της βιομηχανικής ρύπανσης ήταν η θέσπιση νόμων για την εφαρμογή της στρατηγικής ελέγχου της ρύπανσης δηλαδή της "σύλληψης" και "θεραπείας" των ρύπων πριν την απελευθέρωσή τους στο περιβάλλον, αλλά μετά τη δημιουργία τους από την παραγωγική διαδικασία (κανονιστικές ρυθμίσεις).

Στα πλαίσια αυτά κοινοποιήθηκαν οδηγίες από την Ευρωπαϊκή Ένωση (περίπου 200) οι οποίες προσδιόριζαν τις ανώτατες τιμές ρύπων στην ατμόσφαιρα, στο νερό, στο έδαφος κ.λ.π.

Οι νομοθετικές ρυθμίσεις προσανατολίζονταν στη συγκράτηση των τιμών των ρύπων αλλά και στα μέτρα εφαρμογής μετά την πρόκληση της καταστροφής- και όχι στο πεδίο της πρόληψης. Μάλιστα τα περισσότερα από αυτά ήταν μη

υποχρεωτικού χαρακτήρα, ή άφηναν πολλά περιθώρια για σημαντικές παραλείψεις ή παρανοήσεις.

Στις αρχές του '80 και έπειτα από μελέτες σε παγκόσμια κλίμακα, τα αποτελέσματα των νομοθετικών ρυθμίσεων δεν απέδωσαν τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Όσο και αν κάποιες ρυθμίσεις ήταν αυστηρές και υποχρεωτικές, οι χώρες τροποποίησαν τη νομοθεσία τους προς αυτή την κατεύθυνση αλλά στην πράξη δεν υπήρχε αποτέλεσμα.

Η κανονιστικού τύπου διαδικασία είναι γνωστό ότι λειτουργεί ως βάση για τη δόμηση νέων πολιτικών και νοσεί από πλευράς ευελιξίας, ικανότητας προσαρμογής και εξελίξεις σε νέα δεδομένα και ανάγκες. Οδηγούμαστε επομένως - χωρίς την κατάργηση, αλλά με την αρωγή του κανονιστικού τύπου- σε νέα πρότυπα και συστήματα προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος μας, δηλαδή η προστασία του περιβάλλοντος. Αυτή η διαφορετική προσέγγιση πρωτοεμφανίζεται το 1987.

Η έκθεση Brundtland προασπίζει την ποιότητα ζωής του ανθρώπου και προτείνει νέες ευέλικτες πολιτικές αντιμετώπισης της κρίσης με την θεωρητική περισσότερο παρουσίαση του όρου αειφόρος ή βιώσιμη ανάπτυξη.

Η Κοινότητα με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη έρχεται τον ίδιο χρόνο να ενδυναμώσει την περιβαλλοντική της πολιτική και να προτείνει επίσημα τις αρχές της περιβαλλοντικής πολιτικής της δηλαδή της πρόληψης, της καταπολέμησης των καταστροφών του περιβάλλοντος στην πηγή της δημιουργίας τους, στην αρχή "ο ρυπαίνων-πληρώνει", στη βασική αρχή επικουρικότητας.

Για πρώτη φορά λοιπόν η Ευρωπαϊκή Ένωση προσπαθεί να προλάβει μια καταστροφή, αλλά προτείνει και την αρχή της επικουρικότητας δηλαδή η Κοινότητα παρεμβαίνει μόνο αν τα κράτη-μέλη αδυνατούν να εφαρμόσουν ένα πρόγραμμα ή μια πολιτική. Προτείνει ακόμη, την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής προστασίας στις άλλες κοινοτικές πολιτικές.

Η ολοκλήρωση της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης επιτεύχθηκε με τη συνθήκη του Μάαστριχτ με την αρχή της προφύλαξης, αλλά και με την απλούστευση των κανονιστικών ρυθμίσεων ώστε να είναι σαφέστερες αλλά και συνεπέστερες. Παράλληλα εφάρμοσε τις "οριζόντιες οδηγίες" οι οποίες

ρυθμίζουν τις δραστηριότητες που επιβαρύνουν το περιβάλλον αφήνοντας σημαντικό βαθμό ευελιξίας στα κράτη-μέλη που θα το εφαρμόσουν.

Με αυτές τις σημαντικές βάσεις και την ομοφωνία για αειφόρο ανάπτυξη η Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και η παγκόσμια κοινότητα προχωρά σε νέες διαδικασίες οι οποίες οριστικοποιούνται στο 5ο πρόγραμμα δράσης και στη συνδιάσκεψη του RIO. Και στις δύο περιπτώσεις οι νέες πολιτικές χαρακτηρίζονται από την όλο και πιο εθελοντική και όχι υποχρεωτική τους βάση (soft-law) παρά λίγων εξαιρέσεων.

Το θέμα της εργασίας αφορά τα Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης αναφέρουμε ότι στα πλαίσια αυτών των μη υποχρεωτικών παρεμβάσεων εντάσσονται και τα ίδια τα Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης τα οποία αφορούν κυρίως τη βιομηχανία και τις αλλαγές στην παραγωγική διαδικασία για την περιβαλλοντική προστασία. Δηλαδή παρεμβαίνουν όχι μετά τη δημιουργία ρύπων από την παραγωγική διαδικασία αλλά πριν, ώστε με τις κατάλληλες δομές (τεχνολογία, πολιτική) να προλάβουν και να προφυλάξουν το περιβάλλον αλλά και την απόδοση της επιχείρησης (οικονομική).

Συμπερασματικά, θα πρέπει να αναφερθούμε στη μετάβαση από μια νομοθεσία υποχρεωτική σε μια εθελοντικής βάσης- μη υποχρεωτική νομοθεσία. Η Κοινότητα μετά την ολοκλήρωσή τους ενιαίας αγοράς της, αναγνώρισε ότι πέρα από το βασικό της οικονομικό προσανατολισμό έχει την ανάγκη να αποκτήσει και κοινωνικό πολιτικό προφίλ.

Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η Κοινότητα δεν είναι ομοσπονδιακό κράτος, ούτε μια διακυβερνητική συνεργασία, είναι ένα υβρίδιο που εξελίσσεται συνεχώς και αναζητά νέους διαύλους επικοινωνίας και διαμόρφωσης πολιτικής.

Αυτό σημαίνει ότι συνειδητοποιεί την ανάγκη να εξελιχθεί με βάση τα νέα δεδομένα, όχι μόνο σε δείκτες και στατιστικά στοιχεία αλλά και σε επίπεδο φιλοσοφίας και συμπεριφοράς. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις αλλάζουν ορισμένα δεδομένα όμως δεν παρεμβαίνουν στον κοινωνικοοικονομικό ιστό, (προγράμματα κατάρτισης, πολιτιστικές πολιτικές).

Επίσης η εναρμόνιση των κρατών δεν αφορά μόνο οικονομικά αλλά και άλλα στοιχεία α οποία διαμορφώνουν συμπεριφορές, πρότυπα (π.χ. πρότυπα μη

καταναλωτικής συμπεριφοράς). Όλα αυτά επιτυγχάνονται μέσα από μη υποχρεωτικού χαρακτήρα θεσμούς οι οποίοι με την πληροφόρηση, την ενημέρωση κ.λ.π. προσεγγίζουν το κοινό. Δεν πρέπει όμως να ξεχνάμε ότι η παγκόσμια κοινότητα και Ευρωπαϊκή αλληλοεπηρεάζονται σε όλα τα επίπεδα πολιτικών.

Η ανάγκη διεθνοποίησης για οικονομικούς λόγους -όπως υποστηρίζουν κάποιοι- στα πλαίσια μιας γενικότερης νεοφιλελεύθερης πολιτικής η οποία, θεσπίζει την εθελοντική συμμετοχή στα νέα Ευρωπαϊκά πρότυπα, αφήνοντας την αγορά να επιλέξει αν μπορεί ή όχι και με ποιο κόστος να εναρμονιστεί με τις νέες πολιτικές. Άρα μετατοπίζουν το πρόβλημα σε ομάδες συμφερόντων (βιομηχανίες κ.λ.π.) οι οποίες θα αναλάβουν να "χαρακτηρίσουν" την αγορά με την χρήση ή όχι Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, δημιουργώντας σαφέστατα μεγάλα περιθώρια ευελιξίας, αλλά και βιωσιμότητάς τους ή όχι, αν δεν αντέξουν τις νέες συνθήκες αγοράς και ανταγωνισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕΘΝΙΚΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ⁴⁶

4.1 Στάδια εξέλιξης της ελληνικής Περιβαλλοντικής Νομοθεσίας

Οι αρμοδιότητες για την προστασία του περιβάλλοντος κατανέμονται μεταξύ των κεντρικών και περιφερειακών υπηρεσιών προστασίας περιβάλλοντος καθώς και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης αλλά και μεταξύ διάφορων αυτοδιοικούμενων νομικών προσώπων. Η πορεία και οι κυριότεροι σταθμοί της ελληνικής περιβαλλοντικής πολιτικής είναι οι εξής:

Σύνταγμα 1975:

Μέσω σχετικών αναφορών στο Σύνταγμα του 1975 και ειδικότερα με το άρθρο 24 το οποίο καθιστά υπεύθυνο το κράτος για την προστασία του περιβάλλοντος, δίδεται σημαντική ώθηση στην σταδιακή αλλά αργή διαμόρφωση της περιβαλλοντικής πολιτικής και ειδικότερα του διοικητικού δικτύου υποστήριξης της μέσα από μια σειρά θεσμικών μεταρρυθμίσεων που συνδυάζουν τη διεύρυνση των αρμοδιοτήτων της Περιφερειακής Διοίκησης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με τη διατήρηση του κατευθυντήριου ρόλου των Κεντρικών Υπουργείων.

Ν.360/1976 :

Ιδρυτικός νόμος-σταθμός για την πολιτική του περιβάλλοντος. Αναγνωρίζει την ανάγκη διατομεακού συντονισμού και γι' αυτό επιχειρεί να διαμορφώσει ένα πλαίσιο άσκησης συνεκτικής πολιτικής για το περιβάλλον. Η προσπάθεια διατομεακού συντονισμού δε φαίνεται απολύτως επιτυχής αφού κάθε φορέας τείνει να εξακολουθεί να λειτουργεί στην ιδιαίτερη τομεακή λογική του ανατρέποντας στην πράξη το εγχείρημα για μια συνεκτική και ολοκληρωμένη δημόσια πολιτική περιβάλλοντος.

⁴⁶ Καυκαλάς Γρ., (1996), «Χωροταξική Διαχείριση και Προστασία Περιβάλλοντος από τη Συγκέντρωση Βιομηχανικών Δραστηριοτήτων σε Παρακτιες Περιοχές».

N.1032/1980

Ο ιδρυτικός νόμος περί συστάσεως Υπουργείου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος δημιουργεί ένα κεντρικό άξονα προσδιορισμού και συντονισμού των αρμοδιοτήτων και των διοικητικών δομών για το περιβάλλον.

Π.Δ. 1180/1981

Περί ρυθμίσεως θεμάτων ίδρυσης και λειτουργίας βιομηχανιών, βιοτεχνιών, πάσης φύσεως μηχανολογικών εγκαταστάσεων και αποθηκών και προστασίας του περιβάλλοντος. Το Π.Δ εισάγει τις έννοιες “επιτρεπόμενου ορίου εκπομπής” και “κατευθυντήριας τιμής” προκειμένου να προσδιορίσει αποδεκτές εκπομπές ρύπων. Διακρίνει επίσης κατηγορίες περιοχών Α και Β για τις οποίες απαιτούνται Ειδικές Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.

N.1650/1986

Βασικός νόμος-πλαίσιο για το περιβάλλον που ενισχύει και εξειδικεύει τον Ν.360/1976 ενώ καταγράφει και αναγνωρίζει την ανάγκη αποκεντρωμένου διοικητικού δικτύου για το περιβάλλον. Παρά την προσπάθεια συγκέντρωσης της ευθύνης του καθορισμού της περιβαλλοντικής πολιτικής στο ΥΠΕΧΩΔΕ εξακολουθεί να υπάρχει πολυδιάσπαση και διασπορά των αρμοδιοτήτων και ευθυνών, ανταγωνισμός και συγκρούσεις μεταξύ των συναρμόδιων φορέων. Η εφαρμογή του νόμου προϋποθέτει την έκδοση σειράς Προεδρικών Διαταγμάτων πολλά από τα οποία καθυστερούν με αποτέλεσμα να μην ολοκληρώνεται η προβλεπόμενη από το νόμο θεσμική αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών ζητημάτων.

Απόδειξη των παραπάνω είναι οι αντιδράσεις των φορέων των οποίων θίγονται οι αρμοδιότητες και η καθυστέρηση της δημιουργίας του Ενιαίου Φορέα Περιβάλλοντος (ΕΦΟΠ), που αποτελεί κομβικό σημείο του νόμου για την άσκηση και το συντονισμό της περιβαλλοντικής πολιτικής.

- Η ίδρυσή του προϋποθέτει προεδρικό διάταγμα που δεν έχει ακόμη εκδοθεί.
- Προβλέπεται να έχει έδρα την Αθήνα και πλήρη οικονομική και διοικητική αυτοτέλεια και να εποπτεύεται από το ΥΠΕΧΩΔΕ.
- Προβλέπεται να αναλάβει το έργο της εκπόνησης και του ελέγχου της

τήρησης των περιβαλλοντικών κανόνων ασφάλειας και ποιότητας και το συντονισμό της τρέχουσας πολιτικής για το περιβάλλον.

- Τις μελλοντικές αρμοδιότητες του ΕΦΟΠ ασκούν προσωρινά οι Οργανισμοί Αθήνας και Θεσσαλονίκης στις περιοχές αυτές και οι κεντρικές περιφερειακές και νομαρχιακές υπηρεσίες του ΥΠΕΧΩΔΕ στην υπόλοιπη χώρα.

Κ.Υ.Α 6929/5387/1990

Θεσμοθετείται το πλαίσιο ελέγχου χωροθέτησης των δραστηριοτήτων. Όμως η ανυπαρξία θεσμοθετημένων κριτηρίων και γενικότερων προγραμματικών μελετών οδηγούν στην αποδοχή από τη διοίκηση μεμονωμένων αιτημάτων χωροθέτησης. Ο έλεγχος κατά συνέπεια της διοίκησης απολήγει στην επικύρωση της οργάνωσης του χώρου όπως αυτή καθορίζεται από τις δυνάμεις της αγοράς.

Ενώ εδραιώνεται και γενικεύεται η λογική των χωροθετικών ρυθμίσεων μέσω της γενίκευσης ενός συστήματος σημειακών χωροθετήσεων των ιδιωτικών και Δημόσιων έργων και δραστηριοτήτων επιχειρείται παράλληλα 1) η καθιέρωση ζωνών στις οποίες δεν θα απαιτείται η τήρηση της διαδικασίας προέγκρισης χωροθέτησης (άρθρο 6 παρ.4α Ν.2052/1992) 2) η ενίσχυση των επενδύσεων υψηλής συγκέντρωσης στον τουρισμό, στην κατοικία ή τέλος η ίδρυση διαχειριστικών σχημάτων ιδιωτικού δικαίου με σκοπό την πολεοδομική οργάνωση ή αναμόρφωση περιοχών για οικιστικούς σκοπούς.

Η σημειακή προέγκριση χωροθέτησης που προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία ικανοποιεί τις επιταγές του Συντάγματος περί προστασίας του περιβάλλοντος δια του χωροταξικού σχεδιασμού. Υπό την προϋπόθεση βέβαια ότι η σχετική πράξη αν και αφορά σε συγκεκριμένη περίπτωση, εκδίδεται μετά από συνεκτίμηση των κριτηρίων του ευρύτερου χωροταξικού σχεδιασμού σε επίπεδο νομού ή περιφέρειας. Δηλαδή, μετά από συνεκτίμηση της φέρουσας ικανότητας της περιοχής, που εκτιμάται σε σχέση και προς τις ήδη λειτουργούσες όμοιες ή παρόμοιες επιχειρήσεις, τη συμβατότητα με άλλες επιθυμητές χρήσεις, τις προστατευτέες περιοχές κλπ.

4.2. Κεντρικές Υπηρεσίες προστασίας Περιβάλλοντος

4.2.1. ΕΣΧΠ: Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας Περιβάλλοντος.

Το ΕΣΧΠ ιδρύθηκε με τον Ν.360/76 "περί Χωροταξίας και Περιβάλλοντος" άρθρο 3. Η συγκρότηση του τροποποιήθηκε από το Ν.1032/80 "περί συστάσεως Υπουργείου Χωροταξίας Οικισμού και Περιβάλλοντος" άρθρο 17 και με το Ν.1558/85 για την κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα, εντάχθηκε στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (ΥΠΕΧΩΔΕ). Το ΕΣΧΠ αποτελούσε έναν μηχανισμό διατομεακής συνεργασίας μεταξύ των επί μέρους υπουργείων υπό τη γενικότερη ευθύνη ενός επιτελικού υπουργείου, αρχικά του τότε Υπουργείου Συντονισμού.

Το ΕΣΧΠ η γραμματεία του Συμβουλίου και η επιτροπή απαρτίζουν τους μηχανισμούς που σε πολιτικό επιστημονικό και διοικητικό επίπεδο είχαν την αποστολή της διασφάλισης της συνοχής των δραστηριοτήτων των επιμέρους αρμόδιων υπουργείων και φορέων.

Το ΕΣΧΠ υπό την προεδρία του Πρωθυπουργού περιλάμβανε τους επικεφαλής 11 διαφορετικών υπουργείων και είχε τις εξής αρμοδιότητες:

- **λήψη αποφάσεων επί της ακολουθητέας πολιτικής και επί γενικών θεμάτων χωροταξίας και περιβάλλοντος.**
- **λήψη αποφάσεων επί θεμάτων συναρμοδιοτήτων περισσότερων Υπηρεσιών εις ότι αφορά τη χωροταξία και το περιβάλλον.**
- **έγκριση χωροταξικών σχεδίων και προγραμμάτων και σχεδίων και προγραμμάτων προστασίας του περιβάλλοντος και την εναρμόνισή τους με τα σχέδια και προγράμματα ανάπτυξης.**
- **εποπτεία εφαρμογής των χωροταξικών σχεδίων και προγραμμάτων και των σχεδίων και προγραμμάτων προστασίας του περιβάλλοντος.**
- **συντονισμό των φορέων εφαρμογής των ανωτέρων προγραμμάτων.**

Από τον Οκτώβριο του 1981 ατόνησε η λειτουργία του χωρίς ποτέ να καταργηθεί ρητά. Δυνητικά μπορεί να ασκήσει έναν επιτελικό ρόλο, σε θέματα όπως είναι η ενεργειακή πολιτική, η προστασία των ακτών και η προστασία της

φύσης, μέσω της αποτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και της διατύπωσης στρατηγικών επιλογών.

4.2.2. ΥΠΕΧΩΔΕ

Με το Ν.1032/80 ιδρύεται ως Υπουργείο Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος (ΥΧΟΠ). Με το Ν.1558/85 μετονομάζεται σε Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (ΥΠΕΧΩΔΕ). Το ΥΠΕΧΩΔΕ περιλαμβάνει τη Γενική Γραμματεία Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Πολεοδομίας και τη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Έργων. Στην πρώτη ανήκει η Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Πολεοδομίας που περιλαμβάνει τις Διευθύνσεις Περιβάλλοντος και Πολεοδομίας-Χωροταξίας. Η Διεύθυνση Περιβάλλοντος έχει ένα Τμήμα για την ατμόσφαιρα, το θόρυβο και τη βιομηχανία, ένα Τμήμα γενικών περιβαλλοντικών υποθέσεων, υδάτων, οικολογίας περιβαλλοντικού σχεδιασμού και εργαστηρίων, ένα Τμήμα ιστορικών μνημείων καθώς και τα Κλιμάκια Ελέγχου Ποιότητας Περιβάλλοντος των Γραφείων Περιβάλλοντος των Νομαρχιών.

Το ΥΠΕΧΩΔΕ εποπτεύει επίσης τους Οργανισμούς Ρυθμιστικού Σχεδίου και Προστασίας Περιβάλλοντος της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης που έχουν αρμοδιότητα περιβαλλοντικού και φυσικού σχεδιασμού στις ευρύτερες περιοχές των αντιστοίχων μητροπολιτικών συγκεντρώσεων.

Με το Ν.1650/1986 επιχειρείται η ενοποίηση της άσκησης της περιβαλλοντικής πολιτικής, με ιδιαίτερη μέριμνα για τη δημιουργία του κατάλληλου διοικητικού δικτύου. Με το άρθρο 31 παρ. 1., ο καθορισμός της περιβαλλοντικής πολιτικής ανατίθεται στο ΥΠΕΧΩΔΕ το οποίο έχει γενική αρμοδιότητα καθώς και αρμοδιότητα για χειρισμό κάθε θέματος που δεν εμπίπτει στο πεδίο αρμοδιότητας άλλου υπουργείου. Γενική αρμοδιότητα δε σημαίνει αποκλειστική αρμοδιότητα.

Από τις ρυθμίσεις του πιο πάνω νόμου καθώς και από την Π.Ν.Π 16/18.6.1982 άρθρο 2 παρ.1, άρθρο 5 παρ.1, άρθρο 6 παρ.1 που κυρώθηκε με το Ν.1327/1983, το Ν.1515/85 και το Ν.1561/1985, προκύπτει συναρμοδιότητα του υπουργού ΥΠΕΧΩΔΕ για ζητήματα περιβαλλοντικής πολιτικής με άλλα οκτώ υπουργεία: Εθνικής Οικονομίας, Εσωτερικών, Οικονομικών, Υγείας-Πρόνοιας,

Γεωργίας, Ενέργειας-Βιομηχανίας, Μεταφορών και Εμπορικής Ναυτιλίας.

4.2.3. Λοιπά Υπουργεία με περιβαλλοντικές αρμοδιότητες

Ειδικότερα θα πρέπει να τονιστεί ότι μια σειρά από Υπουργεία διατηρούν σημαντικές αρμοδιότητες σε περιβαλλοντικά θέματα.

- Το Υπουργείο Γεωργίας για θέματα δασών, εθνικών πάρκων και φυτοφαρμάκων
- Το Υπουργείο Οικονομικών για θέματα χημικών ουσιών, Γενικού Χημείου του Κράτους και ελέγχου των τροφίμων
- Το Υπουργείο Εσωτερικών για το πόσιμο νερό, τα στερεά απόβλητα, την τοπική επεξεργασία απορριμμάτων μέσω των Ο.Τ.Α.
- Το Υπουργείο Ενέργειας και Βιομηχανίας για θέματα ελέγχου της ρύπανσης από εξορυκτικές δραστηριότητες και την παραγωγή ενέργειας
- Το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας για τη ρύπανση της θάλασσας
- Το Υπουργείο Εργασίας για την προστασία των εργαζομένων και την προστασία της δημόσιας υγείας

Αναλυτικότερα:

Υπουργείο Γεωργίας

Με το αρθ. 5 του Ν.998/79 περί "Δασικού κώδικα" Στο υπουργείο Γεωργίας ανήκει η προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων εν γένει. Με το αρθ.7 του Ν.998/79 ορίζεται η σύσταση στο Υπουργείο Γεωργίας Συμβουλίου Δασικής πολιτικής με γνωμοδοτική αρμοδιότητα για θέματα προστασίας και ανάπτυξης των δασών και άσκησης δασικής πολιτικής. Με το Ν.Δ. 3881/58 "περι έργων εγγείων βελτιώσεων" και τις τροποποιήσεις του από τους Ν.1218/72 και Ν.414/76 ορίζεται ότι στο υπουργείο Γεωργίας ανήκει η προστασία του αλιευτικού πλούτου της χώρας και η αξιοποίηση του γεωργικού εδάφους της χώρας. Για την επίτευξη των σκοπών αυτών λειτουργούν οι εξής υπηρεσίες:

α) Υπηρεσία εγγείων βελτιώσεων (ΥΕΒ)

β) Ανώτατα Συμβούλια Εγγειοβελτιωτικών Έργων (ΑΣΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ)

γ) Κεντρικό Γνωμοδοτικό Συμβούλιο Εγγειοβελτιωτικών Έργων

Υπουργείο Βιομηχανίας Ενέργειας και Τεχνολογίας

Μεταλλευτικός Κώδικας Ν.Δ.260/73: Στο υπουργείο Βιομηχανίας ανήκουν αρμοδιότητες προστασίας και αποκατάστασης του περιβάλλοντος, στο πλαίσιο ανάπτυξης μεταλλευτικών και λατομικών δραστηριοτήτων. Έχουν διατηρηθεί αρμοδιότητες για την προστασία του περιβάλλοντος από τη ρύπανση που προκαλούν οι βιομηχανικές δραστηριότητες εντός και εκτός των χώρων των βιομηχανικών και βιοτεχνικών εγκαταστάσεων.

Υπουργείο Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Διατηρεί αρμοδιότητες υγιεινομικής προστασίας του περιβάλλοντος. Δηλαδή αρμοδιότητες ελέγχου των συστημάτων ύδρευσης και αποχέτευσης, των τρόπων διάθεσης των απορριμμάτων και τέλος ελέγχου τόσο των περιοχών κολύμβησης όσο και των κοινόχρηστων χώρων γενικά.

Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας

Προστασία θαλάσσιου περιβάλλοντος από τη ρύπανση που προέρχεται από πλοία αεροπλάνα ή από χερσαίες πηγές.

4.3. Περιφερειακές Υπηρεσίες προστασίας Περιβάλλοντος

Η άσκηση ολοκληρωμένης περιβαλλοντικής πολιτικής προϋποθέτει, εκτός των άλλων, την ύπαρξη ενός αποκεντρωμένου δικτύου εφαρμογής, παρακολούθησης και ελέγχου. Αυτό όμως αγνοούνταν από το Ν.360/76. Ο Ν.360/76 εξάλλου δεν προέβλεπε κάποιο ρόλο για την κοινωνία γενικά και την Τοπική Αυτοδιοίκηση ιδιαίτερα αναφορικά με τον έλεγχο της προστασίας του περιβάλλοντος. Με τον Ν.1650/1986 αναγνωρίζεται η αποκέντρωση ως διάσταση της περιβαλλοντικής πολιτικής και εμπεριέχεται στην ιδιαίτερη αναφορά "η ευθύνη για την υλοποίηση ανήκει στους Νομάρχες". Με το Π.Δ. 28/5.2.1993 ωστόσο προσδιορίζονται οι αρμοδιότητες οι οποίες διατηρούνται από τον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ και τις περιφερειακές υπηρεσίες διανομαρχιακού επιπέδου

όπου είναι φανερή η διατήρηση πολλών καθοριστικών αρμοδιοτήτων σε κεντρικό υπουργικό επίπεδο.

4.3.1. Αρμοδιότητες Νομαρχών

α) Άρθρο 4 παρ.2 Ν.1650/86: Δυνητική μεταβίβαση της υπουργικής αρμοδιότητας έγκρισης περιβαλλοντικών όρων (έργων και δραστηριοτήτων Α κατηγορίας) ύστερα από γνώμη του Νομαρχιακού Συμβουλίου. Σύμφωνα με το πρόσφατο Π.Δ. 1105/93 αρ.1, μεταβιβάζονται στο Νομάρχη αρμοδιότητες έγκρισης περιβαλλοντικών όρων για ορισμένα έργα ή δραστηριότητες της Α κατηγορίας του αρ.3 του Ν.1650/86. Τα έργα και οι δραστηριότητες που υπάγονται στην αρμοδιότητα του Νομάρχη περιλαμβάνονται σε παράρτημα που αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του εν λόγω Π.Δ. Με την Υ.Α. 11105/28.5.93 μεταβιβάζονται οι αρμοδιότητες έγκρισης περιβαλλοντικών όρων για αρκετές κατηγορίες έργων ή δραστηριοτήτων του Ν.1650/86 στους Νομάρχες.

β) Αρμοδιότητα έγκρισης περιβαλλοντικών όρων (Β κατηγορίας) άρθρο 4 παρ.3

γ) Άρθρο 4 παρ.4: Δυνητική αρμοδιότητα έγκρισης περιβαλλοντικών όρων (Γ κατηγορίας) σε περίπτωση παραπομπής της υπόθεσης από όργανο ΟΤΑ.

δ) Αρμοδιότητα χορήγησης άδειας σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο για τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων (άρθρο 12 παρ.2).

ε) Δυνητική μεταβίβαση της Υπουργικής αρμοδιότητας χαρακτηρισμού περιοχών ως υπαγόμενων στην προστασία φύσης και τοπίου (άρθρο 21 παρ.5).

στ) Αρμοδιότητα Συγκρότησης ΚΕΠΠΕ (άρθρο 26παρ.1)

ζ) Αρμοδιότητα επιβολής διοικητικών κυρώσεων με δυνατότητα παραπομπής της υπόθεσης στον υπουργό ή υποκατάσταση τούτου στην αρμοδιότητα του Νομάρχη (άρθρο 30 παρ. 1 και παρ. 2).

η) Δυνητική μεταβίβαση υπουργικών αρμοδιοτήτων που ασκούνται γενικώς βάσει του Ν.1650/86 άρθρο 27.

θ) Εισηγείται στους υπουργούς ΠΕΧΩΔΕ και ΥΠΕΘΟ, ή και άλλους αρμόδιους υπουργούς την επιβολή με κοινή τους απόφαση τελών σε βάρος επιχειρήσεων

των δύο πρώτων κατηγοριών προκειμένου να καλυφθούν τα έξοδα κατασκευής και λειτουργίας συγκεκριμένων προγραμμάτων προστασίας του περιβάλλοντος (6 παρ.4).

ι) Γνωμοδοτεί το Νομαρχιακό Συμβούλιο στον υπουργό ΠΕΧΩΔΕ και τον κατά περίπτωση αρμόδιο υπουργό για τον καθορισμό αντιθρομβικών Ζωνών γύρω από περιοχές βιομηχανικών και άλλων εγκαταστάσεων (αρθ. 14 παρ. 6)

κ) Σύμφωνα με την ΥΑ 75308/5512/90 το Νομαρχιακό Συμβούλιο φροντίζει για τη δημοσίευση στον τοπικό τύπο ανακοίνωσης - πρόσκλησης των πολιτών και των φορέων εκπροσώπησής τους να λάβουν γνώση των ΜΠΕ και να διατυπώσουν τις απόψεις τους σε 15 ημέρες από τη Δημοσίευση. Αντίγραφο της ανακοίνωσης αναρτάται στον πίνακα της Νομαρχίας.

4.3.2. Άλλες περιφερειακές υπηρεσίες.

N.1327/1983, N.1650/1986

Προβλέπεται η σύσταση Κλιμακίων Ελέγχου Ποιότητας Περιβάλλοντος (ΚΕΠΠΕ). Τα όργανα αυτά δεν είχαν σαφή ένταξη οργανωτική στις νομαρχιακές υπηρεσίες. Η σύσταση των οργάνων αυτών δεν έγινε γιατί δεν εκδόθηκε το ανάλογο Π.Δ.

Π.Δ. 492/88

Σύμφωνα με το οποίο ιδρύεται Αυτοτελές Τμήμα Περιβάλλοντος του Υπουργείου Μακεδονίας-Θράκης, διαθέτει 15 άτομα προσωπικό χωρίς θεσμοθετημένες αρμοδιότητες. Πρακτικά λειτουργεί με μονάδες μέτρησης θορύβου και αέριας ρύπανσης.

Π.Δ. 404/1989

Δημιουργούνται οι Διανομαρχιακές Διευθύνσεις Χωροταξίας και Περιβάλλοντος στις 13 περιφέρειες που περιλαμβάνουν τμήμα Περιβάλλοντος

Αρμοδιότητες:

- 1) Συγκέντρωση πληροφοριών για την ποιότητα του περιβάλλοντος
- 2) Συντονισμός ενεργειών για την παρακολούθηση και προστασία του

περιβάλλοντος.

3) Εισηγούνται στο Περιφερειακό Συμβούλιο για τη λήψη των κατάλληλων μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος και την κατανομή των πιστώσεων.

Δεν διαθέτει: αποφασιστικές εκτελεστικές ή ελεγκτικές αρμοδιότητες.

ΥΑ 84498/2579/13.12.1990

Συστήνονται τα Γραφεία Περιβάλλοντος των Νομαρχιών.

Αρμοδιότητες: 1) έγκριση και θεώρηση των Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων

2) εισήγηση στο Νομάρχη για έγκριση περιβαλλοντικών όρων επί έργων και δραστηριοτήτων

3) ο έλεγχος τήρησης περιβαλλοντικών όρων επί έργων και δραστηριοτήτων

4) εισήγηση για την επιβολή διοικητικών κυρώσεων

5) υλοποίηση των προγραμμάτων προστασίας περιβάλλοντος.

Ν.2242/ΦΕΚ 162Α/3.10.1994

Συνιστάται Ειδικό Σώμα Ελεγκτών για την Προστασία του Περιβάλλοντος (Ε.Σ.Ε.Π.Π.) υπό την εποπτεία του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. και των οικείων νομαρχών ή περιφερειάρχων. Το Ε.Σ.Ε.Π.Π. έχει ως αποστολή την προστασία του περιβάλλοντος και ασκεί έλεγχο για την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων όπου επιβάλλονται. Συμμετέχει επίσης στην κατάρτιση και το συντονισμό προγραμμάτων δράσης με τις διάφορες συναρμόδιες υπηρεσίες.

4.3.3 Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Η τοπική αυτοδιοίκηση αποτελεί ένα μέρος του δικτύου για τη στήριξη της πολιτικής του περιβάλλοντος λόγω της παρουσίας της στο τοπικό επίπεδο. Πριν από το Ν. 1650/86 πέρα από τις γενικές αρμοδιότητες των ΟΤΑ -για ζητήματα ύδρευσης, αποχέτευσης, διάθεσης απορριμμάτων, κυκλοφορίας και κήπων- αγνοούνταν ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην άσκηση περιβαλλοντικής πολιτικής. Με το Ν. 1650/1986 αναγνωρίζεται, σε κάποιο βαθμό,

ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και προβλέπεται η δυνατότητα μεταβίβασης αρμοδιοτήτων σ' αυτή. Οι αρμοδιότητες αυτές είναι:

α) άρθρο 4 §4 Η έγκριση περιβαλλοντικών όρων για τα έργα Γ' κατηγορίας, που γίνεται με απόφαση του Δημάρχου ή του Προέδρου της Κοινότητας. Οι ίδιοι μπορούν να παραπέμψουν στο Νομάρχη κάποιο θέμα που αφορά έργο Γ' κατηγορίας το οποίο λόγω της επικινδυνότητάς του μπορεί τελικά να υπαχθεί από τον τελευταίο στη διαδικασία έγκρισης περιβαλλοντικών όρων της Β' κατηγορίας.

β) άρθρο 6§4 & 13§2 Τα έργα ή προγράμματα προστασίας του περιβάλλοντος που προβλέπονται από τους περιβαλλοντικούς όρους ή ειδικότερα για τη διαχείριση ορισμένων στερεών αποβλήτων σε βάρος επιχειρήσεων εκτελούνται από τους ΟΤΑ ή άλλους φορείς. Για την εκτέλεση αυτών των έργων επιβάλλονται τέλη στις επιχειρήσεις τα οποία αποδίδονται στον ΟΤΑ ή στο φορέα που έχει αναλάβει το έργο.

γ) άρθρο 12§2 Η διαχείριση των στερεών αποβλήτων βαρύνει τον ΟΤΑ που μπορούν να μη τα δέχονται όταν λόγω της ποιότητας ή της ποσότητάς τους δεν μπορούν να διατεθούν μαζί με τα οικιακά.

δ) άρθρο 14§6 Οι ΟΤΑ εισηγούνται στον Υπ. ΠΕΧΩΔΕ και τον κατά περίπτωση συναρμόδιο υπουργό τον καθορισμό της αντιθορυβικής ζώνης γύρω από τις περιοχές βιομηχανικών και άλλων εγκαταστάσεων.

ε) άρθρο 23§1 Ο χαρακτηρισμός μιας περιοχής ως Ζώνης ειδικών περιβαλλοντικών ενισχύσεων γίνεται με βάση ειδική μελέτη που εκπονείται είτε από τους οικείους ΟΤΑ, είτε από τη νομαρχία είτε από τις υπηρεσίες του ΥΠΕΧΩΔΕ.

ζ) άρθρο 26§1: Εκπρόσωποι των ΟΤΑ, που εμπíπτουν στην περιοχή ευθύνης του ΚΕΠΠΕ συμμετέχουν στην διοίκησή του.

η) άρθρο 30§3: Τα πρόστιμα που επιβάλλονται για τη ρύπανση και υποβάθμιση του περιβάλλοντος αποδίδονται στους ΟΤΑ της περιοχής που προκλήθηκε η παράβαση.

θ) άρθρο 25§7: Με Π.Δ. προβλέπεται να καθορισθούν τα κεντρικά και περιφερειακά όργανα διοίκησης του ΕΦΟΠ που εκπροσωπούνται και οι ΟΤΑ.

4.4. Πόροι της Διοίκησης για το Περιβάλλον

4.4.1. Έλεγχος τήρησης περιβαλλοντικών όρων. Ανταποδοτικά τέλη

Σύμφωνα με το Ν. 1650/86 (άρθρο 6 παρ. 1-4)

1. Ο έλεγχος για την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων ανήκει στα όργανα της υπηρεσίας που είναι αρμόδια, κατά τις οικείες διατάξεις, να εγκρίνουν την ίδρυση, λειτουργία ή πραγματοποίηση έργου ή δραστηριότητας. Όπου, κατά την κείμενη νομοθεσία, ο έλεγχος για την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων γίνεται από διανομαρχιακές ή περιφερειακές υπηρεσίες, ανεξάρτητα από το αν έχουν ή όχι και την αρμοδιότητα για την έγκριση της ίδρυσης, λειτουργίας ή πραγματοποίησης του αντίστοιχου έργου ή της δραστηριότητας, οι υπηρεσίες αυτές διατηρούν την παραπάνω αρμοδιότητα ελέγχου.

2. Το ΥΠΕΧΩΔΕ μπορεί αυτοτελώς να διενεργεί ελέγχους για την παρακολούθηση της τήρησης των περιβαλλοντικών όρων σε ολόκληρη τη χώρα.

3. Ελέγχους για τη τήρηση των περιβαλλοντικών όρων διενεργούν και τα κατά το άρθρο 26 Κλιμάκια Ελέγχου Ποιότητας Περιβάλλοντος (ΚΕΠΠΕ).

4. Με απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και ΠΕΧΩΔΕ καθώς και άλλου κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, ύστερα από εισήγηση του οικείου νομάρχη, είναι δυνατό να επιβάλλονται τέλη σε βάρος των επιχειρήσεων που ασκούν δραστηριότητες ή εκτελούν έργα που υπάγονται στις δύο πρώτες κατηγορίες του άρθρου 3. Τα τέλη αυτά διατίθενται στη συνέχεια για να καλυφθούν τα έξοδα κατασκευής και λειτουργίας συγκεκριμένων έργων και προγραμμάτων προστασίας του περιβάλλοντος που προβλέπονται από τους περιβαλλοντικούς όρους σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 3,4 και 5. Τα πιο πάνω έργα ή προγράμματα προστασίας του περιβάλλοντος εκτελούνται από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α) ή άλλους φορείς.

Τα τέλη αυτά καθορίζονται ανάλογα με το είδος και την ποσότητα του ρυπαντικού φορτίου του έργου ή της δραστηριότητας και δεν μπορούν να υπερβαίνουν τα έξοδα που απαιτούνται για την κατασκευή και λειτουργία συγκεκριμένων έργων και προγραμμάτων προστασίας του περιβάλλοντος. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται ο τρόπος και ο χρόνος είσπραξης των τελών και

απόδοσής τους στον Ο.Τ.Α. ή φορέα που κατασκευάζει ή έχει την ευθύνη λειτουργίας του έργου και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

Προβλήματα στην πραγματοποίηση των ελέγχων

Οι έλεγχοι που πραγματοποιούνται δεν είναι ικανοποιητικοί. Τούτο οφείλεται αφενός στις ελλείψεις των υπηρεσιών των σχετικών με το περιβάλλον σε προσωπικό και σε μέσα μετακίνησης (π.χ. αυτοκίνητα), αφετέρου στην επιβάρυνση των παραπάνω υπηρεσιών με αρμοδιότητες δευτερευούσης σημασίας οι οποίες θα έπρεπε να ανήκουν στους Δήμους (έλεγχοι που αφορούν προβλήματα από καυστήρες πολυκατοικιών, θορύβους κ.λ.π.).

Εκτιμάται ότι γύρω στο 80% των βιομηχανικών - βιοτεχνικών μονάδων της χώρας δεν έχουν άδειες διάθεσης υγρών αποβλήτων γεγονός που οφείλεται στο ότι ένα πολύ σημαντικό μέρος από αυτές διαφεύγουν ούτως ή άλλως κάθε έλεγχο του Δημοσίου και πολλές από αυτές δεν καταγράφονται πουθενά. Εξάλλου το 90% αυτών που διαθέτουν άδειες διάθεσης υγρών αποβλήτων δε λειτουργούν σωστά τις μονάδες καθαρισμού των υγρών αποβλήτων για τίποτ λειτουργικό κόστος τους είναι υψηλό.

4.4.2 Ειδικά τέλη διαχείρισης αποβλήτων

Με Προεδρικό Διάταγμα που εκδίδεται μετά από πρόταση του υπουργού ΠΕΧΩΔΕ και τυχόν άλλου αρμόδιου υπουργού, είναι δυνατόν να επιβαρυνθούν με ειδικό τέλος επιχειρήσεις που παράγουν και εισάγουν προϊόντα που προκαλούν προβλήματα διαχείρισης των στερεών αποβλήτων και ιδίως αυτές που παράγουν μη ανακυκλώσιμα υλικά. Με το ίδιο Π.Δ. καθορίζεται και η διαδικασία είσπραξης και απόδοσης του ειδικού τέλους στους ΟΤΑ.

Τα τέλη αυτά επιβάλλονται για να καλυφθούν τα έξοδα κατασκευής και λειτουργίας συγκεκριμένων έργων ή προγραμμάτων προστασίας του περιβάλλοντος που εκτελούνται από τους ΟΤΑ.

Τα τέλη καθορίζονται ανάλογα με το μέγεθος, το ρυπαντικό φορτίο και την ποσότητα των αποβλήτων του έργου ή της δραστηριότητας και περιέρχονται στους ΟΤΑ για μελέτες και έργα διάθεσης ειδικών στερεών αποβλήτων.

4.4.3. Διοικητικά πρόστιμα

Σε περίπτωση που μια επιχείρηση ή δραστηριότητα προκαλεί ρύπανση ή άλλη υποβάθμιση του περιβάλλοντος, όπως ήδη λέχθηκε, επιβάλλεται σύμφωνα με το Ν.1650/86 άρθρο 30 παρ.4, προσωρινή απαγόρευση της λειτουργίας της. Η διακοπή επιβάλλεται με απόφαση του Νομάρχη ή του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων με τυχόν συναρμόδιο Υπουργό, σε περίπτωση που συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι παίρνοντας υπόψη και τη σπουδαιότητα της επιχείρησης. Με την πράξη επιβολής της απαγόρευσης λειτουργίας μπορεί να προβλέπεται και πρόστιμο από 10.000 δρχ. μέχρι 1.000.000 δρχ. για κάθε μέρα παράβασης της απαγόρευσης αυτής.

Τα πρόστιμα εισπράττονται σύμφωνα με το νόμο για την είσπραξη των δημοσίων εσόδων και αποδίδονται στους ΟΤΑ της περιοχής που προκλήθηκε η παράβαση. Ο τρόπος, τα όργανα και η διαδικασία είσπραξης καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Οικονομικών και κάθε συναρμόδιου Υπουργού.

4.4.4 Παρατηρήσεις σχετικά με τα διοικητικά πρόστιμα

Τα πρόστιμα που επιβάλλονται είναι πολύ χαμηλά και έτσι πολλές επιχειρήσεις θεωρούν ότι τους συμφέρει περισσότερο να τα πληρώνουν παρά να λειτουργούν τις μονάδες τους. Σε αυτό συντείνει και το γεγονός ότι πιστεύουν ότι οι έλεγχοι θα γίνονται πολύ σπάνια. Πράγματι, οι έλεγχοι διακόπτονται σε προεκλογικές περιόδους και γενικά εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από πολιτικές πιέσεις.

Υπάρχει ζήτημα διασφάλισης της αντικειμενικότητας στην επιλογή των επιχειρήσεων που ελέγχονται. Το Γραφείο Περιβάλλοντος του Νομού Θεσσαλονίκης κάνει ελέγχους 3 φορές την εβδομάδα: Τρίτη, Τετάρτη και Πέμπτη (αυτό σημαίνει ότι οι επιχειρήσεις που το γνωρίζουν θα μπορούσαν να ενεργοποιούν τα φίλτρα, βιολογικούς καθαρισμούς κλπ. μόνο αυτές τις ημέρες). Η επιλογή των μονάδων που θα ελεγχθούν γίνεται το πρωί της ημέρας που γίνεται ο έλεγχος. Οι υπάλληλοι συγκεντρώνονται στο γραφείο του προϊστάμενου, αποφασίζεται σε ποιόν από τους 6 τομείς στους οποίους είναι

χωρισμένη η περιοχή ευθύνης τους θα πάνε για έλεγχο και στη συνέχεια τραβάνε κλήρους με αριθμούς που αντιστοιχούν στις επιχειρήσεις της περιοχής. Τους κλήρους αυτούς στη συνέχεια τους τοποθετούν σε σφραγισμένο φάκελο τον οποίο και ανοίγουν στο γραφείο του δημάρχου στην περιοχή του οποίου θα διενεργηθούν οι έλεγχοι. Το σύστημα αυτό λειτούργησε με ικανοποιητικό τρόπο, θεωρήθηκε αντικειμενικό και έτσι δεν υπήρξαν καταγγελίες για "διώξεις" επιχειρήσεων κλπ.

Μέχρι πριν 2-3 χρόνια επιβάλλονταν πρόστιμα μέχρι 200.000 δρχ. Σήμερα φθάνουν μέχρι 2-3 εκατ. Τα πρόστιμα αυτά βέβαια δεν τα πληρώνουν άμεσα οι επιχειρήσεις αλλά καταφεύγουν στα δικαστήρια που συνήθως μειώνουν αισθητά το πρόστιμο και μάλιστα λόγω αυτής της διαδικασίας η επιχείρηση τελικά το πληρώνει μετά από μεγάλο χρονικό διάστημα όταν το ποσό του προστίμου έχει χάσει ένα μέρος της αξίας του λόγω του πληθωρισμού.

Όπως γράφει ο Χαλβατζάκης (1994), μετά το θόρυβο που δημιουργήθηκε ότι το ΠΕΡΠΑ είχε στείλει στους νομάρχες φακέλους δεκάδων επιχειρήσεων που ρύπαιναν το περιβάλλον με τους καυστήρες ή τις κεντρικές θερμάνσεις τους αλλά δεν είχαν προχωρήσει στην επιβολή προστίμων τώρα άρχισαν να κινητοποιούνται. Στη Νομαρχία Δ. Αττικής η Διεύθυνση Ελέγχου Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης και Θορύβου εισηγείται στο νομάρχη Δ. Αττικής την επιβολή προστίμων σε βιομηχανίες που κυμαίνονται από 300.000 - 5.000.000 δρχ., σε αρτοποιεία από 55.000 - 1.050.000 δρχ. Στη χρονική περίοδο Ιουνίου - Οκτωβρίου 1994 (5 μήνες) το ΠΕΡΠΑ διενήργησε 426 ελέγχους σε αρτοποιεία και διαπίστωσε 53 (12,4%) παραβάσεις της νομοθεσίας, σε 354 βιομηχανίες 49 (13,8%) παραβάσεις, σε 25 ξενοδοχεία 7 (28%) παραβάσεις, σε 21 νοσοκομεία 8 (38,1%) παραβάσεις και σε 15 καθαριστήρια καμία παράβαση.

Ο Ν. 1650 προβλέπει μεν ότι οι νομάρχες μπορούν να επιβάλλουν πρόστιμα ως 10.000.000 δρχ. στους παραβάτες όμως δεν αναφέρεται στα κριτήρια καθορισμού του ύψους των προστίμων.

Για παράδειγμα, το Γραφείο Περιβάλλοντος του Νομού Θεσσαλονίκης τα 2,5 τελευταία χρόνια διενήργησε 500 περίπου ελέγχους. Από αυτούς διαπίστωσαν παρατυπίες που αφορούν υγρά απόβλητα σε 100 περιπτώσεις και

επέβαλαν πρόστιμα σε 40 περιπτώσεις. Πολλές επιχειρήσεις λειτουργούσαν τις εγκαταστάσεις απορρύπανσης με προσωρινή άδεια έτσι δεν ήταν δυνατόν να τους επιβληθεί πρόστιμο (οι εγκαταστάσεις αυτές βιολογικοί κ.α. χρειάζονται 6 μήνες για να λειτουργήσουν κανονικά, ώστε να δημιουργηθεί το κατάλληλο υπόστρωμα κλπ.)

Η νομοθεσία για την επιβολή των προστίμων είναι εξαιρετικά ασαφής. Ακολουθείται διαφορετική πολιτική στους διάφορους νομούς. Το Γραφείο Περιβάλλοντος του Ν. Θεσσαλονίκης ακολουθεί την εξής διαδικασία.

α. Ζητά τη γνωμοδότηση της Δ/νσης Βιομηχανίας τόσο για το εάν συμφωνεί ή όχι στην επιβολή προστίμου όσο και για τον καθορισμό του ύψους του επιβαλλόμενου προστίμου.

β. Για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου λαμβάνονται υπόψη η οικονομική κατάσταση της επιχείρησης, τα ρυπαντικά φορτία που εκπέμπει και οι δηλωμένες προθέσεις του επιχειρηματία.

γ. Η επιβολή του προστίμου εξαρτάται σε τελευταία ανάλυση από την απόφαση του νομάρχη.

ΜΕΡΟΣ Β'

**ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ-ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

5.1 Συστήματα Διασφάλισης Ποιότητας

5.1.1 Γενικά

«Σημαντικό σημείο για την κατανόηση της πορείας του θέματος της Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και του πως προκύπτει μέσα από τις ανάγκες της αγοράς, είναι η συγκεκριμενοποίηση εννοιών οι οποίες είναι σχετικά συγκεχυμένες και παράλληλα ιδιαίτερα σημαντικές.

Επομένως, μιλώντας για έννοιες όπως ποιότητα, διασφάλιση ποιότητας ή ολική ποιότητα αναφερόμαστε σε έννοιες οι οποίες θεωρούνται λανθασμένα από πολλούς όμοιες ή επικαλυπτόμενες. Προχωρώντας σε βαθύτερη ανάλυση θα μπορέσουμε να διακρίνουμε εκείνες τις διαχωριστικές γραμμές οι οποίες θα εξασφαλίσουν και τον προσδιορισμό της πραγματικότητας⁴⁷». Ας δούμε όμως τις έννοιες αυτές, δίνοντας ιδιαίτερη σημασία στη διασφάλιση ποιότητας μιας και είναι αυτή με την οποία θα ασχοληθούμε ως επί το πλείστον παρακάτω, συγκεκριμένα τα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης ISO 14000 και EMAS.

5.1.2 Η έννοια της Ποιότητας

Ποιότητα, σημαίνει η παροχή ποιοτικών προϊόντων από μια επιχείρηση χωρίς παράλληλα και απαραίτητα κάτι τέτοιο να εξασφαλίζει και τη βιωσιμότητα της επιχείρησης. Μπορεί δηλ. μια επιχείρηση να παρέχει ποιοτικά προϊόντα στους πελάτες της, αλλά το κόστος μερικές φορές να είναι τέτοιο που να δυσχεραίνει

⁴⁷ Αν Σπανός, (1994), "Iso Και Ολικη Ποιοτητα. Δυο έννοιες με διαφορετικό περιεχόμενο". Άρθρο στον Οικονομικός Ταχυδρόμος 10/94, Αθήνα.

τη συνέχιση της λειτουργίας της, αλλά και τον ίδιο τον πελάτη για να την προτιμήσει.

5.1.3 Η έννοια των Συστημάτων Διασφάλισης Ποιότητας-ISO

Το Σύστημα Διασφάλισης Ποιότητας (ISO) είναι ένα πιστοποιητικό, με αρχή και τέλος, συγκεκριμένα στάδια, που όμως δεν καλύπτει όλες τις δραστηριότητες μιας επιχείρησης, αλλά κάποια συγκεκριμένα, ούτε όλο το προσωπικό της. Μια επιχείρηση η οποία θέλει να 'νοικοκυρευτεί', να ελέγξει τις διαδικασίες παραγωγής της, να ξεπεράσει υψηλά ποσοστά αστοχιών -π.χ. δεν παραδίδει πάντα το σωστό ποιοτικά προϊόν- τότε ενδείκνυται να ξεκινήσει με ISO. Γιατί το ISO είναι πιο εύκολο, έχει προδιαγεγραμμένα επίπεδα και οδηγεί σε μια τυπική οργάνωση της επιχείρησης⁴⁸.

Τα συστήματα διασφάλισης ποιότητας ISO 9000 στοχεύουν στη σταθερότητα της ποιότητας των προϊόντων αυτών καθ' αυτών, χρησιμοποιούν όμως βασικά στάδια για την επίτευξη του στόχου αυτού τα οποία προσομοιάζουν σε κάποια σημεία με αυτά των Συστημάτων Περιβαλλοντικής Διαχειρίσεις όπως θα δούμε στη συνέχεια. Και αυτό συμβαίνει γιατί η σειρά ISO 14000 είναι εξειδίκευση της ISO 9000 στην προστασία του περιβάλλοντος (εισαγωγή βασικών περιβαλλοντικών παραμέτρων). Ας δούμε όμως τις βασικότερες αρχές οι οποίες διέπουν τα συστήματα διασφάλισης ποιότητας:

- **Γίνεται προγραμματισμός της ποιότητας, δηλ. προδιαγράφεται από πριν τι πρέπει να γίνει.**
- **Κάθε υλοποιείται με βάση προδιαγεγραμμένες ενέργειες.**
- **Τηρούνται αρχεία στα οποία αποτυπώνεται-καταγράφεται ότι έχει επιτευχθεί.**
- **Γίνονται έλεγχοι επαλήθευσης και διαπίστωσης εάν επιτεύχθηκαν τα προδιαγεγραμμένα.**
- **Σε περίπτωση που διαπιστωθούν αποκλίσεις μεταξύ των υλοποιηθέντων και των προδιαγραφέντων λαμβάνονται διορθωτικά μέτρα.**

⁴⁸ Θεοφανόπουλος Π., (1995), "Η ποιότητα στην Ενιαία Αγορά", Άρθρο στα Τ.Ε.Ε. 11-12/95.

5.1.3.1 Πλεονεκτήματα και οφέλη των Συστημάτων Διασφάλισης Ποιότητας⁴⁹

«Η επιχείρηση προκειμένου να παραμείνει ανταγωνιστική στο “διεθνές στίβο” “αναγκάζεται” η “επιλέγει” να υιοθετήσει σύστημα διασφάλισης ποιότητας, χωρίς πολλές φορές να γνωρίζει τι διαδικασία θα ακολουθήσει και γιατί. Όταν λέμε “αναγκάζεται” επιδιώκουμε να υπογραμμίσουμε το πρόβλημα της έλλειψης ουσιαστικής πληροφόρησης από εθνικούς, κοινοτικούς ή διεθνείς φορείς για τους λόγους που μια επιχείρηση προβαίνει σε τέτοια εφαρμογή, τόσο για τον πελάτη όσο και για το δικό της όφελος γενικό ή οικονομικό.

Βασικός στόχος ενός συστήματος διασφάλισης ποιότητας είναι “τίποτα δεν πρέπει να είναι τυχαίο”. Τα σημαντικότερα οφέλη-πλεονεκτήματα για μια επιχείρηση η οποία προσανατολίζεται σ’ αυτή την κατεύθυνση είναι:

- 1. Επιβάλλει δομή στο σχεδιασμό, καθώς και στις διεργασίες της παραγωγής.**
- 2. Επιτρέπει την πραγματική παρακολούθηση της προόδου από τη διοίκηση.**
- 3. Δημιουργεί υπευθυνότητες σε όλους, ιδιαίτερα στις ομάδες σχεδίασης και μελετών, με την ανάθεση σε αυτούς της επιτυχίας της απόδοσης, των χαρακτηριστικών της ποιότητας, της αξιοπιστίας, καθώς και του κόστους και του χρόνου της παραγωγής.**
- 4. Κάνει δυνατή την παρακολούθηση της εξέλιξης της ποιότητας, της αξιοπιστίας και του κόστους, λόγω της υποχρεωτικής καταγραφής όλων των στοιχείων σε έντυπα και εκθέσεις, τα οποία δύναται να αναλυθούν περισσότερο.**
- 5. Προγραμματίζει τις περιόδους ανασχεδιασμού των προϊόντων.**
- 6. Κάνει δυνατό τον ακριβή προϋπολογισμό του κόστους ανάπτυξης και σχεδιασμού των προϊόντων.**
- 7. Ενθαρρύνει στελέχη και εργαζομένους να κάνουν προτάσεις βελτίωσης καθώς και προβλέψεις.**
- 8. Επιτρέπει την εκτέλεση γρήγορων διορθωτικών ενεργειών.**

⁴⁹ Τζόγιος Α., (1995), “Η στρατηγική σημασία της ανάπτυξης των συστημάτων διασφάλισης ποιότητας από τις ελληνικές επιχειρήσεις-ποιότητα και διοίκηση”, Άρθρο στα Τεχνικά Χρονικά, 11-12/95.

9. Προσφέρει τη δυνατότητα λήψης σωστών εμπορικών αποφάσεων, οι οποίες λαμβάνονται από κοινού με τη δ/ση του marketing.

5.1.3.2 Οικονομικό κόστος ή όφελος για την εκάστοτε επιχείρηση

Παρά το γεγονός ότι κανείς δεν εναντιώνεται θεωρητικά στην ποιότητα, οι επιχειρηματίες και τα ανώτερα διοικητικά στελέχη προβληματίζονται σχετικά με την σχέση ποιότητας και κόστους, εκτιμώντας ότι με την εφαρμογή συστημάτων διασφάλισης ποιότητας θα επιβαρυνθεί υπέρμετρα το κόστος του προϊόντος.

Οι επιχειρηματίες θα αναλογιστούν πολύ το άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος ή ζημιά που θα προκύψει από μια τέτοια κίνηση στρατηγικής από πλευράς τους. Οι αιτίες οι οποίες θα πρέπει να τους οδηγήσουν σε τέτοια απόφαση, αναφέρονται συνοπτικά παρακάτω:

- Τη διασφάλιση της ποιότητας την επιθυμούν και την επιβάλλουν άμεσα ή έμμεσα οι πελάτες στους προμηθευτές τους συνήθως δε αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ανάθεση ακόμα και δοκιμαστικών παραγγελιών.
- Την επιβάλλει η τεχνική νομοθεσία στα πλαίσια της "ελεύθερης διακίνησης" των προϊόντων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁵⁰.
- Την εφαρμογή πιστοποιημένου συστήματος διασφάλισης ποιότητας (σε πολλές περιπτώσεις) την επιβάλλει ο ίδιος ο ανταγωνισμός των επιχειρήσεων.
- Την εφαρμόζουν μόνες τους οι επιχειρήσεις, γιατί πιστεύουν ότι η οργάνωση για την ποιότητα συμβάλλει άμεσα στη μείωση του κόστους της επιχείρησης, αποτελεί εργαλείο διοίκησης και επιπρόσθετα, αποτελεί εργαλείο του marketing, στην προσπάθεια εδραίωσης της εικόνας της επιχείρησης και υπεροπλίας έναντι του ανταγωνισμού.

Το επόμενο βήμα είναι να προσπαθήσουμε να μεταφράσουμε τα οφέλη που προσφέρει η ποιότητα σε οικονομικά μεγέθη, τα οποία αντιλαμβάνεται καλύτερα η διοίκηση μιας επιχείρησης. Μερικά μετρήσιμα στοιχεία του κόστους της ποιότητας με τα οποία επιβαρύνεται μια επιχείρηση, είναι δυνατόν να προέλθουν από την κοστολόγηση των στοιχείων εκείνων που συχνά αποκαλούνται

⁵⁰ Στις διάφορες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η καθιέρωση και διατήρηση εθνικών προτύπων, τεχνικών κανονισμών και πιστοποιήσεων, τα οποία δεν ήταν ισοδύναμα από χώρα σε χώρα, χρησιμοποιούνταν πολλές φορές για λόγους προστατευτισμού, ως τεχνικά εμπόδια για την παρακώλυση των εξαγωγών, ενώ παράλληλα δημιούργούσαν την υποχρέωση πολλαπλών ελέγχων και πιστοποιήσεων με αποτέλεσμα την αύξηση του κόστους.

“κακή ποιότητα” ή “κόστος της μη ποιότητας”. Τέτοια στοιχεία είναι οι μετρήσιμες δυσλειτουργίες και καθυστερήσεις που δημιουργούνται στην παραγωγή, π.χ. λόγω προμήθειας ακατάλληλων φθηνών υλικών, το κόστος επισκευής σφαλμάτων τα οποία δημιουργούνται και εντοπίζονται στην παραγωγή, το κόστος επισκευών στους πελάτες και οι οποίες συμβατικά επιβαρύνουν την επιχείρηση λόγω μη σωστού σχεδιασμού ή άλλων αιτιών την οποία κύρια ευθύνη φέρνει η επιχείρηση κ.λ.π.

Χαρακτηριστικό είναι, ότι ο μέσος όρος του κόστους “κακής ποιότητας” ή της “μη ποιότητας”, από μελέτες που έγιναν σε ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, ανέρχεται περίπου στο 20% του κύκλου των εργασιών αυτών, ενώ στην Ελλάδα το ποσοστό αυτό εκτιμάται ότι είναι πολύ μεγαλύτερο. Αυτό σημαίνει ότι οι επιχειρήσεις εφαρμόζουν τη διασφάλιση ποιότητας επειδή και οι ίδιες πιστεύουν αφ’ ενός τα άμεσα οικονομικά οφέλη που δημιουργούνται δια μέσου της εφαρμογής αυτής και αφ’ ετέρου ότι η ποιότητα αποτελεί την πιο ανταποδοτική επένδυση.

Παράλληλα με τα παραπάνω η διασφάλιση ποιότητας προσφέρει τις παρακάτω υπηρεσίες στη διοίκηση κάθε επιχείρησης:

- Προσφέρει τη σιγουριά και τη βεβαιότητα στον πελάτη ότι η συμφωνηθείσα ποιότητα του προϊόντος που πρόκειται ή έχει ήδη προμηθευτεί, βρίσκεται υπό συνεχή έλεγχο, είναι πραγματοποιήσιμη ή έχει επιτευχθεί.
- Προσφέρει τη σιγουριά και τη βεβαιότητα στην ίδια την επιχείρηση δηλ. στον κατασκευαστή-παραγωγό, ότι η προδιαγεγραμμένη ποιότητα των προϊόντων που παράγονται στην επιχείρηση βρίσκεται υπό έλεγχο, είναι πολύ καλή και ότι διατηρείται σε σταθερά επίπεδα.
- Επιτυγχάνει και διατηρεί την ποιότητα των προϊόντων σε τέτοιο επίπεδο που να ανταποκρίνεται στις συνεχώς αυξανόμενες απαιτήσεις των πελατών.

Ολοκληρώνοντας την ενότητα αυτή που αφορά τα οικονομικά κυρίως οφέλη της επιχείρησης, παρουσιάζονται τα πλεονεκτήματά της λόγω της καλής ποιότητας των προϊόντων της:

- Προσφέρει ικανοποίηση, σιγουριά, βεβαιότητα και εμπιστοσύνη στους πελάτες.
- Διευκολύνει τη διάθεση των προϊόντων δια μέσου αντιπροσώπων, μεταπωλητών κ.α.

- Ενισχύει την ανταγωνιστικότητα των προϊόντων.
- Δημιουργεί μεγαλύτερες δυνατότητες κέρδους από τις επιχειρήσεις, λόγω της δυνατότητας διάθεσης των ποιοτικών προϊόντων σε υψηλότερες τιμές.
- Συμβάλλει στη βελτίωση της οργάνωσης της επιχείρησης, ενώ παράλληλα επιτρέπει τη μεγιστοποίηση της απόδοσης των πόρων αυτής.
- Συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας ζωής.
- Μειώνει ή εξαλείφει τους επιχειρηματικούς κινδύνους.
- Συμβάλλει στην πρωτοπορία και την καθιέρωση της επιχείρησης στην προτίμηση των πελατών.
- Αυξάνεται η εμπιστοσύνη και η φερεγγυότητα της επιχείρησης, γεγονός που διευκολύνει την ευκολότερη χρηματοδότηση της επιχείρησης.
- Ανυψώνει το ηθικό των εργαζομένων και προσελκύει ταλαντούχα και έμπειρα στελέχη».

5.1.4 Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης και ISO 9000

«Η εκπόνηση από το Διεθνή Οργανισμό Τυποποίησης (ISO) των προτύπων της σειράς ISO 9000, το 1987 και η μαζική σχεδόν υιοθέτησή της από τις χώρες μέλη του ISO δημιούργησε τις προϋποθέσεις της "παγκοσμιοότητας" αυτών των κειμένων αναφοράς για τη διασφάλιση της ποιότητας⁵¹.

Τα βασικά πρότυπα της σειράς ISO 9000 είναι τα: ISO 9000/ ISO 9001/ ISO 9002/ ISO 9003/ ISO 9004. Το πρότυπο ISO 9000 αποτελεί τον καταστατικό χάρτη για την επιλογή και χρήση των προτύπων της σειράς ISO 9000. Τα πρότυπα ISO 9001/ ISO 9002/ ISO 9003 καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο η επιχείρηση αξιολογείται, καθώς και τη μέσω συμβολαίων σχέση πελάτη και προμηθειών αναφορικά με τις συμφωνημένες απαιτήσεις ποιότητας.

Το πρότυπο ISO 9004 αποτελεί τη βάση και το σημείο αναφοράς για την εφαρμογή του συστήματος διασφάλισης ποιότητας σε μια επιχείρηση.

Η εφαρμογή των προτύπων της σειράς ISO 9000, οδήγησε στην εφαρμογή διαδικασιών πιστοποίησης, οι οποίες αναφέρονται στην αξιολόγηση του

⁵¹ Θεοφανόπουλος Π., (1995), "Η ποιότητα στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά". Άρθρο Τ.Ε.Ε., 11-12/95,

συστήματος διασφάλισης της ποιότητας επιχειρήσεων με βάση τα ανωτέρω πρότυπα. Τα πρότυπα της σειράς ISO 9000, εφαρμόζονται κατ'αρχήν σε όλους τους κλάδους επιχειρήσεων παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών. Η ιδιαιτερότητα όμως του κάθε κλάδου, απαιτεί ορισμένες προσαρμογές του γενικού πλαισίου, το οποίο περιγράφουν τα πρότυπα αυτά. Αφ' ετέρου, η εφαρμογή ενός συστήματος διασφάλισης ποιότητας και η τεκμηρίωσή του, περιλαμβάνει δράσεις μέσω διαδικασιών και οδηγιών, σε όλα τα στάδια της "παραγωγικής" διαδικασίας από το σχεδιασμό ως τη διάθεση και τον τελικό έλεγχο των προϊόντων/υπηρεσιών.

Τα πρότυπα αυτά γίνονται σταδιακά αντικείμενο μελέτης από την Ευρωπαϊκή Ένωση για την εναρμόνισή με τις κοινοτικές οδηγίες.»

5.1.5 Η έννοια της Ολικής Ποιότητας

"Ο όρος ολική ποιότητα⁵² σημαίνει αφενός έλεγχο των εσωτερικών διαδικασιών και κατά δεύτερο λόγο συμπαράσταση των εργαζομένων για παροχή όσο το δυνατόν καλύτερου προϊόντος και υπηρεσίας στην καλύτερη δυνατή σχέση τιμή-ποιότητα. Πρόκειται δηλ. για την παροχή όσο το δυνατόν καλύτερων ποιοτικά προϊόντων στην πιο χαμηλή τιμή. Η ολική ποιότητα, είναι κάτι το υπαρκτό το μετρήσιμο και δεν αποτελεί "συνταγολόγιο". Είναι πάνω από όλα κουλτούρα και μετά σύστημα, γι' αυτό και πρέπει να το συνειδητοποιεί αυτό κάθε επιχείρηση που θα αποφασίσει να προσεγγίσει τέτοια μέθοδο."

5.1.6 Ολική Ποιότητα και ISO

"Με βάση τα παραπάνω δημιουργείται ήδη μια πρώτη εντύπωση για το ISO και την Ολική Ποιότητα. Διαπιστώνουμε επομένως, ότι η ολική ποιότητα σε αντιδιαστολή με τα συστήματα διασφάλισης ποιότητας ISO είναι πιο ευρεία. Αφήνει περιθώρια στην ανθρώπινη φαντασία και δημιουργικότητα, αποτελεί δηλ. μια φιλοσοφία, μια κουλτούρα η οποία χαρακτηρίζεται από σφαιρικότητα. Το ISO αντίθετα αποτελεί ίσως ένα βήμα πριν από την ολική ποιότητα, είναι ένα τυπικό σύστημα πλαισιωμένο με κανόνες χωρίς ιδιαίτερη ευελιξία, απαραίτητο όμως

⁵² Λογοθέτης Νικολάου, "Μανατζμέντ Ολικής Ποιότητας-Από τον Deming στον Taguchi και το Στατιστικό έλεγχο των Διεργασιών (SPC)", Interbooks και TQM Hellas, Αθήνα.

πλεονέκτημα έναντι των επιχειρήσεων οι οποίες θέλουν να είναι ανταγωνιστικές και δεν ανήκουν σε καμία κατηγορία από αυτές.

Στο δρόμο προς την ολική ποιότητα μια επιχείρηση θα πρέπει προηγουμένως να περάσει από ορισμένα στάδια. Η ολική ποιότητα είναι μια κατάσταση στο εσωτερικό μιας επιχείρησης όπου το σύνολο των εργαζομένων έχουν εκπαιδευτεί και μυηθεί στα θέματα διαχείρισης ποιότητας και την έχουν αναγάγει σε κεντρικό στόχο της εταιρίας. Για να φτάσει όμως μια τέτοια επιχείρηση σε αυτό το στάδιο χρειάζεται να περάσει από ορισμένα άλλα στάδια⁵³, εξίσου σημαντικά.

Η ποιότητα σήμερα είναι ένα σύνολο χαρακτηριστικών που επιβάλλει ο πελάτης, η αγορά και οι επιχειρήσεις πετυχαίνουν, όταν έχουν τον πελάτη στο επίκεντρο των δραστηριοτήτων τους.

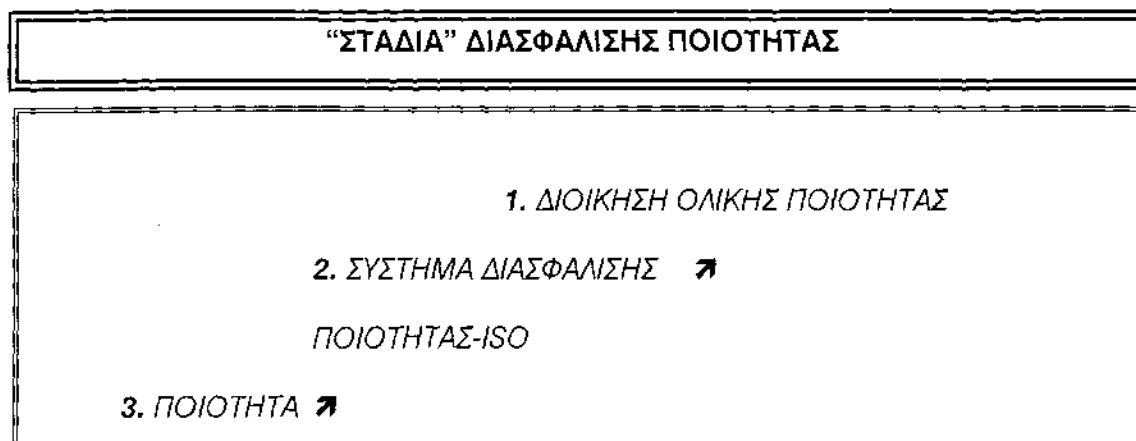
Αρχικά λοιπόν, απαιτείται η ύπαρξη ενός μηχανισμού ελέγχου και μέτρησης δοκιμών των κρίσιμων παραμέτρων των προϊόντων που κατασκευάζει η εταιρεία σε σχέση με τις απαιτήσεις των πελατών. Πρόκειται για την ύπαρξη υποδομής ελέγχου ποιότητας τελικών προϊόντων με ένα *minimum* ανθρώπων και οργάνων στη μονάδα παραγωγής. Αυτό θα οδηγήσει άμεσα στο δεύτερο στάδιο.

Το δεύτερο στάδιο είναι η ύπαρξη συστήματος διασφάλισης ποιότητας με έλεγχο όλης της γραμμής παραγωγής, όλων των σταδίων και αξιολόγηση υποπρομηθευτών. Το 1987 ο Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης ISO θέσπισε προδιαγραφές-πλαίσιο υπό τον κωδικό ISO 9000, οι οποίες πραγματεύονται θέματα διασφάλισης ποιότητας. Παρουσιάζει τις απαιτήσεις που πρέπει να ικανοποιεί το σύστημα ποιότητας μιας επιχείρησης από το σχεδιασμό ενός προϊόντος, την προμήθεια πρώτων υλών, την παραγωγή του, αποθήκευση και διάθεση.

Το τρίτο στάδιο είναι η Ολική ποιότητα. Για να υπάρξει το τρίτο στάδιο θα πρέπει να προϋπάρχουν τα προηγούμενα μιας και η κλιμακωτή προσέγγιση διασφαλίζει μια συνέχεια και μια λογική ακολουθία η οποία θα προφυλάξει την επιχείρηση από κακοτοπιές ή λάθος χειρισμούς σε τέτοια καινοτόμα θέματα (κυρίως για την Ελλάδα)."

⁵³ Π. Θεοφανόπουλος, "Ποια Η Σημασία Του ISO Στην Ελληνική Επιχειρηση". Άρθρο στον Οικονομικό Ταχυδρόμο, 10/94.

ΣΧΗΜΑ 1



Στο δεύτερο στάδιο του παραπάνω πίνακα εντάσσονται και τα δύο συστήματα/εργαλεία για την επίτευξη ειδικά της περιβαλλοντικής διαχείρισης δηλ. η σειρά ISO 14000 και ο κανονισμός EMAS, τα οποία θα μας απασχολήσουν παρακάτω ευρύτατα.

5.2 Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης

Τα Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης αφορούν την περιβαλλοντικά συμβατή λειτουργία μιας βιομηχανικής εγκατάστασης, αλλά και δραστηριοτήτων άλλων τομέων της οικονομίας⁵⁴. Στόχος είναι να ελαστικοποιούνται οι αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον από τη σχετική λειτουργία και να βελτιώνονται διαρκώς οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται. Η περιβαλλοντική διαχείριση είναι μια μεθοδολογία που βελτιώνει συγχρόνως τις περιβαλλοντικές και τις οικονομικές επιδόσεις μιας επιχείρησης, καθώς, επιτρέπει στις διάφορες δραστηριότητες να είναι ανταγωνιστικότερες, καινοτόμες και περιβαλλοντικά συμβατές.

Στόχος των συστημάτων Περιβαλλοντικής Διαχείρισης δεν είναι να ελεγχθεί η φιλικότητα μιας επιχείρησης προς το περιβάλλον, ώστε αυτή να κριθεί θετικά ή αρνητικά, αλλά να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις που θα επιτρέψουν η οικονομική ανάπτυξη και η προστασία του περιβάλλοντος να συμβαδίσουν.

⁵⁴ Εισαγωγή στο “Αφιέρωμα στα Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης” (1996), Ανακύκλωση.

Η διατήρηση του περιβάλλοντος απαιτεί θέληση έτσι ώστε να πραγματοποιηθούν σημαντικές αλλαγές σε όλους τους τομείς της κοινωνίας, τόσο στο επίπεδο της παραγωγής όσο και στο επίπεδο κατανάλωσης. Σε πολλές περιπτώσεις οι προσωπικές επιλογές επιφέρουν σημαντικές επιδράσεις στο περιβάλλον. Πολλές, βέβαια, περιβαλλοντικές αλλαγές αφορούν σήμερα στην βιομηχανική δραστηριότητα. Η επίλυση των προβλημάτων απαιτεί σημαντικές τεχνολογικές παραγωγικές αλλαγές. Η νέα τεχνολογία παρέχει συχνά πολλαπλά οφέλη, όπως εξοικονόμηση ενέργειας για την βιομηχανία, δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και προστασία του περιβάλλοντος.

Η πρώτη αντίδραση της Παγκόσμιας Κοινότητας στα καταστροφικά για το περιβάλλον αποτελέσματα της βιομηχανικής ρύπανσης ήταν η θέσπιση νόμων για την εφαρμογή της στρατηγικής του ελέγχου της ρύπανσης, ήτοι της “σύλληψης” και “θεραπείας” των ρύπων πριν την απελευθέρωσή τους στο περιβάλλον, αλλά μετά τη δημιουργία τους από την παραγωγική διαδικασία. Η σε μεγάλο βαθμό, αποτυχία αυτής της προσέγγισης οδήγησε στη νέα βιομηχανική ηθική και πρακτική της καθαρότερης παραγωγής, που εστιάζει στις ενέργειες πρόληψης αντί ελέγχου των ρύπων.

Πρόκειται για ένα σημαντικό εργαλείο που βοηθά τις επιχειρήσεις να βελτιώνονται διαρκώς, καθώς ταυτοποιεί τις δυνατότητες που υπάρχουν για βελτίωση των παραγωγικών διεργασιών. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αναπτύξει το Σχέδιο Οικο-Διαχείρισης και Επιθεώρησης (Environmental Management and Audit Scheme-EMAS), που επιτρέπει στις Ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να αναπτύξουν ένα σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης και να πιστοποιηθούν για την ορθή εφαρμογή του.

Παράλληλα ο Οργανισμός Διεθνών Προτύπων (ISO) έχει αναπτύξει προδιαγραφές για ένα Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και Επιθεώρησης οι οποίες περιγράφονται στα πρότυπα της σειράς ISO 14000.

Η εφαρμογή ενός Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και επιθεώρησης εμφανίζουν πλεονεκτήματα όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, τις επιδόσεις τους, την επικινδυνότητα των διεργασιών, την ποιότητα ζωής και τη συμμόρφωση με το θεσμικό πλαίσιο. Επίσης προϋποθέτουν έναν υψηλότερο βαθμό αποτελεσματικότητας του διοικητικού συστήματος της επιχείρησης και προωθούν την ανάπτυξη και χρήση αποτελεσματικότερων

τεχνικών. Τα κίνητρα για την εφαρμογή ενός Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης είναι:

- **η διασφάλιση της συμμόρφωσης με τη νομοθεσία,**
- **η εξοικονόμηση κόστους,**
- **η μείωση των κινδύνων,**
- **η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.**
- **η ετοιμότητα στις τεχνολογικές, νομοθετικές ή γεωπολιτικές αλλαγές που επηρεάζουν τη προμήθεια και χρήση των ενεργειακών και των άλλων φυσικών πόρων,**
- **η ύπαρξη ελαφρυντικών σε περίπτωση ατυχήματος με περιβαλλοντικές ή άλλες επιπτώσεις.**

Επιπλέον, η εφαρμογή ενός συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης εμφανίζει, για μια επιχείρηση, τα ακόλουθα τρία σημαντικά πλεονεκτήματα:

α) Μείωση κόστους

Ένα Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης βασίζεται στην απεικόνιση των διαγραμμάτων όλων των λειτουργιών της επιχείρησης, από την προμήθεια και αποθήκευση των πρώτων υλών μέχρι τη διανομή του προϊόντος στην αγορά. Υπάρχει απόλυτος, συστηματικός και συνεχής έλεγχος όλων των διεργασιών και η κατάλληλη ενημέρωση και αύξηση της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης του προσωπικού, με αποτέλεσμα να περιορίζονται οι πιθανότητες δυσλειτουργίας και οι κίνδυνοι ατυχημάτων και να αποφεύγονται τα έξοδα από πιθανή αναγκαστική διακοπή μιας λειτουργίας ή για την αποκατάσταση ενδεχομένων ζημιών, όπως και πρόστιμα από ακούσιες παραβιάσεις των κανονισμών.

Επίσης η Περιβαλλοντική Διαχείριση επιφέρει σημαντική μείωση του υφιστάμενου κόστους, καθώς απαιτεί μια πολύ καλά οργανωμένη μέθοδο προσέγγισης των λειτουργιών της επιχείρησης με συνέπεια να μειώνονται οι δαπάνες που αφορούν τη κατανάλωση πρώτων υλών, της κατανάλωσης ενέργειας, της επεξεργασίας και της διάθεσης των αποβλήτων, της κατανάλωσης νερού, των συσκευασιών και των μεταφορών.

β) Βελτιωμένη απόδοση

Η περιοδική μελέτη των διαγραμμάτων ροής μιας επιχείρησης, ο εντοπισμός των αδυνάτων σημείων της λειτουργίας της επιχείρησης και των

σημείων που μπορούν να δεχτούν βελτίωση, η συστηματική παρακολούθηση της εξέλιξης των τεχνολογιών και η κατάλληλη ενημέρωση του προσωπικού αποτελούν μέρος της ρουτίνας της επιχείρησης που εφαρμόζει ένα Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και Επιθεώρησης, όπως το ISO14000 ή το EMAS. Συνεπώς οι διαρθρωτικές επεμβάσεις, η αντικατάσταση των τεχνολογιών με νέες καθαρότερες και η συμμόρφωση με τις αλλαγές της νομοθεσίας γίνονται έγκαιρα με αποτέλεσμα να είναι και οικονομικά αποδοτικότερες. Επιπλέον, η βελτίωση της απόδοσης μιας επιχείρησης διευκολύνεται και από το γεγονός ότι η περιβαλλοντική διαχείριση είναι ενσωματωμένη στη γενική διαχείριση της επιχείρησης.

γ) Ευκολότερη εγκατάσταση και λειτουργία της επιχείρησης

Η ευαισθητοποίηση του κοινού στα θέματα ποιότητας και της προστασίας του περιβάλλοντος φέρνουν συχνά αντιμέτωπους τη κοινή γνώμη με τα επενδυτικά και αναπτυξιακά σχέδια που αφορούν μια περιοχή.

Συχνά οι αντιδράσεις αυτές δεν βασίζονται σε πραγματικά γεγονότα, ούτε ανταποκρίνονται σε πραγματικούς κινδύνους, όμως δεν υπάρχουν και λόγοι να πειστεί το κοινό ότι η λειτουργία της συγκεκριμένης μονάδας θα προστατεύσει το περιβάλλον, ιδιαίτερα όταν η εμπειρία του παρελθόντος είναι αρνητική όσον αφορά τα χωροταξικά σχέδια και τη ρύπανση του περιβάλλοντος.

Εμφανίζεται έτσι το παράδοξο οι κάτοικοι μιας περιοχής να επιθυμούν την οικονομική ανάπτυξη της περιοχής τους και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, αλλά παράλληλα να αρνούνται τις επενδύσεις που θα ήταν οι φορείς αυτής της οικονομικής ανάπτυξης, διότι φοβούνται ότι θα υποβαθμίσουν την ποιότητα της ζωής τους. Παράλληλα η Τοπική Αυτοδιοίκηση αδυνατεί να λάβει αποφάσεις καθώς δεν μπορεί να τεκμηριώσει και να επιχειρηματολογήσει υπέρ ή κατά ενός επενδυτικού σχεδίου, να πείσει τους δημότες της και να ελέγχει το έργο. Η διάδοση των συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης και εφαρμογής τους, όχι μόνο εξασφαλίζει τους κατοίκους επιτρέποντάς τους να ενημερώνονται για τη περιβαλλοντική συμβατότητα της λειτουργίας των επιχειρήσεων που τους ενδιαφέρουν, αλλά επιτρέπει και στους επιχειρηματίες να ελέγχουν αποτελεσματικά τις λειτουργίες της επιχείρησής τους και να αποφεύγουν απρόβλεπτες ζημιές στο περιβάλλον.

Συνεπώς η δημόσια περιβαλλοντική εικόνα της επιχείρησης βελτιώνεται με την εφαρμογή ενός συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης, ιδιαίτερα

εξαιτίας του γεγονότος ότι η περιβαλλοντική πολιτική της επιχείρησης μπορεί να δημοσιευτεί και να κοινοποιηθεί σε όποιον πολίτη τη ζητήσει.

5.2.1 Ανάπτυξη και εφαρμογή ενός Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης

Τα βήματα για την ανάπτυξη ενός συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης είναι⁵⁵:

- Η επιθεώρηση του χώρου στον οποίο διεξάγονται οι δραστηριότητες της επιχείρησης, την καταγραφή του ιστορικού του, την καταγραφή των διεργασιών που λαμβάνουν χώρα και των αναγκών της επιχείρησης σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος, των περιβαλλοντικών διαδικασιών από τις οποίες θα μπορούσε να επωφεληθεί οικονομικά η επιχείρηση και την κατάστρωση των διαγραμμάτων ροής στην επιχείρηση.
- Ο προσδιορισμός των περιβαλλοντικών στόχων της επιχείρησης, η οργανωτική δομή της ομάδας (εκπρόσωπος της διοίκησης, υπεύθυνος του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης, εμπλεκόμενα στελέχη, ενημέρωση προσωπικού) που θα αναλάβει την ανάπτυξη του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης και θα οδηγήσει την επιχείρηση στην πιστοποίηση, οι δράσεις και το χρονοδιάγραμμα για την επίτευξη των στόχων.
- Η συγγραφή, από την υπεύθυνη ομάδα, των διαδικασιών στο εγχειρίδιο διαχείρισης και η κατάρτιση του προσωπικού ώστε να συμμετέχει αποτελεσματικά, στην εφαρμογή του συστήματος. Η συγγραφή του εγχειριδίου μπορεί να βοηθηθεί από τις διαδικασίες του ISO9000 και να συμπληρωθεί με την εισαγωγή των περιβαλλοντικών παραμέτρων.
- Η κυρίως περιβαλλοντική επιθεώρηση για τον έλεγχο της λειτουργικότητας και της αποδοτικότητας του συστήματος ελέγχου, η επανεξέταση του συστήματος διαχείρισης για ενδεχόμενες τροποποιήσεις και τέλος τροποποίηση της περιβαλλοντικής δήλωσης σύμφωνα με τα αποτελέσματα της περιβαλλοντικής επιθεώρησης και της επανεξέτασης του συστήματος.

⁵⁵ Μ. Δαμίγος, (1996), "Συστήματα Διαχείρισης και ελέγχου του περιβάλλοντος και επιχειρήσεις", άρθρο Ανακύκλωση "Αφιέρωμα στην περιβαλλοντική Διαχείριση", 12/96, σελ. 13-15.

5.2.2 Η εξωτερική επιθεώρηση από τον αρμόδιο φορέα πιστοποίησης

Στόχος των Συστημάτων Περιβαλλοντικής Διαχείρισης δεν είναι να ελεγχθεί η φιλικότητα μιας επιχείρησης προς το περιβάλλον, ώστε αυτή να κριθεί θετικά ή αρνητικά, αλλά να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις που θα επιτρέψουν η οικονομική ανάπτυξη και η προστασία του περιβάλλοντος να συμβαδίσουν. Η περιβαλλοντική βελτίωση των επιχειρήσεων δεν μπορεί να επιτευχθεί και να αποφέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα, εάν δεν εξασφαλιστεί η οικονομική βιωσιμότητα των βελτιώσεων που η επιχείρηση επιφέρει στις διεργασίες της καθώς και της ίδιας της επιχείρησης. Για το λόγο αυτό η εφαρμοσιμότητα κάθε νέας τεχνολογίας, πριν εισαχθεί σε μια παραγωγική διαδικασία, αξιολογείται με την μέθοδο της Εκτίμησης Κόστους-Οφέλους για την εσωτερικοποίηση του περιβαλλοντικού κόστους. Η μέθοδος αυτή εξετάζει το επενδυτικό και το λειτουργικό κόστος μιας καθαρότερης τεχνολογίας, ενώ αναλύει ποσοτικά και τις αέριες, υγρές και στερεές, ρυπαντικές ουσίες που παράγονται. Τα οικονομικά και χημικά αυτά δεδομένα συγκρίνονται με τα αντίστοιχα μιας συμβατικής τεχνολογίας σε πρώτη φάση χωρίς αντιρρυπαντικό εξοπλισμό και σε δεύτερη φάση μαζί με τον κατάλληλο αντιρρυπαντικό εξοπλισμό.

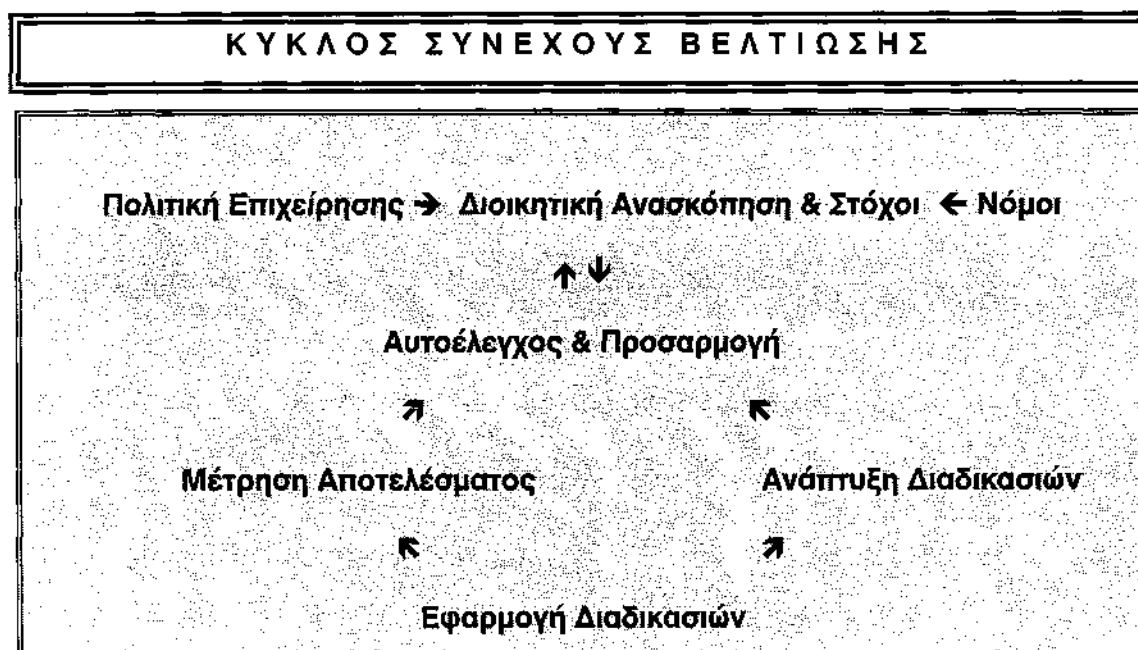
Η περιβαλλοντική επίδοση όμως μιας επιχείρησης δεν εξαρτάται μόνο από τη φιλικότητα των διεργασιών της προς το περιβάλλον, αλλά και από τη περιβαλλοντική συμβατότητα του τελικού προϊόντος το οποίο πρέπει να:

- ***είναι κατασκευασμένο κατά το δυνατό από ανακυκλωμένες πρώτες ύλες, ώστε να εξοικονομούνται οι φυσικοί ορυκτοί πόροι που είναι εξαντλήσιμοι,***
- ***είναι κατασκευασμένο κατά το δυνατόν από ανακυκλώσιμες πρώτες ύλες, ώστε κατά απόρριψή του μετά το τέλος της χρήσης του να ανακυκλώνεται ή να αξιοποιείται ενεργειακά ή σαν πρώτη ύλη, δημιουργώντας το μικρότερο δυνατό όγκο αποβλήτων,***
- ***είναι κατασκευασμένο από υλικά ου κατά τη χρήση του προϊόντος και μετά την απόρριψή του να ρυπαίνει το λιγότερο δυνατό το περιβάλλον,***
- ***η λειτουργία του κατά την χρήση του να έχει τη μικρότερη δυνατή κατανάλωση ενέργειας και αυτή να προέρχεται από ανανεώσιμες κατά το δυνατό πηγές ενέργειας, ώστε να εξοικονομούνται οι εξαντλήσιμοι ενεργειακοί πόροι.***

Η περιβαλλοντική αυτή συμβατότητα του προϊόντος προσδιορίζεται με τη μέθοδο της Εκτίμησης Κύκλου Ζωής του προϊόντος (LCA-Life Cycle Assessment) η οποία εξετάζει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις που μπορεί να έχει το προϊόν από τη σύλληψή του μέχρι την τελική απόρριψή του μετά το τέλος της χρήσης του, δηλαδή κατά το σχεδιασμό του, την παραγωγή του, τη συσκευασία του, την προώθησή του και διανομή του στην αγορά, τη χρήση του και την τελική διάθεσή του.

Ένα σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης μπορεί επίσης να εφαρμόσει η Τοπική Αυτοδιοίκηση, έτσι ώστε να διαχειρίζεται με τον περιβαλλοντικά και οικονομικά καλύτερο δυνατό τρόπο τις δραστηριότητές της, όπως η αποκομιδή, συλλογή και διάθεση των αστικών απορριμμάτων και βιομηχανικών αποβλήτων, των χωματερών, των μονάδων ανακύκλωσης απορριμμάτων και αποβλήτων, τα διοικητικά, εκπαιδευτικά και νοσηλευτικά ιδρύματά της και τις αθλητικές εγκαταστάσεις της, αλλά και για να μπορεί να εξετάσει τη σκοπιμότητα δημιουργίας μονάδων ενεργειακής αξιοποίησης των απορριμμάτων και αποβλήτων της και να σταθμίζει την καταλληλότερη μέθοδο διάθεσής τους. Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια η Τοπική Αυτοδιοίκηση μπορεί να ζητήσει από τις επιχειρήσεις να εφαρμόσουν και αυτές από κοινού ένα σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης, ώστε να συμμετάσχουν μαζί με τη τοπική αυτοδιοίκηση στην προστασία ή τη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος της περιοχής.»

ΣΧΗΜΑ 2



5.3 ISO 14000 - Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης.Γενικά

Το πρότυπο Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης ISO 14000, θεωρήθηκε αρχικά ως άλλο ένα διεθνές πρότυπο, το οποίο ερχόταν να συμπληρώσει τα ήδη υπάρχοντα ή έστω να προσθέσει λεπτομέρειες, χωρίς όμως να προσδώσει νέα ουσιαστικά στοιχεία στη δομή του.

Αντίθετα με τα παραπάνω όμως το ISO 14000 έρχεται να υπερασπίσει ανοιχτά την αειφόρο ανάπτυξη για κάθε έθνος και για κάθε άτομο. Προάγει τις αρχές προσδίδει την έννοια του ανταγωνισμού μέσα σε περιβαλλοντικά πλαίσια τα οποία κινούνται στους παρακάτω βασικούς άξονες:

- **Διάθεση των πόρων/πρώτων υλών**
- **Κάθε επιχείρηση είναι υπεύθυνη και υπόλογη**
- **Συνεχιζόμενη αξιολόγηση για την επίτευξη της αειφόρου ανάπτυξης**

Το πρότυπο βέβαια της σειράς ISO 14000 αναφέρεται στη διασφάλιση ποιότητας και σε θέματα ευθύνης και αξιολόγησης όπως είδαμε. Μα το σημαντικότερο αυτή τη φορά είναι ότι παρουσιάζει δέσμη κανόνων και μέσων για την αποδοτική περιβαλλοντική διαχείριση. Εμφανίζεται επομένως για πρώτη φορά ο όρος περιβάλλον και μάλιστα συνδεδεμένος με τη διαχείριση.

Επιγραμματικά αναφέρουμε ότι μια επιχείρηση για να υιοθετήσει σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης θα πρέπει να εδραιώσει, να τεκμηριώσει με αναγκαία έγγραφα και ενέργειες, αλλά και να εκτελέσει και να διατηρήσει μια προδιαγεγραμμένη διαδικασία.

Όμως, αυτή η προδιαγεγραμμένη διαδικασία απαιτεί νέες γνώσεις, νέα νοοτροπία η οποία δεν προκύπτει ως αναγκαία. Το νέο πρότυπο ISO 14000, διευκρινίζει ότι οι τάσεις εναρμόνισης με τα πρότυπα αυτά σε παγκόσμιο επίπεδο αρχίζει να γίνεται αυτονόητη. Οι ίδιοι οι πελάτες αλλά και οι προμηθευτές θεωρούν αναγκαίο κριτήριο τη διασφάλιση ποιότητας και προστασίας του περιβάλλοντος την οποία διασφαλίζουν αυτά τα πρότυπα. Η συμφωνία με το ISO 14000 είναι ένας σίγουρος, αντικειμενικός δείκτης ότι ένας οργανισμός είναι αφοσιωμένος στις αρχές του προτύπου προσανατολιζόμενος στην αειφόρο ανάπτυξη. Με άλλα λόγια η κάθε επιχείρηση διαθέτει σίγουρες δραστηριότητες παραγωγής και διασφαλισμένες υπηρεσίες προς τον πλανήτη και το ανθρώπινο είδος. Εξάλλου το πρότυπο αυτό δεν είναι το πρώτο που εμφανίστηκε. Το Αγγλικό πρότυπο περιβαλλοντικής διαχείρισης BS 7750 και άλλα και όχι μόνο είχαν ήδη

παρουσιαστεί αλλά και είχαν αρχίσει να εφαρμόζονται προσδιορίζοντας την παγκόσμια ανάγκη για τέτοιου είδους συστήματα⁵⁶.

Συγκρίνοντας το ISO 9000 με το BS 7750 παρατηρούμε πολλά κοινά σημεία τα οποία συμπεριλαμβάνονται και στο ISO 14000 με κεντρικό άξονα όμως το περιβάλλον. Γι' αυτό και χρησιμοποιείται ο κωδικός 14000 για να αποφευχθούν τυχόν συγχύσεις.

Ας δούμε όμως την αρχή των κατευθύνσεων των συστημάτων BS 7750 και ISO 14000⁵⁷:

ISO 14000

Για να επιτευχθεί η ανάπτυξη η οποία θα ενδιαφέρεται για τη διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος και της ανθρώπινης υγείας, απαιτείται οι επιχειρήσεις όλων των μεγεθών να στρέψουν την προσοχή τους στην πιθανή εξασθένιση των δραστηριοτήτων παραγωγής και υπηρεσιών.

Η περιβαλλοντική παράσταση της επιχείρησης είναι ικανή να αυξήσει το ενδιαφέρον των "εσω" και "εξω" ενδιαφερόμενων μελών μιας επιχείρησης.

Πραγματοποιώντας εθελοντικά σταθερή περιβαλλοντική λειτουργία αξιώνουν να διασφαλίζουν συστηματική προσέγγιση από διεθνές οργανισμούς διασφάλισης και πιστοποίησης ποιότητας καθώς και συνεχή βελτίωση. [...]

BS 7750

Όλων των ειδών οι οργανισμοί/επιχειρήσεις παρουσιάζουν αυξανόμενο ενδιαφέρον στο να καταφέρουν και να αποδείξουν σταθερή περιβαλλοντική λειτουργία. Τόσο στα πλαίσια αυξανόμενης πιεστικής νομοθεσίας, με ανάπτυξη οικονομικών και άλλων δεικτών ώστε να προασπιστεί η προστασία του περιβάλλοντος και γενικότερα αναπτυχθεί το ενδιαφέρον σχετικά με τις περιβαλλοντικές υποθέσεις.

Παρατηρούμε ότι είναι αρκετά παρεμφερή τα στοιχεία τα οποία βρίσκουμε στην εισαγωγή των δύο σχετικά με τη βάση της παγκόσμιας περιβαλλοντικής διαχείρισης.

⁵⁶ British Standard BS 7750: 1994, Specification for Environmental Management Systems.

⁵⁷ Inside ISO 14000-The Competitive Advantage of Environmental Management, Don Sayre, 1996, St. Lucie Press, page: 50-54.

Και τα δυο κείμενα μοιράζονται τις ίδιες προσδοκίες, τις ίδιες πεποιθήσεις, την ίδια φιλοσοφία και πρακτική προσέγγισης ουσιαστικής διαχείρισης προς την αειφόρο ανάπτυξη. Και τα δυο λαμβάνουν υπόψη τη συμμόρφωση με περιβαλλοντικές ρυθμίσεις, απαιτήσεις και επιθυμίες. Πρόκληση αποτελεί “η συνεχής παρακίνηση με διέγερση, ενθουσιασμό και αφοσίωση” (Richardson and Thayer, 1993) προς την περιβαλλοντική διαχείριση, η οποία αποτελεί σημερινή ανάγκη και υπόσχεση του αύριο. Το ISO 14000 συμπυκνώνει όλες αυτές τις έννοιες και αρχές των προϋπαρχόντων εθνικών ή όχι συστημάτων ώστε να ανταποκριθεί στην πρόκληση.

5.3.1 Στοιχεία ενός Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης ISO 14 000

Το ISO 14000 έχει τίτλο “Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης. Γενικές Οδηγίες, Αρχές, Συστήματα και Τεχνικές Υποστήριξης”⁵⁸. Περιλαμβάνει συμβουλές για το πως να ξεκινήσει μια επιχείρηση τη διαδικασία ένταξης σε ένα σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης, πως θα εφαρμοστεί, με ποιές προϋποθέσεις θα βελτιωθεί αλλά και θα παραμείνει βιώσιμο. Ακολουθώντας όλα τα παραπάνω η επιχείρηση θα ισορροπήσει και θα ενσωματώσει οικονομικά και περιβαλλοντικά ενδιαφέροντα και οφέλη, βελτιώνοντας παράλληλα την ανταγωνιστικότητά της.

Ένα ακόμη σημαντικό πλεονέκτημα υιοθέτησης του ISO 14000 είναι η διακήρυξη της διας της συμφωνίας GATT η οποία παρουσιάζει τον όρο “International Standards” περιλαμβάνοντας όλα αυτά τα στοιχεία τα οποία θα ευνοήσουν την εξάλειψη των εμποδίων στο εμπόριο. Σημειώνεται ότι ξεκίνησαν να αναπτύσσονται πολλά εθνικά περιβαλλοντικά συστήματα διαχείρισης τα οποία ακριβώς δημιουργούσαν προβλήματα στο διεθνές εμπόριο.

Η σειρά ISO 14000 συνίσταται σε πρότυπο Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης. Δηλαδή καθορίζει περιβαλλοντικούς στόχους για τη διαφύλαξη του περιβάλλοντος, κατάλληλη τεχνολογία ή επιθυμητά περιβαλλοντικά αποτελέσματα. Με αυτό τον τρόπο επιτρέπει σε επιχειρήσεις, σε οποιαδήποτε χώρα του κόσμου να ικανοποιούν με συνέπεια τις περιβαλλοντικές τους υποχρεώσεις. Οι σειρές αυτές όπως θα δούμε αναλυτικά καλύπτουν και

⁵⁸ ISO 14000: 199X, Iso/tc/207 Sc1/WG2 N80 rev, Committee Draft Preperad by ISO/TC 207/Sc1/WG2; February 1995.

προβλέπουν έννοιες όπως περιβαλλοντικός έλεγχος, κανονισμοί ελέγχου, κριτήρια ελέγχου, διαχειριστικός έλεγχος, αρχική περιβαλλοντική ετικέτα, αξιολόγηση και ανάλυση κύκλου ζωής. Παράλληλα συνεχίζουν να παράγονται νέα εξειδικευμένα ή/και συμπληρωματικά πρότυπα της σειράς ISO 14000⁵⁹. Αυτά αφορούν τα παρακάτω:

ISO 14000: Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης. Γενικές οδηγίες, αρχές συστήματα και τεχνικές στήριξης.

ISO 14001: Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης. Προδιαγραφές και καθοδήγηση.

ISO 14004: Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης. Γενικές Οδηγίες πάνω σε αρχές, συστήματα και σε τεχνικές υποστήριξης.

ISO 14010: Οδηγίες για περιβαλλοντικό έλεγχο (environmental auditing). Βασικές αρχές ελέγχου.

ISO 14011/1: Οδηγίες για περιβαλλοντικό έλεγχο (environmental auditing). Διαδικασίες ελέγχου. Μέρος 1: Ελέγχοντας την περιβαλλοντική διαχείριση.

ISO 14012: Οδηγίες για περιβαλλοντικό έλεγχο (environmental auditing). Κριτήρια αξιολόγησης για περιβαλλοντικούς ελεγκτές (environmental auditors).

ISO 14013: Οδηγίες για περιβαλλοντικό έλεγχο (environmental auditing). Διοίκηση των συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης, προγραμμάτων ελέγχου (audit programs).

ISO 14014: Οδηγίες για αρχική περιβαλλοντική ανασκόπηση (environmental reviews).

ISO 14015: Οδηγίες για περιβαλλοντικό site assesment.

ISO 14020: Περιβαλλοντικές ετικέτες (labeling). Γενικές αρχές.

ISO 14021: Περιβαλλοντικές ετικέτες (labeling). Self declaration. Περιβαλλοντικές απαιτήσεις. Όροι και ορισμοί.

ISO 14022: Περιβαλλοντικές ετικέτες (labeling). Προσδιορισμός συμβόλου.

⁵⁹ Inside ISO 14000-The Competitive Advantage of Environmental Management, Don Sayre, 1996, St. Lucie Press, page: 40-42

ISO 14023: Περιβαλλοντικές ετικέτες (labeling). Έλεγχος και επικύρωση.

ISO 14024: Περιβαλλοντικές ετικέτες (labeling). Προγράμματα για επαγγελματίες. Αρχές καθοδήγησης, πρακτικές , διαδικασίες πιστοποίησης πολλαπλών κριτηρίων.

ISO 14030: Περιβαλλοντική τέλεση αξιολόγησης.

ISO 14031: Αξιολόγηση της περιβαλλοντικής σύμβασης των συστημάτων διαχείρισης και η σχέση του με το περιβάλλον.

ISO 14040: Περιβαλλοντική διαχείριση. Εκτίμηση κύκλου ζωής (life cycle asses). Αρχές και πλαίσιο.

ISO 14041: Περιβαλλοντική διαχείριση. Εκτίμηση κύκλου ζωής (life cycle asses). Inventory Analysis.

ISO 14042: Περιβαλλοντική διαχείριση. Εκτίμηση κύκλου ζωής (life cycle asses). Επιδράσεις.

ISO 14043: Περιβαλλοντική διαχείριση. Εκτίμηση κύκλου ζωής (life cycle asses). Επιδράσεις και βελτιώσεις.

ISO 14050: Χρόνοι και όρια.

ISO 14060: Οδηγίες για την συμπερίληψη των περιβαλλοντικών θέσεων στα standard της παραγωγής.

5.3.2 Η σειρά ISO 14000

“Το ISO 14000 είναι η πρώτη ομάδα γενικών προτύπων που αναπτύχθηκαν από τον Διεθνή οργανισμό τυποποίησης και προσφέρει στις εταιρείες μια δομή για τη διαχείριση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Τα πρότυπα περιέχουν ένα ευρύ πεδίο περιβαλλοντικών αρχών όπως συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης (EMS), ελέγχου (auditing), εκτιμήσεις περιβαλλοντικής απόδοσης (EPE), labelling, εκτίμηση κύκλου ζωής (LCA) και περιβαλλοντικά ζητήματα στα πρότυπα προϊόντων (EAPS). Αυτή τη στιγμή, αρκετά προσχέδια είναι διαθέσιμα σαν Committee Drafts (CD) ή σαν Draft International Standards (DIS)⁶⁰. Αυτά τα πρότυπα δεν θα πρέπει να αντικαθιστούν τους στόχους της περιβαλλοντικής απόδοσης των εταιρειών. Περισσότερο, προσφέρουν ένα σύστημα διαχείρισης

⁶⁰ “Εξ απορίες για το ISO 14001” Γεωπολιτική, 9-10/96.

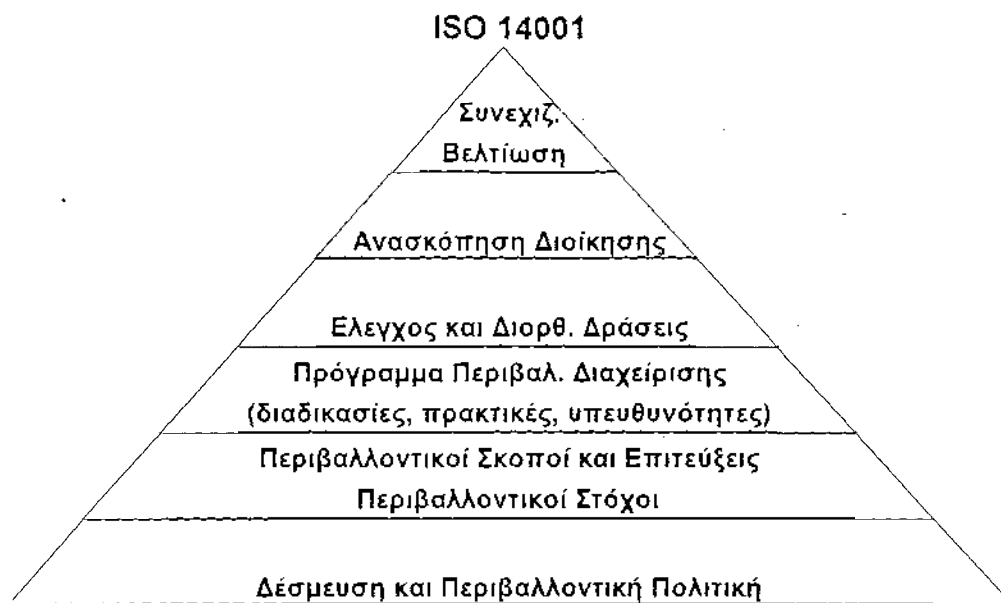
που θα βοηθήσει τις εταιρείες να αξιολογήσουν τα περιβαλλοντικά πιστοποιητικά τους και να κάνουν βελτιώσεις όπου χρειάζεται. Αυτά τα πρότυπα είναι δυο τύπων: καθοδηγητικά και προσδιοριστικά. Το ISO 14001 Προσδιοριστικό Περιβαλλοντικό Σύστημα Διαχείρισης θα είναι πρότυπο στη βάση του οποίου θα κρίνεται το περιβαλλοντικό σύστημα διαχείρισης μιας εταιρείας. Όλα τα άλλα πρότυπα της σειράς ISO 14000 είναι καθοδηγητικά έγγραφα."

5.4 Συσχέτιση του ISO 14000 με το ISO 9000

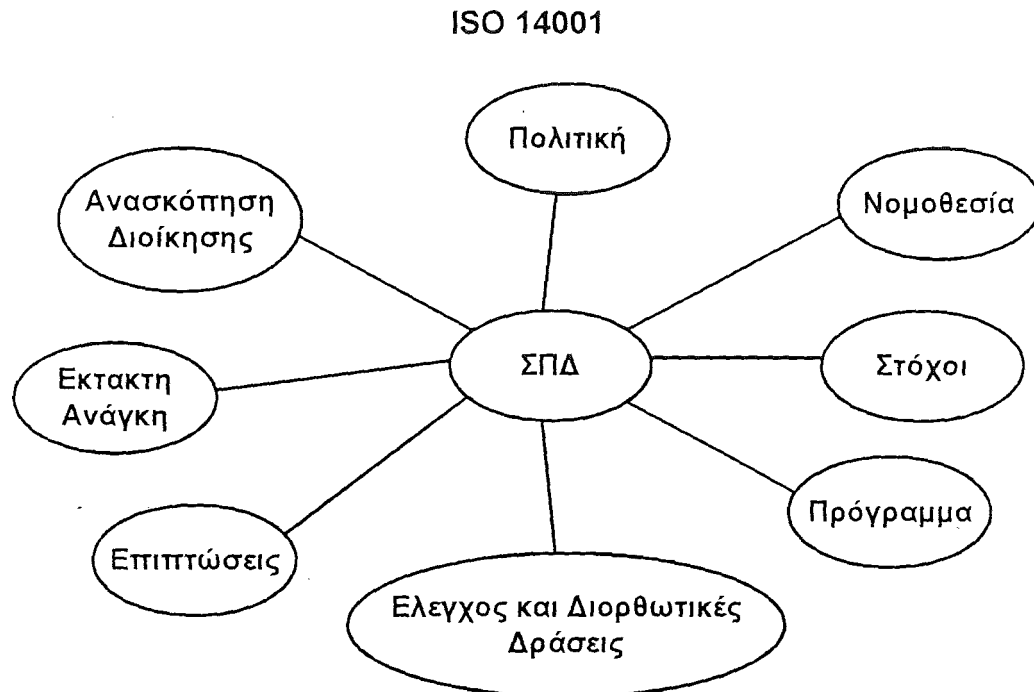
Η σειρά του ISO 14000 μοιράζεται κοινές αρχές διαχείρισης με τη σειρά του ISO 9000. Απαιτεί από τις εταιρείες να έχουν μια γενική πολιτική δίνοντας και το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα ορίζονται και θα επανεξετάζονται περιβαλλοντικοί στόχοι.

Επίσης απαιτεί από τις εταιρείες να επανεξετάζουν τη διαχείριση και να έχουν έτοιμες διορθωτικές και αποτρεπτικές διαδικασίες. Παρόλα αυτά, υπάρχουν διαφορές κλειδιά που κάνουν το ISO 14000 να ξεχωρίζει από το ISO 9000. Ενώ τα συστήματα ποιοτικής διαχείρισης απευθύνονται στον καταναλωτή, τα περιβαλλοντικά συστήματα διαχείρισης έχουν σχέση με τις εξελισσόμενες ανάγκες για την προστασία του περιβάλλοντος σε ένα ευρύτερο πεδίο ενδιαφέροντος και από περισσότερους ανθρώπους καθορίζοντας στόχους σε όλα τα σχετικά επίπεδα. Όπως οι απαιτήσεις σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας στους χώρους εργασίας, έτσι και αυτά τα πρότυπα σχετίζονται με την καλύτερη επιχειρηματική δραστηριότητα και απαιτούν εξίσου διαφορετική εκπαίδευση και τεχνικές γνώσεις. Παρόλο που ο στόχος είναι η συμβατικότητα των δυο σειρών, δεν αναμένεται ποτέ οι δυο σειρές να συγχωνευτούν.

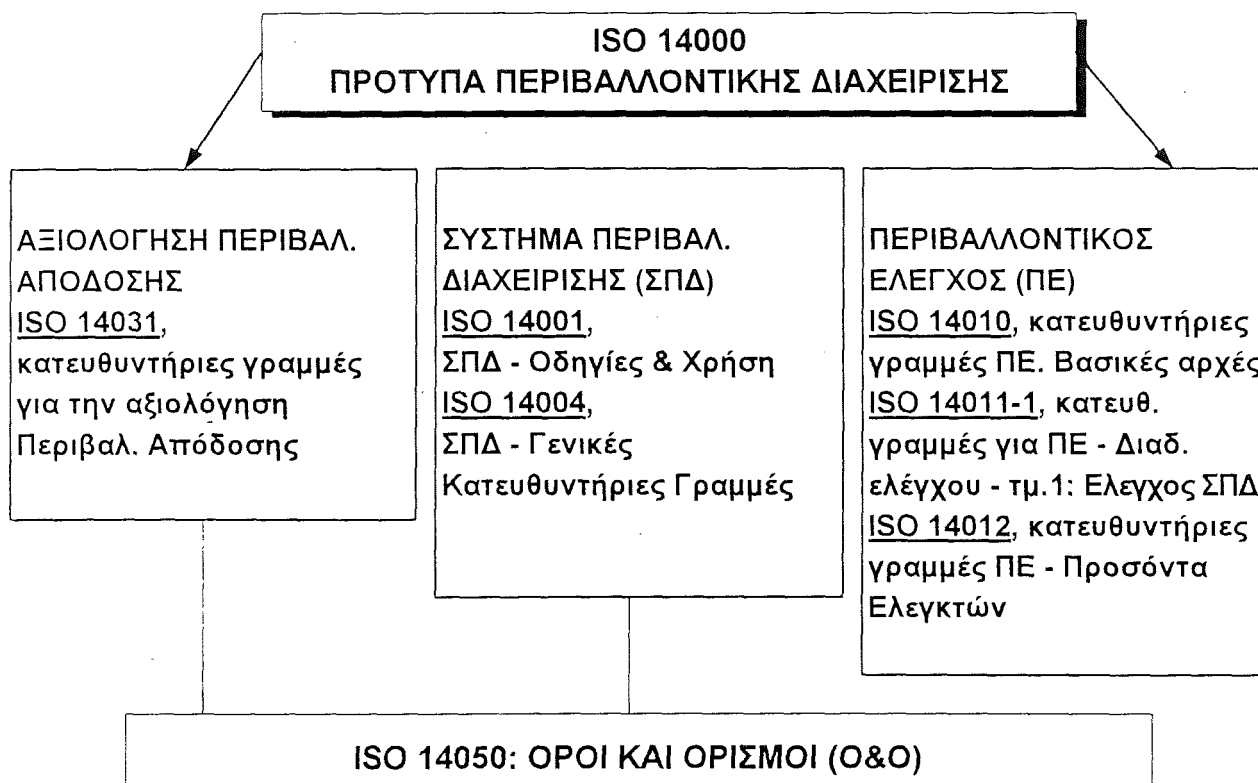
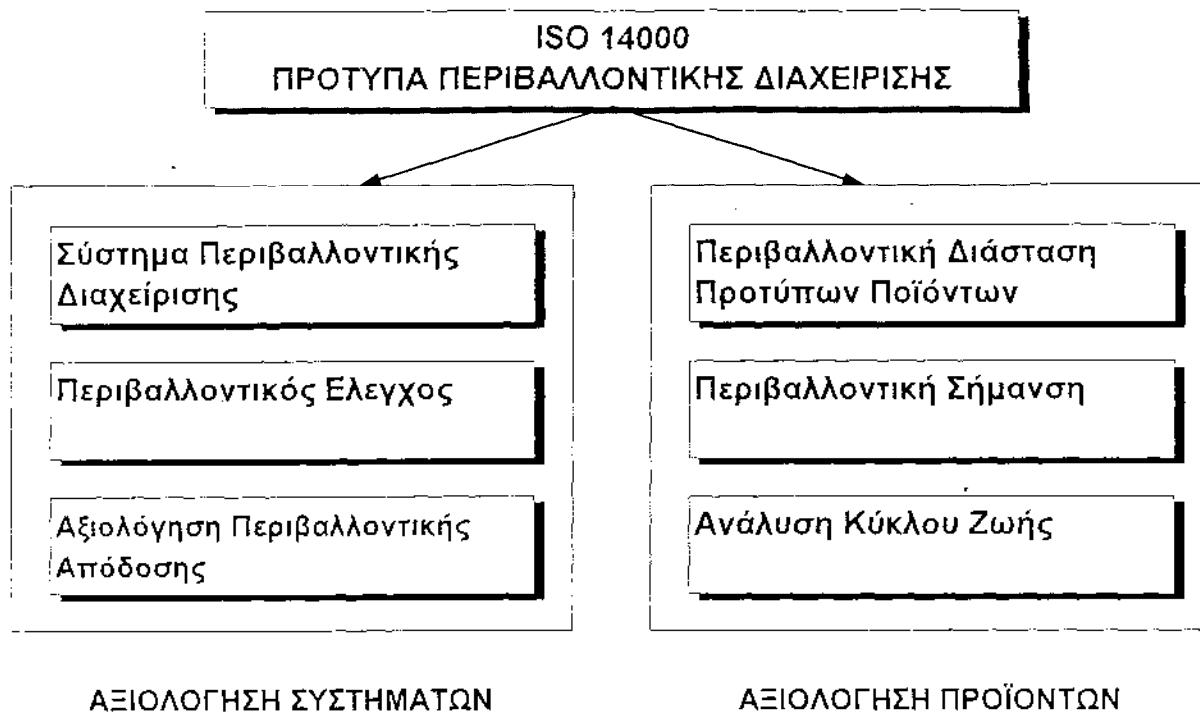
ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ISO 14000

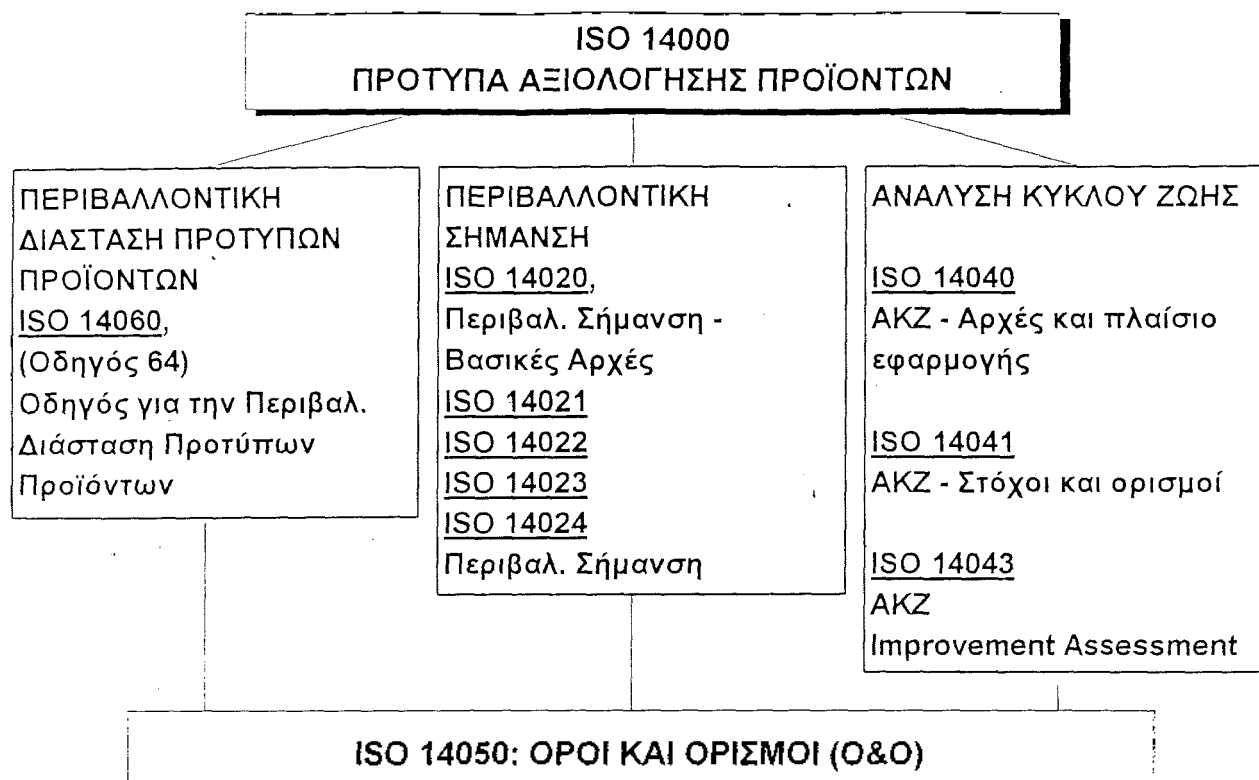


ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ISO 14000



ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ISO 14000





ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ (ECO MANAGEMENT AND AUDIT SCHEME)⁶¹

6.1 Κανονισμός 1836/93 των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

«Στις 29 Ιουνίου 1993 (δημοσίευση στο τεύχος 168L/10-7-1993 της Επίσημης Εφημερίδας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων) το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ενέκρινε τον Κανονισμό 1836/93 που υποστηρίζει την εθελοντική συμμετοχή των επιχειρήσεων σε ένα Κοινοτικό πλαίσιο Οικο-Διαχείρισης και Επιθεώρησης. Ο κανονισμός έκτοτε αναφέρεται ως Κανονισμός EMAS. Το 1995 αποτελεί το έτος έναρξης της εφαρμογής της προαιρετικής συμμετοχής των επιχειρήσεων στον κανονισμό EMAS, η οποία θα κατοχυρώνεται με την απόκτηση πιστοποιητικού συμμετοχής, αναλόγου προς το πιστοποιητικό ποιότητας.

Στον Κανονισμό αυτό περιγράφονται οι κανόνες, οι διαδικασίες και οι απαιτήσεις που θα πρέπει να πληρούν οι επιχειρήσεις στο σύνολο ή σε τμήματα των δραστηριοτήτων τους. Μέσω αυτής της οριοθέτησης του πλαισίου ανάπτυξης και στήριξης κοινής περιβαλλοντικής πολιτικής, προκύπτουν και οι κύριες κατευθύνσεις που θέτει ο Κανονισμός 1836/93 που αφορούν:

1. την περιβαλλοντική πολιτική των επιχειρήσεων, που θα πρέπει να είναι σαφώς καθορισμένες με περιγραφή των στόχων, διαδικασιών και ενεργειών υλοποίησης.

⁶¹ Εμμ. Κακκαράς, Δ. Γιαννακόπουλος, (1996) "Το Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης EMAS-Μεθοδολογία-Πρακτική Έφαρμογη", Εισήγηση στο ΕΜΠ, Το Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης EMAS και η προώθηση του Κοινοτικού Κανονισμού 1863/93 στις Ελληνικές Επιχειρήσεις., σελ. 1-18.

2. τις αναγκαίες προϋποθέσεις που θέτει η Ευρωπαϊκή Ένωση για την ένταξη της επιχείρησης στην κεντρική προσπάθεια της ανάπτυξης συστημάτων Οικο-Διαχείρισης και Επιθεώρησης.
3. την δομή του συστήματος περιβαλλοντικής επιθεώρησης η οποία αφορά τόσο την διερεύνηση των περιβαλλοντικών επιδράσεων από το σύνολο ή τμήμα των δραστηριοτήτων της επιχείρησης, όσο και τον σχεδιασμό και την υλοποίηση εσωτερικών διαδικασιών για τη μείωσή τους, καθώς και τον τρόπο ελέγχου του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης της επιχείρησης από διαπιστευμένους Εθνικούς ή Κοινοτικούς φορείς.

Λόγω της ποικιλίας των λειτουργιών και των διεργασιών που χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις ανάλογα με τον τομέα παραγομένων προϊόντων, καθώς και τις ιδιαιτερότητες τους, είναι προφανές ότι υπάρχουν σημαντικές διαφοροποιήσεις στα επιμέρους στοιχεία τα οποία θα συνθέτουν την εφαρμογή αυτής της πολιτικής.

6.2 Στόχοι του συστήματος EMAS

Στόχος του συστήματος οικολογικού ελέγχου (EMAS) είναι η αναβάθμιση των δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων και την ένταξη τους σε ένα πλαίσιο αποτελεσματικότερης διαχείρισης και επιθεώρησης, με γνώμονα την προστασία του περιβάλλοντος καθιερώνοντας:

- την οργάνωση σε κάθε επιχείρηση ενός εσωτερικού μηχανισμού περιβαλλοντικής προστασίας, που θα περιλαμβάνει γενική πολιτική, περιβαλλοντικό προγραμματισμό και σύστημα εφαρμογής.
- τη συστηματική, περιοδική και αντικειμενική εκτίμηση της αποτελεσματικότητας αυτού του μηχανισμού από ανεξάρτητους Διαπιστευμένους Περιβαλλοντικούς Διακριβωτές.
- την ετήσια ενημέρωση του κοινού για το σεβασμό του περιβάλλοντος από τις επιχειρήσεις με τη μορφή «περιβαλλοντικών δηλώσεων».

Οι βασικοί άξονες αυτοί άξονες έχουν αντικειμενικούς στόχους τους οι οποίοι αφορούν αρκετούς και σημαντικούς φορείς:

- την μείωση της παραγωγής αποβλήτων
- την μείωση της κατανάλωσης πρώτων υλών, ενέργειας και νερού

- την μείωση των ρύπων στις αέριες εκπομπές, τα υγρά και στερεά απόβλητα.
- την ελαχιστοποίηση των κινδύνων από ατυχήματα με άμεσες επιπτώσεις στο περιβάλλον.
- την υποκατάσταση χημικών ουσιών ή διεργασιών με άλλες λιγότερο επικίνδυνες για τον άνθρωπο και το περιβάλλον
- την εξασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας της εφαρμογής τέτοιων συστημάτων.
- την εισαγωγή "καθαρών" τεχνολογιών και το περιβαλλοντικό νοικοκύρεμα της βιομηχανίας (good housekeeping).

6.3 Διαδικασία συμμετοχής στο σύστημα EMAS

Στο σύστημα οικολογικού ελέγχου μπορεί να συμμετέχει εθελοντικά οποιαδήποτε επιχείρηση αναπτύσσει βιομηχανικές δραστηριότητες. Η συμμετοχή δίνει το δικαίωμα παραχώρησης λογότυπου για τη διαφήμιση της επιχείρησης. Δηλ. κάθε επιχείρηση μπορεί να χρησιμοποιεί στο λογότυπό της (π.χ. επιστολόχαρτα κ.α.) το σήμα απόδειξης πιστοποίησης με EMAS, το οποίο όμως δεν αναγράφεται πάνω στις ετικέτες των προϊόντων αφού σε αυτή την περίπτωση περνάμε στο οικολογικό σήμα (eco label) το οποίο αφορά άλλου τύπου πιστοποίηση, αυτή της πιστοποίησης του προϊόντος.

Επίσης, σε κάθε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης καταρτίζεται επίσημος πίνακας των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στο σύστημα οικολογικού ελέγχου. Ο πίνακας αυτός διαβιβάζεται κάθε χρόνο στην Επιτροπή, η οποία δημοσιεύει τα συγκεντρωτικά στοιχεία στην επίσημη εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Οι επιχειρήσεις μπορούν να εφαρμόσουν τα συστήματα οικολογικού ελέγχου σε επιμέρους τμήματα ή στο σύνολο των δραστηριοτήτων τους. Σύμφωνα με τον Κανονισμό προκειμένου να συμμετέχει μια επιχείρηση στο σύστημα οικο-Διαχείρισης και Επιθεώρησης (EMAS) θα πρέπει να ακολουθήσει μια σειρά ενεργειών τις οποίες παρουσιάζουμε αναλυτικά.

A. Υιοθέτηση μιας Περιβαλλοντικής Πολιτικής

Η επιχείρηση στοχεύοντας στη διαρκή βελτίωση του σεβασμού προς το περιβάλλον, υιοθετεί μια περιβαλλοντική πολιτική με απαιτήσεις και δεσμεύσεις που θα προκύψουν από τη διαδικασία έρευνας, οι παρατηρήσεις και τα

συμπεράσματα της οποίας θα θεμελιώσουν την περιβαλλοντική πολιτική της επιχείρησης.

Για την επίτευξη του στόχου αυτού απαιτείται μια σειρά δράσεων οι οποίες αφορούν την αρχική περιβαλλοντική ανασκόπηση, κατάλληλη οργανωτική δομή του προσωπικού, περιβαλλοντικό προγραμματισμό, διαδικασίες εσωτερικών περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων, τα συστήματα παρακολούθησης της συνεχούς βελτίωσης των περιβαλλοντικών επιδόσεων κ.α.

α.1 αρχική περιβαλλοντική ανασκόπηση (environmental review)

Με την ανασκόπηση αυτή καταγράφεται η αρχική περιβαλλοντική επίδραση των διεργασιών που πραγματοποιούνται στα τμήματα της επιχείρησης στους οποίους θα εφαρμοσθεί σύστημα EMAS. Στα πλαίσια αυτής γίνεται η ποσοτικοποίηση των εισροών και εκροών υλικών, ενέργειας, αποβλήτων, θορύβου για κάθε διεργασία.

Έπειτα γίνεται ομαδοποίηση των περιβαλλοντικών επιδράσεων σε διάφορα επίπεδα ανάλυσης ανάλογα με το είδος της διαδικασίας παραγωγής (σύμφωνα με το διάγραμμα ροής της επιχείρησης), το είδος των επιδράσεων (ρύπανση, ενέργεια, πρώτες ύλες, απόβλητα) και την κατηγορία (αέρας, νερό, έδαφος, θόρυβος, θερμικά φορτία κ.α.). Η αρχική περιβαλλοντική ανασκόπηση στοχεύει στην αναγνώριση των περιβαλλοντικά αδύνατων σημείων της επιχείρησης και στην αξιολόγηση των προτεραιοτήτων για την βελτίωση της περιβαλλοντικής επίδοσης.

α.2 οργανωτική δομή

Καταγράφεται η διοικητική δομή του τομέα της επιχείρησης που έχει αναλάβει την υλοποίηση της εφαρμογής του συστήματος EMAS, ορίζονται οι αρμοδιότητες της και η θέση της στο οργανόγραμμα της επιχείρησης. Επίσης αναφέρονται οι αρμόδιοι που στελεχώνουν τον τομέα αυτό και οι περιοχές ευθύνης τους.

α. 3 περιβαλλοντικός προγραμματισμός

Συντάσσεται αρχείο περιβαλλοντικών κανονισμών στο οποίο συλλέγονται όλες οι περιβαλλοντικές διατάξεις που σχετίζονται με τη λειτουργία των δηλωμένων χώρων της επιχείρησης. Το αρχείο αυτό υπόκειται σε διαρκή

ενημέρωση έτσι ώστε να καλύπτει τις αλλαγές ή προσθήκες της ισχύουσας νομοθεσίας, κανονισμών, οδηγιών κλπ.

Δημιουργείται αρχείο περιβαλλοντικών επιπτώσεων στο οποίο καταγράφονται τα διαγράμματα ροής των διεργασιών, οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις, οι εκθέσεις αξιολογήσεις των επιπτώσεων καθώς και οι χρησιμοποιούμενοι δείκτες σημαντικότητας, οι διορθωτικές δράσεις και οι έλεγχοι υλοποίησης τους.

Συγχρόνως γίνεται δήλωση συγκεκριμένων δράσεων για τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων των δραστηριοτήτων της επιχείρησης. Η ανάλυση των χαρακτηριστικών των διεργασιών ως προς την ένταση και επικινδυνότητά τους, καθώς και η γνώση των "περιβαλλοντικά ορθών" πρακτικών και οι προσφερόμενες νέες τεχνολογίες (BAT) για τις εφαρμοζόμενες διεργασίες της επιχείρησης, καθορίζουν τους άμεσους και έμμεσους στόχους της περιβαλλοντικής πολιτικής. Έτσι προκύπτει ένα καταγεγραμμένο σύνολο προτεινόμενων παρεμβάσεων με στόχο τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων της επιχείρησης στο οποίο περιλαμβάνονται ενδεχόμενες αλλαγές ή τροποποιήσεις των διαδικασιών παραγωγής και διαχείρισης υλικών, εξοικονόμηση ενέργειας κ.α. καθώς και τα χρονοδιαγράμματα υλοποίησης τους. Η περιβαλλοντική πολιτική θα ανανεώνεται με τη θέσπιση νέων στόχων στα πλαίσια της συνεχούς περιβαλλοντικής βελτίωσης της επιχείρησης. Σημαντική είναι η αποδοχή και στήριξη της συγκεκριμένης πολιτικής από το υψηλότερο επίπεδο της διοίκησης.

α.4 εσωτερικές περιβαλλοντικές επιθεωρήσεις (environmental audit)

Η διενέργεια εσωτερικών περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων σκοπό έχει τον περιοδικό έλεγχο των δηλωμένων τμημάτων της επιχείρησης που εφαρμόζουν σύστημα EMAS ως προς την συμμόρφωση με την δηλωμένη περιβαλλοντική πολιτική. Εξετάζεται η επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί και αξιολογείται η βελτίωση της περιβαλλοντικής επίδοσης της επιχείρησης.

Ελέγχεται η πληρότητα και η αποδοτικότητα του υφισταμένου συστήματος EMAS. Η αξιολόγηση των ευρημάτων συνεισφέρει στην χάραξη νέων στόχων, στην ανάπτυξη και βελτίωση των τηρουμένων διαδικασιών καθώς και στην διερεύνηση λήψης διορθωτικών ενεργειών.

Οι εσωτερικές επιθεωρήσεις διεξάγονται είτε από ελεγκτές της ίδιας επιχείρησης, είτε από τρίτους που έχουν λάβει την ανάλογη εντολή.

α.5 σχεδιασμός με στόχο την συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων

Οι δηλωμένοι στόχοι της πολιτικής θα πρέπει να κατευθύνονται στην αντιμετώπιση των κυριότερων και πιο επιβλαβών περιβαλλοντικών επιπτώσεων καθώς στην ορθολογικότερη χρήση των πρώτων υλών και της ενέργειας. Οι στόχοι αποτελούνται από ένα σύνολο από ενέργειες που κρίνονται μόνο ποιοτικά. Η μεθοδολογία εφαρμογής των συστημάτων EMAS δεν επιδιώκει την βαθμολόγηση της βελτίωσης αλλά εξετάζει την δυναμική του συστήματος ως προς την υιοθέτηση στόχων και τεχνολογιών που αποσκοπούν στην βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδράσεων της επιχείρησης. Πρέπει να αναφερθεί ότι δεν είναι απαραίτητη η χρησιμοποίηση των βέλτιστων τεχνολογιών (BAT) για την παραγωγή για να αξιολογηθεί ως ικανοποιητική η περιβαλλοντική πολιτική της επιχείρησης. Είναι αρκετό να εξασφαλίζεται η συνεχής βελτίωση των χρησιμοποιούμενων τεχνικών. Ο BAT θα μπορούσαν ενδεχομένως να χαρακτηριστούν σαν ο τελικός στόχος της βελτίωσης του συστήματος.

B. Διατύπωση Περιβαλλοντικής Δήλωσης

Η περιβαλλοντική δήλωση είναι η διακήρυξη της επιχείρησης προς το κοινό στην οποία εκφράζεται η “δέσμευση” που οικειοθελώς έχει αναλάβει για την χάραξη και άσκηση περιβαλλοντικής πολιτικής. Αποτελεί την δημοσιοποίηση των στοιχείων που συνθέτουν την περιβαλλοντική πολιτική της επιχείρησης και καλύπτει όλους τους χώρους δραστηριοτήτων στους οποίους εφαρμόζεται σύστημα Οικο-Διαχείρισης και Επιθεώρησης.

Γίνεται σαφής αναφορά στους τομείς δραστηριοτήτων της επιχείρησης που αφορούν το σύστημα EMAS, στις περιβαλλοντικές επιπτώσεις καθώς και στους στόχους που έχει θέσει η επιχείρηση. Με την παράθεση συγκεκριμένων ποσοτικών δεδομένων παρουσιάζονται τα επιτεύγματα της επιχείρησης στην βελτίωση της περιβαλλοντικής επίδοσής της καθώς και στην ορθολογικότερη χρήση των πόρων που διαχειρίζεται.

Η πρώτη περιβαλλοντική δήλωση γίνεται μετά το πέρας της αρχικής περιβαλλοντικής επιθεώρησης της επιχείρησης. Η δήλωση περιοδικά ανανεώνεται λαμβάνοντας υπόψη ότι η μέγιστη χρονική διάρκεια ισχύος της είναι τρία χρόνια.

**Γ. Έλεγχος και Επικύρωση από Διαπιστευμένο Διακριβωτή Περιβάλλοντος
(environmental verifier) της εφαρμογής του EMAS**

Θα πρέπει να αναφερθεί ότι η διενέργεια περιβαλλοντικής επιθεώρησης έχει διαφορετικό χαρακτήρα και σκοπό από τις τυχόν άλλες επιθεωρήσεις ή ελέγχους στις οποίες υπόκειται η επιχείρηση. Δεν υποκαθιστά τους ελέγχους που αναφέρονται στην υγιεινή, την ασφάλεια κ.α. ούτε έχει σαν αποτέλεσμα την επιβολή ή μη οποιονδήποτε κυρώσεων. Η περιβαλλοντική επιθεώρηση προϋποθέτει ότι η επιχείρηση λειτουργεί σύμφωνα με τη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, όπως αυτή έχει εγκριθεί από τους αρμόδιους φορείς. Με τη διενέργεια της επιθεώρησης αξιολογείται η σωστή εφαρμογή του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης της επιχείρησης, έτσι όπως αυτή έχει εκφραστεί από τους στόχους που έχει θέσει καθώς επίσης και η καταλληλότητα των χρησιμοποιούμενων μεθόδων.

Ο Διαπιστευμένος Διακριβωτής περιβάλλοντος, ο οποίος διενεργεί την επιθεώρηση, είναι ανεξάρτητος από τον ελεγκτή (auditor) του χώρου των δραστηριοτήτων. Κάθε κράτος-μέλος θεσπίζει τον φορέα διαπίστευσης των ανεξάρτητων εξακριβωτών περιβάλλοντος ο οποίος αναλαμβάνει την εποπτεία των δραστηριοτήτων τους.

Εάν μετά το πέρας της επιθεώρησης το σύστημα κριθεί επαρκές γίνεται θετική εισήγηση από τον Διαπιστευμένο Διακριβωτή στον αρμόδιο οργανισμό για την χορήγηση πιστοποιητικού. Εάν κριθεί απαραίτητο διατυπώνονται προτάσεις για διορθωτικές δράσεις. Γίνεται εισήγηση για χορήγηση πιστοποιητικού υπό όρους και θα πρέπει έπειτα από χρονικό διάστημα που θα καθοριστεί, να ελεγχθεί η υλοποίηση των δράσεων αυτών.

Τέλος, αν το υπάρχων σύστημα κριθεί ότι δεν εκφράζει την δέσμευση της επιχείρησης για την εφαρμογή περιβαλλοντικής πολιτικής ο Διαπιστευμένος Εξακριβωτής εισηγείται για την μη χορήγηση του σχετικού πιστοποιητικού.

Δ. Δημόσια αναγνώριση των προσπαθειών της επιχείρησης για συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών της επιδόσεων

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της περιβαλλοντικής επιθεώρησης η επιχείρηση υποβάλλει την επικυρωμένη από τους Διαπιστευμένους Εξακριβωτές περιβαλλοντική δήλωση στον αρμόδιο οργανισμό της χώρας της. Ο οργανισμός καταχωρεί τους δηλωμένους χώρους δραστηριότητας της επιχείρησης στους

οποίους εφαρμόζεται σύστημα EMAS, σε αντίστοιχο αρχείο δίνοντας σε κάθε χώρο έναν αύξοντα αριθμό καταχώρησης.

Ο κατάλογος που περιλαμβάνει τους χώρους εφαρμογής συστημάτων EMAS στις επιχειρήσεις ενημερώνεται σε ετήσια βάση από τον αρμόδιο οργανισμό.

Η Δημόσια αναγνώριση των προσπαθειών της επιχείρησης επιτυγχάνεται με την ετήσια ενημέρωση, βάσει του σχετικού καταλόγου, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής καθώς και την παράλληλη δημοσίευση του στην επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

6.4 Πρακτικά βήματα για την εφαρμογή του EMAS

Η μέχρι σήμερα διεθνής εμπειρία στην ανάπτυξη συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης προσφέρει σημαντική βοήθεια στις επιχειρήσεις που ξεκινούν την ανάπτυξη τέτοιων συστημάτων σε τμήματα ή στο σύνολο των δραστηριοτήτων τους. Τα κύρια βήματα με τα οποία θα μπορούσε να εφαρμοσθεί σύντομα και αποτελεσματικά ένα σύστημα EMAS είναι:

1. Καθορισμός της ομάδας των στελεχών που θα αναλάβουν την εφαρμογή του συστήματος EMAS στην επιχείρηση καθώς επίσης και των αρμοδιοτήτων τους. Στην ομάδα αυτή μπορούν να μετέχουν και εξωτερικοί σύμβουλοι ενώ χρήσιμη κρίνεται και παρουσία του υπεύθυνου ποιοτικού ελέγχου της επιχείρησης (εάν υπάρχει).
2. Ενημέρωση του προσωπικού για το σύστημα EMAS καθώς και τους λόγους εφαρμογής του στην επιχείρηση με ταυτόχρονη παροχή κινήτρων για την συμμετοχή τους.
3. Καταγραφή των αρχών της περιβαλλοντικής πολιτικής έτσι όπως προκύπτουν από τις γενικές κατευθύνσεις που θέτει η διοίκηση και σε συμφωνία με τα ευρήματα μιας σύντομης αρχικής περιβαλλοντικής επισκόπησης.
4. Διενέργεια της αρχικής περιβαλλοντικής Επιθεώρησης στην οποία καταγράφονται οι διεργασίες παραγωγής, η ποσότητα και η ποιότητα των παραγόμενων ρύπων, η διαχείριση πρώτων υλών και ενέργειας, οι νομοθετικές απαιτήσεις για την άσκηση δραστηριότητας στους δηλωμένους χώρους. Καταγραφή και επεξεργασία των αποτελεσμάτων για την εξεύρεση των

περιβαλλοντικά αδύνατων σημείων των χώρων στους οποίους θα εφαρμοσθεί το σύστημα EMAS.

5. Συλλογή των νόμων, κανονισμών και οδηγιών που αναφέρονται στις δραστηριότητες της επιχείρησης.
6. Καθορισμός των σημαντικών περιβαλλοντικών επιδράσεων. Ποσοτικοποίηση των εισροών και εκροών πρώτων υλών, προϊόντων, ενέργειας, νερού, αποβλήτων και κατασκευή διαγραμμάτων ροής για κάθε διεργασία. Γενίκευση των διαγραμμάτων αυτών ανά τομείς και τμήματα της επιχείρησης έτσι ώστε να προκύπτει η συνολική εικόνα της λειτουργίας της. Ανάλυση των δραστηριοτήτων με γνώμονα τις νομοθετικές απαιτήσεις, την αξιολόγηση των χρησιμοποιούμενων τεχνικών, το κόστος παραγωγής κ.α. Ιεράρχηση των ευρημάτων της ανάλυσης ανάλογα με την περιβαλλοντική σημασία τους.
7. Καθορισμός των στόχων για την βελτίωση συγκεκριμένων περιβαλλοντικών επιδράσεων.
8. Καταγραφή όλων των απαραίτητων δράσεων για την επίτευξη των στόχων και καθορισμός του χρονοδιαγράμματος υλοποίησης των.
9. Καταγραφή των διαδικασιών που είναι απαραίτητες για την εφαρμογή και συντήρηση του συστήματος EMAS καθώς και αυτών που σχετίζονται με τον έλεγχο και την αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιδράσεων. Οι διαδικασίες αυτές χωρίζονται ανάλογα με το αντικείμενο στο οποίο αναφέρονται και τον βαθμό εξειδίκευσης τους. Θα πρέπει να είναι εύχρηστες και κατανοητές, έτσι ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν από όλα τα στελέχη της επιχείρησης.
10. Καθορισμός των αρμοδιοτήτων και των καθηκόντων των υπευθύνων που αναλαμβάνουν την παρακολούθηση των σημαντικών περιβαλλοντικών επιδράσεων.
11. Εγχειρίδιο EMAS. Μετά το τέλος του σχεδιασμού του συστήματος, συλλέγονται και καταγράφονται σε ένα εγχειρίδιο όλα τα επιμέρους τμήματα που αποτελούν καθώς και η συσχέτιση του με άλλα συστήματα (συστήματα ποιότητας (ISO 9000) εάν εφαρμόζεται).
12. Εκπαίδευση του προσωπικού στις απαιτήσεις του συστήματος EMAS. Επιλογή συγκεκριμένων στελεχών και εξειδίκευσή τους σε περιβαλλοντικά θέματα σχετικά με τις δραστηριότητες της επιχείρησης.

13. Διεξαγωγή Επιθεώρησης του συστήματος από εσωτερικούς επιθεωρητές και / ή εξωτερικούς συμβούλους για την διαπίστωση της αξιοπιστίας και της αποτελεσματικότητας του συστήματος.
14. Διορθωτικές ενέργειες που αφορούν την βελτίωση της λειτουργίας του συστήματος και εξάλειψη τυχόν αδυναμιών του. Προετοιμασία για την πρώτη επίσημη επιθεώρηση.
15. Σύνταξη της Περιβαλλοντικής δήλωσης.
16. Επικοινωνία με του Διαπιστευμένους Εξακριβωτές για την επίσημη επιθεώρηση.

6.5 Διαδικασία πιστοποίησης

Η επιχείρηση σχεδιάζει και εφαρμόζει το σύστημα EMAS σε τμήματα ή στο σύνολο των δραστηριοτήτων της. Η έναρξη της διαδικασίας πιστοποίησης γίνεται με τη διεξαγωγή της τελικής επίσημης επιθεώρησης από τους Διαπιστευμένους Εξακριβωτές περιβάλλοντος. Εάν πληρούνται οι σχετικές απαιτήσεις (όπως έχουν ήδη αναφερθεί) επικυρώνεται η Περιβαλλοντική δήλωση της επιχείρησης.

Η επιχείρηση υποβάλλει την επικυρωμένη Περιβαλλοντική δήλωση στον κρατικό οργανισμό. Ο οργανισμός, αφού πεισθεί ότι τηρούνται όλες οι απαραίτητες προϋποθέσεις, εκδίδει το πιστοποιητικό εφαρμογής συστήματος Οικο-Διαχείρισης και Επιθεώρησης και τα δηλωμένα τμήματα ή το σύνολο της επιχείρησης. Ο οργανισμός αναλαμβάνει την Δημοσιοποίηση της εθελοντικής συμμετοχής της επιχείρησης στο Οικο-Διαχείρισης και Επιθεώρησης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Για την οργάνωση των συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης είναι δυνατόν να ακολουθηθούν διάφορα πρότυπα όπως το BS 7750, ISO 14000.

6.6 Οφέλη των Επιχειρήσεων

Τα κύρια οφέλη των επιχειρήσεων που εθελοντικά θα εφαρμόσουν συστήματα EMAS είναι:

1. Περιορισμός των αρνητικών επιδράσεων προς το περιβάλλον. Τα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης με τις διαδικασίες συνεχούς καταγραφής και

- παρακολούθησης βοηθούν τις επιχειρήσεις να περιορίσουν τις περιβαλλοντικές επιδράσεις που προκαλούνται από τις δραστηριότητες τους.
2. Βελτίωση των παρεχομένων υπηρεσιών. Η ποιότητα του περιβάλλοντος είναι ένας σημαντικός παράγοντας που υποστηρίζει την βελτίωση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών προς τους πελάτες.
 3. Οικονομία. Τα συστήματα EMAS βοηθούν τις επιχειρήσεις να μειώσουν το κόστος τους, με τον προσδιορισμό και τη μείωση των αποβλήτων τους καθώς και την αύξηση της απόδοσης της χρησιμοποίησης των πρώτων υλών.
 4. Καλύτερη Διαχείριση. Η ανάπτυξη τεχνικών όπως η συνεχής παρακολούθηση των διεργασιών και ο καθορισμός στόχων, οι οποίες είναι βασικά συστατικά των συστημάτων EMAS, βοηθούν στην βελτίωση της συνολικής διαχειριστικής ικανότητας της επιχείρησης.
 5. Βελτίωση της συνεργασίας με άλλες επιχειρήσεις οι οποίες ενδιαφέρονται να προμηθεύονται προϊόντα από επιχειρήσεις που εφαρμόζουν συστήματα EMAS. Νέες συνεργασίες είναι πιθανό να αναπτυχθούν στα πλαίσια του κοινού ενδιαφέροντος των επιχειρήσεων για το περιβάλλον.
 6. Η Δημοσιοποίηση της περιβαλλοντικής πολιτικής τόσο προς το καταναλωτικό κοινό όσο και την κοινή γνώμη γενικότερα θα βελτιώσει την εικόνα της επιχείρησης δίνοντάς της πλεονεκτήματα ως προς τον ανταγωνισμό.
 7. Συμφωνία με την νομοθεσία. Η εφαρμογή των συστημάτων EMAS διασφαλίζει ότι η επιχείρηση λειτουργεί σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Επίσης γίνεται ευκολότερος ο σχεδιασμός για την υιοθέτηση και τήρηση νεώτερων κανονισμών.
 8. Η εφαρμογή συστημάτων EMAS συμβάλλει στην μείωση των περιβαλλοντικών κινδύνων από ατυχήματα»⁶².

⁶² Εμμ. Κακκαράς, Δ. Γιαννακόπουλος, (1996) "Το Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης EMAS-Μεθοδολογία-Πρακτική Έφαρμογη", Εισήγηση στο ΕΜΠ, Το Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης EMAS και η προώθηση του Κοινοτικού Κανονισμού 1863/93 στις Ελληνικές Επιχειρήσεις., σελ. 1-18.

6.7 Υποχρεώσεις των κρατών-μελών

Με την εφαρμογή του Κανονισμού όμως από πλευράς της Κοινότητας των δράσεων που πρέπει να ακολουθηθεί μια επιχείρηση για να πιστοποιηθεί με βάση το EMAS, δημιουργούνται και ανάλογες υποχρεώσεις και ενέργειες από το κάθε κράτος μέλος.

Η Κοινότητα με αυτό το εθελοντικό πρόγραμμα δράσης προς τις βιομηχανικές κατά βάση επιχειρήσεις, προσανατολίστηκε αρχικά σε κάποιες «ομάδες συμφερόντων», δηλ. βιομηχανία, δημόσια ή ιδιωτική η οποία καλείται να εφαρμόσει ένα νέο σύστημα. Το κράτος-μέλος κάθε φορά αναλαμβάνει ορισμένες υποχρεώσεις ώστε να διευκολύνει το συγκεκριμένο πρόγραμμα δράσης. Οι βασικές υποχρεώσεις τους αφορούν⁶³:

- Να καθιερωθεί Σύστημα Διαπίστευσης Περιβαλλοντικών Διακριβωτών, στους οποίους θα ανατίθεται η επικύρωση των περιβαλλοντικών δηλώσεων των επιχειρήσεων και ο έλεγχος των διαδικασιών των οικολογικών ελέγχων.
- Να καθορίσει τον Αρμόδιο Οργανισμό που θα καταχωρεί τις επιχειρήσεις που θα συμμετέχουν στο σύστημα.

6.8 Ενέργειες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για το EMAS

Η Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκειμένου να βοηθήσει την προώθηση του Κανονισμού και την καλύτερη κατά το δυνατόν εφαρμογή του, ενέκρινε τη χρηματοδότηση πιλοτικών προγραμμάτων στα κράτη μέλη ώστε να προσφέρει επιπλέον κίνητρα. Στο ίδιο πλαίσιο ξεκίνησε τη διαδικασία σύνταξης ενός οδηγού Εφαρμογής του Κανονισμού 1863/1993.

Παράλληλα η Επιτροπή της Κοινότητας ανέθεσε στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Προτύπων την σύνταξη Ευρωπαϊκών προτύπων για την περιβαλλοντική διαχείριση, ενέκρινε τη χρήση τριών εθνικών προτύπων μέχρι την έγκριση του Ευρωπαϊκού προτύπου (Βρετανικό BS 7750, Ισπανικού UNE 77-801(2), Ιρλανδικού I.S. 310), ενώ σύνταξε παράλληλα τα Ευρωπαϊκά πρότυπα EN ISO 14000 παράλληλα με τα διεθνή ISO 14000 παρότι βέβαια επίκειται η έκδοση

⁶³ Ιωαννίδου Ελ. (1997): «Εισαγωγή συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης στη βιομηχανία-Ο Κανονισμός 1836/1993/ΕΟΚ (EMAS)». Περιβάλλον και Δίκαιο, 133-135.

απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την έγκριση της χρήσης τους στη διαδικασία του EMAS.

6.9 Συμπεράσματα

6.9.1 Σύγκριση ISO 14000 και EMAS

Αν θελήσουμε να κάνουμε μια παράλληλη παρουσίαση των δύο συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης ISO14001 και EMAS θα παρατηρήσουμε ότι δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερα σημαντικές διαφορές.

Γνωρίζουμε κατ' αρχήν ότι ο ISO (Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης) είναι μια παγκόσμια ομοσπονδία η οποία ιδρύθηκε το 1946 για να προωθήσει την ανάπτυξη και τη χρήση διεθνών προτύπων. Την ευθύνη για την ανάπτυξη των προτύπων ο ISO την έχει αναθέσει στην τεχνική Επιτροπή (IC 207). Μετά τη σειρά ISO9000 η οποία είναι σύστημα ποιοτικής διαχείρισης, η σειρά ISO14000 έρχεται για να εξειδικευθεί σε περιβαλλοντικούς στόχους.

Το ISO14000 δημιουργεί δομές για τη διαχείριση περιβαλλοντικών επιπτώσεων αλλά παράλληλα παρέχει ένα ευρύ πεδίο περιβαλλοντικών αρχών όπως Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (EMS και ελέγχου Caudit) - ISO14001, εκτιμήσεις περιβαλλοντικής απόδοσης (EPE) κ.κ.

Επομένως το ISO14001 είναι το προσδιοριστικό περιβαλλοντικό σύστημα διαχείρισης και ελέγχου το οποίο μπορούν να εφαρμόσουν οι επιχειρήσεις.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση στα πλαίσια της προώθησης της ιδέας της προστασίας του περιβάλλοντος εξέδωσε τον Κανονισμό για περιβαλλοντική διαχείριση και επιθεώρηση (EMAS) η οποία απευθύνεται στις βιομηχανικές μονάδες κυρίως και στις χώρες της Κοινότητας. Αντίθετα το ISO14001 είναι παγκόσμιο πρότυπο και απευθύνεται σε όλους τους κλάδους, όχι μόνο στη βιομηχανία, ακόμη και σε ΟΤΑ, NGOs κ.α.

Και τα δύο πρότυπα είναι προαιρετικά δηλαδή έγκειται στην απόφαση της επιχείρησης να τα εφαρμόσει ή όχι και δεν επιβάλλονται από κανένα εθνικό, ευρωπαϊκό ή παγκόσμιο φορέα. Βέβαια και τα δύο εκτιμούν ότι ο ίδιος ο ανταγωνισμός θα "υποχρεώσει" τις επιχειρήσεις να εφαρμόσουν τέτοια συστήματα περιβάλλοντος.

Ο στόχος των προτύπων αυτών είναι η καλύτερη διαχείριση του περιβάλλοντος. Όμως το ISO14001 στοχεύει έμμεσα στην περιβαλλοντική βελτίωση κάθε επιχείρησης ενώ το EMAS αποσκοπεί σε δύο σκέλη στην περιβαλλοντική απόδοση και στην πληροφόρηση του κοινού σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιδόσεις.

Το EMAS για να δούμε αναλυτικά το σημείο τη πληροφόρησης του κοινού, υποχρεώνει την επιχείρηση να δημοσιοποιήσει μερικά από τα απαιτούμενα στάδια της πιστοποίησης της τα οποία είναι : η περιβαλλοντική πολιτική της επιχείρησης, του προγράμματος και συστήματος διαχείρισης καθώς και την περιβαλλοντική της δήλωση. Στα πλαίσια της πιστοποίησης με ISO14001 απαιτείται η δημοσιοποίηση της περιβαλλοντικής πολιτικής της επιχείρησης μόνο. Κρίνεται επομένως πως η Ευρωπαϊκή Ένωση ενδιαφέρεται πιο έντονα, και θεωρεί τις συνθήκες πιο ώριμες για δημοσιοποίηση των Συστημάτων Περιβαλλοντικής Διαχείρισης στο κοινό.

Ένα σημείο ταύτισης των δύο προτύπων είναι η δέσμευση σχετικά με την πολιτική της επιχείρησης που διαπιστεύεται συμπίπτει η ανάγκη για συνεχιζόμενη βελτίωση της απόδοσής τους και η συμμόρφωσή τους με τη νομοθεσία. Το θπαγκόσμιο σύστημα εμμένει σαφέστατα στην πρόληψη της ρύπανσης, κάτι όμως που ενώ στο EMAS δεν φαίνεται ρητά, ξεκάθαρα στο 5ο πρόγραμμα δράσης της Κοινότητας.

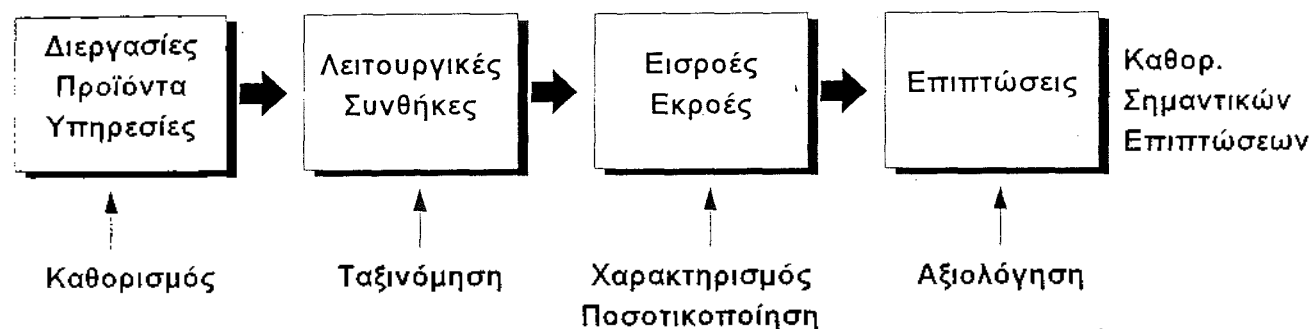
Βασική διαφορά στα δύο συστήματα αποτελεί η αρχική περιβαλλοντική ανασκόπηση η οποία απαιτείται από το EMAS υπάρχει μόνο ως προαιρετική ενέργεια στο Παράρτημα του ISO14001.

Η αρχική περιβαλλοντική ανασκόπηση αφορά στην έρευνα και καταγραφή της επίδρασης των διεργασιών της επιχείρησης στο περιβάλλον πριν το EMAS. Στοχεύει στην αναγνώριση των περιβαλλοντικών αδυνάτων σημείων της και την αξιολόγηση των προτεραιοτήτων για τη βελτίωση της περιβαλλοντικής επίδοσης, άρα και τον εντοπισμό των σημείων που θα πρέπει να ελέγξει ο επιθεωρητής.

Τέλος, απαιτείται και στα δύο συστήματα έλεγχος του Συστημάτων Περιβαλλοντικής Διαχείρισης παρακολούθηση, μετρήσεις των βασικών περιβαλλοντικών χαρακτηριστικών, της περιβαλλοντικής απόδοσης χωρίς όμως να καθορίζεται στο ISO14001 η συχνότητά τους. Αντίθετα το κοινοτικό σύστημα καθορίζει τη συχνότητα διεξαγωγής των ελέγχων τουλάχιστον κάθε 3 χρόνια.

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΠΔ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ EMAS Καθορισμός Σημαντικών Επιπτώσεων

- ☐ Για την αναγνώριση των επιπτώσεων απαιτείται η εφαρμογή μιας συστηματικής μεθοδολογίας:



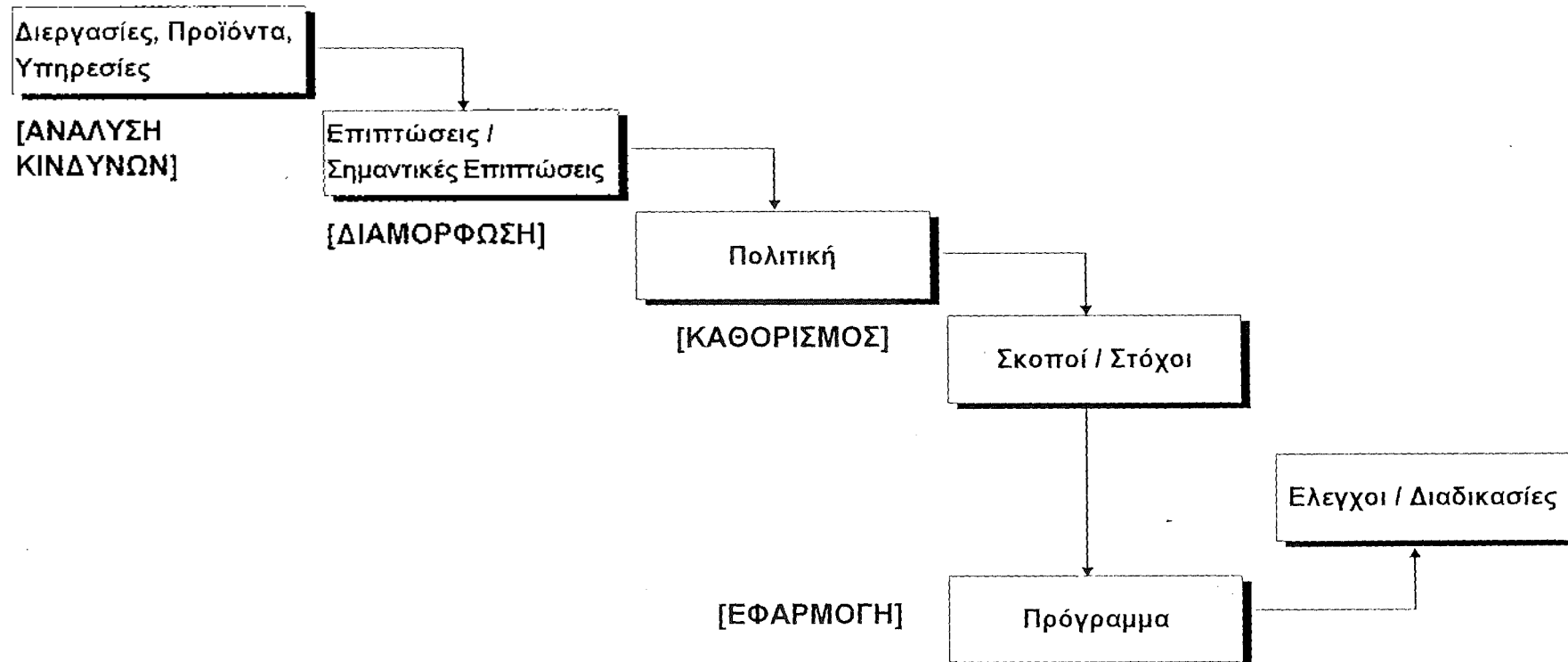
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΠΔ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ EMAS Καθορισμός Σημαντικών Επιπτώσεων

- ☐ Οι σημαντικές Επιπτώσεις καθορίζονται με βάση επιχειρηματικά και περιβαλλοντικά κριτήρια.



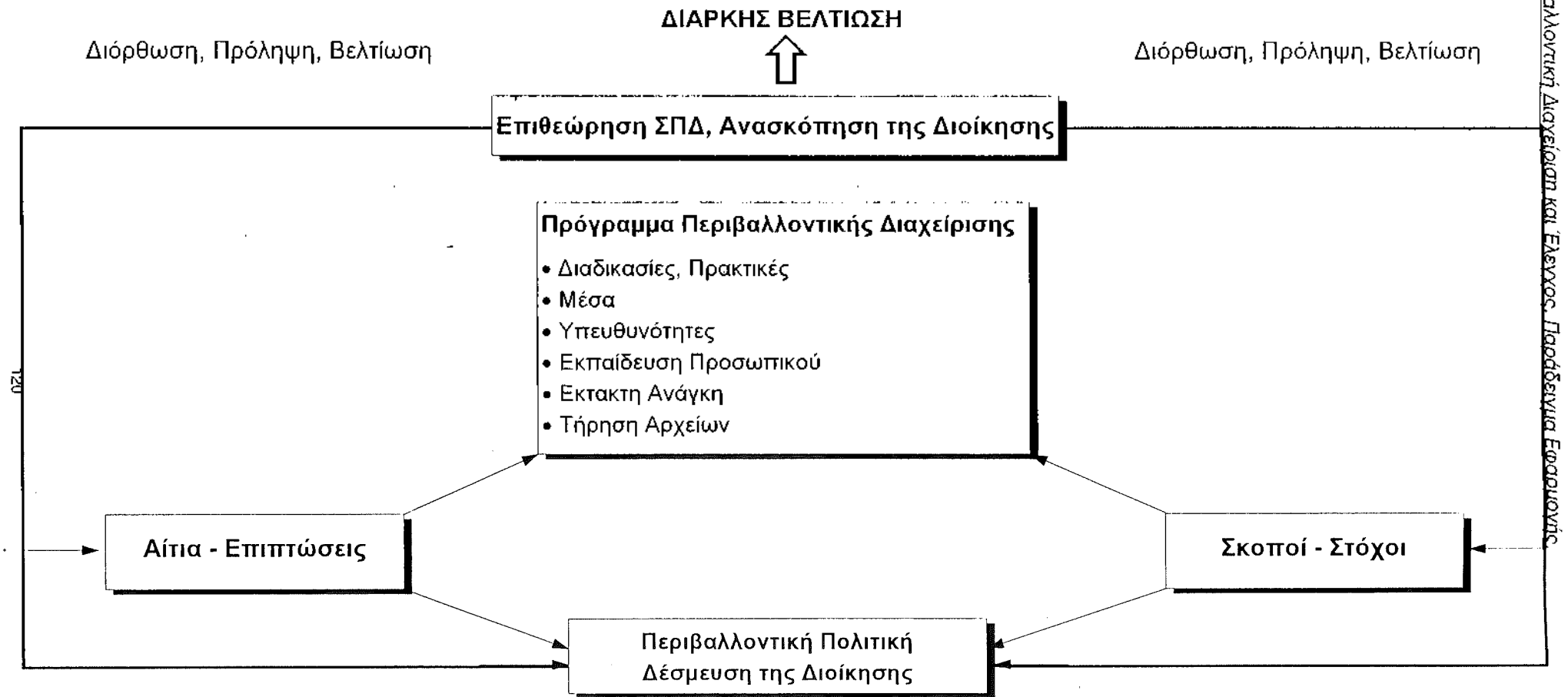
- ☐ Για καινούργια έργα απαιτείται η διενέργεια Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΠΔ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΕΜΑΣ Περιβαλλοντικές Επιπτώσεις - ΣΠΔ



ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΠΔ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΕΜΑΣ

Περιβαλλοντική Πολιτική



ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ⁶⁴

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ-ΕΛΑΪΣ

7.1 Γενικά

«Στην Ελλάδα μέχρι σήμερα δεν υπήρξαν εθνικά πρότυπα για συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης, αντίθετα με άλλες ευρωπαϊκές χώρες (βρετανικό BS 7750:1994, ισπανικό UNE 77-801(2)-1994, ιρλανδικό I.S. 310:1994, γαλλικό, ολλανδικό κ.α.).

Στη χώρα μας υιοθετήθηκε το σύστημα διασφάλισης ποιότητας ISO9000 και σε προέκταση το 14000 που εξειδικεύεται στο περιβάλλον, τα τελευταία χρόνια, όπως και το EMAS σε μια αγορά παρθένα.

Το γεγονός αυτό είναι και καλό και κακό. Κακό γιατί απαιτείται μεγαλύτερη προσπάθεια για να εξοικειωθούμε με τις νέες έννοιες που εμπλέκονται με τη διαχείριση περιβάλλοντος. Καλό, γιατί η έννοια της περιβαλλοντικής διαχείρισης εισάγεται κατ' ευθείαν από την Κοινότητα ή τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τυποποίησης, χωρίς να χρειαστεί μια μεταβατική περίοδος για προσαρμογή τυχόν εθνικών ή άλλων συστημάτων. Το ISO14001 έχει κάποια διάδοση στην Ελλάδα (κυρίως μέσω του ISO9001), αλλά τα ποσοστά για τα οποία μιλάμε είναι μικρής κλίμακας. Δηλαδή μια επιχείρηση έχει υιοθετήσει το ISO14001, η ΕΛΑΪΣ, ενώ καμία άλλη επιχείρηση δεν έχει υιοθετήσει ούτε ISO14001 ούτε το EMAS. Άρα δεν μπορούμε να αναφερθούμε για εμπειρία στην Ελλάδα. Και τα δύο πρότυπα είναι με εμβρυακή κατάσταση.

Βέβαια οι εθνικές μας δομές είναι πιο συγκεκριμένες για την υιοθέτηση ISO14001 αυτή τη στιγμή, ενώ για το EMAS τα στοιχεία προόδου είναι ιδιαίτερα φτωχά.

⁶⁴ Ιωαννίδου Ελ., (1997), "Εισαγωγή Συστημάτων Περιβαλλοντικής Διαχείρισης στη Βιομηχανία-Ο Κανονισμός 1836/1993/ΕΟΚ(EMAS), Άρθρο στο Περιβάλλον και Δίκαιο, 1/97, Αθήνα, σελ. 132-138.

Σχετικά με το ISO14001, μια επιχείρηση η οποία επιθυμεί να πιστοποιηθεί για την περιβαλλοντική πολιτική της, εκδηλώνει ενδιαφέρον η ίδια, με αίτησή της προς τον ΕΛΟΤ (Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης), ο οποίος είναι ο επίσημος εθνικός φορέας της Ελλάδας.

Βέβαια υπάρχουν και ιδιωτικοί φορείς οι οποίοι είναι διαπιστευμένοι να χορηγούν πιστοποιητικά (π.χ. Bureau Veritas).

Μετά την αίτηση προς τον αρμόδιο φορέα ακολουθούν προκαταρκτικές διευκρινιστικές συσκέψεις, μέσα από τις οποίες συνάγονται οι ανάγκες της επιχείρησης και ολοκληρώνεται το εγχειρίδιο περιβαλλοντικής πολιτικής, το οποίο υποβάλλεται στον φορέα πιστοποίησης. Ακολουθεί η επιθεώρηση της επιχείρησης από αξιολογητές του ΕΛΟΤ και τέλος, η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και η χορήγηση του πιστοποιητικού.

Στην περίπτωση του ευρωπαϊκού συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης EMAS τα πράγματα είναι διαφορετικά. Η Κοινότητα με τον Κανονισμό 1836/1993(EMAS) επιβάλλει σε κάθε κράτος-μέλος να κάνει τα εξής:

- α) Να καθιερώσει Σύστημα Διαπίστευσης Περιβαλλοντικών Διακριβωτών, στους οποίους θα ανατίθεται η επικύρωση των περιβαλλοντικών δηλώσεων των επιχειρήσεων και ο έλεγχος των διαδικασιών των οικολογικών ελέγχων.
- β) Να καθορίσει τον Αρμόδιο Οργανισμό που θα καταχωρεί τις επιχειρήσεις που θα συμμετέχουν στο σύστημα.
- γ) Ενημέρωση των επιχειρήσεων και του κοινού.

Ας δούμε όμως πια πορεία έχουν ακολουθήσει σ' αυτά τα βασικά σημεία οι εθνικοί μας φορείς.

7.2 Διαπίστευση περιβαλλοντικών διακριβωτών⁶⁵

Η πρώτη υποχρέωση της χώρας μας, σύμφωνα με το άρθρο 6 του Κανονισμού, είναι να καθιερώσει ένα Σύστημα Διαπίστευσης Περιβαλλοντικών Διακριβωτών, στους οποίους θα ανατίθεται η επικύρωση των περιβαλλοντικών

⁶⁵ Ιωαννίδου Ελ. (1997): «Εισαγωγή συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης στη βιομηχανία. Ο Κανονισμός 1836/1993/ΕΟΚ (EMAS)». Περιβάλλον και Δίκαιο, 133-135.

δηλώσεων των επιχειρήσεων και ο έλεγχος των διαδικασιών των οικολογικών ελέγχων.

Στην Ελλάδα, μετά τη δημοσίευση του Ν.2231/1994 “Περί Μετρολογίας” που μεταξύ άλλων ιδρύει στο Υπουργείο Ανάπτυξης το Εθνικό Συμβούλιο Διαπίστευσης (ΕΣΥΔ), όλες οι διαπιστεύσεις στην Ελλάδα διεξάγονται στο εξής από το ΕΣΥΔ, το οποίο ανέλαβε και διαπίστευση των περιβαλλοντικών διακριβωτών.

Για το λόγο αυτό έχει συσταθεί στο Υπουργείο Ανάπτυξης μια επιτροπή που επεξεργάζεται τα κριτήρια και τις μεθόδους που θα χρησιμοποιηθούν από το ΕΣΥΔ για τη διαπίστευση των περιβαλλοντικών διακριβωτών. Το ΕΣΥΔ επομένως θα είναι ο φορέας που θα διαπιστεύει τους περιβαλλοντικούς διακριβωτές, θα τηρεί το σχετικό μητρώο και θα ενημερώνει την Κοινότητα σχετικά. Το ΕΣΥΔ είναι επίσης ο φορέας στον οποίο θα πρέπει να απευθύνονται οι περιβαλλοντικοί διακριβωτές που έχουν διαπιστευτεί σε άλλο κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης για να ανακοινώνουν σύμφωνα με τον κανονισμό την πρόθεσή τους να αναλάβουν τη διακρίβωση κάποιας ελληνικής επιχείρησης, ώστε να διαπιστώνεται η τήρηση των προϋποθέσεων που ισχύουν και συγκεκριμένα η γνώση της ελληνικής γλώσσας και της ελληνικής νομοθεσίας. Σημειώνεται ότι το έργο τους θα υπόκειται στην εποπτεία του ΕΣΥΔ.

Πρόσφατα δημοσιεύτηκε προκήρυξη εκδήλωσης ενδιαφέροντος από το ΕΣΥΔ για την επιλογή των πρώτων 20 διακριβωτών που θα διαπιστευτούν, μετά από εκπαίδευση, για μια σειρά από τομείς μεταξύ των οποίων και τα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης. Ελπίζουμε σύντομα να τεθούν στη διάθεση των επιχειρήσεων οι πρώτοι Έλληνες διαπιστευμένοι διακριβωτές.

7.3 Καταχώρηση των επιχειρήσεων που θα συμμετάσχουν στο σύστημα

Η δεύτερη υποχρέωση της χώρας μας, σύμφωνα με τα άρθρα 8,9 και 18 του Κανονισμού, είναι να καθορίσει τον Αρμόδιο Οργανισμό που θα καταχωρεί τις επιχειρήσεις που θα συμμετέχουν στο σύστημα.

Προτιμήθηκε η λύση ενός Συμβουλίου που θα λειτουργεί στους κόλπους της Διοίκησης και θα χρησιμοποιεί το προσωπικό, τους χώρους και τον εξοπλισμό της.

Άλλωστε η ίδια επιλογή ακολουθήθηκε και για την εφαρμογή του Κανονισμού 880/1992 σχετικά με το Κοινοτικό Σύστημα Απονομής Οικολογικού Σήματος, με τη σύσταση στο ΥΠΕΧΩΔΕ του λεγόμενου ΑΣΑΟΣ, του Ανωτάτου Συμβουλίου Απονομής του Οικολογικού Σήματος που συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 86644/2482 απόφαση της 17.9.1993 που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 763Β της 30.9.1993.

Στο εντεκαμελές αυτό Συμβούλιο εκπροσωπούνται πλην του ΥΠΕΧΩΔΕ και τα Υπουργεία Ανάπτυξης και Γεωργίας, το Γενικό Χημείο του Κράτους, ο Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών, υπάρχει δε και ένας εκπρόσωπος περιβαλλοντικής οργανώσεως, ένας εκπρόσωπος οργάνωσης καταναλωτών και ένας εκπρόσωπος της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας.

Δεδομένου ότι το ΑΣΑΟΣ ήδη λειτουργεί και εκπροσωπούνται σε αυτό όλοι οι φορείς που προβλέπει ο Κανονισμός 1836/1993 για το EMAS, αποφασίστηκε η κατάρτιση κοινής Υπουργικής Απόφασης που θα ορίζει το ΑΣΑΟΣ ως αρμόδιο φορέα για την καταχώρηση των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στο EMAS, μετονομάζοντάς το παράλληλα σε Ανώτατο Συμβούλιο Εφαρμογής Οικολογικών Κανονισμών (ΑΣΕΟΚ).

Παρόλα αυτά όμως, ούτε αυτή η λύση προχώρησε όπως μας ενημερώνει η υπεύθυνη για το EMAS κα Ιωαννίδου. Πριν το τέλος του 1997 απορρίφθηκε η παραπάνω λύση και προτάθηκε η ανάληψη της διοικητικής ευθύνης να γίνει από μια υπηρεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ. Η υπηρεσία αυτή θα έχει ενδεχομένως τη δυνατότητα να συνεργάζεται με την εκάστοτε Νομαρχία στην οποία ανήκει η επιχείρηση.

Ουσιαστικά λοιπόν, ακόμη δεν υπάρχει τίποτε σίγουρο από τον εθνικό μας φορέα.

7.4 Ενημέρωση των επιχειρήσεων και του κοινού

Η τρίτη υποχρέωση της χώρας μας, σύμφωνα με το άρθρο 15 του Κανονισμού, είναι να μεριμνήσει για την ενημέρωση των επιχειρήσεων και του κοινού για το σύστημα.

Δεδομένου ότι το σύστημα είναι εθελοντικό, η διάδοσή του θα εξαρτηθεί εν πολλοίς από τη δυνατότητά μας να το προωθήσουμε επαρκώς και με όλα τα πρόσφορα μέσα ώστε οι μεν επιχειρήσεις να ενημερωθούν για τα οφέλη που θα

αποκομίσουν από τη συμμετοχή τους σε αυτό, το δε κοινό να ενημερωθεί στη μεγαλύτερη δυνατή κλίμακα ώστε το σύστημα να τύχει γενικής αποδοχής και οι βιομηχανίες που θα συμμετάσχουν σε αυτό να εισπράξουν στο ακέραιο τη γενική αποδοχή και επιβράβευση που τους οφείλεται για την περιβαλλοντική τους ευαισθησία, βελτιώνοντας έτσι τη δημόσια εικόνα τους.

Η σημασία που έχει η ευρεία ενημέρωση για το σύστημα μας οδήγησε στην ανάθεση μέσω του προγράμματος τεχνικής βοήθειας της Κοινότητας μιας μελέτης στρατηγικής επικοινωνίας για την προβολή του συστήματος στη χώρα μας, η οποία εν συνεχεία θα υλοποιηθεί με κονδύλια και πόρους που εξασφαλίσαμε από το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Η έναρξη της επικοινωνιακής εκστρατείας θα επιδιωχθεί να συμπίσει με τη δημοσίευση της Κοινής Απόφασης για τον αρμόδιο φορέα.

7.5 Προώθηση της συμμετοχής των επιχειρήσεων

Σύμφωνα με το άρθρο 13 του Κανονισμού, τα κράτη-μέλη μπορούν να προωθήσουν τη συμμετοχή των επιχειρήσεων στο σύστημα, ιδίως των μικρομεσαίων.

Το ΥΠΕΧΩΔΕ αποφάσισε να προωθήσει την εκπόνηση πιλοτικών προγραμμάτων, με κονδύλια που εξασφαλίστηκαν από εθνικούς πόρους και πόρους που εξασφαλίστηκαν από το κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης ούτως ώστε να βοηθηθούν οι επιχειρήσεις στην απόκτηση της απαιτούμενης πείρας στην κατάρτιση περιβαλλοντικών προγραμμάτων και συστημάτων διαχείρισης, καθώς και στη διεξαγωγή ελέγχων και την προετοιμασία και επικύρωση των δηλώσεων.

Σε πρώτη φάση το πρόγραμμα, ύψους 110.000.000, θα αφορά επιχειρήσεις δημοσίου συμφέροντος του βιομηχανικού τομέα από τρεις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, συγκεκριμένα της Δυτικής Αττικής, της Θεσσαλονίκης και της Κοζάνης, όπου υπάρχει αυξημένη βιομηχανική δραστηριότητα και κατ' ακολουθία αυξημένα περιβαλλοντικά προβλήματα και αυξημένες τριβές των επιχειρήσεων με τις τοπικές κοινωνίες.

Μετά τη μεγάλη ανταπόκριση που είχε το πρόγραμμα αυτό, εξετάζεται η περίπτωση επέκτασής του και σε επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα, ιδίως μικρομεσαίες με τις διαδικασίες επιλογής και τη συμμετοχή τους στη

χρηματοδότηση του προγράμματος που προβλέπει το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.

7.6 Κοινοτικά πιλοτικά προγράμματα⁶⁶

Η Επιτροπή Ευρωπαϊκής Ένωσης προκειμένου να βοηθήσει τα κράτη-μέλη στην εφαρμογή του Κανονισμού μεταξύ άλλων ενέκρινε και τη χρηματοδότηση και στην Ελλάδα, πολλά από τα οποία ολοκληρώθηκαν ενώ άλλα βρίσκονται σε εξέλιξη. Ενδεικτικά αναφέρουμε μερικά:

1. "Προετοιμασία εισαγωγής στο Σύστημα Οικολογικής Διαχείρισης και Ελέγχου των βιομηχανικών επιχειρήσεων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας" (ΑΝ.ΚΟ. Α.Ε., ΕΒΕ Κοζάνης, Σ.Ρ.Ε.Ε.Δ. ΕΠΕ).
2. "Πρωώθηση του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης και ελέγχου στις βιομηχανίες της Βόρειας Ελλάδας" (ΣΒΕΕ, ΕΥΡΩΣΥΜΒΟΥΛΟΙ Α.Ε., ALTEREN).
3. "Εφαρμογή EMAS σε βιομηχανίες τροφίμων" (LOGOTECH - SPEC).
4. Στα πλαίσια του προγράμματος LIFE ολοκληρώθηκε το έργο: "Πρωώθηση της εφαρμογής του κανονισμού 1836/1993 στην ελληνική βιομηχανία και δραστηριότητες διάδοσης πληροφοριών" (EXERGIA).
5. Επίσης στα πλαίσια του LIFE ξεκίνησε η υλοποίηση του έργου "Πιλοτική εφαρμογή συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης και ελέγχου (EMAS) σε αστικές ποιες μεσαίου μεγέθους" (Δήμοι Βόλου, Λάρισας, Πάτρας - BUREAU VERITAS).
6. Η ΚΕΔΚΕ εξάλλου υλοποίησε έργο με συναφές θέμα, δηλαδή την "Εφαρμογή του EMAS από τοπικές αρχές και επιχειρήσεις" με συμμετοχή της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων της Ελλάδας (ΚΕΔΚΕ).
7. Η Γενική Διεύθυνση XI της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ύστερα από σχετική εφαρμογή του Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και Ελέγχου (EMAS) σε ξενοδοχεία" (ΕΥΡΟΣΥΜΒΟΥΛΟΙ - ALTEREN - Ένωση Ξενοδόχων Χαλκιδικής). Σημειώνουμε ότι ολοκληρώθηκε ήδη ανάλογο πιλοτικό πρόγραμμα για την πιλοτική εφαρμογή του ECOLABEL στα ξενοδοχεία, επίσης

⁶⁶ Ιωαννίδου Ελ. (1997): «Εισαγωγή συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης στη βιομηχανία-Ο Κανονισμός 1836/1993/ΕΟΚ (EMAS)». Περιβάλλον και Δίκαιο, 133-135.

μετά από ελληνική πρόταση, γεγονός πολύ σημαντικό για τον τουρισμό, που αποτελεί κορυφαίας σημασίας οικονομική δραστηριότητα για τη χώρα μας. Αυτό θα δώσει στη χώρα μας την ευκαιρία να διαμορφώσει συγκριτική άποψη για την εφαρμογή των δύο αυτών συστημάτων στον τουριστικό τομέα.

8. Η Γενική Διεύθυνση XXIII της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκήρυξε το Μάρτιο του 1996 την πιλοτική δράση EUROMANAGEMENT - ENVIRONMENT με σκοπό την επιλογή συμβούλων από όλες τις χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αυτές της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Περιοχής για την υποστήριξη των ΜΜΕ στη συμμετοχή τους στο Κοινοτικό Σχήμα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και Ελέγχου. Επιλέχθηκαν συνολικά 51 σύμβουλοι στον ευρωπαϊκό χώρο (3 από τον ελληνικό χώρο) οι οποίοι συμμετέχουν στο δίκτυο EUROMANAGEMENT - ENVIRONMENT παρέχοντας υπηρεσίες σε 550 ΜΜΕ.

7.7. ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΕΛΑΪΣ

7.7.1 Εισαγωγή

Σε αυτό το κεφάλαιο θα παρουσιάσουμε μια επιχείρηση η οποία έχει υιοθετήσει σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης στην Ελλάδα.

Παρότι, τα Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης πάνω από 3 χρόνια περίπου υιοθετούνται από επιχειρήσεις σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο στην Ελλάδα, η απήχησή τους είναι ελάχιστη. Όπως είδαμε στο κεφάλαιο που αναφέρεται στα συστήματα αυτά καθαρά στον ελληνικό χώρο, τα προβλήματα της μη ενεργοποίησης είναι αρκετά και πηγάζουν από την έλλειψη κρατικών υποδομών, τα προβλήματα στη διαπίστευση αξιολογικών κ.λ.π. Ειδικά για το EMAS, η διαδικασία δεν έχει ακόμη ξεκινήσει σε καμία επιχείρηση παρά μόνο μέσα από πιλοτικά προγράμματα, χρηματοδοτούμενα από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το ISO έχει ήδη ξεκινήσει αρκετά χρόνια να πιστοποιεί κυρίως για ISO9000 (μέσω του ΕΠΟΙ ή άλλων ιδιωτών), ενώ με το ISO14000 έχει πιστοποιηθεί μόνο μια εταιρεία στην Ελλάδα, η ΕΛΑΪΣ (ISO140001, 1996).

Θεωρήθηκε αναγκαία η παρουσίαση της επιχείρησης αυτής, στην παρούσα εργασία, ώστε να φανούν στην πράξη τα αποτελέσματα της πιστοποίησης, αλλά και τα βήματα για την επίτευξή της.

Ευθύς αμέσως παρουσιάζεται αναλυτικά η εμπειρία της συγκεκριμένης επιχείρησης⁶⁷, η οποία είναι ιδιαίτερα σημαντική στον ελληνικό χώρο σε θέματα περιβαλλοντικής πολιτικής και διαχείρισης περιβάλλοντος.

A. Γενικά για την εταιρεία ΕΛΑΪΣ

Η ΕΛΑΪΣ είναι η μεγαλύτερη, η παλαιότερη (ίδρυση από το 1920) και η πιο σύγχρονη εταιρεία στον τομέα των ελαιουργικών και λιπαρών προϊόντων στην Ελλάδα. Παράγει και διακινεί μια μεγάλη σειρά ελαιουργικών προϊόντων όπως τα ελαιόλαδα ΑΛΤΙΣ και ΕΛΑΝΘΗ, τα σπορέλαια SOL και ΦΛΩΡΑ, τις μαργαρίνες ΝΕΟ ΒΙΤΑΜ και ΒΕCΕL και τα μαγειρικά λίπη ΝΕΑ ΦΥΤΙΝΗ και ΕΛΦΙΝΟ κ.α.

Σε αυτή την αγορά, κατέχει στη χώρα μας ηγετική θέση, ενώ παράλληλα δραστηριοποιείται και στον ευρύτερο χώρο του κλάδου των τροφίμων με την

⁶⁷ Διαφημιστικό υλικό ΕΛΑΪΣ, Δελτία Τύπου ΕΛΑΪΣ.

εισαγωγή και διάθεση των γνωστών προϊόντων ZWAN, CALVE, LINEA, IGLO, RAGULETTO, LIPTON και LIPTON ICE TEA.

Στις επιχειρηματικές της δραστηριότητες περιλαμβάνεται επίσης και μια σειρά επαγγελματικών προϊόντων, με τα σήματα ARTIZAN και CATERLINE που απευθύνονται σε βιομηχανίες τροφίμων, στην αρτοποιία, ζαχαροπλαστική και στους χώρους μαζικής εστίασης.

B. Η αποστολή της ΕΛΑΪΣ

Αποστολή της ΕΛΑΪΣ είναι η κερδοφόρα ανάπτυξη και συνεχής βελτίωση της απόδοσής της, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα που θέτει η Unilever⁶⁸ και τις δυναμικές εξελίξεις του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Έχοντας ως πρωταρχικό της σκοπό την άριστη ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων της αλλά και την ανάπτυξη της σε όλα τα επίπεδα, η εταιρεία έχει κατακτήσει υψηλά μερίδια αγοράς και διευρύνει συνεχώς τον κύκλο εργασιών.

Η τεχνογνωσία, το ισχυρό δίκτυο διανομής της και η εφαρμογή των πιο εξελιγμένων μεθόδων marketing και management αποτελούν παράγοντες που συμβάλλουν στη δυναμική της πορεία. Με χαρακτήρα ανθρωποκεντρικό, φροντίζει για τη συνεχή εκπαίδευση όλου του ανθρώπινου δυναμικού της (περίπου 300 άτομα) και εφαρμόζει από το 1991 σύστημα Ολικής Ποιότητας, μια φιλοσοφία και πρακτική που εστιάζεται στην ικανοποίηση των πελατών, προμηθευτών και εργαζομένων της και στη συνεχή βελτίωση των λειτουργιών της. Αναλυτικότερα κάθε τομέας της επιχείρησης, όπως συνοπτικά αναφέρθηκε παραπάνω λειτουργεί με συγκεκριμένες προδιαγραφές προς την καλύτερη ανάπτυξη της εταιρείας και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητά της, σε μια δύσκολη αγορά.

Αποστολή Της Διεύθυνσης Προσωπικού

Η δημιουργία της κατάλληλης οργάνωσης, ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού μέσω συνεχούς επιμόρφωσης και διατήρηση του υψηλού βαθμού ικανοποίησής του, με σκοπό, τη διασφάλιση της επίτευξης των επιχειρηματικών στόχων.

Αποστολή Του Marketing

⁶⁸ Βλ. Παράρτημα V, «Αρχές της Unilever».

Η ανίχνευση και ικανοποίηση των αναγκών του καταναλωτή, προσδίδοντας προστιθέμενη αξία στα προϊόντα, με στόχο την εξασφάλιση διαχρονικού συγκριτικού πλεονεκτήματος για την εταιρεία.

Αποστολή Της Διεύθυνσης Πωλησεων

Ο επαρκής και έγκαιρος εφοδιασμός των καταστημάτων με την κατάλληλη προβολή των προϊόντων και τη διασφάλιση της θεμιτής κερδοφορίας.

Αποστολή Της Τεχνικής Διεύθυνσης

Η παραγωγή και ανάπτυξη προϊόντων υψηλών ποιοτικών προδιαγραφών με ανταγωνιστικό κόστος, που καλύπτουν τις ανάγκες των καταναλωτών, με στόχο τη διατήρηση της καταξιωμένης τους θέσης στην ελεύθερη αγορά.

Αποστολή Της Οικονομικής Διεύθυνσης

Η παροχή κατάλληλης, επαρκούς, αποτελεσματικής (κατά διαδικασία) και με το προσήκον κόστος, υποστήριξης προς όλες τις διευθύνσεις και τα τμήματα της επιχείρησης.

Αποστολή Του Κλάδου Επαγγελματικών Προϊόντων

Η κερδοφόρα ανάπτυξη και συνεχής βελτίωση της απόδοσης μέσω της εμπορίας καινοτόμων προϊόντων και της παροχής υπηρεσιών υψηλών προδιαγραφών προς τους επαγγελματίες του χώρου της αρτοποιίας, ζαχαροπλαστικής, μαζικής εστίασης, και της βιομηχανίας τροφίμων.

Για να επιτευχθούν οι υψηλοί στόχοι της εταιρείας, χρειάζεται απόλυτος συντονισμός από όλους, ως προς τις 15 λειτουργίες που έχουν χαρακτηριστεί κρίσιμες, για την πρόοδο και την ανάπτυξή της.

Οι λειτουργίες αυτές, είναι:

- 1. Επίτευξη της Εταιρικής Στρατηγικής**
- 2. Επίτευξη των Στόχων Marketing**
- 3. Επίτευξη των Στόχων Πωλήσεων**
- 4. Επίτευξη των Στόχων των Οικονομικών Υπηρεσιών**
- 5. Επίτευξη των Στόχων Ανθρώπινου Δυναμικού**
- 6. Διοίκηση Ολικής Ποιότητας**
- 7. Επίτευξη των Στόχων Ποιότητας Προϊόντων, Περιβάλλοντος και Ασφάλειας**

8. Διαχείριση Καινοτομιών

9. Διαχείριση Διαφημιστικών Λειτουργιών

10. Διαχείριση Ανάπτυξης Πελατών

11. Διαχείριση Εξυπηρέτησης Πελατών

12. Επιλογή Προμηθευτών και Διαπραγματεύσεις

13. Διοίκηση Παραγωγής

14. Διοίκηση Διανομής Προϊόντων

15. Χρηματοοικονομικές Προβλέψεις και Αναφορές

7.7.2 Η πολιτική και η στρατηγική της επιχείρησης

Η διατήρηση και ενδυνάμωση της ηγετικής μας θέσης στις βασικές κατηγορίες των προϊόντων και η δυναμική επέκτασή της σε νέους τομείς τροφίμων, που παρουσιάζουν μεγάλο εμπορικό ενδιαφέρον, με την εφαρμογή καινοτομιών.

- Η αύξηση της κερδοφορίας που μπορεί να προέλθει από τη βελτιστοποίηση της απόδοσής της.
- Η συνεχής επιμόρφωση των εργαζομένων.
- Η συστηματική αξιολόγηση της προόδου, σύμφωνα και με τη γνώμη των καταναλωτών, πελατών, εργαζομένων, μετόχων και προμηθευτών.

Η επίτευξη της πολιτικής και στρατηγικής της βασίζεται στις αρχές του Συστήματος Διοίκησης Ολικής Ποιότητας και του Ευρωπαϊκού Μοντέλου Επιχειρησιακής Τελειότητας.

Η συνεχής προσπάθεια για την απόλυτη ικανοποίηση των εσωτερικών και των εξωτερικών πελατών και προμηθευτών σύμφωνα με τις βασικές αρχές του συστήματος διοίκησης ολικής ποιότητας. Η ικανοποίηση των σημερινών και των μελλοντικών αναγκών του καταναλωτή, με συνεχή βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων και των υπηρεσιών που προσφέρουμε.

Η εξασφάλιση της ικανοποίησης του προσωπικού της, από την εργασία του, με την παροχή κινήτρων που βελτιώνουν την προσωπική απόδοση του κάθε εργαζομένου.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ - ΠΕΛΑΤΗ

Η εταιρία με την υψηλή ποιότητα των προϊόντων της διασφαλίζει τον καταναλωτή από κάθε άποψη. Παράλληλα χρησιμοποιώντας την πιο σύγχρονη τεχνολογία, ανανεώνει και βελτιώνει συνεχώς τα προϊόντα που του προσφέρει ώστε να καλύπτει τις διαρκώς εξελισσόμενες ανάγκες του.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟ

Κανόνας της είναι η εφαρμογή μιας σωστής πολιτικής προς το προσωπικό και η τήρησή της με συνέπεια. Η προσπάθεια για τη βελτίωση και την εξέλιξή του δεν σταματά ποτέ. Λειτουργούν όλοι μαζί σαν ομάδα συμμετέχοντας στους στόχους που έχει θέσει η εταιρία μέσα σ' ένα κλίμα πλήρους εμπιστοσύνης.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΜΕΤΟΧΟ

Στόχος είναι η κερδοφόρος δραστηριότητα της εταιρίας. Αυτό το εξασφαλίζουν οι γρήγοροι ρυθμοί ανάπτυξής της που σαν αποτέλεσμα έχουν την παροχή ικανοποιητικού μερίσματος προς τους μετόχους, ενισχύοντας το αίσθημα υπερηφάνειας για την εταιρία.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΕΡΙΓΥΡΟ

Η εταιρία τηρεί πιστά τους νόμους και τα επιχειρησιακά ήθη.

Ταυτόχρονα, συμμετέχει ενεργά στην κοινωνική ζωή και συμβάλλει στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος. Η ΕΛΑΪΣ είναι από τις πρωτοπόρες βιομηχανίες που προωθεί καινοτομικά προγράμματα και συνεργασίες με το λιανεμπόριο στα πλαίσια της Αποτελεσματικής Ανταπόκρισης στον Καταναλωτή (ECR) (π.χ. Ανάλυση Κόστους Οφέλους στην Αλυσίδα Ανεφοδιασμού (VCA), Ηλεκτρονική Ανταλλαγή Δεδομένων (EDI) και κλαδικά έργα EDI, Category Management κ.α.) Παράλληλα, για τη βελτίωση των λειτουργιών της, η εταιρία εγκαθιστά το SAP R/3, ένα πρωτοποριακό σύστημα το οποίο καλύπτει όλο το κύκλωμα του λογιστηρίου, των πωλήσεων, των αγορών και αποθηκών, επιτυγχάνοντας έτσι μια ολοκληρωμένη ροή των κινήσεων της εταιρίας αλλά και βελτίωση της πρόσβασης στην πληροφορία.

Στα πλαίσια ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητάς της, η ΕΛΑΪΣ εκπονεί από φέτος επενδυτικό πρόγραμμα τριετούς διάρκειας συνολικού ύψους 4 δισ. δραχμών, το οποίο αφορά στον εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων και στην εξοικονόμηση ενέργειας, στη βελτίωση των μεθόδων αποθήκευσης των πρώτων

υλών, στον εξευγενισμό των ελαίων, στον εκσυγχρονισμό του χημείου, στη μηχανογράφηση και στην εκπαίδευση του προσωπικού της.

7.7.3 Η πολιτικής της ΕΛΑΪΣ για την προστασία του περιβάλλοντος

Η ΕΛΑΪΣ είναι η πρώτη εταιρία στην Ελλάδα που πιστοποιήθηκε με ISO14001 από το Βρετανικό Τμήμα του Διεθνούς Οργανισμού Bureau Veritas Quality International, για το Σύστημα Οικολογικής Διαχείρισης που έχει αναπτύξει.

Το πρότυπο αυτό έχει αρκετά κοινά σημεία με τα πλέον διαδεδομένα πρότυπα της σειράς ISO 9000 που περιγράφουν Συστήματα Διαχείρισης Ποιότητας.

Διαφέρει όμως σημαντικά σε δύο σημεία, στην ανάγκη απόλυτης συμμόρφωσης με την ισχύουσα περιβαλλοντική νομοθεσία και στην υποχρέωση για συνεχή βελτίωση, μέσα από μια συστηματική διαδικασία στοχοθεσίας και διοικητικής αναθεώρησης.

Η πολιτική της ΕΛΑΪΣ, που έχει ως βασικό στόχο τη συνεχή βελτίωση της περιβαλλοντικής απόδοσης της εταιρίας σε όλες της δραστηριότητες, συνδέεται με ένα ολοκληρωμένο Σύστημα Οικολογικής Διαχείρισης, το οποίο προβλέπει:

- Θεσμοθετημένους περιβαλλοντικούς ελέγχους:

α) από εσωτερικούς ελεγκτές που προέρχονται από τη μητρική Εταιρία Unilever⁶⁹

β) από εξωτερικούς ελεγκτές, με σκοπό τη διασφάλιση της καλής λειτουργίας του Συστήματος Οικολογικής Διαχείρισης και τη δημιουργία προϋποθέσεων για τη βελτίωσή του.

- Σαφή κατανομή ευθυνών και αρμοδιοτήτων στο προσωπικό για θέματα περιβάλλοντος, με κύριο εκφραστή της ευθύνης για την περιβαλλοντική απόδοση από το Διευθύνοντα Σύμβουλο της εταιρίας.

- Κατάρτιση πλαισίου ενεργειών και οδηγού λειτουργίας για διαδικασίες πρόληψης ή αντιμετώπισης ενδεχόμενης ρύπανσης.

- Συνεχή περιβαλλοντική εκπαίδευση όλων των εργαζομένων.

⁶⁹ Βλ. Παράρτημα V.

- Πάγιες και αυστηρές διαδικασίες έγκρισης των προϊόντων, οι οποίες διασφαλίζουν την κατάλληλη περιβαλλοντική συμπεριφορά και την ασφάλειά τους στη χρήση.

Τομείς, στους οποίους η περιβαλλοντική πολιτική της ΕΛΑΪΣ Α.Ε. επιβεβαιώνει την επιτυχή εφαρμογή της, είναι:

- η διαχείριση των αποβλήτων, που για τη δραστική μείωσή τους, η εταιρία έχει προβεί σε σημαντικότερες επενδύσεις και στην εφαρμογή πρότυπων τεχνολογικών εφαρμογών, με αποτέλεσμα τη μείωση υγρών αποβλήτων από την κεντρική μονάδα εξευγενισμού, από 300.000 κιλά ανά ώρα σε 650,

- η εξοικονόμηση φυσικών πόρων, ιδιαίτερα μάλιστα σε ό,τι αφορά τη χρήση νερού, την ποσότητα του οποίου η ΕΛΑΪΣ έχει υποτριπλασιάσει τα τρία τελευταία χρόνια,

- η ελάττωση της ηχορύπανσης καθώς και

- η ανάπτυξη νέων φιλικών στο περιβάλλον συσκευασιών, με στόχο τη μείωση κατανάλωσης πλαστικού.

Το ενδιαφέρον της ΕΛΑΪΣ για την προστασία του περιβάλλοντος δεν περιορίζεται μόνο στις προσπάθειες για μείωση της επιβάρυνσης από τη λειτουργία της εταιρίας, αλλά επεκτείνεται και στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των καταναλωτών σε περιβαλλοντικά θέματα.

Στα πλαίσια της προσπάθειας αυτής εντάσσεται και η συνεργασία της ΕΛΑΪΣ με τη WWF για τα απειλούμενα με εξαφάνιση ζώα της Ελλάδας και την προστασία των Μεσογειακών Δασών.

7.8 Σύστημα Οικολογικής Διαχείρισης της ΕΛΑΪΣ

Σκοπός

Η περιγραφή του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης, που χρησιμοποιεί η ΕΛΑΪΣ ΑΕ για να ανταποκριθεί στις μεταβαλλόμενες απαιτήσεις των περιβαλλοντικών θεμάτων.

Πεδίο Εφαρμογής

Καλύπτει τον βασικό χώρο βιομηχανικών δραστηριοτήτων της ΕΛΑΪΣ ΑΕ στο Ν. Φάληρο.

Μέθοδος

Το Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης περιλαμβάνει τα παρακάτω οκτώ κύρια στοιχεία:

- α) την Περιβαλλοντική Πολιτική
- β) τις Αρμοδιότητες
- γ) το Θεσμικό Πλαίσιο των περιβαλλοντικών θεμάτων στην Ελλάδα και Ευρώπη
- δ) τις Περιβαλλοντικές Επιπτώσεις της λειτουργίας της ΕΛΑΪΣ ΑΕ
- ε) το Διαχειριστικό Πρόγραμμα
- στ) την ανασκόπηση του Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης
- ζ) το Σχέδιο Δράσης
- η) τον καθορισμό των προτεραιοτήτων

A) Περιβαλλοντική πολιτική

Η ΕΛΑΪΣ ΑΕ στοχεύοντας στη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος, επιδιώκει σε βασικές κατευθύνσεις να επιτύχει:

1. την αποφυγή επικινδύνων για το περιβάλλον καταστάσεων
2. την εφαρμογή μέτρων προστασίας του περιβάλλοντος
3. την υλοποίηση έργων βελτίωσης του περιβάλλοντος
4. την υπεύθυνη, χωρίς λάθη και παρανοήσεις δημοσίευση της γνώσης και εμπειρίας που αποκτάται στα θέματα του περιβάλλοντος

Η πολιτική της ΕΛΑΪΣ ΑΕ, οι στόχοι της και η μεθοδολογία υλοποίησής τους αναφέρονται αναλυτικά στο Κεφάλαιο 20 του Εγχειριδίου Διασφάλισης Ποιότητας της Εταιρίας.

Η περιβαλλοντική πολιτική γίνεται γνωστή στους εργαζομένους της μέσω των υπευθύνων του τομέα τους και μέσω των ενημερωτικών εκδόσεων της εταιρείας. Όσον αφορά στη δημοσιοποίηση της πολιτικής εκτός της εταιρείας, αυτή γίνεται με τη χρήση ειδικών εκδόσεων πληροφόρησης/διαφήμισης, καταχωρήσεων στον τύπο, ανακοινώσεων κ.λ.π.

Β) Αρμοδιότητες

Για την γενική εφαρμογή της πολιτικής της εταιρίας υπεύθυνος είναι ο Πρόεδρος/Διευθύνων Σύμβουλος της ΕΛΑΪΣ ΑΕ. Όσον αφορά στις αποφάσεις πάνω στα περιβαλλοντικά ζητήματα, την ευθύνη έχει η Επιτροπή Περιβάλλοντος.

Γ) Θεσμικό πλαίσιο περιβαλλοντικών θεμάτων στην Ελλάδα και Ευρώπη

Το θεσμικό πλαίσιο του περιβάλλοντος με βασική αναφορά στα περιβαλλοντικά πρότυπα και τις διατάξεις που τα καθορίζουν αναλύεται στην αντίστοιχη οδηγία εργασίας που αναφέρεται στις αναφορές.

Το σύνολο των νομικών δημοσιεύσεων, π.χ. Νόμοι, Διατάξεις, Αποφάσεις, Διατάγματα, Κανονισμοί, Οδηγίες κ.λ.π., περιγράφει το νομικό πλαίσιο που καθορίζει την λειτουργία της εταιρίας.

Η πρόσβαση στις πληροφορίες αυτές γίνεται μέσω της Νομικής Υπηρεσίας της ΕΛΑΪΣ ΑΕ. Για την ταχύτερη ενημέρωση υπάρχει σύνδεση με την ηλεκτρονική τράπεζα Νομικών κειμένων Νόμος. Επιπλέον όσες νομικές δημοσιεύσεις τυγχάνουν αμέσου ενδιαφέροντος καταχωρούνται στο Ηλεκτρονικό Σύστημα Αρχαιοθέτησης LEGIS, που είναι διαθέσιμο για το σύνολο των Διευθυντών της Τεχνικής Δ/σης της εταιρίας. Η αντίστοιχη οδηγία εργασίας καθορίζει τον τρόπο πρόσβασης στο σύστημα αυτό και ενημερώνει για τις διαθέσιμες πληροφορίες.

Δ) Περιβαλλοντικές επιπτώσεις της λειτουργίας της ΕΛΑΪΣ ΑΕ

Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις των λειτουργιών του εργοστασίου χωρίζονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες στις άμεσες και τις έμμεσες.

Όσες από τις άμεσες ή έμμεσες επιπτώσεις κρίνονται σημαντικές ως προς τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον παρακολουθούνται από την πορεία των σημαντικών δεικτών περιβαλλοντικής απόδοσης.

Οι άμεσες περιβαλλοντικές επιπτώσεις των λειτουργιών του εργοστασίου χωρίζονται σε τέσσερις επιπλέον μεγάλες κατηγορίες:

1. Υγρά απόβλητα
2. Στερεά απόβλητα

3. Αέρια απόβλητα

4. Θόρυβος

Τα αέρια απόβλητα που παράγονται είναι τα καπναέρια από την καύση μαζούτ και diesel oil [εναλλακτικά υπάρχει πρόβλεψη (υποδομή, σχετικές μελέτες) για χρήση φυσικού αερίου] σε τρεις ατμολέβητες. Έχουν χαμηλή περιεκτικότητα σε καπνό και διοξείδιο του θείου, λόγω της μικρής περιεκτικότητας του καυσίμου σε θείο και της, στα μέτρα του δυνατού, τέλει καύσης που επιτυγχάνεται. Εκπομπές σκόνης ή άλλων αιωρούμενων σωματιδίων δεν προκύπτουν από τη λειτουργία των διαφόρων μονάδων της εγκατάστασης διότι έχουν ληφθεί όλα τα κατάλληλα μέτρα για τον περιορισμό.

Τα υγρά απόβλητα αποτελούνται από καθαρά νερά ψύξης που αποχετεύονται σε κεντρικό αγωγό όμβριων της ΕΥΔΑΠ, από βιομηχανικά απόβλητα (κατά κύριο λόγο από τον βαρομετρικό συμπυκνωτή του συστήματος παραγωγής κενού της στήλης και νερά πλυσιμάτων, δαπέδων) που μέσω ενός κεντρικού αγωγού οδηγούνται σε κατάλληλη εγκατάσταση καθαρισμού (λιποπαγίδα με επίπλευση διαλελυμένου αέρα), για να καταλήγουν στο δίκτυο υπονόμων της ΕΥΔΑΠ και από λύματα που αποχετεύονται σε υπόνομο αστικών λυμάτων.

Τα στερεά απόβλητα διαχωρίζονται:

- Σε απορρίμματα από μέταλλο, χαρτί και άλλα που οδηγούνται από απορριμματοφόρα αυτοκίνητα εργοληπτικού συνεργείου προς αξιοποίηση (ανακύκλωση) ή τελική απόρριψη.
- Σε χρησιμοποιημένη (κατά τον αποχρωματισμό των ελαίων) αποχρωστική γη. Η ποσότητα του πλακούντα της αποχρωστικής γης ανέρχεται σε περίπου 350 τόνους το χρόνο, συλλέγεται σε κατάλληλους κάδους εργολήπτη και μεταφέρεται με φορτηγά αυτοκίνητα σε βιομηχανία τσιμέντου προς αξιοποίηση (καύση).
- Σε χρησιμοποιημένο καταλύτη υδρογόνωσης που συλλέγεται και επανεξάγεται στον προμηθευτή για ανακύκλωση.
- Σε αστικά απορρίμματα που απομακρύνονται με τα απορριμματοφόρα οχήματα του εργοληπτικού συνεργείου προς απόθεση σε χώρο υγειονομικής ταφής.

- Σε χημικά απόβλητα του χημικού εργαστηρίου τα οποία συγκεντρώνονται σε κατάλληλους περιέκτες και εξάγονται από εξειδικευμένα συνεργεία για καύση σε κατάλληλους κλιβάνου.

Ο θόρυβος προκαλείται από διάφορες παραγωγικές διαδικασίες (π.χ. αντλίες, ανεμιστήρες, λειτουργία μηχανών συσκευασίας) αλλά και από άλλες αιτίες (π.χ. διακίνηση υλικών συσκευασίας και τελικών προϊόντων). Δεν προκαλεί οχλήσεις στο εξωτερικό περιβάλλον. Οι μετρήσεις που έγιναν, ενώ το εργοστάσιο ήταν κλειστό, αποδεικνύουν ότι ο θόρυβος της κυκλοφορίας είναι ανώτερος των 55 db που προβλέπει ο νόμος για την περιοχή μας.

Οι έμμεσες περιβαλλοντικές επιπτώσεις των λειτουργιών του εργοστασίου χωρίζονται σε τρεις μεγάλες κατηγορίες:

- Τις επιπτώσεις στο περιβάλλον που οφείλονται στη χρήση φυσικών πόρων. Σαν τέτοιες ορίζονται η χρήση νερού, καυσίμων και ηλεκτρικής ενέργειας. Αυτές μελετώνται από τους κατά θέμα αρμοδίους και προτείνονται κατά την κρίση τους ενδεχόμενες βελτιώσεις.
- Τις επιπτώσεις στο περιβάλλον από τα απορριπτόμενα υλικά συσκευασίας, όπως μελετώνται από τον Υπεύθυνο Ανάπτυξης Συσκευασίας.
- Τις λοιπές επιπτώσεις: Αυτές και μέχρι της αναθεώρησης της σειράς των προτεραιοτήτων για το περιβάλλον από τη Διοίκηση της εταιρίας δεν θεωρούνται σημαντικές και δεν μελετώνται.

Η επιτροπή περιβάλλοντος στο συγκεκριμένο θέμα έχει τον αποκλειστικό ρόλο της έγκρισης και αποδοχής των παραμέτρων ή δεικτών περιβαλλοντικής απόδοσης.

Ε) Το Διαχειριστικό Πρόγραμμα

Το διαχειριστικό πρόγραμμα που ακολουθείται αναπτύσσεται σύμφωνα με τους παρακάτω άξονες:

- Συμφωνία με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας και τα πρότυπα που θέτει η εταιρία
- Σχέδια αντιμετώπισης άμεσου κινδύνου/κρίσεων (αναλύονται στο Εγχειρίδιο Κρίσης)

- Έρευνα των περιπτώσεων ρύπανσης από ατύχημα καθώς και μη προσαρμογής στα δοθέντα όρια εκπομπής ρύπων
- Προγραμματισμένες επιθεωρήσεις
- Οδηγίες εργασίας και παραγωγικές διαδικασίες (αναλυτικά περιγράφονται η διαχείριση των αποβλήτων υγρών, στερεών και αερίων καθώς και η λειτουργία της λιποπαγίδας)
- Νέες ή τροποποιημένες διαδικασίες παραγωγής και προϊόντα
- Ευαισθητοποίηση συνεργατών για το περιβάλλον
- Εκπαίδευση
- Εσωτερική και Εξωτερική Επικοινωνία, Προώθηση της φροντίδας για το Περιβάλλον
- Διαχείριση αναλωσίμων
- Χρήσεις του χώρου των εγκαταστάσεων της ΕΛΑΪΣ ΑΕ
- Σημαντικοί Δείκτες Περιβαλλοντικής Απόδοσης
- Εσωτερικοί περιβαλλοντικοί έλεγχοι

ΣΤ) Ανασκόπηση του Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης

Η Επιτροπή Περιβάλλοντος αφού λάβει υπόψη της την πολιτική περιβάλλοντος της εταιρίας, την υφιστάμενη τεχνική γνώση και δυνατότητα σχετικά με το προτεινόμενο Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, αναθεωρεί το υφιστάμενο σχέδιο δράσης κατά το πρότυπο της αντίστοιχης διαδικασίας. Εξετάζονται τόσο θέματα τεχνικά που αφορούν στην περιβαλλοντική προστασία και τον έλεγχο της ρύπανσης, όσο και θέματα διαχειριστικά, ώστε να εξασφαλισθεί η αδιάλειπτη καταλληλότητα και αποτελεσματικότητα του συστήματος.

Ζ) Σχέδιο Δράσης

Στο πλαίσιο της αναθεώρησης αυτής, γίνεται ανανέωση των ετήσιων περιβαλλοντικών στόχων, με βάση τους οποίους θα γίνει η σύνθεση του Σχεδίου Δράσης. Η ανανέωση των περιβαλλοντικών στόχων γίνεται μια φορά το χρόνο, εκτός αν προκύψει κάποια αιτία που επιβάλλει αλλαγές σε πιο σύντομο χρονικό

διάστημα. Οι στόχοι κοινοποιούνται στο σύνολο του προσωπικού της εταιρίας και στο τέλος του έτους περίπου γίνεται και πάλι ενημέρωση του προσωπικού για την πορεία υλοποίησης των στόχων.

H) Καθορισμός προτεραιοτήτων

Άμεση προτεραιότητα για την ΕΛΑΪΣ ΑΕ αποτελεί η λειτουργία των βιομηχανικών της εγκαταστάσεων σε πλήρη συμφωνία με την ισχύουσα Εθνική κατ' αρχήν και Κοινοτική εν συνεχεία νομοθεσία.

Πιο αναλυτικά, πρώτης προτεραιότητας είναι η αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων που εγκυμονούν κινδύνους ρύπανσης του περιβάλλοντος, όπως ακριβώς περιγράφονται στο Εγχειρίδιο Κρίσης.

Επόμενη προτεραιότητα αποτελεί η διερεύνηση και αποκατάσταση τυχόν αποκλίσεων που εντοπίζονται από εξωτερικούς ή εσωτερικούς φορείς επιθεώρησης ή ελέγχου.

Στο επίπεδο της προώθησης της φροντίδας για το περιβάλλον οι προτεραιότητες καθορίζονται με βάση την εκάστοτε διαθέσιμη και πιο κατάλληλη για την περίπτωση τεχνολογία που μπορεί να εφαρμοσθεί χωρίς να απαιτεί δαπάνη πέρα των δυνατοτήτων της εταιρίας (Best Available Technology Not Entailing Excessive Costs).

Με τα παραπάνω κριτήρια προτεραιοτήτων η Επιτροπή Περιβάλλοντος καθορίζει τη σημαντικότητα των Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων. Μόνο για τις σημαντικότερες από αυτές ορίζονται δείκτες παρακολούθησης.

Τα αρχεία που τηρούνται περιλαμβάνουν τα δεδομένα που προκύπτουν από την παραγωγική διαδικασία (ποσότητες, ποιότητα αποβλήτων) και οι αντίστοιχοι δείκτες, ανά τόνο παραγωγής. Επιπλέον τηρείται Αρχείο Περιβαλλοντικών Συμβάντων.

7.8.1 Μεθοδολογία Υλοποίησης Περιβαλλοντικής Πολιτικής ΕΛΑΪΣ

Για την υλοποίηση αυτής της Πολιτικής η εταιρία θεσπίζει τους παρακάτω στόχους και δεσμεύεται ως ακολούθως:

- Να βρίσκεται σε συμφωνία με την εκάστοτε Εθνική και Κοινοτική Νομοθεσία που καλύπτει θέματα που αφορούν στο περιβάλλον και την προστασία του, εφαρμόζοντας τους ανάλογους κανόνες και οδηγίες.
- Να εφαρμόζει τις πλέον κατάλληλες βιομηχανικές πρακτικές και διεργασίες, σε συμφωνία με τις οδηγίες της Unilever.
- Να αναθέτει σε μέλος της διοίκησής της την επίβλεψη και διοίκηση των σχετικών με το περιβάλλον δραστηριοτήτων.
- Να συνεργάζεται και να διατηρεί άριστες σχέσεις με τις εθνικές και τοπικές αρχές που είναι επιφορτισμένες με την ευθύνη για την προστασία του περιβάλλοντος.
- Να συμμετέχει στα διάφορα συμβουλευτικά όργανα που προτείνουν περιβαλλοντική νομοθεσία.
- Να λειτουργεί με τέτοιο τρόπο που να αποδεικνύει την ευαισθησία της σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος.
- Να διαθέτει αποτελεσματικές διαδικασίες για να προλάβει πιθανούς περιβαλλοντικούς κινδύνους ή ατυχήματα.
- Να διαχειρίζεται τοξικές, χημικές ή άλλες επιβλαβείς ουσίες με τον πλέον ασφαλή τρόπο ελαχιστοποιώντας πιθανούς περιβαλλοντικούς κινδύνους ή ατυχήματα.
- Να παρέχει βοήθεια στους πελάτες της για την πλέον σωστή χρήση των προϊόντων της.
- Να διαθέτει διαδικασίες γρήγορης επικοινωνίας και αντίδρασης σε περίπτωση περιβαλλοντικού ατυχήματος, ώστε να μειώσει τις πιθανές επιπτώσεις.
- Να βελτιστοποιεί την κατανάλωση καυσίμων, μειώνοντας έτσι τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακος και άλλων καυσαερίων στην ατμόσφαιρα.
- Να εκτιμάει με πληρότητα τις πιθανές περιβαλλοντικές επιπτώσεις είτε νέων μονάδων παραγωγής, είτε νέων διεργασιών από το στάδιο του σχεδιασμού.
- Να ζητεί ανάλογη ενημέρωση από τους προμηθευτές της και να ελέγχει την περιβαλλοντική τους πολιτική.
- Να ανακτά και να ανακυκλώνει απορριπτόμενα υλικά στο βαθμό βέβαιο που αυτό είναι τεχνικά δυνατό.

- Να παρέχει την κατάλληλη εκπαίδευση του προσωπικού της, δίνοντας έμφαση στις ατομικές ευθύνες ενός εκάστου ως προς το περιβάλλον και την προστασία του.
- Να διατηρεί εσωτερικά προγράμματα επιθεωρήσεων για να βεβαιώνει την συμφωνία με την Πολιτική και με τους Εθνικούς και Κοινοτικούς Κανονισμούς.
- Να διαθέτει διαδικασίες καταγραφής και διερεύνησης όλων των περιβαλλοντικών ατυχημάτων και να λαμβάνει τα αναγκαία εκείνα μέτρα που θα αποκλείσουν την επανάληψή τους.
- Να μοιράζεται τις γνώσεις και τις εμπειρίες της σε θέματα περιβαλλοντικής προστασίας με όλους τους ενδιαφερομένους, για το κοινό όφελος της βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος.

7.9 Συμπεράσματα ΕΛΑΪΣ

Στα πλαίσια της παρουσίασης της πολιτικής που ακολουθεί η ΕΛΑΪΣ σχετικά με τα θέματα περιβάλλοντος αναφάνεται η σημαντική προσπάθεια της διοίκησης να οδηγήσει σε όσο το δυνατόν καλύτερο δρόμο την παραγωγή της, ώστε να αποδώσει μεγαλύτερα οικονομικά οφέλη αλλά και να διασφαλίσει την ποιότητα των υπηρεσιών της και του περιβάλλοντος.

Τολμούμε να πούμε, ότι η εμπειρία μερικών ατόμων με τα οποία συνεργάστηκα και έλαβα σημαντικές πληροφορίες για τα θέματα της περιβαλλοντικής διαχείρισης είχαν πληρέστατη και εμπειριστατωμένη άποψη για το τί ακριβώς επιθυμούν, με συγκεκριμένη στρατηγική ανάπτυξη και με προσανατολισμό τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Ξαφνιάζει πραγματικά η συστηματικότητα των εργασιών - οι οποίες μπορεί τελικά να μην είναι *perfections* - αλλά προδιαγράφουν μια σοβαρή εξέλιξη προς αυτή την κατεύθυνση, έχοντας συνειδητοποιήσει όχι μόνο τα τυπικά στάδια της πιστοποίησης (ISO 9001 ή ISO 14001) αλλά και φιλοσοφία του συστήματος την οποία μάλιστα έχουν κάνει σε πολλές περιπτώσεις πράξη.

Η ΕΛΑΪΣ βρίσκεται σε αστική περιοχή, αυτή του Ν. Φαλήρου, που είναι ήδη υποβαθμισμένη. Αυτό ακριβώς το στοιχείο είναι ένας επιπλέον παράγοντας για την προσεκτική διαφύλαξη της ύπαρξής της, αφού θα μπορούσε να κινδυνεύει από την τοπική εξουσία ή κοινωνία και να διωχτεί ως πυρήνας ρύπανσης.

Στα πλαίσια της γενικότερης πολιτικής για το περιβάλλον αλλά και των συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης που είναι ένα σημαντικό εργαλείο για την υλοποίησή της, η ΕΛΑΪΣ υλοποιεί ένα σύνολο δραστηριοτήτων, οι οποίες, σέβονται το αστικό και κοινωνικό περιβάλλον αλλά και του προσδίδουν σημαντικές παροχές. Ειδικότερα οι δραστηριότητες αυτές περιλαμβάνουν:

- Την παραχώρηση πλεονάζουσας θερμικής ενέργειας από την επιχείρηση εξασφαλίζει στα απέναντι απ' την ΕΛΑΪΣ 4 σχολικά συγκροτήματα, δωρεάν θέρμανση όλο το 24ωρο (τηλεθέρμανση).
- Τη δημιουργία του πρώτου Ιστορικού - Βιομηχανικού Αρχείου εν λειτουργία επιχείρησης στην Ελλάδα το οποίο δημιουργεί ένα επιστημονικό-πολιτιστικό πυρήνα στην περιοχή.
- Την έκδοση του περιοδικού "Εμείς και το Περιβάλλον" με μόνιμη στήλη στην οποία η επιχείρηση παρουσιάζει κάποιες ενέργειες της, σε συνεργασία με την Επιτροπή Περιβάλλοντος, η οποία λειτουργεί στην εταιρία από το 1989 (!).
- Η μεταφορά της αποθήκης των πρώτων υλών στο Ρέντη και των τελικών προϊόντων στην Ελευσίνα η οποία αποφόρτισε τον αστικό χώρο, προστατεύοντας από την επιβάρυνση των μεταφορικών μέσων (φορτηγά, νταλίκες κ.α.) και τα παρεπόμενα ηχορύπανση, καυσαέρια κ.α.
- Την επιχορήγηση της καγκελόφραξης του δρόμου στο σχολείο (και απέναντι) ώστε να προξυλάξει τους μαθητές, και την επιχορήγηση για απαλλοτρίωση χώρου πρασίνου όπου είχε προκηρυχθεί από την τοπική κοινωνία.
- Η σημαντικότερη ενέργεια όμως αφορά τα θέματα των ρύπων της επιχείρησης που έχουν κατά πολύ μειωθεί. Χαρακτηριστικά αναφέρεται η μελέτη φυσικού εξευμενισμού το 1991 που προέβλεπε ύψος επένδυσης 4 δις που υλοποιήθηκε με αποτέλεσμα να μειωθούν τα υγρά απόβλητα της επιχείρησης κατά 30% και η κατανάλωση ενέργειας κατά 40%.

Παράλληλα δραστηριοποιείται και στο πεδίο της προστασίας από την "αρχιτεκτονική ρύπανση" δηλαδή την καλαισθητική διαμόρφωση των χώρων όσο αυτό ήταν δυνατό (βαμμένοι εξωτερικοί και εσωτερικοί τοίχοι, καθαριότητα στους γύρω χώρους του εργοστασίου από εργάτες κ.α.).

Χαρακτηριστικό, τέλος, είναι το παράδειγμα της ΕΛΑΪΣ και μιας γνωστής εταιρείας χάμπουργκερ, που μετά από μελέτη της ΕΛΑΪΣ, μαζεύονται κατά τακτά χρονικά διαστήματα τα καμένα λίπη, λάδια κ.λπ. και μετά από ειδική επεξεργασία

από γειτονική επιχείρηση (ΕΥΓΛΟ), διοχετεύονται σε βυρσοδεψία για επανάχρηση.

Αυτή η συνοπτική περιγραφή των δραστηριοτήτων της καταδεικνύει τη φυσική αναγκαιότητα ενός συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης σε μια επιχείρηση, η οποία ήδη είχε μπει στη λογική αυτή.

Η πιστοποίηση με το ISO 14001 έγινε ως συνέχεια της πιστοποίησης με ISO 9001 (μιας και υπήρχαν ήδη αρκετά έτοιμα πεδία για την εφαρμογή του ISO 14000 ήδη) και οριοθέτησε ουσιαστικά την στρατηγική της επιχείρησης σε ζητήματα περιβάλλοντος.

Ο διευθυντής ποιότητας ο οποίος και αναφέρθηκε στο ISO 14001 και τη χρησιμότητά του, ανέφερε ότι το ISO 14001 ήταν αναγκαίο όχι για το τυπικό της υπόθεσης μόνο αλλά κυρίως για την εγρήγορση των κινήσεων και δράσεων της επιχείρησης προς ένα συστηματικό περιβάλλον διαχείρισης, το οποίο επισπεύτηκε. Ουσιαστικά η χρησιμότητά του ήταν να συστηματοποιήσει κάποια γενικά στοιχεία της περιβαλλοντικής πολιτικής, να προσδιορίσει συγκεκριμένα την εκπαίδευση του προσωπικού σε ειδικές περιπτώσεις όπως ατυχήματα, καταστάσεις έκτακτης ανάγκης κ.λπ.

Θεωρεί επίσης ότι η ΕΛΑΪΣ ήταν ήδη ώριμη να μπει σε μια συγκεκριμένη διαδικασία πιστοποίησης που περιλαμβάνει τα παρακάτω συγκεκριμένα οχτώ στοιχεία: την περιβαλλοντική πολιτική, τις αρμοδιότητες, το θεσμικό πλαίσιο των περιβαλλοντικών θεμάτων στην Ελλάδα και Ευρώπη, τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις της λειτουργίας της ΕΛΑΪΣ, το διαχειριστικό πρόγραμμα, την ανασκόπηση του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης, το σχέδιο δράσης και τον καθορισμό των προτεραιοτήτων. Επιπλέον θέτει συνεχή βελτίωση της μέσα από μια συστηματική διαδικασία στοχοθεσίας και διοικητικής αναθεώρησης.

Για να επιτευχθούν τα παραπάνω για τα οποία πλέον η εταιρία είναι “υπόλογη” ο καθένας συνειδητοποιεί και τις ευθύνες του και γνωρίζει τις υποχρεώσεις σαφέστατα.

Τέλος, η διοίκηση θεωρεί ότι η περιβαλλοντική εκτός των άλλων λειτουργεί και ως εργαλείο διαφήμισης και προβολής της ίδιας της εταιρίας.

Αξίζει να σημειώσουμε εδώ ότι τελικά οι επιχειρήσεις αν συνυπολογίσουν το κόστος των περιβαλλοντικών επιπτώσεων θα δουν ότι είναι προτιμότερο να ασκήσουν περιβαλλοντική πολιτική και Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης

τα οποία θα τους γλιτώσουν από σημαντικά κόστη (μια περιβαλλοντική ρύπανση π.χ. στο νερό μετά από μέτρηση της ΕΥΔΑΠ θα δημιουργήσει πρόβλημα με το κράτος, φορείς, τοπική κοινωνία, κινητοποιήσεις οι οποίες μπορούν να φτάσουν ως την μετεγκατάσταση της επιχείρησης από τον αστικό χώρο ή και το κλείσιμό της).

Σ' αυτό το σημείο δίνονται και οι λόγοι πιστοποίησης με το ISO 14001 και όχι με το EMAS. Η διοίκηση θεωρεί ότι ο πολίτης δεν είναι έτοιμος να δεχθεί μια πληροφορία για τη βελτίωση της παραγωγής μιας βιομηχανίας άμεσα. Το να παρουσιαστεί ένα Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης δεν δημιουργεί τις δομές να κατανοήσει κάποιος χωρίς εξειδικευμένες γνώσεις την διαδικασία αυτή όπως απαιτεί το EMAS. Το ISO 14001 δεν απαιτεί υποχρεωτική και άμεση πληροφόρηση μιας και η ΕΛΑΪΣ χρησιμοποιεί άλλα μέσα, όπως είδαμε, προσέγγισης του κοινού.

Παράλληλα το EMAS έχει σοβαρά προβλήματα στην οριστικοποίηση των φορέων που θα επιβλέπουν την εξέλιξή του (ΥΠΕΧΩΔΕ, Υπ. Ανάπτυξης) αλλά και στους εξωτερικούς διακριβωτές οι οποίοι ακόμη δεν έχουν καν διαπιστωθεί. Αυτή η σημαντική καθυστέρηση δημιούργησε στην ΕΛΑΪΣ τις υποψίες κωλυσιεργίες και προβλημάτων από κρατικούς ή όχι φορείς άρα και δημιουργία περαιτέρω προβλημάτων.

Άλλωστε η εταιρία έχει πιστοποιηθεί με το παγκόσμιο πρότυπο διοίκησης ολικής ποιότητας ISO9001 από το 1991 και οι βασικές δομές για πιστοποίηση ISO14001 ήταν πιο βατές και προσπελάσιμες σ' αυτούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

8.1 Συμπεράσματα

Από το 1960 περίπου ξεκίνησε το ενδιαφέρον των εθνικών πολιτικών για το περιβάλλον, το οποίο παρακολουθούσαν μέρα με τη μέρα να επιβαρύνεται από την ανεξέλεγκτη υποβάθμιση. Με την πάροδο του χρόνου αυτοί οι προβληματισμοί έγιναν πιο ισχυροί και πιο ανησυχητικοί, με κορύφωση τη δεκαετία του 1990 όπου σε ευρωπαϊκό αλλά και παγκόσμιο επίπεδο παίζεται το μεγάλο στοίχημα της εξέλιξης της περιβαλλοντικής πολιτικής και των θετικών αποτελεσμάτων της, σε ένα πλανήτη που συνεχώς καταστρέφεται.

Η νομοθεσία κανονιστικού τύπου η οποία κυριάρχησε σε εθνικό επίπεδο στις δεκαετίες '70 και '80 με την πάροδο των χρόνων απέδειξε ότι δεν είναι ικανή από μόνη της να εκτιμήσει και να ρυθμίσει την κατάσταση του περιβάλλοντος, προσπίζοντας τις ζωτικές ανάγκες για άμεση προστασία του περιβάλλοντος και διατήρηση της ποιότητας ζωής. Παρόλα αυτά κρίθηκε αναγκαία και ιδιαίτερα χρήσιμη σε αρκετά ζητήματα όπως της προστασίας των βιοτόπων, της βιολογικής ποικιλομορφίας με συμβάσεις και πλαίσια τα οποία επέβαλαν αρχές, τεχνικές και λειτουργίες προσπίζοντας καίρια ζητήματα περιβάλλοντος.

Στη δεκαετία του 1990 η κριτική που ασκήθηκε σχετικά με την εξέλιξη της περιβαλλοντικής πολιτικής που υιοθετήθηκαν είτε σε εθνικό είτε σε κοινοτικό επίπεδο, αποκαλύπτει πολλά μεμπτά σημεία όχι μόνο στο επίπεδο των νομοθετικών ρυθμίσεων, αλλά κυρίως στην εφαρμογή τους.

Για πολλά χρόνια, τα μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος έμειναν ανεφάρμοστα -συνολικά ή τμηματικά- οι δε πολιτικές προς την οικονομική ανάπτυξη αποδείχθηκαν σε πολλές περιπτώσεις μονόπλευρες, καθοδηγούμενες από οικονομικά συμφέροντα, τα οποία σπανίως συνυπολόγισαν το περιβαλλοντικό κόστος μπροστά στο κέρδος τους. Οι παραγωγοί, οι οποίοι σκόπευαν στην επίτευξη ποσοτικά μεγαλύτερων στόχων για την αύξηση των πωλήσεων προς κάλυψη της συνεχιζόμενης ζήτησης (καταναλωτικά πρότυπα),

αδυνατούσαν να σκεφθούν ότι το πρόβλημα της ρύπανσης επιβαρύνει όχι μόνο την ποιότητα του περιβάλλοντος αλλά μακροπρόθεσμα και αυτούς τους ίδιους τους στόχους της επιχείρησης (μείωση της ζήτησης, μείωση των κερδών).

Εκτός όμως από τα οικονομικά συμφέροντα, λίγων ισχυρών, ούτε η υπόλοιπη κοινωνία ευαισθητοποιήθηκε προς αυτή την κατεύθυνση, ίσως «σημαδεμένη» από τους παγκόσμιους πολέμους, τη στέρηση και την έλλειψη υλικών αγαθών για μεγάλο διάστημα (όχι μόνο τρόφιμα, ρούχα, αλλά και υποδομές, υπηρεσίες). Με αυτό τον τρόπο ενσωματώθηκε σε ένα μονοδιάστατο καταναλωτικό πρότυπο συμπεριφοράς, παρακάμπτοντας την ανάγκη να ζήσει σε ένα περιβάλλον που θα εξασφαλίζει την ποιότητα της ίδιας της ύπαρξής της.

Τα τελευταία χρόνια (δεκαετία του '90) παρατηρείται μία αλλαγή προσανατολισμού των ανθρώπων προς νέα πρότυπα συμπεριφοράς τα οποία ενδυναμώνουν την ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος σε παγκόσμιο επίπεδο. Το φαινόμενο αυτό αρχίζει να γίνεται πιο γενικευμένο γιατί τα σημάδια της διατάραξης του πλανήτη είναι πλέον ορατά και στον πιο απλό πολίτη. Δεν απαιτείται η εξειδικευμένη γνώση, η στατιστική εμπειρία ή οι δείκτες για να κατανοήσουμε όλοι μας την κατάσταση.

Η καθημερινή ζωή έχει υποβαθμιστεί σοβαρά, το αστικό περιβάλλον είναι επιβαρυνόμενο, το νέφος είναι γεγονός, η μόλυνση των ακτών και των θαλασσών διαπίστωσή μας, η μείωση των δασών, η αύξηση της θερμοκρασίας κ.λ.π.

Πολλές ασθένειες έχουν τη ρίζα τους ή επιβαρύνονται απ' τα παραπάνω (αλλεργίες, ορμονικές διαταραχές, καρκίνος κ.λ.π.). Τα βιομηχανικά ή πυρηνικά ατυχήματα συμβαίνουν. Επομένως, δεν μπορούμε να «κλείνουμε» τα μάτια.

Συγχρόνως, οι εθνικές και κυρίως οι παγκόσμιες και Κοινοτικές πολιτικές στρέφονται προς πολιτικές προστασίας του περιβάλλοντος με νέα εργαλεία, που συμπληρώνουν τις προηγούμενες κανονιστικές ρυθμίσεις με νέες ρυθμίσεις πιο σύνθετες, ευέλικτες που βασίζονται σε εκούσια (εθελοντική) βάση. Έτσι οι νέες ρυθμίσεις έχουν ως βασικό άξονα την εκπαίδευση των πολιτών σε θέματα προστασίας περιβάλλοντος (κατάρτιση) αλλά και πληροφόρηση του κοινού με εκλαϊκευμένα μέσα. Η περιβαλλοντική εκπαίδευση περιλαμβάνεται σε ειδικό ψήφισμα του Συμβουλίου των Υπουργών Παιδείας. Τα νέα αυτά μέσα, στοχεύουν στην ευαισθητοποίηση όχι μόνο του συνόλου του πληθυσμού, αλλά και ομάδων στόχων (target group) δηλαδή, ευαισθητοποίηση των παραγωγών για υπεύθυνη χρήση των φυσικών πόρων, των φυτοφαρμάκων, των βιομηχανικών παραγωγών

για αποφυγή της ρύπανσης και της μείωσης των αποβλήτων, εξοικονόμηση φυσικών πόρων, την ενημέρωση των τουριστών για επιλογή με ιδιαίτερη μέριμνα στην προστασία περιβαλλοντικών υποδομών και υπηρεσιών.

Με αυτό τον τρόπο επιδιώκεται να εφαρμοστεί μία νέα πολιτική, μια πολιτική του επιμερισμού της ευθύνης. Όλοι είμαστε συνυπεύθυνοι για ότι συμβαίνει γύρω μας και κυρίως έχουμε ευθύνη στο να προλάβουμε «πρόληψη» και λιγότερο στο να καταστείλουμε τα αρνητικά φαινόμενα.

Σε αυτό το νέο διευρυμένο πλαίσιο έρχονται νέες πολιτικές και εργαλεία τα οποία θέτουν σε διαφοροποιημένες βάσεις αρχές, τεχνικές και λειτουργίες για την προστασία του περιβάλλοντος.

Ένα από τα νεότερα εργαλεία τα οποία αντανakλούν και συμπυκνώνουν όλες τις παραπάνω νέες αρχές και κατευθύνσεις, είναι τα Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, τα οποία αφορούν κυρίως βιομηχανικές μονάδες (EMAS), αλλά και άλλες υπηρεσίες του τριτογενή τομέα ή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ISO 14000).

Όπως παρουσιάστηκε αναλυτικά στην εργασία τα Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης υιοθετούνται κυρίως από τη βιομηχανία, η οποία ευθύνεται σε ένα σημαντικό ποσοστό για τη ρύπανση, ιδίως όταν είναι χωροθετημένη πλησίον ή εντός του αστικού χώρου και δεν ακολουθεί κάποια περιβαλλοντικά πρότυπα. Θα πρέπει να τονίσουμε, ότι σχετικά με τη βιομηχανία, τα μέτρα που λαμβάνονταν στο παρελθόν ήταν ως επί το πλείστον κανονιστικού χαρακτήρα, με έμφαση στις απαγορεύσεις και στον προσδιορισμό των ανώτατων τιμών των ρύπων. Και σε αυτόν τον τομέα η νέα πολιτική προσανατολίζεται πλέον σε στρατηγικές με βασικούς άξονες την ανάληψη πρωτοβουλιών από τους ίδιους τους παραγωγούς, την πληροφόρηση και ενεργοποίηση του κοινού, την κατάρτιση προσωπικού αλλά και τον απευθείας επιμερισμό της ευθύνης της.

Συγχρόνως η νέα προσέγγιση του δευτερογενή τομέα συνεπάγεται και την ενδυνάμωση του διαλόγου με τους ίδιους τους εκπροσώπους της, για τη διευθέτηση προβλημάτων και την εξεύρεση λύσεων όσο το δυνατόν πιο αποδοτικών. Γιατί δεν πρέπει να μας διαφεύγει το γεγονός, ότι παρά την τάση της τριτογενοποίησης, η βιομηχανία αποτελεί ένα σημαντικό οικονομικό κλάδο, ο οποίος θα πρέπει να διασφαλίζει τους ίδιους όρους εμπορίου, και τον ανταγωνισμό στην ευρύτερη αγορά.

Παράλληλα, η Ευρωπαϊκή Ένωση αντιμετωπίζει τις μικρές ή μεσαίες επιχειρήσεις με ιδιαίτερη προσοχή, ώστε να μπορέσουν να παραμείνουν βιώσιμες και μετά τη χρήση Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, ή άλλων πολιτικών που ενδεχομένως απαιτούν οικονομικό κόστος (σχετικά με την αλλαγή της παραγωγικής διαδικασίας, ή την πρόσληψη έμπειρου προσωπικού). Γι' αυτό και από νωρίς έχει κοινοποιήσει πιλοτικά επιχορηγούμενα Περιφερειακά προγράμματα γι' αυτές τις περιπτώσεις (για την Ελλάδα π.χ. ο ΕΟΜΜΕΧ είναι συντονιστής του προγράμματος Euromanagement για την εφαρμογή του EMAS σε δέκα μικρομεσαίες επιχειρήσεις).

Το παραπάνω πλέγμα παρατηρήσεων, προσδιορίζει και τις βασικές παραμέτρους ενός Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης. Τα Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (Environmental Management Systems -EMS) αφορούν την περιβαλλοντικά συμβατή λειτουργία μιας βιομηχανικής εγκατάστασης αλλά και άλλων τομέων της οικονομίας. Ο απώτερος στόχος αυτών των συστημάτων είναι να ελαχιστοποιούνται οι αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον από τη σχετική λειτουργία και να βελτιώνονται διαρκώς οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται.

Αναγνωρίζουμε πράγματι, πως τα Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης είναι ένα καινοτόμο ευέλικτο εργαλείο το οποίο πιστοποιεί την παραγωγική διαδικασία της επιχείρησης και όχι το προϊόν (eco-label). Προϋποθέτουν συμπληρωματικά με τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του διοικητικού συστήματος της επιχείρησης ενώ συγχρόνως προκαλούν την ανάπτυξη και χρήση αποτελεσματικότερων τεχνικών.

Άρα τα Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης δεν δρουν μόνο σε επίπεδο παραγωγής, αλλά παρεμβαίνουν διαρθρωτικά σε διοικητικές δομές της επιχείρησης. Αυτό είναι ιδιαίτερο σημαντικό αφού διασφαλίζεται η παράλληλη πορεία και ενημέρωση όλων των επιπέδων της επιχείρησης.

Τα Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης αποτελούν εθελοντικά πρότυπα, δηλαδή, είναι στη θέληση της κάθε επιχείρησης αν θα υιοθετήσει ένα τέτοιο σύστημα. Πολλοί είναι οι παράγοντες οι οποίοι θα ωθήσουν ή όχι την

επιχείρηση και το ανώτατο προσωπικό της να υλοποιήσει ένα παγκόσμιο ή κοινοτικό πρόγραμμα πιστοποίησης⁷⁰.

Όπως είδαμε προκειμένου να εφαρμοστεί ένα Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης σε μία επιχείρηση απαιτείται⁷¹:

1. να θεσπίσει **Περιβαλλοντική Πολιτική**, η οποία θα προβλέπει την προσαρμογή της μονάδας στη σχετική νομοθεσία που αφορά το περιβάλλον.
2. να πραγματοποιήσει **Περιβαλλοντική Ανάλυση** του Χώρου Δραστηριοτήτων
3. να υιοθετήσει **Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα** που θα θέτει ποσοτικούς στόχους με βάση τα αποτελέσματα της ανάλυσης
4. να εισάγει **Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης** ή να βελτιώσει το ήδη υπάρχον, έτσι ώστε να συμμορφώνεται με το περιβαλλοντικό πρόγραμμα και την πολιτική της επιχείρησης
5. να διενεργεί ή να αναθέτει σε άλλους να διενεργούν **Περιβαλλοντικούς Ελέγχους** στο χώρο δραστηριοτήτων, ώστε να υπάρχει διαρκής ενημέρωση για την πρόοδο του προγράμματος
6. να συντάσσει **Περιβαλλοντική Δήλωση** για κάθε ελεγχόμενο χώρο δραστηριοτήτων, η οποία θα είναι σαφής και περιεκτική και θα περιγράφει την πρόοδο με απλό τρόπο ώστε να είναι κατανοητή από το ευρύ κοινό
7. να φροντίσει για την **πιστοποίηση** της πολιτικής, του προγράμματος, του συστήματος διαχείρισης, της ανάλυσης, των ελέγχων και την επικύρωση της δήλωσης από ανεξάρτητο **διαπιστευμένο επιθεωρητή περιβάλλοντος**.

Τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα τα οποία μια επιχείρηση μπορεί να έχει εφαρμόζοντας ένα Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης αφορούν τρεις βασικούς άξονες.

⁷⁰ Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αναπτύξει το Σχέδιο Οικοδιαχείρισης και Επιθεώρησης (Environmental Management and Audit Scheme - EMAS) το οποίο παρέχει στις Ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να αναπτύξουν ένα σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης και να πιστοποιηθούν για την ορθή εφαρμογή του. Και ο Διεθνής Οργανισμός πιστοποίησης (ISO), έχει αναπτύξει προδιαγραφές για ένα Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και επιθεώρησης οι οποίες περιγράφονται στα πρότυπα της σειράς ISO 14000.

⁷¹ Ενημερωτικό φυλλάδιο EMAS, σελ. 4.

- Μείωση του κόστους παραγωγής (κατανάλωση πρώτων υλών, ενέργειας και επεξεργασίας αποβλήτων)
- Βελτιωμένη απόδοση (καθαρές τεχνολογίες)
- Ευκολότερη δυνατότητα χωροθέτησης και λειτουργίας (συναίνεσης)

Οι παραπάνω άξονες αφορούν σημεία τα οποία συνηγορούν υπέρ της υιοθέτησης συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης, όπως είδαμε αναλυτικά στα προηγούμενα κεφάλαια. Όμως το κρίσιμο ερώτημα το οποίο προκύπτει είναι, γιατί τα Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (και ιδιαίτερα το Ευρωπαϊκό EMAS) δεν έχουν μεγάλη διάδοση στις μέρες μας, σε παγκόσμιο και ευρωπαϊκό επίπεδο αλλά και συγκεκριμένα στην Ελλάδα.

Το πρώτο βασικό μειονέκτημα στην εφαρμογή τέτοιων νέων εργαλείων σε επιχειρήσεις είναι η δυσκολία προσαρμογής της νομοθεσίας και των διοικητικών δομών κάθε χώρας, στα νέα δεδομένα. Ελάχιστες είναι οι χώρες εκείνες οι οποίες προσαρμόστηκαν έγκαιρα -κυρίως λόγω της ύπαρξης εθνικών προτύπων πιστοποίησης- και προχώρησαν στην εφαρμογή τέτοιων συστημάτων (π.χ. Γερμανία). Αντίθετα στις περισσότερες χώρες, όπως και στην Ελλάδα, οι ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν ήταν αποσπασματικές με αποτέλεσμα να δημιουργήσουν σύγχυση και επιφυλάξεις στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις. Στην Ελλάδα ακόμη δεν έχουν θεσπιστεί οι αρμόδιοι εθνικοί φορείς και υπηρεσίες (βλ. Κεφάλαιο 6: Συστήματα Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Ελλάδα) οι οποίοι πρέπει να προϋπάρχουν για την υλοποίηση Συστημάτων Διαχείρισης Περιβάλλοντος.

Πέρα από την υφιστάμενη νομοθεσία, τα κύρια κίνητρα κάθε επιχείρησης για την υιοθέτηση τέτοιων συστημάτων, είναι η βελτίωση της επιχειρηματικής εικόνας τους, η απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος και οι πίεση από τους πελάτες τους. Αυτά τα στοιχεία όμως δεν είναι δυνατόν να αποτελούν κινητήρια δύναμη για κάθε επιχείρηση. Σημαντικό ρόλο παίζει το μέγεθος της επιχείρησης. Οι μεγάλες επιχειρήσεις έχουν αφενός καλύτερη οργανωτική δομή ώστε να εφαρμόσουν τέτοια συστήματα σε συνεχή βάση, και αφετέρου έχουν τις οικονομικές προϋποθέσεις για να αναλάβουν το κόστος μιας τέτοιας επένδυσης, σε αντίθεση με τις μικρομεσαίες οι οποίες έχουν μικρότερες δυνατότητες οικονομικές και διοικητικές.

Οι μεγάλες επιχειρήσεις, από την άλλη πλευρά, παρά το γεγονός ότι είναι ευαισθητοποιημένες σε θέματα περιβάλλοντος, πολύ συχνά, επιλέγουν να

χρησιμοποιήσουν τη σειρά ISO 14000 εάν έχουν εγκαταστήσει Σύστημα Διασφάλισης Ποιότητας (ISO 9000) ή προτίθενται να τα εφαρμόσουν συγχρόνως.

Οι επιχειρήσεις που είναι οι αποδέκτες των συστημάτων αυτών, δηλαδή του Κανονισμού EMAS και της σειράς ISO 14000, αντιμετωπίζουν ουσιαστικά προβλήματα σχετικά με την διαδικασία υλοποίησης, ως προς τα εξής:

Διαπιστώνεται δυσκολία κατανόησης του περιεχομένου των εννοιών όπως περιβαλλοντική πολιτική της επιχείρησης, την περιβαλλοντική ανασκόπηση, περιβαλλοντικός έλεγχος κ.α. Οι περισσότερες επιχειρήσεις καλούνται να δημιουργήσουν εκ του μηδενός μια συστηματική και σταθερή δομή, η οποία θα πρέπει να ανανεώνεται με συνεχή επανατροφοδότηση στοιχείων. Σχεδόν καμία από τις επιχειρήσεις δεν έχει περιβαλλοντικό αρχείο επιδόσεων ή καταγεγραμμένη περιβαλλοντική πολιτική ή εκπαίδευση του προσωπικού σε θέματα περιβάλλοντος, και επομένως ξεκινά η διαδικασία από την αρχή. Η έλλειψη εμπειρίας εγκυμονεί πολλούς κινδύνους και απαιτεί σημαντική προσπάθεια.

Σε συνάρτηση και με την μικρή ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα περιβάλλοντος η επιχείρηση λαμβάνει ένα σημαντικό ρίσκο αφού προκαταβολικά δεν μπορεί να γνωρίζει αν θα βρει την ανταπόκριση που περιμένει, αν δηλαδή θα καλύψει δηλ. έστω και μακροπρόθεσμα την οικονομική επένδυση που κάνει.

Τα παραπάνω προέκυψαν αναλυτικά και από τη μελέτη του παραδείγματος εφαρμογής στην Ελλάδα δηλ. στην περίπτωση της ΕΛΑΪΣ, η οποία είναι η μοναδική επιχείρηση που έχει πιστοποιηθεί στην Ελλάδα (κατά ISO 14001). Η πιστοποίηση στην Ελλάδα αποτελεί ένα δύσκολο βήμα ακόμη και σε μια βιομηχανική μονάδα η οποία έχει διαμορφώσει ήδη σε μια περίοδο οχτώ ετών (από το 1989) περιβαλλοντική πολιτική για την επιχείρηση.

Αυτό συνίσταται σε μια σειρά δραστηριοτήτων που ανέπτυξε η εταιρεία και αφορούν την εξοικονόμηση ενέργειας, την βελτίωση της τεχνολογικής υποδομής, την μείωση των ρύπων, την περιβαλλοντική εκπαίδευση και την οικολογική παρέμβαση στην Τοπική Κοινωνία (π.χ. τηλεθέρμανση σε σχολικά συγκροτήματα, εκδόσεις, μεταφορά αποθηκευτικών χώρων που ρυπαίνουν, επανάχρηση αποβλήτων κ.α.). Στη βάση αυτών των δραστηριοτήτων η εφαρμογή ενός συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης (ISO 14001) είναι φυσικό επακόλουθο και επιβεβαιώνει ότι η συγκεκριμένη επιχείρηση έχει αναπτύξει ήδη μια περιβαλλοντική στρατηγική.

Είναι γεγονός ότι στην Ελλάδα, τα περιβαλλοντικά θέματα είναι σε βρεφικό στάδιο και ειδικά η ευαισθητοποίηση του κοινού. Παρόλα αυτά κρίνεται αναγκαία η προώθηση και η υιοθέτηση συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης από τις επιχειρήσεις και εκτιμάται ότι σταδιακά θα υπάρξει θετική ανταπόκριση.

Η ενημέρωση και πληροφόρηση του κοινού επομένως, που αποτελεί πρωταρχικό σημείο στον κανονισμό EMAS, θα πρέπει να γίνει και αντικειμενικός σκοπός των εθνικών πολιτικών αλλά και των τοπικών φορέων, ώστε να λειτουργήσουν συμπληρωματικά και να ενεργοποιήσουν τις επιχειρήσεις να ενδιαφερθούν σε εκούσια/εθελοντική βάση.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

**«Χρονοδιάγραμμα
με τα σημαντικότερα γεγονότα
στον κόσμο
(1945 - 1997)»**

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

**«Κατάλογος
Κοινοτικής Νομοθεσίας»**

Το έντυπο της Κοινοτικής Νομοθεσίας χρηματοδοτήθηκε από το
Γραφείο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης,
ΜΟΥΣΕΙΟ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
Γενική Διεύθυνση Περιβάλλον, πυρηνική ασφάλεια
και προστασία των πολιτών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Βασ. Σοφίας 2, 106 74 Αθήνα
Τηλ. 7244357, 7251000 (εσωτ. 246)
Υπεύθυνη: Κα Α. Νικηφοράκη

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

1. ΓΕΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

1.1	Επιπτώσεις έργων στο περιβάλλον	4
1.2	Γεωργία και περιβάλλον	4
1.3	Περιβαλλοντική αγωγή	4
1.4	Παράκτιες ζώνες	4
1.5	Οικολογικό σήμα προϊόντων - Οικολογική διαχείριση και έλεγχος	4
1.6	Αστικό περιβάλλον	5
1.7	Αρχιτεκτονική και φυσική κληρονομιά	5
1.8	Ενέργεια	5
1.9	Προγράμματα Δράσης - Τοποθετήσεις του Συμβουλίου	5
1.10	Πληροφόρηση - Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος - Συμβουλευτικό Forum Περιβάλλοντος	6
1.11	Χρηματοδοτικά Μέσα: LIFE - Ταμείο Συνοχής	7

2. ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ

2.1	Αυτοκίνητα - Καύσιμα	8
2.2	Ρύπανση από εγκαταστάσεις	9
2.3	Ποιότητα ατμόσφαιρας	10
2.4	Όζον	12
2.5	Ραδιενέργεια	12
2.6	Παρακαλούθηση μεταφοράς ατμοσφαιρικών ρύπων	13

3. ΧΗΜΙΚΕΣ ΟΥΣΙΕΣ - ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΚΑΙ ΒΙΟΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

3.1	Ταξινόμηση - Συσκευασία - Επισήμανση Επικίνδυνων Ουσιών	13
3.2	Κίνδυνος Τοξικότητας - Οικοτοξικότητας Χημικών Ενώσεων	14
3.3	Κυκλοφορία επικίνδυνων ουσιών - παρασκευαμάτων - προϊόντων	14
3.4	Βιοτεχνολογία	15
3.5	Ορθή εγγραπτηριακή πρακτική	16
3.6	Ατυχήματα - Κίνδυνοι	17
3.7	Απορρυπαντικά - Βιοδιασπασιμότης Ανιονικών Τασιενεργών Ουσιών	17
3.8	Χλωροφθοριοϋδρογονάνθρακες	17
3.9	Ευρωπαϊκό Γραφείο Χημικών Ουσιών	17

4. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ

4.1	Προστασία των Δασών	17
4.2	Προστασία Πανίδας - Χλωρίδας - Οικοτόπων	18

5. ΗΧΟΣ

6. ΑΠΟΒΛΗΤΑ

6.1 Γενικά - Αστικά Λύματα - Χρήση στη Γεωργία - Ανακύκλωση.....	22
6.2 Χημικά - Τοξικά - Επικίνδυνα Απόβλητα.....	23
6.3 Ηλεκτρικές στήλες και συσσωρευτές.....	24
6.4 Απόβλητα προερχόμενα από την βιομηχανία του Διοξειδίου Τιτανίου.....	24
6.5 Ραδιενεργά απόβλητα.....	24

7. ΝΕΡΑ

7.1 Γενικά.....	25
7.2 Πόσιμο νερό.....	26
7.3 Νερά κολύμβησης.....	27
7.4 Απορρίψεις ουσιών.....	27
7.5 Ποιότητα νερών για οστρακοειδή και ψάρια.....	29
7.6 Προστασία της Μεσογείου Θαλάσσης.....	29
7.7 Προστασία του Δούναβη.....	29
7.8 Προστασία του Έλβα.....	29
7.9 Προστασία του Ρήνου.....	30
7.10 Προστασία του Ατλαντικού.....	30
7.11 Προστασία της Βόρειας Θάλασσας.....	31

1. Γενικά Θέματα

1.1 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΕΡΓΩΝ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

385L 0337

85/337/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 1985 για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον.

ΕΕ L 175 05.07.85 σ.40.

Μ από 294Α 010 3(70) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ.494).

1.2 ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

392 R 2078

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2078/92 του Συμβουλίου της 30ης Ιουνίου 1992 σχετικά με μεθόδους γεωργικής παραγωγής που συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις προστασίας του περιβάλλοντος καθώς και με τη διατήρηση του φυσικού χώρου.

ΕΕ L 215 30.07.92 σ.85

393 R 2062

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2062/3 της Επιτροπής της 27ης Ιουλίου 1993 σχετικά με τις λεπτομέρειες της οικονομικής παρακολούθησης των προγραμμάτων που εγκρίνονται βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2078/92 του Συμβουλίου σχετικά με τις μεθόδους παραγωγής που συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις προστασίας του περιβάλλοντος, καθώς και με τη διατήρηση του φυσικού χώρου.

ΕΕ L 187 29.07.93 σ.22.

1.3 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

492 Y 0616(02)

Συμπεράσματα του Συμβουλίου και των υπουργών παιδείας συνερχομένων στα πλαίσια του Συμβουλίου της 1ης Ιουνίου 1992 για την ανάπτυξη της περιβαλλοντικής αγωγής.

ΕΕ C 151 16.06.92 σ.2

1.4 ΠΑΡΑΚΤΙΕΣ ΖΩΝΕΣ

392 Y 0306(01)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 25ης Φεβρουαρίου 1992 για τη μελλοντική πολιτική σχετικά με την ευρωπαϊκή παράκτια ζώνη.

ΕΕ C 059 06.03.92 σ.1

1.5 ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ - ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ

392 R 0880

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 880/92 του Συμβουλίου της 23ης Μαρτίου 1992 σχετικά με κοινοτικό σύστημα απονομής οικολογικού σήματος.

ΕΕ L 099 11.04.92 σ.1.

Δ από 394D0010 (ΕΕ L 007 11.01.94 σ.17).

393 D 0326

93/326/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 13ης Μαΐου 1993 σχετικά με την καθιέρωση ενδεικτικών κατευθυντηρίων γραμμών για τον καθορισμό δαπανών και τελών σχετικά με το κοινοτικό οικολογικό σήμα.

ΕΕ L 129 27.05.93 σ.23.

393 D 0430

94/430/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 28ης Ιουνίου 1993 σχετικά με την καθιέρωση των οικολογικών κριτηρίων για την απονομή του κοινοτικού οικολογικού σήματος σε πλυντήρια ρούχων.

ΕΕ L 198 07.08.93 σ.35

393 D 0431

94/431/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 28ης Ιουνίου 1993 σχετικά με την καθιέρωση των οικολογικών κριτηρίων για την απονομή του κοινοτικού οικολογικού σήματος σε πλυντήρια ρούχων.

ντηρία πιατών.

ΕΕ L 198 07.08.93 σ.38

393 D 0517

93/517/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 15ης Σεπτεμβρίου 1993 για μια τυποποιημένη σύμβαση σχετικά με τους όρους χρήσης του κοινοτικού οικολογικού σήματος.

ΕΕ L 243 29.09.93 σ.13

393 R 1836

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1836/93 του Συμβουλίου της 29ης Ιουνίου 1993 για την εκούσια συμμετοχή των επιχειρήσεων του βιομηχανικού τομέα σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου.

ΕΕ L 168 10.07.93 σ.1

1.6 ΑΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

391 Y 0208(02)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 28ης Ιανουαρίου 1990 σχετικά με την "Πράσινη Βίβλο" για το αστικό περιβάλλον.

ΕΕ C 033 08.02.91 σ.4

1.7 ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

375 X 0065

Σύσταση της Επιτροπής της 20ης Απριλίου 1974 προς τα Κράτη μέλη περί της προστασίας της αρχιτεκτονικής και φυσικής κληρονομιάς.

ΕΕ L 021 28.01.75 σ.22.

1.8 ΕΝΕΡΓΕΙΑ

375 Y 0725(02)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 3ης Μαρτίου 1975 περί ενεργείας και περιβάλλοντος.

ΕΕ C 168 25.07.75 σ.2

393 D 0500

93/500/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 13ης Σεπτεμβρίου 1993 για την προαγωγή των ανανεώσιμων ενεργειών στην Κοινότητα (πρόγραμμα Altener).

ΕΕ L 235 18.09.93 σ.41

1.9 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΡΑΣΗΣ-ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

473 A 0315(01)

Συμφωνία των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των Κρατών μελών που συνήλθαν στο πλαίσιο του Συμβουλίου της 5ης Μαρτίου 1973 περί ενημερώσεως της Επιτροπής και των Κρατών μελών για την ενδεχόμενη προσέγγιση, για το σύνολο των Κοινοτήτων των επειγόντων μέτρων των σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος.

ΕΕ C 009 15.03.73 σ.1

Ο από 474Α0720(01) (ΕΕ C 086 20.07.74 σ.2).

473 Y 1220(01)

Δήλωση του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των Αντιπροσώπων των Κυβερνήσεων των Κρατών μελών συνελθόντων στα πλαίσια του Συμβουλίου την 22α Νοεμβρίου 1973 περί του προγράμματος δράσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στον τομέα του περιβάλλοντος.

ΕΕ C 112 20.12.73 σ.1 (ΕΑ 15 Τ1 σ.26).

374 Y 1125(01)

Prêts industriels à taux réduits susceptibles d' être accordés dans le cadre de l'article 54 du traité CEEA, au titre de la sécurité et de l'hygiène, notamment de la lutte contre les nuisances (Δεν υπάρχει ελληνική μετάφραση).

ΕΕ C 146 25.11.74 σ.1

375 X 0436

75/436/Euratom, CEEA, CEE: Recommandation du Conseil du 3 mars 1975, relative à l'imputation de coûts et à l'intervention des pouvoirs publics en matière d'environnement (Δεν υπάρχει ελληνική μετάφραση).

010 Y 0120(00)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 1975 περί της μελέτης ενός αναθεωρημένου πίνακος ρύπων στο πλαίσιο του προγράμματος δράσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στον τομέα του περιβάλλοντος.

ΕΕ C 168 25.07.75 σ.4

283 A 0916(02)

Ανταλλαγή επιστολών μεταξύ της Επιτροπής και του προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών για το περιβάλλον σχετικά με την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των δύο οργάνων.

ΕΕ C 248 16.09.83 σ.2.

384 Y 0428(02)

Ψήφισμα της Συμβουλευτικής Επιτροπής ΕΚΑΧ σχετικά με την κοινοτική πολιτική προστασίας του περιβάλλοντος.

ΕΕ C 114 28.04.84 σ.2

484 Y 1012(01)

Ψήφισμα του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που συνήλθαν στα πλαίσια του Συμβουλίου της 3ης Οκτωβρίου 1984 για τη σχέση ανάμεσα στο περιβάλλον και την ανάπτυξη.

ΕΕ C 272 12.10.84 σ.1

487 Y 1207(01)

Ψήφισμα του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, που συνήλθαν στα πλαίσια του Συμβουλίου της 19ης Οκτωβρίου 1987, σχετικά με τη συνέχιση και την υλοποίηση πολιτικής και προγράμματος δράσης των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στον τομέα του περιβάλλοντος (1987-1992).

ΕΕ C 328 07.12.87 σ.1

388 Y 0518 (01)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 3ης Μαΐου 1988 για τη λήξη του ευρωπαϊκού έτους περιβάλλοντος.

ΕΕ C 129 18.05.88 σ.1

491 Y 1123(02)

Ψήφισμα του Συμβουλίου και των Υπουργών Υγείας που συνήλθαν στα πλαίσια του Συμβουλίου της 11ης Νοεμβρίου 1991 για την υγεία και το περιβάλλον.

ΕΕ C 304 23.11.91 σ.6

392 Y 0923(01)

Ειδική έκθεση αριθ.3/92 για το περιβάλλον συνοδευόμενη από τις απαντήσεις της Επιτροπής.

ΕΕ C 245 23.09.92 σ.1

392 Y 1216(02)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 3ης Δεκεμβρίου 1992 όσον αφορά τη σχέση μεταξύ βιομηχανικής ανταγωνιστικότητας και προστασίας του περιβάλλοντος.

ΕΕ C 331 16.12.92 σ.5

493 Y 0517(01)

Ψήφισμα του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνεληθέντων στα πλαίσια του Συμβουλίου της 1ης Φεβρουαρίου 1993 σχετικά με ένα κοινοτικό πρόγραμμα πολιτικής δράσεως για το περιβάλλον και τη σταθερή ανάπτυξη. Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σχετικά με την πολιτική και τη δράση για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη.

ΕΕ C 138 17.05.93 σ.1

**1.10 ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ-ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ FORUM ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**

070 Y 0725(04)

1975 περί προσχώρησης στην τεχνική πρόοδο

ΕΕ C 168 25.07.75 σ.5

M από 179H

375 R 1365

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1365/75 του Συμβουλίου της 26ης Μαΐου 1975 περί της δημιουργίας Ευρωπαϊκού Ιδρύματος για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας.

ΕΕ L 139 03.05.75 σ.1 (ΕΛ 05 Τ2 σ.46)

M από 179H

M από 185I

M από 393R1947 (ΕΕ L 181 23.07.93 σ.13).

376 D 0161

76/181/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 8ης Δεκεμβρίου 1975 περί θεσπίσεως κοινής διαδικασίας για την σύνταξη και συνεχή ενημέρωση καταλόγου πηγών πληροφορήσεως σχετικά με το περιβάλλον μέσα στην Κοινότητα.

ΕΕ L 031 05.02.76 σ.8 (ΕΛ 15 Τ1 σ.115)

390 R 1210

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1210/90 του Συμβουλίου της 7ης Μαΐου 1990 για την ίδρυση του ευρωπαϊκού οργανισμού περιβάλλοντος και του ευρωπαϊκού δικτύου πληροφοριών και παρατηρήσεων σχετικά με το περιβάλλον.

ΕΕ L 120 11.05.90 σ.1

390 L 0313

90/313/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου σχετικά με την ελεύθερη πληροφόρηση για θέματα περιβάλλοντος.

391 L 0692

91/692/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 23ης Δεκεμβρίου 1991 για την τυποποίηση και τον εξορθολογισμό των εκθέσεων που αφορούν την εφαρμογή ορισμένων οδηγιών για το περιβάλλον ΕΕ L 377 31.12.91 σ.48.

393 D 0701

93/701/ΕΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 7ης Δεκεμβρίου 1993 περί δημιουργίας γενικού συμβουλευτικού Forum σε θέματα περιβάλλοντος.

ΕΕ L 318 29.12.93 σ.53

493 Y 1130(01)

Απόφαση την οποία έλαβαν με κοινή Συμφωνία οι αντιπρόσωποι των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνερχόμενοι σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων σχετικά με τον καθορισμό της έδρας ορισμένων οργανισμών και υπηρεσιών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, καθώς και της Ευρωπόλ.

ΕΕ C 323 30.11.93 σ.1

1.11 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΜΕΣΑ: LIFE - ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ

392 R 1973

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1973/92 του Συμβουλίου της 21ης Μαρτίου 1992 σχετικά με τη δημιουργία ενός χρηματοδοτικού μέσου για το περιβάλλον (LIFE)

ΕΕ L 206 22.07.92 σ.1

394 D 226

94/226/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Οκτωβρίου 1993 περί χορηγήσεως συνδρομής από το χρηματοδοτικό μέσο συνοχής για έργο που αφορά: αποχέτευση Δήμου Σουφλίου, αποχέτευση ακαθάρτων και ομβρίων πόλεως Χανίων, αποχέτευση Πάργας, αποχέτευση Κιάτου, αποχέτευση Ξυλοκάστρου, κεντρικός αποχετευτικός αγωγός Βέροιας, αποχέτευση ακαθάρτων/ομβρίων πόλεως Βεροίας, αποχετευτικό δίκτυο Πάτρας, επέκταση αποχετευτικού δικτύου και συμπλήρωση βασικών έργων αποχέτευσης Δήμου Αιγίου, επέκταση αποχετευτικού δικτύου πόλεως Καρδίτσας, αποχετευτικό δίκτυο Σκιάθου στην Ελλάδα

ΕΕ L 118 07.05.94 σ.28

394 D 0227

94/227/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Οκτωβρίου 1993 περί χορηγήσεως συνδρομής από το χρηματοδοτικό μέσο συνοχής για έργο που αφορά: αντικατάσταση

ύδρευσης Πτολεμαίδας, εσωτερικό δίκτυο Χαλκίδας, δίκτυο ύδρευσης πόλεως Βεροίας, δίκτυο ύδρευσης Γιαννιτσών, δίκτυο ύδρευσης πόλεως Λάρισας, συμπλήρωση και ενίσχυση εσωτερικού και εξωτερικού δικτύου ύδρευσης Τρικάλων στην Ελλάδα.

ΕΕ L 118 07.05.94 σ.38

394 D 0228

94/228/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Οκτωβρίου 1993 περί χορηγήσεως συνδρομής από το χρηματοδοτικό μέσο συνοχής για έργο που αφορά: δίκτυο ύδρευσης Φλώρινας, δίκτυο ύδρευσης νοτίου τμήματος της πόλεως του Αργους, δίκτυο ύδρευσης πόλεως Τρίπολης, δίκτυο ύδρευσης - αποχέτευσης Λειβαδιάς, στάδιο 11 του δικτύου αποχέτευσης και ύδρευσης Λαμίας στην Ελλάδα.

ΕΕ L 118 07.05.94 σ.48

394 D 0223

94/223/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Οκτωβρίου 1993 περί χορηγήσεως συνδρομής από το χρηματοδοτικό μέσο συνοχής για έργο που αφορά έργα προστασίας υπογείων υδροφορέων από υφαλμύρωση (αργολικό πεδίο) στην Ελλάδα.

ΕΕ L 118 07.05.94 σ.1

394 D 0224

94/224/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Οκτωβρίου 1993 περί χορηγήσεως συνδρομής από το χρηματοδοτικό μέσο συνοχής για έργο που αφορά την προστασία εδαφών, αναδάσωση και προστασία δασών στην Ελλάδα.

ΕΕ L 118 07.05.94 σ.10

394 D 0225

94/225/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Οκτωβρίου 1993 περί χορηγήσεως συνδρομής από το χρηματοδοτικό μέσο συνοχής για έργο που αφορά το Μουσείο Γουλιανδρή Φυσικής Ιστορίας - Κέντρο περιβαλλοντικής έρευνας και εκπαίδευσης στην Ελλάδα.

ΕΕ L 118 07.05.94 σ.19

2. Ατμόσφαιρα

2.1 ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ - ΚΑΥΣΙΜΑ

370 L 0220

70/220/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 20ης Μαρτίου 1970 περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των Κρατών μελών οι οποίες αφορούν στα μέτρα που πρέπει να ληφθούν κατά της μόλυνσεως του αέρος από τα αέρια που προέρχονται από κινητήρες με επιβαλλόμενη ανάφλεξη με τους οποίους είναι εξοπλισμένα τα οχήματα με κινητήρα.

ΕΕ L 076 06.04.70 σ.1 (ΕΛ 13 Τ1 σ.68)

Μ από 172B

Μ από 294A0103(52) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ.263).

Μ από 374L0290 (ΕΕ L 159 15.06.74 σ.61) (ΕΛ 13 Τ2 σ.238)

Μ από 377L0102 (ΕΕ L 032 03.02.77 (ΕΛ 13 Τ6 σ.12)

Μ από 378L0665 (ΕΕ L 22314.08.78 σ.48) (ΕΛ 13 Τ7 σ.172)

Μ από 383L0351 (ΕΕ L 197 20.07.83 σ.1)

Μ από 388L0076 (ΕΕ L 036 09.02.88 σ.1)

Μ από 388L0436 (ΕΕ L 214 06.08.88 σ.1)

Μ από 389L0458 (ΕΕ L 226 03.08.89 σ.1)

Μ από 389L0491 (ΕΕ L 238 15.08.89 σ.43)

Μ από 391L0441 (ΕΕ L 242 30.08.91 σ.1)

Μ από 393L0059 (ΕΕ L 186 28.07.93 σ.21)

Μ από 394L0012 (ΕΕ L 100 19.04.94 σ.42)

372 L 0306

72/306/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 2ας Αυγούστου 1972 περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των Κρατών μελών των αναφερομένων στα μέτρα που πρέπει να ληφθούν από τα οχήματα που προέρχονται από πετρελαιοκινητήρες προ-

Μ από 389L0491 (ΕΕ L 238 15.08.89 σ.43)

377 L 0537

77/537/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 1977 περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των Κρατών μελών των αναφερομένων στα μέτρα που πρέπει να ληφθούν κατά των εκπομπών μολυνόντων αερίων που προέρχονται από πετρελαιοκινητήρες προοριζόμενους για την προώθηση των γεωργικών ή δασικών ελκυστήρων με τροχούς.

ΕΕ L 220 29.08.77 σ.38 (ΕΛ 13 Τ6 σ.176).

Μ από 294Α0103(52) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ.263)

Μ από 382L0890 (ΕΕ L 378 31.12.82 σ.45)

388 L 0077

88/77/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 3ης Δεκεμβρίου 1988 για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν κατά των εκπομπών αερίων ρύπων από ντιζελοκινητήρες προοριζόμενους να τοποθετηθούν σε οχήματα.

ΕΕ L 036 09.02.88 σ.33

Μ από 294Α0103(52) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ.263)

Μ από 294Α0103(73) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ.572)

Μ από 391L0542 (ΕΕ L 295 25.10.91 σ.1)

391 L 0441

91/441/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 1991 για την τροποποίηση της οδηγίας 70/220/ΕΟΚ σχετικά με την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών για τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν κατά της ρύπανσης του αέρα από τις εκπομπές οχημάτων με κινητήρα.

ΕΕ L 242 30.08.91 σ.1

394 L 0012

Οδηγία 94/12/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Μαρτίου 1994 περί των μέτρων που πρέπει να ληφθούν κατά της ατμοσφαιρικής ρύπανσης από τις εκπομπές των οχημάτων με κινητήρα και περί τροποποιήσεως της οδηγίας 70/220/ΕΟΚ.

ΕΕ L 100 19.04.94 σ.42.

375 L 0716

75/716/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 24ης Νοεμβρίου 1975 περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των Κρατών μελών των αναφερομένων στην περιεκτικότητα σε θείο ορισμένων υγρών καυσίμων

ΕΕ L 307 27.11.75 σ.22 (ΕΛ 15 Τ1 σ.89)

Μ από 294Α0103(52) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ.263)

Μ από 387L0219 (ΕΕ L 091 03.04.87 σ.19)

Μ από 390L0660 (ΕΕ L 353 17.12.90 σ.79)

Μ από 391L0692 (ΕΕ L 377 31.12.91 σ.48)

385 L 0210

85/210/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 20ης Μαρτίου 1985 για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών των σχετικών με την περιεκτικότητα της βενζίνης σε μόλυβδο

ΕΕ L 096 03.04.85 σ.25

Μ από 294Α0103(52) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ.263)

Μ από 385L0581 (ΕΕ L 372 31.12.85 σ.37).

Μ από 387L0416 (ΕΕ L 225 13.08.87 σ.33).

393 L 0012

Οδηγία 93/12/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 23ης Μαρτίου 1993 σχετικά με την περιεκτικότητα ορισμένων υγρών καυσίμων σε θείο

ΕΕ L 074 27.03.93 σ.81

2.2 ΡΥΠΑΝΣΗ ΑΠΟ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

384 L 0360

84/360/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 1984 σχετικά με την καταικτιγική, τη θερμική και ηχητική ρύπανση από βιομηχανικές εγκαταστάσεις

Μ από 294Α0103(70) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ.494)

Μ από 391L0692 (ΕΕ L 377 31.12.91 σ.48)

388 L 0609

88/609/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 24ης Νοεμβρίου 1988 για τον περιορισμό των εκπομπών στην ατμόσφαιρα ορισμένων ρύπων από μεγάλες εγκαταστάσεις καύσης.

ΕΕ L 336 07.12.88 σ.1

Μ από 294Α0103(70) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ.494)

Μ από 294Α0103(73) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ.572)

Μ από 390L0656 (ΕΕ L 353 17.12.90 σ.59)

389 X 0349

89/349/ΕΟΚ: Σύσταση της Επιτροπής της 13ης Απριλίου 1989 για τον περιορισμό των χλωροφθορανθράκων στη βιομηχανία των αεροζόλ.

ΕΕ L 144 27.05.89 σ.56

389 L 0369

89/369/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 8ης Ιουνίου 1989 σχετικά με την πρόληψη της ατμοσφαιρικής ρύπανσης που προκαλείται από τις νέες εγκαταστάσεις καύσης αστικών απορριμμάτων.

ΕΕ L 163 14.06.89 σ.32

Μ από 294Α0103(70) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ.494)

379 X 0003

79/3/ΕΟΚ: Σύσταση του Συμβουλίου της 19ης Δεκεμβρίου 1978 προς τα κράτη μέλη περί των μεθόδων εκτιμήσεως του κόστους της καταπολεμήσεως της ρυπάνσεως στη βιομηχανία.

ΕΕ L 005 09.01.79 σ.28

389 L 0429

89/429/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 21ης Ιουνίου 1989 σχετικά με τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης που προκαλείται από τις νέες εγκαταστάσεις καύσης αστικών απορριμμάτων.

ΕΕ L 203 15.07.89 σ.50

Μ από 294Α0103(70) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ.494).

390 X 0437

90/437/ΕΟΚ: Σύσταση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 σχετικά με τον περιορισμό των χλωροφθορανθράκων που χρησιμοποιούνται από τη βιομηχανία αφρωδών πλαστικών της Κοινότητας.

ΕΕ L 227 21.08.90 σ.26

390 X 0438

90/438/ΕΟΚ: Σύσταση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για τη μείωση των χλωροφθορανθράκων που χρησιμοποιούνται από την κοινοτική βιομηχανία ψύξης.

ΕΕ L 227 21.08.90 σ.30

393 L 0076

Οδηγία 93/76/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 13ης Σεπτεμβρίου 1993 για περιορισμό των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα με τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης (SAVE).

ΕΕ L 237 22.09.93 σ.28

394 D 0084

94/84/ΕΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 4ης Φεβρουαρίου 1994 για τη χορήγηση ποσοστώσεων εισαγωγής πλήρως αλογονωμένων χλωροφθορανθράκων 11, 12, 113, 114 και 115, άλλων πλήρως αλογονωμένων χλωροφθορανθράκων, αλογονιδίων (halons), τετραχλωρανθράκα και 1,1,1-τριχλωροαιθανίου για την περίοδο από 1ης Ιανουαρίου μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1994.

2.3 ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑΣ

279 A 1113 (01)

... της ατμόσφαιρας σε μεγάλη απόσταση

M από 386D0277 (EE L 181 04.07.86 σ. 1)

380 L 0779

80/779/EOK: Οδηγία του Συμβουλίου της 15ης Ιουλίου 1980 περί των οριακών τιμών και των ενδεικτικών τιμών της ποιότητας της ατμόσφαιρας για το διοξείδιο του θείου και τα αιωρούμενα σωματίδια.

EE L 229 30.08.80 σ. 30

M από 1851

M από 294A0103(70) (EE L 001 03.01.94 σ. 494)

M από 381L0857 (EE L 319 07.11.81 σ.18)

M από 389L0427 (EE L 201 14.07.89 σ. 53)

M από 390L0656 (EE L 353 17.12.90 σ. 59)

M από 391L0692 (EE L 377 31.12.91 σ. 48)

380 Y 0830(01)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 15ης Ιουλίου 1989 περί της διαμεθοριακής ρυπάνσεως της ατμόσφαιρας που οφείλεται στο διοξείδιο του θείου και στα αιωρούμενα σωματίδια

EE C 222 30.08.80 σ. 1

382 D 0459

82/459/EOK: Απόφαση του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 1982 περί της αμοιβαίας ανταλλαγής πληροφοριών και στοιχείων προερχόμενων από δίκτυα και μεμονωμένους σταθμούς μετρήσεως της ρυπάνσεως της ατμόσφαιρας στα Κράτη μέλη

EE L 210 19.07.82 σ. 1

382 L 0884

82/459/EOK: Οδηγία του Συμβουλίου της 3ης Δεκεμβρίου 1982 για την οριακή τιμή τομολύβδου που περιέχεται στην ατμόσφαιρα

EE L 378 31.12.82 σ. 15

M από 390L0656 (EE L 353 17.12.90 σ. 59)

M από 391L0692 (EE L 377 31.12.91 σ. 48)

385 L 0203

85/203/EOK: Οδηγία του Συμβουλίου της 7ης Μαρτίου 1985 σχετικά με τις προδιαγραφές ποιότητας του αέρα για το διοξείδιο του αζώτου

EE L 087 27.03.85 σ. 1

M από 294A0103(70) (EE L 001 03.01.94 σ. 494)

M από 385L0580 (EE L 372 31.12.85 σ. 36)

M από 390L0656 (EE L 353 17.12.90 σ. 59)

M από 391L0692 (EE L 377 31.12.91 σ. 48)

387 L 0217

82/217/EOK: Οδηγία του Συμβουλίου της 19ης Μαρτίου 1987 σχετικά με την πρόληψη και τη μείωση της ρύπανσης του περιβάλλοντος από τον αμιάντο

EE L 085 28.03.87 σ. 40)

M από 294A0103(70) (EE L 001 03.01.94 σ. 494)

M από 390L0656 (EE L 353 17.12.90 σ. 59)

M από 391L0692 (EE L 377 31.12.91 σ. 48)

388 Y 1109 (01)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 14ης Οκτωβρίου 1988 για τον περιορισμό της χρήσης των χλωροφθορανθράκων και των halons

EE C 285 09.11.88 σ. 1

389 Y 0720(01)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 21ης Ιουνίου 1989 για το φαινόμενο θερμοκηπίου στην Κοινότητα

EE C 183 20.07.89 σ. 4

293 A 0621(01)

Πρωτόκολλο της σύμβασης του 1979 για τη διαμεθοριακή ατμοσφαιρική ρύπανση με βάση πρόσταση σχετικά με την καταπολέμηση των εκπομπών οξειδίων του αζώτου

ΕΕ L 149 21.06.93 σ. 16

Ο από 393D0361 (ΕΕ L 149 21.06.93 σ. 14)

393 D 0389

93/389/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 1993 για ένα μηχανισμό παρακολούθησης των εκπομπών CO₂ και άλλων αερίων που συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου μέσα στην Κοινότητα

ΕΕ L 167 09.07.93 σ. 31

2.4 ΟΖΟΝ

288 A 1031(01)

Σύμβαση της Βιέννης για την προστασία της στιβάδας του όζοντος

ΕΕ L 297 31.10.88 σ. 10

Ο από 388D0540 (ΕΕ L 297 31.10.88 σ. 8)

288 A 103(02)

Πρωτόκολλο του Μόντρεαλ για τις ουσίες που καταστρέφουν τη στιβάδα του όζοντος

ΕΕ L 297 31.10.88 σ. 21

Ο από 388D0540 (ΕΕ L 297 31.10.88 σ. 8.)

391 R 0594

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 594/91 του Συμβουλίου της 4ης Μαρτίου 1991 σχετικά με τις ουσίες που καταστρέφουν τη στιβάδα του όζοντος

ΕΕ L 067 14.03.91 σ. 1

Μ από 294A0103(52) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ. 263.)

Μ από 392R3952 (ΕΕ L 405 31.12.92 σ. 41.)

Μ από 393R2047 (ΕΕ L 185 28.07.93 σ. 20.)

392 L 0072

Οδηγία 92/72/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21ης Σεπτεμβρίου 1992 σχετικά με την ατμοσφαιρική ρύπανση από το όζον

ΕΕ L 297 13.10.92 σ. 1

2.5 ΡΑΔΙΟΕΝΕΡΓΕΙΑ

359 L 0221

Οδηγίες περί του καθορισμού των βασικών κανόνων προστασίας της υγείας του πληθυσμού και των εργαζομένων έναντι των κινδύνων που προκύπτουν από ιοντίζουσες ακτινοβολίες

ΕΕ L 011 20.02.59 σ. 221

Μ από 362L1633 (ΕΕ L 057 09.07.62 σ. 1633)

376 L 0579

76/579/Ευρατόμ: Οδηγία του Συμβουλίου της 1ης Ιουνίου 1976 περί καθορισμού των αναθεωρημένων βασικών κανόνων προστασίας της υγείας του πληθυσμού και των εργαζομένων έναντι των κινδύνων που προκύπτουν από ιοντίζουσες ακτινοβολίες

ΕΕ L 187 12.07.76 σ. 1 (ΕΛ 05 T2 σ. 121)

Μ από 379L0343 (ΕΕ L 083 03.04.79 σ. 18) (ΕΛ 05 T3 σ. 164)

Ο από 380L0836 (ΕΕ L 246 17.09.80 σ. 1) (ΕΛ 12 T2 σ. 70)

380 L 0836

80/836/Ευρατόμ: Οδηγία του Συμβουλίου της 15ης Ιουλίου 1980 περί τροποποίησης των οδηγιών για τον καθορισμό των βασικών κανόνων προστασίας της υγείας του πληθυσμού και των εργαζομένων από τους κινδύνους που προκύπτουν από τις ιοντίζουσες ακτινοβολίες

ΕΕ L 246 17.09.80 σ. 1 (ΕΛ 12 T2 σ. 70.)

Μ από 384L 0467 (ΕΕ L 265 05.10.84 σ. 4.)

387 D 0600

87/600/Ευρατόμ: Απόφαση του Συμβουλίου της 14ης Δεκεμβρίου 1987 για τις κοινοτικές οδηγίες σχετικά με την ταχεία ανταλλαγή πληροφοριών σε περίπτωση εκτάκτου κινδύνου

389 L 0618

89/618/Ευρατόμ: Οδηγία του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 1989 σχετικά με την ενημέρωση του πληθυσμού για τα εφαρμοσμένα μέσα προστασίας της υγείας και την ακολουθητέα συμπεριφορά σε περίπτωση έκτακτου κινδύνου από ακτινοβολίες
ΕΕ L 357 07.12.89 σ. 31

390 X 0143

90/143/Ευρατόμ: Σύσταση της Επιτροπής της 21ης Φεβρουαρίου 1990 για την προστασία του πληθυσμού από την έκθεση στο ραδόνιο μέσα στα κτίρια
ΕΕ L 080 27.03.90 σ. 26

390 L 0641

90/641/Ευρατόμ: Οδηγία του Συμβουλίου της 4ης Δεκεμβρίου 1990 για την προστασία στην πράξη των εξωτερικών εργαζομένων που εκτίθενται σε κίνδυνο από ιοντίζουσες ακτινοβολίες κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων τους σε ελεγχόμενη περιοχή
ΕΕ L 349 13.12.90 σ. 21

2.6 ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΩΝ ΡΥΠΩΝ**386 D 0277**

86/277/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 12ης Ιουνίου 1986 για τη σύναψη του πρωτοκόλλου στη σύμβαση του 1979 για τη διαμεθοριακή ρύπανση της ατμόσφαιρας σε μεγάλη απόσταση, το οποίο αναφέρεται στη μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση του προγράμματος συνεργασίας για τη συνεχή παρακολούθηση και την εκτίμηση της μεταφοράς σε μεγάλη απόσταση των ατμοσφαιρικών ρύπων στην Ευρώπη (EMEP)
ΕΕ L 181 04.07.86 σ. 1

3. Χημικές ουσίες - Βιομηχανικοί κίνδυνοι και Βιοτεχνολογία**3.1 ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ - ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑ - ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΩΝ ΟΥΣΙΩΝ****367 L 0548**

67/548/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 1967 περί προσεγγίσεως των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν στην ταξινόμηση, συσκευασία και επισήμανση των επικινδύνων ουσιών
ΕΕ 196 16.08.67 σ. 1 (ΕΛ 13 Τ1 σ. 34.)

M από 294A0103(52) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ. 263.)

M από 369L0081 (ΕΕ L 068 19.03.69 σ. 1.) (ΕΛ 13 Τ1 σ. 39.)

M από 370L0189 (ΕΕ L 059 14.03.70 σ. 33.) (ΕΛ 13 Τ1 σ. 67.)

M από 371L0144 (ΕΕ L 074 29.03.71 σ. 15.) (ΕΛ 13 Τ1 σ. 126.)

M από 373L0146 (ΕΕ L 167 25.06.73 σ. 1.) (ΕΛ 13 Τ2 σ. 64.)

M από 375L0409 (ΕΕ L 183 14.07.75 σ. 22.) (ΕΛ 13 Τ3 σ. 100.)

M από 376L0907 (ΕΕ L 360 30.12.76 σ. 1.) (ΕΛ 13 Τ5 σ. 3.)

M από 379L0370 (ΕΕ L 088 07.04.79 σ. 1.) (ΕΛ 13 Τ8 σ. 45.)

M από 379L0831 (ΕΕ L 259 15.10.79 σ. 10.) (ΕΛ 13 Τ9 σ. 13.)

M από 380L1189 (ΕΕ L 366 31.12.80 σ. 1.)

M από 381L0957 (ΕΕ L 351 07.12.81 σ. 5.)

M από 382L0232 (ΕΕ L 106 21.04.82 σ. 18.)

M από 383L0467 (ΕΕ L 257 16.09.83 σ. 1.)

M από 384L0449 (ΕΕ L 251 19.09.84 σ. 1.)

M από 386L0431 (ΕΕ L 247 01.09.86 σ. 1.)

M από 387L0432 (ΕΕ L 239 21.08.87 σ. 1.)

M από 388L0302 (ΕΕ L 133 30.05.88 σ. 1.)

M από 388L0490 (ΕΕ L 259 19.09.88 σ. 1.)

M από 391L0325 (ΕΕ L 180 08.07.91 σ. 1.)

M από 391L0326 (ΕΕ L 180 08.07.91 σ. 79.)

M από 391L0410 (ΕΕ L 228 17.08.91 σ. 67.)

M από 392L0032 (ΕΕ L 154 05.06.92 σ. 1.)

M από 392L0069 (ΕΕ L 383 29.12.92 σ. 113.)

Μ από 393L0072 (ΕΕ L298 10.10.93 σ. 29.)
Μ από 393L0101 (ΕΕ L013 15.01.94 σ. 1.)
Μ από 393L0105 (ΕΕ L294 30.11.93 σ. 21.)

385 D 0071

85/71/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 21ης Δεκεμβρίου 1984 όσον αφορά τον κατάλογο των ουσιών που έχουν κοινοποιηθεί κατ'εφαρμογή της οδηγίας 67/548/ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με την προσέγγιση των νομοθετικών και διοικητικών διατάξεων για την ταξινόμηση, συσκευασία και επισήμανση των επικινδύνων ουσιών
ΕΕ L030 02.02.85 σ. 33.)

392 D 0003

92/3/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 9ης Δεκεμβρίου 1991 που καθορίζει τις συνθήκες που διέπουν την κοινοποίηση χημικών ουσιών που διατίθενται στην αγορά της πρώην Λαοκρατικής Δημοκρατίας της Γερμανίας πριν από την 18η Σεπτεμβρίου 1981, οι οποίες δεν αναγράφονται στο ευρετήριο που προβλέπει το άρθρο 13 της οδηγίας 67/548/ΕΟΚ
ΕΕ L003 08.01.92 σ. 26

393 L 0067

Οδηγία 93/67/ΕΟΚ της Επιτροπής της 20ης Ιουλίου 1993 για τον καθορισμό των αρχών εκτίμησης των κινδύνων που διατρέχει ο άνθρωπος και το περιβάλλον από τις ουσίες που γνωστοποιούνται σύμφωνα με την οδηγία 67/548/ΕΟΚ του Συμβουλίου
ΕΕ L227 08.09.93 σ. 9

393 L 0090

Οδηγία 93/90/ΕΟΚ της Επιτροπής της 29ης Οκτωβρίου 1993 σχετικά με τον κατάλογο των ουσιών που αναφέρονται στο άρθρο 13 παράγραφος 1 πέμπτη περίπτωση της οδηγίας 67/548/ΕΟΚ του Συμβουλίου
ΕΕ L277 10.11.93 σ. 33

3.2 ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΤΟΞΙΚΟΤΗΤΟΣ - ΟΙΚΟΤΟΞΙΚΟΤΗΤΟΣ ΧΗΜΙΚΩΝ ΕΝΩΣΕΩΝ

378 D 0618

78/618/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 28ης Ιουνίου 1978 περί της συστάσεως Επιστημονικής Συμβουλευτικής Επιτροπής για την έρευνα της τοξικότητας και της οικοτοξικότητας των χημικών ενώσεων
ΕΕ L198 22.07.78 σ. 17. (ΕΑ 05 Τ3 σ. 10.)

Μ από 179H

Μ από 185I

Μ από 380D1084 (ΕΕ L316 25.11.80 σ. 21.)

Μ από 388D0241 (ΕΕ L105 26.04.88 σ. 29.)

393 R 0793

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 793/93 του Συμβουλίου της 23ης Μαρτίου για την αξιολόγηση και τον έλεγχο των κινδύνων από τις υπάρχουσες ουσίες
ΕΕ L084 05.04.93 σ. 1.

394 R 1179

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1179/94 της Επιτροπής της 25ης Μαΐου 1994 για τον πρώτο πίνακα ουσιών προτεραιότητας που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 793/93 του Συμβουλίου
ΕΕ L131 26.05.94 σ. 3.

3.3 ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΩΝ ΟΥΣΙΩΝ - ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΩΝ - ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

376 L 0769

76/769/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 27ης Ιουλίου 1976 περί προσεγγίσεως των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των Κρατών μελών που αφορούν περιορισμούς κυκλοφορίας στην αγορά και χρήσεως μερικών επικινδύνων ουσιών και παρα-
σκευασμάτων

M από 382L0828 (EE L350 10.12.82 σ. 34.)
M από 383L0264 (EE L147 06.06.83 σ. 9.)
M από 383L0478 (EE L263 24.09.83 σ. 33.)
M από 385L0467 (EE L269 11.10.85 σ. 56.)
M από 385L0610 (EE L375 31.12.85 σ. 1.)
M από 389L0677 (EE L398 30.12.89 σ. 19.)
M από 389L0678 (EE L398 30.12.89 σ. 24.)
M από 391L0157 (EE L078 26.03.91 σ. 38.)
M από 391L0173 (EE L085 05.04.91 σ. 34.)
M από 391L0338 (EE L186 12.07.91 σ. 59.)
M από 391L0339 (EE L186 12.07.91 σ. 64.)

381 D 0437

81/437/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 11ης Μαΐου 1981 περί του καθορισμού των κριτηρίων σύμφωνα με τα οποία η πληροφόρηση σχετικά με το ευρετήριο των χημικών ουσιών θα παρέχεται από τα Κράτη μέλη στην Επιτροπή
EE L167 24.06.81 σ. 31

388 Y 0629(01)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 16ης Ιουνίου 1988 για τις κοινοτικές εξαγωγές και εισαγωγές ορισμένων επικίνδυνων χημικών προϊόντων
EE C170 29.06.88 σ. 1

389 R 0428

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. του Συμβουλίου της 20ης Φεβρουαρίου 1989 σχετικά με τις εξαγωγές ορισμένων χημικών προϊόντων
EE L050 22.02.89 σ. 1.

391 L 0659

91/659/EOK: Οδηγία της Επιτροπής της 3ης Δεκεμβρίου 1991 για την προσαρμογή στην τεχνική πρόοδο του παραρτήματος 1 της οδηγίας 76/769/EOK του Συμβουλίου περί προσεγγίσεως των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που αφορούν περιορισμούς κυκλοφορίας στην αγορά και χρήση μερικών επικίνδυνων ουσιών και παρασκευασμάτων (αμιάντος)
EE L363 31.12.91 σ. 36.

392 R 2455

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2455/92 του Συμβουλίου της 23ης Ιουλίου 1992 για τις εξαγωγές και εισαγωγές ορισμένων επικίνδυνων χημικών ουσιών
EE L251 29.08.92 σ. 13.
M από 394R0041 (EE L008 12.01.94 σ. 1.)

393 R 0793

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 793/93 του Συμβουλίου της 23ης Μαρτίου για την αξιολόγηση και τον έλεγχο των κινδύνων από τις υπάρχουσες ουσίες.
EE L084 05.04.93 σ. 1.

394 R 1179

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1179/94 της Επιτροπής της 25ης Μαΐου 1994 για τον πρώτο πίνακα ουσιών προτεραιότητας που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 793/93 του Συμβουλίου
EE L131 26.05.94 σ. 3.

3.4 ΒΙΟΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

390 L 0219

90/219/EOK: Οδηγία του Συμβουλίου της 23ης Απριλίου 1990 για την περιορισμένη χρήση γενετικά τροποποιημένων μικροοργανισμών
EE L117 08.05.90 σ. 1.
M από 294A0103(70) (EE L001 03.01.94 σ. 494.)

391 D 0448

91/448/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 29ης Ιουλίου 1991 σχετικά με τις κατευθυνόμενες μεταλλάξεις για την κατάρτιση που αναφέρονται στο άρθρο 4 του οδηγίου (90/269/EOK) σχετικά με την προστασία των εργαζομένων που απασχολούνται με μηχανήματα.

390 L 0220

90/220/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 23ης Απριλίου 1990 για την σκόπιμη ελευθέρωση γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών στο περιβάλλον

ΕΕ L117 08.05.90 σ. 15.

Μ από 294Α0103(70) (ΕΕ L001 03.01.94 σ. 494.)

Μ από 394L0015 (ΕΕ L103 22.04.94 σ. 20.)

391 D 0274

91/274/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 21ης Μαΐου 1991 σχετικά με τον αριθμό της κοινοτικής νομοθεσίας που αναφέρεται στο άρθρο 10 της οδηγίας 90/220/ΕΟΚ του Συμβουλίου

ΕΕ L135 30.05.91 σ. 56.

391 D 0596

91/596/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 4ης Νοεμβρίου 1991 σχετικά με την μορφή της περιλήψης της γνωστοποίησης που αναφέρεται στο άρθρο 9 της οδηγίας 90/220/ΕΟΚ για τη σκόπιμη ελευθέρωση γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών στο περιβάλλον

ΕΕ L322 23.11.91 σ. 1.

393 D 0572

93/572/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 19ης Οκτωβρίου 1993 σχετικά με τη διάθεση στην αγορά προϊόντων που περιέχουν γενετικώς τροποποιημένους οργανισμούς κατ'εφαρμογή του άρθρου 13 της οδηγίας 90/220/ΕΟΚ

ΕΕ L276 09.11.93 σ. 16.

393 D 0584

93/584/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 22ας Οκτωβρίου 1993 περί των κριτηρίων εφαρμογής απλουστευμένων διαδικασιών για σκόπιμη ελευθέρωση γενετικώς τροποποιημένων φυτών στο περιβάλλον βάσει του άρθρου 6 παράγραφος 5 της οδηγίας 90/220/ΕΟΚ του Συμβουλίου

ΕΕ L279 12.11.93 σ. 42.

3.5 ΟΡΘΗ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ**387 L 0018**

87/18/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 1986 για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων σχετικά με την εφαρμογή των αρχών ορθής εργαστηριακής πρακτικής και τον έλεγχο της εφαρμογής τους κατά τις δοκιμές των χημικών ουσιών

ΕΕ L015 17.01.87 σ. 29.

Μ από 294Α0103(52) (ΕΕ L001 03.01.94 σ. 263.)

388 L 0320

88/320/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 9ης Ιουνίου 1988 για την επιθεώρηση και τον έλεγχο της ορθής εργαστηριακής πρακτικής (ΟΕΠ)

ΕΕ L145 11.06.88 σ. 35.

Μ από 294Α0103(52) (ΕΕ L001 03.01.94 σ. 263.)

Μ από 390L0018 (ΕΕ L011 13.04.90 σ. 37.)

389 D 0569

89/569/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 20ης Ιουλίου 1989 για την αποδοχή εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας αποφάσεως/συνοτάσεως του ΟΟΣΑ για τη συμμόρφωση με τις αρχές της Ορθής Εργαστηριακής Πρακτικής

ΕΕ L315 28.10.89 σ. 1.

390 L 0018

90/18/ΕΟΚ: Οδηγία της Επιτροπής της 18ης Δεκεμβρίου 1989 για την προσαρμογή στην Οδηγία του παραρτήματος της οδηγίας 88/320/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την επιθεώρηση και τον έλεγχο της ορθής εργαστηριακής πρακτικής (ΟΕΠ)

3.6 ΑΙΓΥΛΗΜΑΤΑ - ΚΙΝΔΥΝΟΙ

382 L 0501

82/501/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 1982 περί του κινδύνου ατυχημάτων μεγάλης εκτάσεως τον οποίον περικλείουν ορισμένες βιομηχανικές δραστηριότητες
ΕΕ L230 05.08.82 σ. 1.

Μ από 1851

Μ από 294Α0103(70) (ΕΕ L001 03.01.94 σ. 494.)

Μ από 387L0216 (ΕΕ L085 28.03.87 σ. 36.)

Μ από 388L0610 (ΕΕ L336 07.12.88 σ. 14.)

Μ από 390L0656 (ΕΕ L353 17.12.90 σ. 59.)

Μ από 391L0692 (ΕΕ L377 31.12.91 σ. 48.)

389 Y 1026(01)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 16ης Οκτωβρίου 1989 σχετικά με τις κατευθύνσεις στο θέμα της πρόληψης των τεχνικών και φυσικών κινδύνων
ΕΕ L273 26.10.84 σ. 1.

3.7 ΑΠΟΡΡΥΠΑΝΤΙΚΑ - ΒΙΟΔΙΑΣΠΑΣΙΜΟΤΗΣ ΑΝΙΟΝΙΚΩΝ ΤΑΣΙΕΝΕΡΓΩΝ ΟΥΣΙΩΝ

373 L 0404

73/404/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 22ας Νοεμβρίου 1973 περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των Κρατών μελών των αναφερομένων στα απορρυπαντικά

ΕΕ L347 17.12.73 σ. 51. (ΕΛ 15 Τ1 σ. 13.)

Μ από 294Α0103 (ΕΕ L001 03.01.94 σ. 263.)

Μ από 382L0242 (ΕΕ L109 22.04.82 σ. 1.)

Μ από 386L0094 (ΕΕ L080 25.03.86 σ. 51.)

373 L 0405

73/405/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 22ας Νοεμβρίου 1973 περί της προσεγγίσεως των νομοθεσιών των Κρατών μελών, των αναφερομένων στις μεθόδους ελέγχου της βιοδιασπασιμότητας των ανιονικών τασιενεργών ουσιών

ΕΕ L347 17.12.73 σ. 53. (ΕΛ 15 Τ1 σ. 15.)

Μ από 294Α0103(52) (ΕΕ L001 03.01.94 σ. 263.)

Μ από 382L0243 (ΕΕ L109 22.04.82 σ. 18.)

3.8 ΧΛΩΡΟΦΘΟΡΙΟΥΔΡΟΓΟΝΑΝΘΡΑΚΕΣ

380 D 0372

80/372/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 26ης Μαρτίου 1980 περί των χλωροφθοριοδρογονανθράκων στο περιβάλλον

ΕΕ L090 03.04.80 σ. 45. (ΕΛ 15 Τ1 σ. 246.)

383 D 0795

82/795/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 15ης Νοεμβρίου 1982 για την παγίωση των προληπτικών μέτρων σχετικά με τους χλωροφθοριουδρογονάνθρακες στο περιβάλλον
ΕΕ L329 25.11.82 σ. 29.

3.9 ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΧΗΜΙΚΩΝ ΟΥΣΙΩΝ

393 Y 0105(01)

Το Ευρωπαϊκό Γραφείο Χημικών Ουσιών-Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

ΕΕ C001 05.01.93 σ. 3.

4. Προστασία της Φύσης

4.1 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ

386 R 3528

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3528/86 του Συμβουλίου της 17ης Νοεμβρίου 1986 για την προστασία των δασών στην Κοινότητα από την ατμοσφαιρική ρύπανση

ΕΕ L326 21.11.86 σ. 2.

Μ από 392R2157 (ΕΕ L217 31.07.92 σ. 1.)

307 R 1090

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1696/87 της Επιτροπής της 10ης Ιουνίου 1987 σχετικά με ορισμένες λεπτομέρειες εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3528/86 του Συμβουλίου για την προστασία των δασών στην Κοινότητα από την ατμοσφαιρική ρύπανση (απογραφή, δίκτυο παρατηρητηρίων, απολογισμοί)

ΕΕ L161 22.06.87 σ. 1.

M από 393R0926 (ΕΕ L100 26.04.93 σ. 1.)

M από 394R0836 (ΕΕ L097 15.04.94 σ. 4.)

392 R 2158

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2158/92 του Συμβουλίου της 23ης Ιουλίου 1992 για την πυροπροστασία των κοινοτικών δασών

ΕΕ L217 31.07.92 σ. 3.

M από 394R0804 (ΕΕ L093 12.04.94 σ. 11.)

393 R 1170

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1170/93 της Επιτροπής της 13ης Μαΐου 1993 σχετικά με ορισμένες λεπτομέρειες εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2158/92 του Συμβουλίου για την πυροπροστασία των κοινοτικών δασών

ΕΕ L118 14.05.93 σ. 23.

394 R 0804

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 804/94 της Επιτροπής της 11ης Απριλίου 1994 περί ορισμένων λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2158/92 του Συμβουλίου όσον αφορά τα συστήματα πληροφόρησης για τις πυρκαγιές των δασών

ΕΕ L093 12.04.94 σ. 11.

394 1091

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1091/94 της Επιτροπής της 29ης Απριλίου 1994 που καθορίζει ορισμένες λεπτομέρειες εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3528/86 του Συμβουλίου για την προστασία των δασών στην Κοινότητα από την ατμοσφαιρική ρύπανση

ΕΕ L125 18.05.94 σ. 1.

4.2 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΑΝΙΔΑΣ - ΧΛΩΡΙΔΑΣ - ΟΙΚΟΤΟΠΩΝ**375 X 0066**

Σύσταση της Επιτροπής της 20ης Δεκεμβρίου 1974 προς τα Κράτη μέλη περί της προστασίας των πτηνών και των τόπων κατοικίας τους

ΕΕ L021 28.01.75 σ. 24.

379 Y 0425(01)

Resolution du Conseil, du 2 avril 1979, relative a la directive 79/409/CEE concernant la conservation des oiseaux sauvages. (Δεν υπάρχει ελληνική μετάφραση).

ΕΕ C103 25.04.79 σ. 6.

379 L 0409

79/409/ΕΟΚ : Οδηγία του Συμβουλίου της 2ας Απριλίου 1979 περί της διατήρησης των αγρίων πτηνών

ΕΕ L103 25.04.79 σ. 1. (ΕΛ 15 Τ1 σ. 202.)

M από 179H

M από 1851

M από 381L0854 (ΕΕ L319 07.11.81 σ. 3.)

M από 385L0411 (ΕΕ L233 30.08.85 σ. 33.)

C από 386L0122 (ΕΕ L100 16.04.86 σ. 22.)

D από 390L0656 (ΕΕ L353 17.12.90 σ. 59.)

M από 391L0244 (ΕΕ L115 08.05.91 σ. 41.)

381 R 0348

381R0348 του Συμβουλίου της 20ης Ιανουαρίου 1981 περί κοινού κα-

382 R 3626

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3626/82 του Συμβουλίου της 3ης Δεκεμβρίου 1982 για την εφαρμογή στην Κοινότητα της σύμβασης για το διεθνές εμπόριο των ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας που απειλούνται με εξαφάνιση
ΕΕ L384 31.12.82 σ. 1.

Μ από 1851

Μ από 383R3645 (ΕΕ L367 28.12.83 σ. 1.)

Μ από 385R2384 (ΕΕ L231 29.08.85 σ. 1.)

Μ από 386R2295 (ΕΕ L201 24.07.86 σ. 1.)

Μ από 387R1472 (ΕΕ L136 26.05.87 σ. 6.)

Μ από 387R1540 (ΕΕ L147 06.06.87 σ. 1.)

Μ από 388R0869 (ΕΕ L087 31.03.88 σ. 67.)

Μ από 389R0610 (ΕΕ L066 10.03.89 σ. 24.)

Μ από 391R3675 (ΕΕ L349 18.12.91 σ. 13.)

383 R 3418

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3418/83 της Επιτροπής της 28ης Νοεμβρίου 1983 για τη θέσπιση των διατάξεων σχετικά με την ομοιόμορφη έκδοση και χρήση των εγγράφων που απαιτούνται για την εφαρμογή στην Κοινότητα της σύμβασης για το διεθνές εμπόριο των ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας που απειλούνται με εξαφάνιση
ΕΕ L344 07.12.83 σ. 1.

279 A 0623 (01)

Σύμβαση περί της διατηρήσεως των αποδημητικών ειδών που ανήκουν στην άγρια πανίδα
ΕΕ L210 19.07.82 σ. 11.

Ο από 382D0461 (ΕΕ L210 19.07.82 σ. 10.)

279 A 0919(01)

Σύμβαση περί της διατηρήσεως της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης

ΕΕ L038 10.02.82 σ. 3.

Ο από 382D0072 (ΕΕ L038 10.02.82 σ. 1.)

483 Y 0118(01)

Ψήφισμα του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων που συνήλθαν στα πλαίσια του Συμβουλίου της 5ης Ιανουαρίου 1983 για τα νεογνά της φώκιας
ΕΕ C014 18.01.83 σ. 1.

383 L 0129

83/129/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 28ης Μαρτίου 1983 σχετικά με την εισαγωγή στα Κράτη μέλη δερμάτων ορισμένων νεογνών φώκιας και προϊόντων που προέρχονται από αυτά

ΕΕ L091 09.04.83 σ. 30.

390 R 3943

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3943/90 του Συμβουλίου της 19ης Δεκεμβρίου 1990 περί εφαρμογής του συστήματος παρατήρησης και ελέγχου που ορίζεται σύμφωνα με το άρθρο XXIV της σύμβασης για τη διατήρηση της θαλάσσιας πανίδας και χλωρίδας της Ανταρκτικής
ΕΕ L379 31.12.90 σ. 45.

392 L 0043

Οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21ης Μαΐου 1992 για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας

ΕΕ L206 22.07.92 σ. 7.

393 D 0626

93/626/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 25ης Οκτωβρίου 1993 σχετικά με τη συναίτη της σύμβασης για τη βιολογική ποικιλομορφία

ΕΕ L309 13.12.93 σ. 1.

283 A 082(02)

Συνθήκη για την αλιεία και τη διατήρηση των ζώντων πόρων στη Βαλτική Θάλασσα

ΕΕ L237/ 26.08.83 σ. 5.

Μ από 283Α0826 (ΕΕ L237 26.08.83 σ. 9.)

Ο από 383D0414 (ΕΕ L237 26.08.83 σ. 4.)

283 Α 0826(03)

Πρωτόκολλο της διάσκεψης των αντιπροσώπων των κρατών μερών της σύμβασης για την αλιεία και τη διατήρηση των ζώντων πόρων της Βαλτικής θάλασσας και των Belts (Βαρσοβία, 9 έως 11 Νοεμβρίου 1982)

ΕΕ L237 26.08.83 σ. 9.

Ο από 383D0414 (ΕΕ L237 26.08.83 σ. 4.)

5. Ήχος

5.1 ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ

370 L 0157

70/157/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 6ης Φεβρουαρίου 1970 περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των Κρατών μελών που αναφέρονται στο αποδεκτό ηχητικό επίπεδο και στη διάταξη εξατμίσεως των οχημάτων με κινητήρα

ΕΕ L 042 23.02.70 σ.16 (ΕΛ 13 Τ1 σ.61)

Μ από 172B

Μ από 185I

Μ από 294Α0103(52) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ.263)

Μ από 294Α0103(73) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ.572)

Μ από 373L0350 (ΕΕ L 321 22.11.73 σ.33) (ΕΛ 13 Τ2 σ.87)

Μ από 381L0334 (ΕΕ L 131 18.05.81 σ.6)

Μ από 384L0372 (ΕΕ L 196 26.07.84 σ.47)

Μ από 384L0424 (ΕΕ L 238 06.09.84 σ.31)

Μ από 389L0491 (ΕΕ L 238 17.08.89 σ.43)

Μ από 392L0097 (ΕΕ L 371 19.12.92 σ.1)

392 L 0097

Οδηγία 92/97/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 10ης Νοεμβρίου 1992 για την τροποποίηση της οδηγίας 70/157/ΕΟΚ περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών που αναφέρονται στην αποδεκτή ηχοστάθμη και στις διατάξεις εξατμίσεως των οχημάτων με κινητήρα.

ΕΕ L 371 19.12.92 σ.1

5.2 ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΤΕΣ

378 L 1015

78/1015/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 23ης Νοεμβρίου 1978 περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών των αναφερομένων στο αποδεκτό ηχητικό επίπεδο και στη διάταξη εξατμίσεως των μοτοσυκλετών

ΕΕ L 349 13.12.78 σ.21 (ΕΛ 15 Τ1 σ.189)

Μ από 179H

Μ από 185I

Μ από 294Α0103(52) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ.263)

Μ από 294Α0103(73) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ.572)

Μ από 387L0056 (ΕΕ L 024 27.01.87 σ.42)

Μ από 389L0235 (ΕΕ L 098 11.04.89 σ.1)

5.3 ΑΕΡΟΣΚΑΦΗ

380 L 0051

80/51/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 20ης Δεκεμβρίου 1979 περί περιορισμού του θούβου που προκαλείται από υποχηητικά αεροσκάφη.

89/629/EOK: Οδηγία του Συμβουλίου της 4ης Δεκεμβρίου 1989 για τον περιορισμό του θορύβου που προκαλείται από τα υποχηρικά αεριωθούμενα πολιτικά αεροπλάνα.

EE L 363 13.12.89 σ.27

M από 294A0103(52) (EE L 001 03.01.94 σ.263)

5.4 ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ

379 L 0113

79/113/EOK: Οδηγία του Συμβουλίου της 19ης Δεκεμβρίου 1978 περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των Κρατών μελών περί του προσδιορισμού της ηχητικής εκπομπής των μηχανημάτων και υλικών εργοταξίου.

EE L 033 08.02.79 σ. 15 (ΕΛ 13 Τ8 σ. 26).

M από 179H

M από 185I

M από 391L1051 (EE L 376 30.12.81 σ. 49)

M από 385L0405 (EE L 233 30.08.85 σ. 9)

384 L 0533

84/533/EOK: Οδηγία του Συμβουλίου της 17ης Σεπτεμβρίου 1984 για την επιτρεπτή στάθμη ακουστικής ισχύος των μηχανοκίνητων αεροσυμπιεστών.

EE L 300 19.11.84 σ. 123

M από 294A0103(52) (EE L 001 03.01.94 σ. 263)

M από 385L0406 (EE L 233 30.08.85 σ. 11)

384 L 0534

84/534/EOK: Οδηγία του Συμβουλίου της 17ης Σεπτεμβρίου 1984 για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την επιτρεπτή στάθμη ακουστικής ισχύος των πυργογερανών.

EE L 300 19.11.84 σ. 130

M από 294A0103(52) (EE L 001 03.01.94 σ. 263)

M από 387L0405 (EE L 220 08.08.87 σ. 60)

384 L 0535

84/535/EOK: Οδηγία του Συμβουλίου της 17ης Σεπτεμβρίου 1984 για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με το επιτρεπτό επίπεδο ηχητικής στάθμης των ηλεκτροπαραγωγών ζευγών συγκολλήσεως.

EE L 300 19.11.84 σ. 142

M από 385L0407 (EE L 233 30.08.85 σ. 16)

384 L 0536

84/536/EOK: Οδηγία του Συμβουλίου της 17ης Σεπτεμβρίου 1984 για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την επιτρεπτή στάθμη ακουστικής ισχύος των ηλεκτροπαραγωγών ζευγών ισχύος.

EE L 300 19.11.84 σ. 149

M από 294A0103(52) (EE L 001 03.01.94 σ. 263)

M από 385L0408 (EE L 233 30.08.85 σ. 18)

384 L 0537

84/537/EOK: Οδηγία του Συμβουλίου της 17ης Σεπτεμβρίου 1984 για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την επιτρεπτή στάθμη ακουστικής ισχύος των φορητών συσκευών θραύσεως σκυροδέματος και αερογεφυρών.

EE L 300 19.11.84 σ. 156

M από 294A0103(52) (EE L 001 03.01.94 σ. 263)

M από 385L0409 (EE L 233 30.08.85 σ. 20)

384 L 0538

84/538/EOK: Οδηγία του Συμβουλίου της 17ης Σεπτεμβρίου 1984 για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την επιτρεπτή στάθμη ακουστικής ισχύος των χορτοκοπτικών μηχανών.

EE L 300 19.11.84 σ. 171

M από 294A0103(52) (EE L 03.01.94 σ. 263)

M από 387L0405 (EE L 220 08.08.87 σ. 22)

M από 388L0181 (EE L 081 26.03.88 σ. 71)

386 L 0594

86/594/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 1ης Δεκεμβρίου 1986 που αφορά τον αερόφερτο θόρυβο που εκπέμπουν οι οικιακές συσκευές.

EE L 344 06.12.86 σ. 24

M από 294A0105(52) (EE L 001 03.01.94 σ. 263)

386 L 0662

86/662/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 1986 για τον περιορισμό του θορύβου των υδραυλικών πτύων, των πτύων με καλώδια, των προωθητών γαιών, των φορτωτών, και των φορτωτών - εκσκαφέων.

EE L 384 31.12.86 σ. 1

M από 294A010 (52) (EE L 001 03.01.94 σ. 263)

M από 389L0514 (EE L 253 30.08.89 σ. 35)

6. Απόβλητα

6.1 ΓΕΝΙΚΑ - ΑΣΤΙΚΑ ΛΥΜΑΤΑ - ΧΡΗΣΗ ΣΤΗ ΓΕΩΡΓΙΑ - ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ

375 L 0442

75/442/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 15ης Ιουλίου 1975 περί των στερεών αποβλήτων.

EE L 194 25.07.75 (ΕΛ 15 Τ1 σ. 86)

M από 294A0103(70) (EE L 001 03.01.94 σ. 494)

M από 390L0656 (EE L 353 17.12.90 σ. 59)

M από 391L0156 (EE L 078 26.03.91 σ. 32)

M από 391L0692 (EE L 377 31.12.91 σ. 48)

M από 394D0003 (EE L 005 07.01.94 σ. 15)

390 Y 0518(01)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 7ης Μαΐου 1990 σχετικά με την πολιτική διαχείρισης των αποβλήτων

EE C 122 18.05.90 σ. 2

386 L 0278

86/278/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 12ης Ιουνίου 1986 σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος και ιδίως του εδάφους κατά τη χρησιμοποίηση της ιλύος καθαρισμού λυμάτων στη γεωργία

EE L 181 04.07.86 σ. 6

M από 391L0692 (EE L 377 31.12.91 σ. 48)

393 R 0259

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 259/93 του Συμβουλίου της 1ης Φεβρουαρίου 1993 σχετικά με την παρακολούθηση και τον έλεγχο των μεταφορών αποβλήτων στο εσωτερικό της Κοινότητας καθώς και κατά την είσοδο και έξοδό τους.

EE L 030 06.02.93 σ.1

390 L 0660

90/660/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 4ης Δεκεμβρίου 1990 περί των μεταβατικών μέτρων που εφαρμόζονται στη Γερμανία όσον αφορά ορισμένες κοινοτικές διατάξεις σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος και σε συνάρτηση με την εσωτερική αγορά.

EE L 353 17.12.90 σ. 79

288 A 1007(03)

Συμφωνία συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και του Βασιλείου της Σουηδίας για έρευνα στον τομέα της ανακύκλωσης και της χρησιμοποίησης αποβλή-

92/316/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 11ης Μαρτίου 1992 σχετικά με ενισχυση που σκοπεύει να χορηγήσει η κυβέρνηση των Κάτω Χωρών υπέρ της περιβαλλοντικά αποδεκτής διάθεσης του φυσικού λιπάσματος.
ΕΕ L 170 25.06.92 σ. 34

394 D 0003

94/3/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ης Δεκεμβρίου 1993 για τη θέσπιση καταλόγου αποβλήτων σύμφωνα με το άρθρο 1α) της οδηγίας 75/442/ΕΟΚ του Συμβουλίου περί των στερεών αποβλήτων.
ΕΕ L 005 07.01.94 σ. 15

376 D

76/43/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 21ης Απριλίου 1976 περί συστάσεως Επιτροπής Διαχειρίσεως Αποβλήτων.
ΕΕ L 115 01.05.76 σ. 73 (ΕΛ 12 Τ1 σ. 119)
Μ από 179Η
Μ από 185Ι

381 X 0972

81/972/ΕΟΚ: Σύσταση του Συμβουλίου της 3ης Δεκεμβρίου 1981 περί επαναχρησιμοποίησης χρησιμοποιηθέντος χαρτιού και της χρησιμοποιήσεως ανακυκλωθέντος χαρτιού.
ΕΕ L 355 10.12.81 σ. 56

385 L 0339

85/339/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 1985 για τις συσκευασίες υγρών τροφίμων.
ΕΕ L 176 06.07.85 σ. 18
Μ από 294Α0103(52) (ΕΕ L 03.01.94 σ. 263)
Μ από 391L0692 (ΕΕ L 377 31.12.91 σ. 48)

391 L 0271

91/271/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 21ης Μαΐου για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων.
ΕΕ L 135 30.05.91 σ. 40
Μ από 294Α0103(70) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ. 494)
Μ από 393D0481 (ΕΕ L 226 07.09.93 σ. 23)

6.2 ΧΗΜΙΚΑ - ΤΟΞΙΚΑ - ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ

375 L 0439

75/439/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 16ης Ιουνίου 1975 περί διαθέσεως των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων.
ΕΕ L 194 25.07.75 σ. 23 (ΕΛ 15Τ1 σ. 77)
Μ από 294Α0103(70) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ. 494)
Μ από 387L0101 (ΕΕ L 042 12.02.87 σ. 43)
Μ από 391L0692 (ΕΕ L 377 31.12.91 σ. 48)

378 L 0319

78/319/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 20ης Μαρτίου 1978 περί των τοξικών και επικινδύνων αποβλήτων.
ΕΕ L 084 31.08.78 σ. 43 (ΕΛ 15 Τ1 σ. 161)
Μ από 179Η
Μ από 185Ι
Μ από 294Α0103(70) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ. 494)
Μ από 390L0656 (ΕΕ L 353 17.12.90 σ. 59)
Μ από 391L0689 (ΕΕ L 377 31.12.91 σ. 20)
Μ από 391L0692 (ΕΕ L 377 31.12.91 σ. 48)

391 L 0689

91/689/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 12ης Δεκεμβρίου 1991 για τα επικίνδυνα αποβλήτα.

Convention de Bâle sur le contrôle du mouvement transfrontière des déchets dangereux et de leur élimination.

EE L 039 16.02.93 σ. 3

O από 393D0098 (EE L 039 16.02.93 σ. 1)

376 L 0483

76/403/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 6ης Απριλίου 1976 περί της εξάλειψης των πολυχλωροδιφαινυλίων και των πολυχλωροτριφαινυλίων.

EE L 108 26.04.76 σ. 41 (ΕΛ 15 ΤΙ σ. 136)

M από 294A0108() (EE L 001 03.01.94 σ. 494)

M από 391L0692 (EE L 31.12.91 σ. 48)

389 Y 0112 ()

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 21ης Δεκεμβρίου 1988 σχετικά με τη διασυνοριακή διακίνηση επικινδύνων αποβλήτων προς τρίτες χώρες.

EE C 009 12.01.89 σ.1

6.3 ΗΛΕΚΤΡΙΚΕΣ ΣΤΗΛΕΣ ΚΑΙ ΣΥΣΣΩΡΕΥΤΕΣ

391 L 0157

91/157/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 18ης Μαρτίου 1991 για τις ηλεκτρικές στήλες και τους συσσωρευτές που περιέχουν ορισμένες επικίνδυνες ουσίες.

EE L 078 26.03.91 σ. 38

M από 294A0103 (52) (EE L 001 03.01.94 σ. 263)

M από 393L0086 (EE L 264 23.10.93 σ. 51)

6.4 ΑΠΟΒΛΗΤΑ ΠΡΟΕΡΧΟΜΕΝΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΔΙΟΞΕΙΔΙΟΥ ΤΙΤΑΝΙΟΥ

378 L 0176

78/176/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 20ης Φεβρουαρίου 1978 περί των αποβλήτων που προέρχονται από τη βιομηχανία διοξειδίου του τιτανίου.

EE L 054 25.02.78 σ. 19 (ΕΛ 15ΤΙ σ. 154)

M από 294A0103(70) (EE L 001 03.01.94 σ. 494)

M από 382L0883 (EE L 378 31.12.82 σ. 1)

M από 383L0029 (EE L 032 03.02.83 σ. 28)

M από 391L0692 (EE L 377 31.12.91 σ. 48)

389 L 0428

89/428/εοκ: Οδηγία του Συμβουλίου της 21ης Ιουνίου 1989 για τον καθορισμό των τρόπων εναρμόνισης των προγραμμάτων μείωσης της ρύπανσης που προκαλούν τα απόβλητα της βιομηχανίας διοξειδίου του τιτανίου με προοπτική την εξάλειψή της.

EE L 201 14.07.89 σ. 56

382 L 0883

82/883/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 3ης Δεκεμβρίου 1982 για τους τρόπους επιτήρησης και ελέγχου των χώρων οι οποίοι σχετίζονται με τα απόβλητα της βιομηχανίας του διοξειδίου του τιτανίου.

EE L 378 31.12.82 σ. 1

M από 185I

M από 294A0103(70) (EE L 001 03.01.94 σ. 494)

392 L 0112

Οδηγία 92/112/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 15ης Δεκεμβρίου 1992 για τον καθορισμό των διαδικασιών εναρμόνισης των προγραμμάτων περιορισμού της ρύπανσης που προκαλούν τα απόβλητα της βιομηχανίας διοξειδίου του τιτανίου με προοπτική την εξάλειψή της.

EE L 409 31.12.92 σ. 11

6.5 ΡΑΔΙΟΕΝΕΡΓΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ

375 D 0406

75/100/Ευρωσυν: Décision du Conseil, du 26 juin 1975, arrêtant un programme concernant la réglementation communautaire relative à la gestion des déchets radioactifs.

375 Y

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 26ης Ιουλίου 1975 περί της επεκτάσεως των αρμοδιοτήτων της Συμβουλευτικής Επιτροπής όσον αφορά τη διαχείριση του προγράμματος "επεξεργασία και αποθήκευση ραδιενεργών αποβλήτων" (έμμεση δράση).

EE C 153 09.07.75 σ. 10

380 Y 0229 (02)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 18ης Φεβρουαρίου 1980 σχετικό με τη Συμβουλευτική Επιτροπή σε θέματα διαχειρίσεως του προγράμματος ερευνής "διαχείριση και αποθήκευση ραδιενεργών αποβλήτων".

EE C 051 29.02.80 σ. 4

380 D 0237

80/237/Ευρατόμ: Απόφαση του Συμβουλίου της 18ης Φεβρουαρίου 1980 περί της δημιουργίας Συμβουλευτικής Επιτροπής "ad hoc" επί του θέματος της επανεπεξεργασίας των ακτινοβληθέντων πυρηνικών καυσίμων.

EE L 26.02.80 σ. 9 (ΕΛ 12Τ2 σ. 34)

380 Y 0239 (03)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 18ης Φεβρουαρίου 1980 όσον αφορά την επανεπεξεργασία ακτινοβολημένων πυρηνικών καυσίμων.

EE C 051 29.02.80 σ. 4

382 X 0074

82/74/Ευρατόμ: Σύσταση της Επιτροπής της 3ης Φεβρουαρίου 1982 στον τομέα της αποθηκείσεως και της επανεπεξεργασίας των ακτινοβολημένων πυρηνικών καυσίμων.

EE L 037 10.02.82 σ. 36

389 D 0664

89/664/Ευρατόμ: Απόφαση του Συμβουλίου της 15ης Δεκεμβρίου 1989 για την έγκριση ειδικού προγράμματος έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενεργείας στον τομέα της διαχείρισης και αποθήκευσης των ραδιενεργών αποβλήτων (1990-1994).

EE L 395 30.12.89 σ. 28

392 Y 0625(02)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 15ης Ιουνίου 1992 σχετικά με την ανανέωση του σχεδίου δράσης της Κοινότητας για τα ραδιενεργά απόβλητα.

EE C 158 25.06.92 σ. 3

392 L 0003

Οδηγία της Ευρατόμ του Συμβουλίου της 3ης Φεβρουαρίου 1992 για την επιτήρηση και τον έλεγχο των αποστολών ραδιενεργών αποβλήτων μεταξύ κρατών μελών καθώς και προς και από την Κοινότητα

EE L 035 12.02.92 σ. 24

393 D 0552

93/552/Ευρατόμ: Απόφαση της Επιτροπής της 1ης Οκτωβρίου 1993 για τη θέσπιση του τυποποιημένου εγγράφου για την επιτήρηση και τον έλεγχο των αποστολών ραδιενεργών αποβλήτων ο οποίος αναφέρεται στην οδηγία 92/3/Ευρατόμ του Συμβουλίου.

EE L 268 29.10.93 σ. 83

393 R 1493

Κανονισμός (Ευρατόμ) αριθ. 1493/93 του Συμβουλίου της 8ης Ιουνίου 1993 για τις αποστέλλες ραδιενεργών ουσιών μεταξύ κρατών μελών.

EE L 148 19.06.93 σ. 1

7. Νερά

7.1 ΓΕΝΙΚΑ

383 Y 0217(02)

των υδάτων.

EE C 046 17.02.83 σ. 17

484 Y 1012 (02)

Ψήφισμα του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που συνήλθαν στα πλαίσια του Συμβουλίου της 3ης Οκτωβρίου 1984 για τις νέες μορφές συνεργασίας στον τομέα του νερού

EE C 272 12.10.84 σ. 2

392 Y 0306(02)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 25ης Φεβρουαρίου 1992 για τη μελλοντική πολιτική σχέση με τα υπόγεια ύδατα.

EE C 059 06.03.92 σ. 2

392 D 0446

92/446/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουλίου 1992 περί των ερωτηματολογίων για τις οδηγίες που αφορούν τον τομέα των υδάτων.

EE L 247 27.08.92 σ. 10

7.2 ΠΟΣΙΜΟ ΝΕΡΟ

375 L 0440

75/440/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 16ης Ιουνίου 1975 περί της απαιτούμενης ποιότητας των υδάτων επιφανείας που προορίζονται για την παραγωγή ποσίμου ύδατος στα Κράτη μέλη.

EE L 194 25.07.75 σ. 26 (ΕΛ 15 ΤΙ σ. 80)

Μ από 294Α0103(70) (EE L 001 03.01.94 σ. 494)

Μ από 379L0869 (EE L 271 29.10.79 σ. 44) (ΕΛ ΤΙ σ. 220)

Μ από 390 L 0656 (EE L 353 17.12.90 σ. 59)

Μ από 391 L 0692 (EE L 377 31.12.91 σ. 48)

379 L 0869

79/869/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 9ης Οκτωβρίου 1979 περί των μεθόδων μετρήσεως και περί της συχνότητας των δειγματοληψιών και της αναλύσεως των επιφανειακών υδάτων τα οποία προορίζονται για την παραγωγή ποσίμου ύδατος στα Κράτη μέλη.

EE L 271 29.10.79 σ. 44 (ΕΛ 15 ΤΙ σ. 220)

Μ από 185I

Μ από 294Α0103(70) (EE L 001 03.01.94 σ. 494)

Μ από 381L0855 (EE L 319 07.11.81 σ. 16)

Μ από 390L0656 (EE L 353 17.12.90 σ. 59)

Μ από 391L0692 (EE L 377 31.12.91 σ. 48)

377 D 0795

77/795/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 12ης Δεκεμβρίου 1977 περί καθιερώσεως κοινής διαδικασίας ανταλλαγής πληροφοριών για την ποιότητα των γλυκών επιφανειακών υδάτων της Κοινότητας.

EE L 334 24.12.77 σ. 29 (ΕΛ 15ΤΙ σ. 146)

Μ από 179H

Μ από 185I C από 381D0856 (EE L 319 07.11.81 σ. 17)

Μ από 384D0422 (EE L 237 05.09.84 σ. 15)

Μ από 386D0574 (EE L 335 28.11.85 σ. 44)

380 L 0778

80/778/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 15ης Ιουλίου 1980 περί της ποιότητας του πόσιμου νερού.

EE L 229 30.08.80 σ. 11 (ΕΛ 15 ΤΙ σ. 255)

Μ από 185I

Μ από 294Α0103(70) (EE L 001 03.01.94 σ. 494)

7.3 ΝΕΡΑ ΚΟΛΥΜΒΗΣΗΣ

376 L 0160

76/160/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 8ης Δεκεμβρίου 1975 περί της ποιότητας των υδάτων κολυμβήσεως.

ΕΕ L 031 05.02.76 σ. 1 (ΕΛ 15 ΤΙ σ. 108)

Μ από 179Η

Μ από 185Ι Δ από 390L0656 (ΕΕ L 353 17.12.90 σ. 59)

Μ από 391L0692 (ΕΕ L 377 31.12.91 σ. 48)

390 Y 08

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 19ης Ιουνίου 1990 για την πρόληψη ατυχημάτων που προκαλούν ρύπανση της θάλασσας.

ΕΕ C 206 18.08.90 σ. 1

7.4 ΑΠΟΡΡΙΨΕΙΣ ΟΥΣΙΩΝ

376 L 0464

76/464/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 4ης Μαΐου 1976 περί ρυπάνσεως που προκαλείται από ορισμένες επικίνδυνες ουσίες που εκχέονται στο υδάτινο περιβάλλον της Κοινότητας.

ΕΕ L 129 18.05.76 σ. 23 (ΕΛ 15 ΤΙ σ. 138)

Μ από 390L0656 (ΕΕ L 353 17.12.90 σ. 59)

Μ από 391L0692 (ΕΕ L 377 31.12.91 σ. 48)

375 D 0438

75/438/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 3ης Μαρτίου 1975 περί συμμετοχής της Κοινότητας στην προσωρινή επιτροπή η οποία συνεστήθη βάσει του ψηφίσματος αριθ. III της συμβάσεως για την πρόληψη της ρυπάνσεως της θαλάσσης από χερσαίες πηγές.

ΕΕ L 194 25.07.75 σ. 22

378 Y 0708(01)

Résolution du Conseil, du 26 juin 1978, instituant un programme d'action des Communautés européennes en matière de contrôle et de réduction de la pollution causée par le déversement d'hydrocarbures en mer. (Δεν υπάρχει ελληνική μετάφραση).

ΕΕ C 162 08.07.78 σ.

380 L 0068

80/68/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 1979 περί προστασίας των υπογειών υδάτων από τη ρύπανση που προέρχεται από ορισμένες επικίνδυνες ουσίες.

ΕΕ L 020 26.01.80 σ. 43 (ΕΛ 15 ΤΙ σ. 240)

Μ από 294A0103(70) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ. 494)

Μ από 390L0656 (ΕΕ L 353 17.12.90 σ. 59)

Μ από 391L0692 (ΕΕ L 377 31.12.91 σ. 48)

383 L 0513

83/513/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 26ης Σεπτεμβρίου 1983 για οριακές τιμές και τους ποσοτικούς στόχους για τις απορρίψεις καδμίου.

ΕΕ L 291 24.10.83 σ. 1

Μ από 390L0656 (ΕΕ L 353 17.12.90 σ. 59)

Μ από 391L0692 (ΕΕ L 377 31.12.91 σ. 48)

384 L 0156

84/156/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 8ης Μαρτίου 1984 για τις οριακές τιμές και τους ποσοτικούς στόχους όσον αφορά τις απορρίψεις υδραργύρου σε τομείς άλλους εκτός του τομέα της ηλεκτρολύσεως των χλωριούχων αλάτων των αλκαλίων.

ΕΕ L 074 17.03.84 σ. 49

Μ από 294A0103(70) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ. 494)

Μ από 390L0656 (ΕΕ L 353 17.12.90 σ. 59)

Μ από 391L0692 (ΕΕ L 377 31.12.91 σ. 48)

386 D 0085

86/95/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 6ης Μαρτίου 1986 για την καθιέρωση...

απορριψη υδρογονανθρακων και αλλων επικινδυνων ουσιων στη θαλασσα.

ΕΕ L 077 22.03.86 σ.33

Μ από 388D0346 (ΕΕ L 158 25.06.88σ.32)

386 L 0280

86/280/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 12ης Ιουνίου 1986 σχετικά με τις οριακές τιμές και τους ποιοτικούς στόχους για τις απορρίψεις ορισμένων επικινδυνων ουσιων που υπάγονται στον κατάλογο I του παραρτήματος της οδηγίας 76/464/ΕΟΚ.

ΕΕ L 181 04.07.86 σ. 16

Μ από 294A0103(70) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ. 494)

Μ από 388L0347 (ΕΕ L 158 25.06.88 σ. 35)

Μ από 390L0415 (ΕΕ L 219 14.08.90 σ. 49)

Μ από 390L0656 (ΕΕ L 353 17.12.90 σ. 59)

Μ από 391L0692 (ΕΕ L 377 31.12.91 σ. 48)

274 A 0604(01)

Σύμβαση για την πρόληψη της ρυπάνσεως της θαλάσσης εκ χερσαίων πηγών.

ΕΕ L 194 25.07.75 σ. 5

Μ από 287A0127(01) (ΕΕ L 024 27.01.87 σ. 47)

Ο από 375D0437 (ΕΕ L 194 25.07.75 σ. 5)

375 Y 0725(01)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 3ης Μαρτίου 1975 περί της συμβάσεως για την πρόληψη της ρυπάνσεως της θαλάσσης από χερσαίες πηγές.

ΕΕ C 168 25.07.75 σ. 1

380 D 0686

80/686/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 25ης Ιουνίου 1980 περί συστάσεως Συμβουλευτικής Επιτροπής στον τομέα του ελέγχου και της μειώσεως της ρυπάνσεως που προξενείται από την έκχυση υδρογονανθράκων στη θαλασσα.

ΕΕ L 188 22.07.80 σ. 11 (ΕΛ 15 ΤΙ σ. 248)

Μ από 385D0208 (ΕΕ L 089 29.03.85 σ. 64)

Μ από 387D0144 (ΕΕ L 057 27.02.87 σ. 57)

382 L 0176

82/176/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 22ας Μαρτίου 1982 περί των οριακών τιμών και των ποιοτικών στόχων για τις απορρίψεις υδραργύρου από το βιομηχανικό τομέα της ηλεκτρολύσεως των χλωριούχων αλάτων αλκαλίων.

ΕΕ L 081 27.03.82 σ. 29

Μ από 294A0103(70) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ. 494)

Μ από 390L0656 (ΕΕ L 353 17.12.90 σ. 59)

Μ από 391L0692 (ΕΕ L 377 31.12.91 σ. 48)

384 L 0491

84/49/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 9ης Οκτωβρίου 1984 σχετικά με τις οριακές τιμές και τους ποιοτικούς στόχους για τις απορρίψεις εξαχλωροκυκλοεξανίου.

ΕΕ L 274 17.10.84 σ. 11

Μ από 294A0103(70) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ. 494)

Μ από 390L0656 (ΕΕ L 353 17.12.90 σ. 59)

Μ από 391L0692 (ΕΕ L 377 31.12.91 σ. 48)

385 D 0613

85/613/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 20ης Δεκεμβρίου 1985 για την έγκριση, εξ ονόματος της Κοινότητας, προγραμμάτων και μέτρων που αφορούν τις απορρίψεις υδραργύρου και καδμίου στα πλαίσια της σύμβασης για την πρόληψη της θαλάσσιας ρύπανσης που προέρχεται από χερσαίες πηγές.

ΕΕ L 375 31.12.85 σ.20

391 L 0676

91/676/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 12ης Δεκεμβρίου 1991 για την προστασία των

393 R 2158

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2158/93 της Επιτροπής της 28ης Ιουλίου 1993 για την εφαρμογή τροποποιήσεων της διεθνούς σύμβασης για την ασφάλεια της ζωής στη θάλασσα, του 1974, καθώς και της διεθνούς σύμβασης για την πρόληψη της ρύπανσης από τα πλοία, του 1973, για τους σκοπούς του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 613/91.

ΕΕ L 194 03.08.93 σ. 5

7.5 ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΝΕΡΩΝ ΓΙΑ ΟΣΤΡΑΚΟΕΙΔΗ ΚΑΙ ΨΑΡΙΑ**378 L 0659**

78/659/εοκ: Οδηγία του Συμβουλίου της 18ης Ιουλίου 1978 περί της ποιότητας των γλυκών υδάτων που έχουν ανάγκη προστασίας ή βελτιώσεως για τη διατήρηση της ζωής των ψαριών.

Δ από 390L0656 (ΕΕ L 363 17.12.90 σ. 59)

Μ από 391L0692 (ΕΕ L 377 31/12/91 σ. 48)

379 L 0923

79/923/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 30ης Οκτωβρίου 1979 περί προστασίας των υπόγειων υδάτων για οστρακοειδή.

Μ από 391L0692 (ΕΕ L 377 31.12.91 σ. 48)

7.6 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ ΘΑΛΑΣΣΗΣ**276 A 0216(01)**

Σύμβαση για την προστασία της Μεσογείου Θαλάσσης από τη ρύπανση (Σύμβαση της Βαρκελώνης)

ΕΕ L 240 19.09.77 σ. 3

Ο από 377D0585 (ΕΕ L 240 19.09.77 σ. 1)

283 A 0312(01)

Πρωτόκολλο για την προστασία της Μεσογείου Θαλάσσης από τη ρύπανση από χερσαίες πηγές.

ΕΕ L 067 12.03.83 σ. 19

Ο από 383D0101 (ΕΕ L 067 12.03.83 σ. 1)

386 D 0479

86/479/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 18ης Σεπτεμβρίου 1986 σχετικά με τη σύσταση συμβουλευτικής επιτροπής για την προστασία του περιβάλλοντος στις ζώνες που απειλούνται άμεσα (περίπτωση της Λεκάνης της Μεσογείου).

ΕΕ L 282 03.10.86 σ. 23

7.7 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΔΟΥΝΑΒΗ**390 D 0160**

90/160/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 22ας Μαρτίου 1990 μεταξύ της Ομοσπονδικής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας αφενός, κ. της Δημοκρατίας της Αυστρίας, αφετέρου, για τη σύναψη της σύμβασης περί συνεργασίας για τη διαχείριση των υδατικών πόρων της λεκάνης απορροής του Δούναβη.

ΕΕ L 090 05.04.90 σ. 18

7.8 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΛΒΑ**293 A 0223(01)**

Πρωτόκολλο της σύμβασης της 8ης Οκτωβρίου 1990 μεταξύ των κυβερνήσεων της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Τσεχικής και Σλοβακικής Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας και της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας για τη διεθνή επιτροπή για τη προστασία του Ελβα

ΕΕ L 045 23.02.93 σ. 26

291 A 1123(01)

Σύμβαση για τη διεθνή επιτροπή προστασίας του Ελβα (Μετάφραση ΕΟΚ).

ΕΕ L 321 21.11.91 σ. 25

7.9 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΡΗΝΟΥ

263 A 0429(01)

Συμφωνία περί της Διεθνούς Επιτροπής για την προστασία του Ρήνου (Συμφωνία της Βέρνης).

ΕΕ L 240 19.09.77 σ. 48

382 D 0460

1982 περί της συστάσεως για τη συμπλήρωση του παραρτήματος IV της συμβάσεως για την προστασία του Ρήνου από τη χημική ρύπανση.

ΕΕ L 210 19.07.82 σ. 8

385 D 0336

85/336/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 1985 για τη συμπλήρωση του παραρτήματος IV της σύμβασης για την προστασία του Ρήνου από τη χημική ρύπανση όσον αφορά το κάδμιο.

ΕΕ L 175 05.07.85 σ. 36

285 A 0705(01)

Πρόταση της Διεθνούς Επιτροπής για την προστασία του Ρήνου από τη ρύπανση, η οποία αποβλέπει στη συμπλήρωση του παραρτήματος IV της σύμβασης για την προστασία του Ρήνου από τη χημική ρύπανση, που υπεγράφη στη Βόνη στις 3 Δεκεμβρίου 1976.

ΕΕ L 175 05.07.85 σ. 37

388 D 0381

88/381/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 1988 σχετικά με την συμπλήρωση του παραρτήματος IV της σύμβασης για την προστασία του Ρήνου από τη χημική ρύπανση, όσον αφορά τον τετραχλωράνθρακα.

ΕΕ L 183 14.07.88 σ. 27

388 D 0382

88/382/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 1988 σχετικά με την συμπλήρωση του παραρτήματος IV της σύμβασης για την προστασία του Ρήνου από τη χημική ρύπανση, όσον αφορά τον υδράργυρο που προέρχεται από τομείς άλλους εκτός από την ηλεκτρολύση χλωριούχων αλάτων αλκαλίων.

ΕΕ L 183 14.07.88 σ.30

7.10 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΑΤΛΑΝΤΙΚΟΥ

281 A 0905(01)

Convention sur la conservation de la faune et la flore marines de l'Antarctique. (Δεν υπάρχει ελληνική μετάφραση).

ΕΕ L 252 05.09.81 σ. 27

Μ από 381D0691 (ΕΕ L 252 05.09.81 σ. 26)

282 A0302(01)

Σύμβαση για την διατήρηση του σολομού στο Βόρειο Ατλαντικό Ωκεανό

ΕΕ L 378 31.12.82 σ. 25

Ο από 382D0886 (ΕΕ L 378 31.12.82 σ. 24)

286 A 0618(02)

Τελική πράξη της διάσκεψης των πληρεξουσίων των κρατών μερών της διεθνούς σύμβασης για τη διατήρηση των θυννοειδών του Ατλαντικού.

ΕΕ L 162 18.06.86 σ. 39

Ο από 386D0238 (ΕΕ L 162 18.06.86 σ. 33)

286 A 0618(03)

Πρωτόκολλο παράρτημα της τελικής πράξης της διάσκεψης των πληρεξουσίων των κρατών μερών της διεθνούς σύμβασης για τη διατήρηση των θυννοειδών του Ατλαντικού.

ΕΕ L 162 18.06.86 σ. 41

Ο από 386D0238 (ΕΕ L 162 18.06.86 σ. 33)

7.11 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ

284 A 0716(02)

Συμφωνία για τη συνεργασία για την καταπολέμηση της ρύπανσης της Βόρειας Θάλασσας από τους υδρογονάνθρακες και άλλες επικίνδυνες ουσίες (συμφωνία της Βόννης).

ΕΕ L 188 16.07.84 σ. 9

Ο από 384D0358 (ΕΕ L 188 16.07.84 σ. 7)

Μ από 393D0540 (ΕΕ L 263 22.10.93 σ. 51)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

«Κανονισμός ΕΜΑΣ»

I

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων απαιτείται δημοσίευση)

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΟΚ) αριθ. 1836/93 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 29ης Ιουνίου 1993

για την εκούσια συμμετοχή των επιχειρήσεων του βιομηχανικού τομέα σε κοινοτικό σύστημα
οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου

Ο ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

έχοντας υπόψη:

η συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και ιδίως το άρθρο 130 Ρ,

την πρόταση της Επιτροπής (1),

τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (2),

τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (3),

κτιμώντας:

τι οι στόχοι και οι αρχές της κοινοτικής περιβαλλοντικής πολιτικής όπως ορίζονται στη συνθήκη και αναφέρονται στο ψήφισμα του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών των παρόντων στα πλαίσια του Συμβουλίου της 1ης Ιανουαρίου 1993 για ένα κοινοτικό πρόγραμμα πολιτικής με άμεση σε σχέση με το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη (4), καθώς και στα προηγούμενα ψηφίσματα του 1973 (5), 1977 (6), 1983 (7) και 1987 (8) όσον αφορά την κοινοτική πολιτική και τα κοινοτικά προγράμματα δράσης για την προστασία του περιβάλλοντος είναι ιδίως η πρόληψη, η ελαφύση και, εφόσον, η εξάλειψη της ρύπανσης, ιδίως την πηγή βάσει της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει», η εξασφάλιση ορθής διαχείρισης των πόρων και η χρήση υγιεινών ή καλύτερων τεχνολογιών.

τι το άρθρο 2 της συνθήκης όπως έχει σύμφωνα με τη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση που υπεγράφη στο Λάσπητς στις 7 Φεβρουαρίου 1992, ορίζει ότι η Κοινότητα έχει ως αποστολή να προάγει μια σταθερή και διαρκή ανάπτυξη στο σύνολο της Κοινότητας και ότι το ψήφισμα του Συμβουλίου της 1ης Φεβρουαρίου 1993 δίνει έμφαση τη σημασία της αειφόρου αυτής ανάπτυξης.

τι το πρόγραμμα «Προς την αειφορία» που έχει υποβάλει Επιτροπή, τη γενική προεγγύση του οποίου ενέκρινε το Συμβούλιο με το ψήφισμά του της 1ης Φεβρουαρίου 1993, ισορροπίζει το ρόλο και τις ευθύνες των επιχειρήσεων

προκειμένου τόσο να ενισχυθεί η οικονομία όσο και να προστατευθεί το περιβάλλον σε όλη την Κοινότητα.

ότι η βιομηχανία φέρει ίδια ευθύνη για τη διαχείριση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των δραστηριοτήτων της και, ως εκ τούτου, πρέπει να υιοθετήσει μια εντοχική πρακτική στον τομέα αυτόν.

ότι η ευθύνη αυτή απαιτεί από τις επιχειρήσεις να καθιερώσουν και να εφαρμόζουν περιβαλλοντικές πολιτικές στόχους και προγράμματα, καθώς και αποτελεσματικά συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης, ότι οι επιχειρήσεις πρέπει να θεσπίσουν περιβαλλοντική πολιτική, η οποία πηγεί από πρόβλεψη για συμμόρφωση με όλες τις συναφείς κανονιστικές απαιτήσεις που αφορούν το περιβάλλον, πρέπει να περιλαμβάνει ανάληψη υποχρεώσεων για την επίλυση και συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων.

ότι η εφαρμογή συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης από τις επιχειρήσεις πρέπει να λαμβάνει υπόψη την ανάγκη να εξασφαλιστεί η ευαισθητοποίηση και η εκπαίδευση των εργαζομένων κατά την καθιέρωση και την εφαρμογή των συστημάτων αυτών.

ότι τα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης πρέπει να περιλαμβάνουν διαδικασίες περιβαλλοντικού ελέγχου ώστε οι διευθυνόμενοι να είναι σε θέση να εκτιμούν τη συμμόρφωση προς το σύστημα, καθώς και την αποτελεσματικότητά του συστήματος στα πλαίσια της υλοποίησης της περιβαλλοντικής πολιτικής της επιχείρησης.

ότι η εκ μέρους των επιχειρήσεων παροχή πληροφοριών προς το κοινό, όσον αφορά τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των δραστηριοτήτων τους αποτελεί βασικό στοιχείο της ορθής περιβαλλοντικής διαχείρισης και ανταποκρίνονται στις αυξανόμενες ενδιαφέρον του κοινού να ενημερώνεται σχετικά με το ζήτημα αυτό.

ότι συνολώς πρέπει να παρακινούνται οι επιχειρήσεις να συντάσσουν και να κυκλοφορούν περιοδικές περιβαλλοντικές δηλώσεις που θα περιέχουν πληροφορίες για το κοινό όσον αφορά την πραγματική κατάσταση του περιβάλλοντος στους βιομηχανικούς χώρους τους, καθώς και όσον αφορά τις πολιτικές, τους στόχους, τα προγράμματα και τα συστήματα διαχείρισής τους για το περιβάλλον.

ότι η διαφάνεια και η αξιοπιστία των δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων στον τομέα αυτόν ενισχύεται εφόσον οι πολιτικές, τα προγράμματα, τα συστήματα διαχείρισης, οι διε-

ΕΕ αριθ. C 120 της 30.4.1993, σ. 3.

ΕΕ αριθ. C 42 της 15.2.1993, σ. 44.

ΕΕ αριθ. C 332 της 16.12.1992, σ. 44.

Δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα.

ΕΕ αριθ. C 112 της 20.12.1973, σ. 1.

ΕΕ αριθ. C 139 της 13.6.1977, σ. 1.

ΕΕ αριθ. C 46 της 17.2.1983, σ. 1.

ΕΕ αριθ. C 70 της 18.3.1987, σ. 1.

ήες έλέγχου και οι δηλώσεις των επιχειρήσεων στον έδα του περιβάλλοντος εξετάζονται για να εξακριβωθεί πληρούν τις σχετικές απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού, οι δε περιβαλλοντικές δηλώσεις επικυρώνονται από επιστευμένους περιβαλλοντικούς επιθεωρητές·

ε είναι ανάγκη να εξασφαλιστεί η ανεξάρτητη και ανερό-μπη διαπίστωση και εποπτεία των επιθεωρητών περιβά-λντος προκειμένου να διασφαλιστεί η αξιοπιστία του σστήματος·

ε πρέπει να ενθαρρύνεται η συμμετοχή των επιχειρήσεων το σύστημα αυτό επί εκούσιας θέσεως· ότι, προκειμένου εξασφαλιστεί η ενιαία εφαρμογή του συστήματος σε όλη ην Κοινότητα, οι κανόνες, οι διαδικασίες και οι βασικές αιτήσεις θα πρέπει να είναι οι αυτές σε κάθε κράτος έλος·

ε το κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και ικολογικού έλέγχου πρέπει σε πρώτη φάση να εστιαστεί το βιομηχανικό τομέα όπου ήδη εφαρμόζονται συστήματα ριβαλλοντικής διαχείρισης και περιβαλλοντικού έλέγχου· ε είναι επιθυμητό παρόμοια μέτρα να εφαρμοστούν πειρα-ατικά και σε τομείς εκτός βιομηχανίας, όπως οι εταιρείες ιαγωγής και οι δημόσιες υπηρεσίες·

ε, προκειμένου οι επιχειρήσεις να αποκρίνουν αδικαιολό-ητα θάρη και προκειμένου να εξασφαλιστεί η συνέχης εταξό του κοινοτικού συστήματος και των εθνικών, ευρω-αικών και διεθνών προτύπων συστημάτων περιβαλλον-ικής διαχείρισης και έλέγχου, τα πρότυπα αυτά, αναγνωρι-όμενα από την Επιτροπή, θάσει κατάλληλης διαδικασίας, ρέπει να θεωρούνται ως πληρούντα τις απαιτήσεις του αρόντος κανονισμού και δεν απαιτείται από τις συμμετέ-οισες επιχειρήσεις να επανυλαμβάνουν τις αυτές διαδικα-ιες·

ε προέχει η συμμετοχή των μικρομεσαίων επιχειρήσεων το κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και έλε-ου και ότι η συμμετοχή τους πρέπει να προωθείται με τη έπαιση ή την προώθηση μέτρων τεχνικής βοήθειας, καθώς αι μηχανισμών με προωρισμό την παροχή της αναγκαίας ραγματογνομοσύνης και υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις ιτές·

ε η Επιτροπή πρέπει, σύμφωνα με κοινοτική διαδικασία, α προσαρμόζει τα παραρτήματα στον παρόντα κανονισμό, α αναγνωρίζει τα εθνικά, ευρωπαϊκά και διεθνή πρότυπα σστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης να δώσει κατευ-ντήριες γραμμές ως προς τη συχνότητα των περιβαλλον-ικών έλεγχων και να προωθήσει τη συνεργασία μεταξύ των ραιτών μελών όσον αφορά τη διαπίστωση και την ποπτεία των περιβαλλοντικών επιθεωρητών·

ε ο παρών κανονισμός πρέπει να αναθεωρηθεί θάσει της ηθείαςας πείρας όστειρα από ορισμένο χρόνο λειτουργίας·

ΞΕΛΩΣΕ ΤΩΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ

Άρθρο 1

ο σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού έλε-ου και οι αντικειμενικοί του σκοποί

Θεσπίζεται κοινοτικό σύστημα για την αξιολόγηση και η βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων των βιομηχα-ικών δραστηριοτήτων και τη σχετική ενθέρωση του οινού, ποσής καλούμενο «κοινοτικό σύστημα οικολογικής αχείρισης και οικολογικού έλέγχου» ή «σύστημα», στο

οποίο θα είναι δυνατόν να συμμετεχουν εκούσιως οι επι-ρήσεις που ασκούν βιομηχανικές δραστηριότητες·

2. Αντικειμενικός σκοπός του συστήματος είναι η τρω-θήση της συστημικής βελτίωσης των περιβαλλοντικών επιδό-σεων των βιομηχανικών δραστηριοτήτων μέσω

- α) της κατάρτισης και της εφαρμογής από τις επιχειρήσεις περιβαλλοντικών πολιτικών, προγραμμάτων και συστη-μάτων διαχείρισης για τους χώρους όπου ασκούν τις δραστηριότητές τους·
- β) της συστηματικής αντικειμενικής και περιοδικής αξιολο-γησης των επιδόσεων των στοιχείων αυτών·
- γ) της ενημέρωσης του κοινού ως προς τις περιβαλλοντικές επιδόσεις·

3. Το σύστημα δεν θίγει τους υφιστάμενους κοινοτικούς ή εθνικούς κανόνες ή τεχνικά πρότυπα που αφορούν τους περιβαλλοντικούς έλέγχους, ούτε τις υποχρεώσεις των επιχειρήσεων θάσει των εν λόγω νομοθετικών κανόνων και προτύπων·

Άρθρο 2

Ορισμοί

Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, νοούνται ως

- α) «περιβαλλοντική πολιτική»· οι συνολικοί στόχοι και οι αρχές δράσης μιας επιχείρησης ως προς το περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένης της συμμόρφωσης προς όλες τις υφιστάμενες κανονιστικές απαιτήσεις που αφορούν το περιβάλλον·
- β) «περιβαλλοντική ανάλυση»· η αρχική συνολική ανάλυση των περιβαλλοντικών θεμάτων, επιδόσεων και επιδόσεων που σχετίζονται με τις δραστηριότητες σε ένα συγκεκριμένο χώρο·
- γ) «περιβαλλοντικό πρόγραμμα»· η περιγραφή των συγκεκριμένων αντικειμενικών σκοπών και δραστηριοτήτων της επιχείρησης για την εξασφάλιση μεγαλύτερης προστασίας του περιβάλλοντος σε συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων, η οποία περιλαμβάνει την περιγραφή των μέτρων που έχουν ληφθεί ή μελλώνται για την επίτευξη των σκοπών αυτών και, αναλόγως της περι-πτώσεως, την τήρηση των προθεσμιών που έχουν τεθεί για την εφαρμογή των μέτρων αυτών·
- δ) «περιβαλλοντικοί αντικειμενικοί σκοποί»· οι λεπτομε-ρείς αντικειμενικοί σκοποί που έχει θέσει η ίδια η επιχείρηση ως προς τις περιβαλλοντικές της επιδόσεις·
- ε) «σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης»· το τμήμα το συνολικού συστήματος διαχείρισης το οποίο περιλα-βάνει την οργανωτική δομή, τις ευθύνες, τις πρακτικές τις διαδικασίες, τις μεθόδους και τους πόρους για η καθορισμό και την εφαρμογή της περιβαλλοντικ-πολιτικής·
- στ) «περιβαλλοντικός έλεγχος»· ένα μέσο διαχείρισης η περιλαμβάνει συστηματική, τεκμηριωμένη, περιοδι-και αντικειμενική αξιολόγηση των επιδόσεων του ορ-νισμού, του συστήματος διαχείρισης και των μεθόδ-για την προστασία του περιβάλλοντος με στόχο:

- i) τη διευκόλυνση του έλεγχου, από τη διπλυνση η επιχείρησης, των πρακτικών οι οποίες ενδέχεται έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον·

ii) τον έλεγχο της τήρησης των περιβαλλοντικών πολιτικών της επιχείρησης·

iv) «κύκλος ελέγχου»: η χρονική περίοδος κατά την οποία ελέγχονται όλες οι δραστηριότητες σε δεδομένο χώρο δραστηριοτήτων, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του άρθρου 4 και του παραρτήματος II, όσον αφορά όλα τα σχετικά περιβαλλοντικά θέματα που αναφέρονται στο παράρτημα I, τμήμα Γ

η) «περιβαλλοντική δήλωση»: η δήλωση που συντάσσεται από την επιχείρηση σύμφωνα με τις απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού, και ιδίως του άρθρου 5

θ) «βιομηχανική δραστηριότητα»: κάθε δραστηριότητα που απαριθμείται στα τμήματα Γ και Δ της στατιστικής ονοματολογίας των οικονομικών δραστηριοτήτων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (NACE rev. II), όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 3037/90 του Συμβουλίου (1), με την προσθήκη της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, ατμού και θερμού ύδατος, της ανακύκλωσης, της επεξεργασίας της κατασκευής ή της διάθεσης στερεών αποβλήτων ή λιμάτων

ι) «επιχείρηση»: οργανισμός, ο οποίος έχει γενικό επιχειρησιακό έλεγχο των δραστηριοτήτων σε συγκεκριμένο χώρο·

ii) «χώρος δραστηριοτήτων»: έκταση γης στην οποία ασκούνται βιομηχανικές δραστηριότητες υπό τον έλεγχο μιας επιχείρησης σε συγκεκριμένη τοποθεσία, συμπεριλαμβανομένης κάθε συντομής ή σχετικής αποθήκευσης πρώτων υλών, υποπροϊόντων, ενδιάμεσων προϊόντων, τελικών προϊόντων και αποβλήτων, καθώς και του εξοπλισμού και της υποδομής που χρησιμοποιούνται στα πλαίσια των δραστηριοτήτων, ανεξαρτήτως της μονιμής ή μη εγκατάστασής τους

ιβ) «έλεγκτής»: άτομο ή ομάδα που ανήκει στο προσωπικό της επιχείρησης ή είναι τρίτος προς την επιχείρηση, και ενεργεί για λογαριασμό της γενικής διεύθυνσης της επιχείρησης, διαθέτοντας ατομικά ή συλλογικά, τις αρμοδιότητες που αναφέρονται στο παράρτημα II τμήμα Γ και διαθέτει επαρκή ανεξαρτησία σε σχέση με τις δραστηριότητες που ελέγχει ώστε να μπορεί να κρίνει με αντικειμενικότητα

ιγ) «διαπιστευμένος επιθεωρητής περιβάλλοντος»: πρόσωπο ή οργανισμός ανεξάρτητος της ελεγχόμενης επιχείρησης, ο οποίος έχει διαπιστευθεί σύμφωνα με τους όρους και τις διαδικασίες του άρθρου 6

ιδ) «σύστημα διαπίστευσης»: σύστημα για τη διαπίστευση και την εποπτεία των επιθεωρητών περιβάλλοντος, το οποίο διαχειρίζεται ένα ανεξάρτητο ίδρυμα ή οργανισμός που έχει οριστεί ή συσταθεί από το κράτος μέλος με επαρκείς πόρους και ειδικές γνώσεις και που διαθέτει τις κατάλληλες διαδικασίες για την εκτέλεση των καθηκόντων που ορίζει ο παρών κανονισμός για το εν λόγω σύστημα

ιε) «αρμόδιοι οργανισμοί»: οι οργανισμοί που ορίζονται από τα κράτη μέλη, σύμφωνα με το άρθρο 18, προς άσκηση των καθηκόντων που αναφέρονται στον παρόντα κανονισμό

Άρθρο 3

Συμμετοχή στο σύστημα

Οι επιχειρήσεις που ασκούν βιομηχανική δραστηριότητα μπορούν ελεύθερα να συμμετέχουν στο σύστημα για κάθε χώρο ή χώρους άσκησης των δραστηριοτήτων τους. Για να καταχωρηθεί ένας χώρος στο σύστημα, η επιχείρηση πρέπει:

α) να θεσπίσει περιβαλλοντική πολιτική, σύμφωνα με τις σχετικές απαιτήσεις του παραρτήματος I, στην οποία, εκτός από την πρόβλεψη για συμμόρφωση με όλες τις συναφείς κανονιστικές απαιτήσεις που αφορούν το περιβάλλον, πρέπει να περιλαμβάνεται και ανάλυση υποχρεώσεων για την εύλογη και συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων, ούτως ώστε να μειώνονται οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις σε επίπεδο που να μην υπερβαίνουν εκείνο που αντιστοιχούν στην οικονομικά βιώσιμη εφαρμογή της καλύτερης διαθέσιμης τεχνολογίας·

β) να πραγματοποιήσει περιβαλλοντική ανάλυση του χώρου δραστηριοτήτων για τα θέματα που αναφέρονται στο παράρτημα I τμήμα Γ

γ) να εισαγάγει, υπό το φως των αποτελεσμάτων αυτής της ανάλυσης, περιβαλλοντικό πρόγραμμα για το χώρο και σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης για όλες τις διεξαγόμενες στον εν λόγω χώρο δραστηριότητες. Στόχος του περιβαλλοντικού προγράμματος θα είναι η εκπλήρωση των υποχρεώσεων που περιέχονται στην περιβαλλοντική πολιτική της επιχείρησης για τη συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων. Το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης πρέπει να συμμορφώνεται προς τις απαιτήσεις του παραρτήματος I

δ) να διενεργεί ή να αναθέσει σε άλλους να διενεργούν, τους κατ' άρθρο 4 περιβαλλοντικούς ελέγχους στους οικείους χώρους δραστηριοτήτων·

ε) να καθορίσει αντικειμενικούς σκοπούς στο ανώτατο κατάλληλο επίπεδο διοίκησης για τη συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων με βάση τα πορίσματα του ελέγχου και να αναθεωρεί ανάλογα το περιβαλλοντικό πρόγραμμα ώστε να είναι δυνατή η επίτευξη των αντικειμενικών σκοπών στον εν λόγω χώρο·

στ) να συντάσσει, σύμφωνα με το άρθρο 5, ειδική περιβαλλοντική δήλωση για κάθε ελεγχόμενο χώρο δραστηριοτήτων. Η πρώτη τέτοια δήλωση πρέπει να περιλαμβάνει τις πληροφορίες που αναφέρονται στο παράρτημα

ζ) να μεριμνά για την εξέταση της πολιτικής, προγράμματος του συστήματος διαχείρισης της ατμής ή της διαδικασίας ελέγχου που αφορούν το βάλλον καθώς και της περιβαλλοντικής δήλωσης· περιβαλλοντικών δηλώσεων, προκειμένου να δοθεί ότι είναι σύμφωνα με τις σχετικές επιταγές παρόντος κανονισμού, καθώς και για την ελεγκ των περιβαλλοντικών δηλώσεων σύμφωνα με το 4 και το παράρτημα III·

η) να διαβιβάζει την επικυρωμένη περιβαλλοντική / στον αρμόδιο οργανισμό του κράτους μέλους στ εμπίσκειται ο χώρος δραστηριοτήτων και να τη ποεί με τον κατάλληλο τρόπο, στο κοινό αι κράτους μέλους, έπειτα από την καταχώρι κράτου χώρου δραστηριοτήτων σύμφωνα με 1 8

Άρθρο 4

Έλεγχος και επικύρωση

1. Ο εσωτερικός περιβαλλοντικός έλεγχος ενός χώρου δραστηριοτήτων διενεργείται είτε από έλεγκτές της επιχείρησης είτε από τρίτα προς την επιχείρηση πρόσωπα ή οργανισμούς που ενεργούν για λογαριασμό της. Και στις δύο περιπτώσεις ο έλεγχος πραγματοποιείται σύμφωνα με τα κριτήρια του παραρτήματος I τμήμα Γ και του παραρτήματος II.
2. Η συχνότητα των ελέγχων καθορίζεται σύμφωνα με τα κριτήρια του παραρτήματος II τμήμα Η, με βάση καταγεγραμμένες γραμμές που καταρτίζει η Επιτροπή σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 19.
3. Οι πολιτικές, τα προγράμματα, τα συστήματα διαχείρισης, οι αναλύσεις ή οι διαδικασίες ελέγχου για το περιβάλλον, καθώς και οι περιβαλλοντικές δηλώσεις εξετάζονται προκειμένου να θεσπισθεί ότι είναι σύμφωνα με τις απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού, οι δε περιβαλλοντικές δηλώσεις επικυρώνονται από τον ανεξάρτητο διαπιστευμένο επιθεωρητή περιβάλλοντος σύμφωνα με το παράρτημα III.
4. Ο διαπιστευμένος επιθεωρητής περιβάλλοντος πρέπει να είναι ανεξάρτητος από τον έλεγκτή του χώρου δραστηριοτήτων.
5. Για τους σκοπούς της παραγράφου 3, και με την επιφύλαξη της αρμοδιότητας των εκτελεστικών αρχών των κρατών μελών όσον αφορά τις κανονιστικές απαιτήσεις, ο διαπιστευμένος επιθεωρητής περιβάλλοντος ελέγχει:
 - α) εάν η περιβαλλοντική πολιτική έχει θεσπισθεί και εάν πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 3 καθώς και τις σχετικές απαιτήσεις του παραρτήματος I.
 - β) εάν στο συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων υπάρχει και εφαρμόζεται σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης και περιβαλλοντικό πρόγραμμα, καθώς και εάν πληρούν τις σχετικές απαιτήσεις του παραρτήματος I.
 - γ) εάν η περιβαλλοντική ανάλυση και ο περιβαλλοντικός έλεγχος διενεργούνται σύμφωνα με τις σχετικές απαιτήσεις των παραρτημάτων I και II.
 - δ) εάν τα δεδομένα και οι πληροφορίες της περιβαλλοντικής δήλωσης είναι αξιόπιστα και εάν η δήλωση καλύπτει επαρκώς όλα τα σημαντικά περιβαλλοντικά ζητήματα που έχουν σχέση με το συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων.
6. Η περιβαλλοντική δήλωση επικυρώνεται από το διαπιστευμένο επιθεωρητή περιβάλλοντος μόνον εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που αναφέρονται στις παραγράφους 3, 4 και 5.
7. Οι τρίτοι έλεγκτές και οι διαπιστευμένοι επιθεωρητές περιβάλλοντος δεν αποκλείονται, χωρίς την έγκριση της διεύθυνσης της επιχείρησης, τις πληροφορίες και τα στοιχεία που συλλέχουν στα πλαίσια των δραστηριοτήτων τους για τον έλεγχο ή την επικύρωση.

Άρθρο 5

Περιβαλλοντική δήλωση

1. Για κάθε χώρο δραστηριοτήτων που μετέχει στο σύστημα, συντάσσεται περιβαλλοντική δήλωση μετά την αρχική περιβαλλοντική ανάλυση και, στη συνέχεια, μετά

την ολοκλήρωση κάθε μεταγενέστερου ελέγχου ή κύκλου ελέγχου.

2. Η περιβαλλοντική δήλωση ποικιλοβάτει για το κοινό διατυπώνεται δε με σαφήνεια και ακρίβεια. Τυχόν τεχνικά στοιχεία μπορούν να περιλαμβάνονται σε προσάρτημα.
3. Η περιβαλλοντική δήλωση περιλαμβάνει, συγκεκριμένα, τα ακόλουθα:
 - α) περιγραφή των δραστηριοτήτων της επιχείρησης στο συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων.
 - β) αξιολόγηση όλων των σημαντικών περιβαλλοντικών θεμάτων που έχουν σχέση με τις συγκεκριμένες δραστηριότητες.
 - γ) σύνθεση των αριθμητικών δεδομένων σχετικά με τις εκπομπές ρύπων, τη δημιουργία αποβλήτων, την κατανάλωση πρώτων υλών, ενέργειας και ύδατος, το θόρυβο και, ανάλυση της περιπτώσεως άλλων σημαντικών περιβαλλοντικών πτυχών.
 - δ) άλλους παράγοντες που αφορούν τις περιβαλλοντικές επιδόσεις.
 - ε) παρουσίαση της πολιτικής του προγράμματος και του συστήματος διαχείρισης της επιχείρησης για το περιβάλλον για το συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων.
 - στ) την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας για την υποβολή της επόμενης δήλωσης.
 - ζ) το όνομα του διαπιστευμένου επιθεωρητή περιβάλλοντος.
4. Στην περιβαλλοντική δήλωση πρέπει να τονίζεται κάθε σημαντική μεταβολή σε σχέση με την προηγούμενη δήλωση.
5. Στα μεταξύ δύο δηλώσεων έτη, συντάσσεται ετήσια απλοποιημένη περιβαλλοντική δήλωση, η οποία θα βασίζεται τουλάχιστον στις απαιτήσεις της παραγράφου 3 στοιχείο γ) και στην οποία θα τονίζεται, ενδεχομένως, κάθε σημαντική μεταβολή που έχει επέλθει μετά την προηγούμενη δήλωση. Για τις απλοποιημένες αυτές δηλώσεις θα απαιτείται επικύρωση μόνο μετά το τέλος του ελέγχου ή του κύκλου ελέγχου.
6. Πάντως δεν απαιτείται η ετήσια σύνταξη περιβαλλοντικών δηλώσεων για χώρους δραστηριοτήτων:
 - για τους οποίους ο διαπιστευμένος επιθεωρητής περιβάλλοντος θεωρεί, ιδίως στην περίπτωση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, ότι, λόγω της φύσης και του μεγέθους των δραστηριοτήτων που ασκούνται στο συγκεκριμένο χώρο, δεν απαιτείται άλλη περιβαλλοντική δήλωση μέχρι την ολοκλήρωση του επόμενου ελέγχου και
 - όπου οι σημαντικές αλλαγές μετά την τελευταία περιβαλλοντική δήλωση είναι λίγες.

Άρθρο 6

Διεπίστευση και εποπτεία των επιθεωρητών περιβάλλοντος

1. Κάθε κράτος μέλος θεσπίζει σύστημα για τη διεπίστευση ανεξάρτητων επιθεωρητών περιβάλλοντος και εποπτεία των δραστηριοτήτων τους. Προς το σκοπό η τα κράτη μέλη χρησιμοποιούν είτε υφιστάμενους οργανισμούς διεπίστευσης είτε τους αρμόδιους οργανισμούς προβλεπόμενους στο άρθρο 18, είτε ορίζουν ή συνιστούν ειδικό ή/και άλλους οργανισμούς με ανάλογο καθεστώς.

ε κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η σύνθεση των εν λόγω συστημάτων να είναι τέτοια που να εξασφαλίζει την αξιοπιστία και ουδετερότητά τους κατά την εκτίμηση των εθελοντών τους.

Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα συστήματα αυτά να είναι απόλυτα επιχειρησιακά μέσα σε 21 μήνες από την μερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος κανονισμού.

δ. Τα κράτη μέλη μεριμνούν για τις απαιτούμενες διαβουλεύσεις με όλα τα μέρη που συμμετέχουν στη σύσταση και τη διεύθυνση των συστημάτων διαπίστευσης.

ε. Η διαπίστευση των επιθεωρητών περιβάλλοντος και η εποπτεία των δραστηριοτήτων τους γίνονται σύμφωνα με τις απαιτήσεις του παραρτήματος III.

ζ. Τα κράτη μέλη ενημερώνουν την Επιτροπή σχετικά με τα μέτρα που λαμβάνουν κατ' εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

η. Η Επιτροπή προωθεί σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 19, τη συντονισία μεταξύ κρατών μελών προκειμένου ιδίως:

- να προφευχθεί κάθε ασυνέπεια ανάμεσα στα κριτήρια, τους όρους και τις διαδικασίες που εφαρμόζονται για τη διαπίστευση των επιθεωρητών περιβάλλοντος
- να διευκολυνθεί η εποπτεία των δραστηριοτήτων των επιθεωρητών περιβάλλοντος στα κράτη μέλη, μέλη εκείνων στα οποία έλαβαν τη διαπίστευσή τους

Οι επιθεωρητές περιβάλλοντος που έχουν διαπιστευθεί η ένα κράτος μέλος μπορούν να ασκούν επιθεωρήσεις σε οποιοδήποτε άλλο κράτος μέλος υπό την επιφύλαξη ότι θα επιβεβαιώνουν εκ των προτέρων κοινοποίηση στο σύστημα διαπίστευσης του κράτους μέλους στο οποίο πρόκειται να ιεντρηθεί η επιθεώρηση, και ότι θα τελούν υπό την εποπτεία του συστήματος αυτού.

Άρθρο 7

Κατάλογος των διαπιστευμένων επιθεωρητών περιβάλλοντος

α. Τα συστήματα διαπίστευσης καταρτίζουν, ανανεώνουν και ενημερώνουν κατάλογο των διαπιστευμένων σε κάθε κράτος μέλος επιθεωρητών περιβάλλοντος και τον ανακοινώνουν κάθε έξι μήνες στην Επιτροπή.

Η Επιτροπή δημοσιεύει συγκεκριμένο κατάλογο για όλη την Κοινότητα στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*.

Άρθρο 8

Καταχώρηση των χώρων δραστηριοτήτων

Ο αρμόδιος οργανισμός καταχωρεί ένα χώρο δραστηριοτήτων και του δίδει αύξοντα αριθμό καταχώρησης μόλις έχει επικυρωμένη περιβαλλοντική δήλωση, καθώς και τα χόν απαιτούμενα να καταβληθούν τέλη καταχώρησης σύμφωνα με το άρθρο 11, και εφόσον έχει πεισθεί ότι ο χώρος αυτός πληροί όλες τις προϋποθέσεις του παρόντος

κανονισμού. Ενημερώνει τη διεύθυνση του συγκεκριμένου χώρου δραστηριοτήτων ότι ο εν λόγω χώρος έχει καταχωρηθεί.

2. Ο αρμόδιος οργανισμός ενημερώνει σε ετήσια βάση τον κατάλογο των χώρων δραστηριοτήτων που αναφέρεται στην παράγραφο 1.

3. Αν μια επιχείρηση παράλειψει να υποβάλει στον αρμόδιο οργανισμό επικυρωμένη περιβαλλοντική δήλωση και να καταβάλει τα τέλη καταχώρησης εντός προθεσμίας τριών μηνών από τη σχετική δήλωση της ή ανά πάσα στιγμή, εάν ο αρμόδιος οργανισμός συναγάγει ότι ο χώρος δραστηριοτήτων διαγράφεται από τον κατάλογο και ενημερώνεται σχετικά η διεύθυνση του εν λόγω χώρου δραστηριοτήτων.

4. Αν ο αρμόδιος οργανισμός πληροκορηθεί από την αρμόδια εκτελεστική αρχή την ύπαρξη παράβασης στο χώρο δραστηριοτήτων, των υφισταμένων απαιτήσεων όσον αφορά το περιβάλλον, αρνείται την καταχώρησή του εν λόγω χώρου δραστηριοτήτων ή, ενδεχομένως, αναστέλλει την καταχώρησή και ενημερώνει σχετικά με τη διεύθυνση του εν λόγω χώρου δραστηριοτήτων.

Η άρνηση ή η αναστολή αίρεται αν ο αρμόδιος οργανισμός λάβει ικανοποιητικές διαβεβαιώσεις από την αρμόδια εκτελεστική αρχή ότι η παράβαση έχει παύσει και ότι έχουν ήδη ληφθεί ικανοποιητικά μέτρα προκειμένου να εξασφαλισθεί ότι η παράβαση δεν θα επανληφθεί.

Άρθρο 9

Δημοσίευση του καταλόγου των καταχωρημένων χώρων δραστηριοτήτων

Οι αρμόδιοι οργανισμοί ανακοινώνουν στην Επιτροπή, απευθείας ή μέσω των εθνικών αρχών, κατά την κρίση του ενδιαφερομένου κράτους μέλους, πριν από το τέλος κάθε έτους, τους καταλόγους που προβλέπονται στο άρθρο 6 και τις ενημερωμένες τους εκδόσεις.

Η Επιτροπή δημοσιεύει κάθε χρόνο στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* τον κατάλογο όλων των καταχωρημένων χώρων δραστηριοτήτων της Κοινότητας.

Άρθρο 10

Δήλωση συμμετοχής

1. Οι επιχειρήσεις μπορούν να χρησιμοποιούν, για τον(τους) καταχωρημένο(ους) χώρο(ους) δραστηριοτήτων τους, μία από τις δηλώσεις συμμετοχής που απαριθμούνται στο παράρτημα IV, με τις οποίες παρουσιάζεται σαφώς ο φύση του συστήματος.

Η γραφική απεικόνιση δεν μπορεί να χρησιμοποιείται χωρίς να συνοδεύεται από μία από τις επισυναπτόμενες δηλώσεις συμμετοχής.

2. Το όνομα του χώρου ή των χώρων δραστηριοτήτων πρέπει να δίδεται, εφόσον χρειάζεται, με τη δήλωση συμμετοχής.

3. Η δήλωση συμμετοχής δεν μπορεί να χρησιμοποιείται για τη διαφήμιση των προϊόντων, ούτε ελάνω στα ίδια προϊόντα ή τη συσκευασία τους.

Άρθρο 11**Δαπάνες και τέλη**

Μπορεί να δημιουργηθεί, σύμφωνα με λεπτομερείς κανόνες που καθορίζουν τα κράτη μέλη, σύστημα τελών για τις διοικητικές δαπάνες που έχουν σχέση με τη διαδικασία καταχώρισης των χώρων δραστηριοτήτων, τη διαπίστευση των αξιολογητών περιβαλλοντικής και το κόστος προώθησης του συστήματος.

Άρθρο 12**Χέσις με τα εθνικά, τα ευρωπαϊκά και τα διεθνή πρότυπα**

Οι επιχειρήσεις που εφαρμόζουν εθνικά, ευρωπαϊκά ή διεθνή πρότυπα για τα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης και τους περιβαλλοντικούς ελέγχους και αποδεδειγμένα, σύμφωνα με κατάλληλες διαδικασίες πιστοποίησης, συμμορφώνονται προς τα εν λόγω πρότυπα. Θεωρούνται ότι πληρούν τις αντίστοιχες διατάξεις του παρόντος κανονισμού, εκτός αν:

1) τα πρότυπα και οι διαδικασίες έχουν αναγνωριστεί από την Επιτροπή, η οποία ενταγεί σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 19·

2) η πιστοποίηση διενεργείται από οργανισμό η διαπίστευση του οποίου αναγνωρίζεται στο κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται ο χώρος δραστηριοτήτων·

α στοιχεία των αναγνωρισμένων προτύπων και κριτηρίων δημοσιεύονται στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*·

Προκειμένου να καταστεί δυνατή η καταχώριση των χώρων αυτών στα πλαίσια του συστήματος, οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις πρέπει οπωσδήποτε να πληρούν τις απαιτήσεις των άρθρων 3 και 5 σχετικά με την περιβαλλοντική γνώση, συμπεριλαμβανομένης της εκτίμησης, καθώς και τις απαιτήσεις του άρθρου 8.

Άρθρο 13**Προώθηση της συμμετοχής των επιχειρήσεων, και ιδίως των μικρομεσαίων επιχειρήσεων**

Τα κράτη μέλη μπορούν να προωθήσουν τη συμμετοχή των επιχειρήσεων στο σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου, ιδίως δε τη συμμετοχή των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, θεσπίζοντας ή προωθώντας μέτρα και μέζ τεχνικής βοήθειας, ώστε να τίθενται στη διάθεση των επιχειρήσεων αυτών η πείρα και η συνδρομή που απαιτούνται για την τήρηση των κανόνων, όρων και διαδικασιών που ορίζονται στον παρόντα κανονισμό, ιδίως όσον αφορά την κατάρτιση περιβαλλοντικών πολιτικών, προγραμμάτων πιστοποίησης διαχείρισης, τη διεξαγωγή ελέγχων και την εκπαίδευση και εκτίμηση των δηλώσεων.

Η Επιτροπή υποβάλλει στο Συμβούλιο τις κατάλληλες προτάσεις για τη μεγαλύτερη συμμετοχή μικρομεσαίων επιχειρήσεων στο σύστημα, ιδίως με την ενημέρωση, εκπαί-

δευση και διαβουλευτική και τεχνική υποστήριξη και με διαδικασίες ελέγχου και επιβεβαίωσης.

Άρθρο 14**Προσθήκη και άλλων τομέων**

Τα κράτη μέλη δύνανται, πραγματικά, να εφαρμόσουν διατάξεις ανάλογες προς το παρόν σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου και σε μη διοικητικούς τομείς όπως οι εταιρείες διανομής και οι δημόσιες υπηρεσίες.

Άρθρο 15**Ενημέρωση**

Τα κράτη μέλη μεριμνούν, ώστε με τη χρησιμοποίηση των κατάλληλων μέσων:

- οι επιχειρήσεις να ενημερωθούν για το περιεχόμενο του παρόντος κανονισμού,
- το κοινό να ενημερωθεί για τους αντικειμενικούς σκοπούς και τις κυριότερες ρυθμίσεις του συστήματος.

Άρθρο 16**Παραδόσεις**

Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης προς τις διατάξεις του παρόντος κανονισμού, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα κατάλληλα δικαστικά ή διοικητικά μέτρα.

Άρθρο 17**Παραρτήματα**

Με βάση την εμπειρία που αποκτάται κατά τη λειτουργία του συστήματος, η Επιτροπή αναπροσαρμόζει τα παραρτήματα του παρόντος κανονισμού με τη διαδικασία του άρθρου 19.

Άρθρο 18**Αρμόδιοι οργανισμοί**

1. Εντός δωδεκαμήνου από την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού, κάθε κράτος μέλος ορίζει τον αρμόδιο οργανισμό που θα είναι υπεύθυνος για την άσκηση των καθηκόντων που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό και ιδίως στα άρθρα 8 και 9, και ενημερώνει σχετικά τη Επιτροπή.

2. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η σύνθεση των αρμόδιων οργανισμών να εγγυάται την ανεξαρτησία και τη συνειδητότητα τους και διασφαλίζουν ότι οι εν λόγω οργανισμοί εφαρμόζουν κατά τρόπο ομοιόμορφο τις διατάξεις του παρόντος κανονισμού. Οι αρμόδιοι οργανισμοί εφαρμόζουν ιδίως διαδικασίες για την εξέταση των παρατηρήσεων των ενδιαφερομένων μερών όσον αφορά τους καταχωρημένους χώρους δραστηριοτήτων ή τη διαγραφή ή αναστολή σχετικών καταχωρήσεων.

ΥΠΕΧΕΩΣΤΕΙ ΕΜΠΛΕ

1 2 100 0

Άρθρο 19

Επιτροπή

Η Επιτροπή ελικορρείται από επιτροπή αποτελούμενη ο αντιπροσώπων των κρατών μελών και της οποίας προεδρεύει ο αντιπρόσωπος της Επιτροπής.

Ο αντιπρόσωπος της Επιτροπής υποβάλλει στην επιτροπή σχέδιο των ληπτέων μέτρων. Η επιτροπή διατυπώνει τη γνώμη της για το σχέδιο μέσα σε προθεσμία που τυχρεί να τάζει ο πρόεδρος ανάλογα με το επείγον του ματος. Η γνώμη διατυπώνεται με την πλειοψηφία που καθίσταται στο άρθρο 148 παράγραφος 2 της συνθήκης για τις αποφάσεις που καλείται να λάβει το Συμβούλιο προτάσει της Επιτροπής. Στα πλαίσια της επιτροπής οι ψήφοι των αντιπροσώπων των κρατών μελών σταθμίζονται σύμφωνα με το προαναφερόμενο άρθρο. Ο πρόεδρος δεν λαμβάνει μέρος στην ψηφοφορία.

α) η Επιτροπή θεσπίζει τα σχεδιαζόμενα μέτρα όταν είναι σύμφωνα με τη γνώμη της επιτροπής·

β) όταν τα σχεδιαζόμενα μέτρα δεν είναι σύμφωνα με τη γνώμη της επιτροπής ή ελλείψει γνώμης, η Επιτροπή υποβάλλει αμελλητί στο Συμβούλιο πρόταση σχετικά

με τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν. Το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία.

Εάν το Συμβούλιο δεν αποφασίζει μέσα σε τρεις μήνες από την ημερομηνία υποβολής της πρότασης, τα προτεινόμενα μέτρα θεσπίζονται από την Επιτροπή.

Άρθρο 20

Αναθεώρηση

Το αργότερο πέντε χρόνια μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού, η Επιτροπή θα αναθεωρήσει το σύστημα με βάση την πείρα που θα έχει αποκτηθεί από τη λειτουργία του και, εν ανάγκη, θα προτείνει στο Συμβούλιο τις αναγκαίες τροποποιήσεις, ιδίως όσον αφορά την έκταση εφαρμογής του συστήματος και τη δυνατότητα καθιέρωσης λογοτύπου.

Άρθρο 21

Εναρξη ισχύος

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την τρίτη ημέρα από τη δημοσίευσή του στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*.

Αρχίζει να εφαρμόζεται 21 μήνες μετά τη δημοσίευσή του.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του· και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Λουξεμβούργο, 29 Ιουνίου 1993

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

S. AUKEN

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I

ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ, ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Α Περιβαλλοντικές πολιτικές, αντικειμενικοί σκοποί και προγράμματα

1 Η περιβαλλοντική πολιτική της επιχείρησης και το προγράμμα όπως αφορά το συγκεκριμένο χρονο-όριο δραστηριοτήτων, καθορίζονται γραπτά. Τα σχετικά προγράμματα αναπτύσσονται προς το περιβαλλοντικό προγράμμα και το σύστημα διαχείρισης στο χρονο-όριο δραστηριοτήτων σχετίζονται με την πολιτική και το σύστημα της επιχείρησης ως σύνολο.

2 Η περιβαλλοντική πολιτική της επιχείρησης θεσπίζεται και επανέχεται τακτικά, όπως με βάση τους περιβαλλοντικούς στόχους και ενόχλητους αναφέρονται στο ανώτατο διοικητικό επίπεδο. Ανακοινούνται στο προσωπικό της επιχείρησης και είναι διαθέσιμη στο κοινό.

3 Η περιβαλλοντική πολιτική της επιχείρησης θεσπίζεται στις αρχές δράσης που αναφέρονται στο τμήμα Δ.

Η πολιτική αποσκοπεί στην συμπεριφορά προς όλες τις υφιστάμενες κανονιστικές απαιτήσεις που αφορούν το περιβάλλον στη διάρκεια διάρκεια των περιβαλλοντικών επιδόσεων.

Η περιβαλλοντική πολιτική και το περιβαλλοντικό προγράμμα για το συγκεκριμένο χρονο-όριο δραστηριοτήτων αφορούν, όπως τα θέματα που αναφέρονται στο τμήμα Γ.

4 Περιβαλλοντικοί αντικειμενικοί σκοποί

Η επιχείρηση προσδιορίζει τους περιβαλλοντικούς αντικειμενικούς σκοπούς της σε όλα τα σχετικά επίπεδα στη διάρκεια της επιχείρησης.

Οι αντικειμενικοί σκοποί συνάδουν με την περιβαλλοντική πολιτική και, όπου το είναι δυνατό, εκφράζονται ποσοτικά τη διάρκεια για διάρκεια των περιβαλλοντικών επιδόσεων σε καθορισμένα χρονικά διαστήματα.

5 Περιβαλλοντικό προγράμμα για το χρονο-όριο δραστηριοτήτων

Η επιχείρηση θεσπίζει και εφαρμόζει προγράμμα για την επίτευξη των αντικειμενικών σκοπών στο χρονο-όριο δραστηριοτήτων. Το προγράμμα σε περιλαμβάνει:

α) κάθε το και ορίζοντο προσδιορισμό της φύσης στη διάρκεια της επιχείρησης για την επίτευξη των αντικειμενικών σκοπών.

β) τα μέσα επίτευξης των σκοπών αυτών.

Καθορίζονται επί μέρους προγράμματα όπως αφορά την περιβαλλοντική διαχείριση σχεδίων που αφορούν στις ενέργειες ή στα η πραγματοποιούνται προνοητά, ετήσιους ή μισόετους προγράμματα ή προγράμματα.

1 οι επιδιωκόμενοι περιβαλλοντικοί αντικειμενικοί σκοποί

2 οι μηχανισμοί για την επίτευξη τους

3 οι διαδικασίες για την αντιμετώπιση των αλλαγών και των πραγματοποιημένων κατά την πορεία των σχεδίων

4 οι διαφορετικοί μηχανισμοί που θα χρησιμοποιηθούν, εφόσον χρειαστεί, ο πρώτος ενταχισμένος τους και ο πρώτος μέτρησης της καταλληλότητας τους στις συγκεκριμένες καταστάσεις εφαρμογής τους.

Β Συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης

Το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης εκπονείται και τηρείται κατά τρόπον ώστε να εξασφαλίζεται η τήρηση των απαιτήσεων που ορίζονται παρακάτω:

1 Πολιτική, αντικειμενικοί σκοποί και προγράμματα στην οκτώ του περιβάλλοντος

Η θέσπιση, η επανέχηση, και ενόχλητους, η αναθεώρηση, στο ανώτατο εκάστοτε διοικητικό επίπεδο, της πολιτικής των αντικειμενικών σκοπών και των προγραμμάτων της επιχείρησης στον τομέα του περιβάλλοντος για το συγκεκριμένο χρονο-όριο δραστηριοτήτων.

2 Εξουσίαση και αρμοδιότητα

Ευθύνης και δραστηριότητες:

Χρήσιμος και καταγραφή των ενόχλητους, των αρμοδιοτήτων και της διασυνδετικής των βασικών στόχων που διαχειρίζονται εκτελούν και παρακολουθούν τις εργασίες που έχουν επιτελεστεί στο περιβάλλον.

Εκπαίδευσης της διεύθυνσης:

Διορισμός εκπαιδευτικών της διεύθυνσης ο οποίος θα είναι αρμόδιος και ευθύνης για την εξασφάλιση της εφαρμογής και τήρησης του συστήματος διαχείρισης.

Προσωπικό, επικοινωνία και κατάρτιση

Εξασφάλιση ότι το προσωπικό σε όλα τα επίπεδα έχει επαρκή

α) της σημασίας της συμμόρφωσης προς την περιβαλλοντική πολιτική και τους αντικειμενικούς σκοπούς καθώς και προς τις απαιτήσεις των ισχύοντων δυνάμει του καθιερωμένου συστήματος διαχείρισης

β) των δυνατικών επιπτώσεων στο περιβάλλον που συνεπάγονται οι εργαστηριακές του δραστηριότητες καθώς και τα μέτρα για το περιβάλλον που θα προκύψουν από τη διύκυνση των σχετικών επιπτώσεων του

γ) των ρόλων και των αρμοδιοτήτων του για τη συμμόρφωση προς την περιβαλλοντική πολιτική και τους αντικειμενικούς της σκοπούς καθώς και προς τις απαιτήσεις του συστήματος διαχείρισης

δ) των δυνατικών συνεπειών της απομακρύνσεως από τις συμφωνημένες επιχειρησιακές διαδικασίες

Διαπίστωση των ανγκών σε ότι αφορά την εκπαίδευση, καθώς και εξασφάλιση της απαιτούμενης εκπαίδευσης για όλο το προσωπικό του ορισμού η εργασία ενδέχεται να έχει σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον

Η επιχείρηση θεσπίζει και διατηρεί διαδικασίες για την παραλαβή, την εκτίμηση και την απάντηση εσωτερικών και εξωτερικών ανακινώσεων από αντίστοιχα ενδιαφερόμενα μέρη όσον αφορά τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και την περιβαλλοντική διαχείριση της επιχείρησης

3. Περιβαλλοντικές επιπτώσεις

Αξιολόγηση και καταγραφή των περιβαλλοντικών επιπτώσεων

Εξέταση και εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των δραστηριοτήτων της επιχείρησης στο συγκεκριμένο χώρο και κατάρτιση καταλόγου των σημαντικών δραστηριοτήτων. Κατά την εν λόγω εξέταση και εκτίμηση λαμβάνονται υπόψη αναλόγως της περιπτώσεως

α) οι ελεγχόμενες και μη ελεγχόμενες εκπομπές στην ατμόσφαιρα

β) οι ελεγχόμενες και μη ελεγχόμενες απορριψεις στα ύδατα ή τους υπονόμους

γ) τα στερεά και άλλα απόβλητα και ιδίως τα επικινδύνα απόβλητα

δ) η μόλυνση της γης

ε) η χρήση της γης, των υδάτων, των κοισμών και της ενέργειας καθώς και άλλων φυσικών πόρων

στ) η έκλυση θερμικής ενέργειας, ο θόρυβος, οι οσμές, ο καπνισμός, οι δονήσεις και οι οπτικές επιπτώσεις

ζ) οι επιπτώσεις σε συγκεκριμένα μέρη του περιβάλλοντος και των οικοσυστημάτων

Περίλαμβάνονται δε οι επιπτώσεις που προκαλούν, ή είναι πιθανό να προκαλέσουν

1. υπό συνθήκες συνθήκες λειτουργίας

2. υπό ασυνήθεις συνθήκες λειτουργίας

3. λόγω προβλημάτων, απειλημάτων και δυνατικών καταστάσεων έκτακτης ανάγκης

4. λόγω των δραστηριοτήτων κατά το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον

Μητρώο των νομοθετικών, κανονιστικών και άλλων απαιτήσεων που σχετίζονται με την πολιτική στον τομέα αι το

Η επιχείρηση θεσπίζει και εφαρμόζει διαδικασίες για την καταχώρηση όλων των νομοθετικών, κανονιστικών και άλλων απαιτήσεων που σχετίζονται με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των δραστηριοτήτων των προϊόντων και των υπηρεσιών της

4. Επιχειρησιακός έλεγχος

Κατάρτιση επιχειρησιακών διαδικασιών

Προσδιορισμός των λειτουργιών, των δραστηριοτήτων και των μεθόδων που λαμβάνει ή θα μπορούσαν να λάβουν το περιβάλλον και έχουν σχέση με την πολιτική και τους αντικειμενικούς σκοπούς της επιχείρησης

Σχεδιασμός και έλεγχος των εν λόγω λειτουργιών, δραστηριοτήτων και μεθόδων με ιδιαίτερη τήρηση

α) στις έγγραφες οδηγίες εργασίας που καθορίζουν τον τρόπο άσκησης της δραστηριότητας είτε από τους ίδιους τους υπαλλήλους της επιχείρησης είτε από άλλους που ενεργούν για λογαριασμό της (π.χ. οδηγίες αυτές θα εκπονούνται για καταστάσεις στις οποίες η έλλειψη των εν λόγω οδηγιών θα μπορούσε να οδηγήσει σε παραβίαση της περιβαλλοντικής πολιτικής

β) στις διαδικασίες που αφορά η δραστηριότητες προμηθευτές και ανάθεσης έργων προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι οι προμηθευτές και όσων ενεργούν για λογαριασμό της επιχείρησης συμμορφώνονται προς την περιβαλλοντική πολιτική της επιχείρησης σε ότι τους αφορά

γ) στην παρακολούθηση και στον έλεγχο των σχετικών χαρακτηριστικών των μεθόδων παραγωγής (π.χ. απορροές λιπών και διάθεση απόβλητων)

δ) στην έγκριση των σχεδιαζόμενων μεθόδων και εξοπλισμών

ε) στα κριτήρια επιδόσεων που θα καθοριστούν με γραπτά κριτήρια

Παρακολούθηση

Παρακολούθηση από την επιχείρηση της τήρησης των απαιτήσεων που καθορίζονται από την πολιτική το πρόγραμμα και το σύστημα διαχείρισης που αφορά την περιβαλλοντική πολιτική της επιχείρησης στο χώρο δραστηριοτήτων και για την οργάνωση και εκμύκρωση των αρχείων των αποτελεσμάτων.

Για κάθε σχετική δραστηριότητα ή τομέα, να το απαιτείται:

- α) τον προσδιορισμό και την εκμύκρωση των πληροφοριών που πρέπει να λαμβάνονται για την περιβαλλοντική χρήση
- β) τον προσδιορισμό και την εκμύκρωση των διαδικασιών περιβαλλοντικής χρήσης που πρέπει να χρησιμοποιούνται
- γ) τον προσδιορισμό και την εκμύκρωση των κριτηρίων απόδοσης και της άσκησης που πρέπει να αναλαμβάνεται αν τα αποτελέσματα δεν είναι ικανοποιητικά
- δ) την αξιολόγηση και την εκμύκρωση των κριτηρίων των πληροφοριών σχετικά με την εφαρμογή περιβαλλοντικής πολιτικής διαπιστώνεται διαστρεβλώσεις των συστημάτων περιβαλλοντικής χρήσης.

Μη συμμόρφωση και διορθωτική δράση

Ανέπαυση έγκρισης και διορθωτική δράση σε περίπτωση μη συμμόρφωσης προς την περιβαλλοντική πολιτική της αντικειμενικής σκοπούς ή τα πρώτα της επιχείρησης προκειμένου:

- α) να προσδιοριστούν τα αίτια
- β) να εκπονηθεί σχέδιο δράσης
- γ) να αναληφθούν προληπτικές δράσεις ανάλογες προς της αντιμετώπιζόμενης κινδύνου
- δ) να επιβληθούν έλεγχοι προκειμένου να εξασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα των προληπτικών δράσεων που έχουν πλέον αναληφθεί
- ε) να καταγραφούν πλέον αλλαγές των διαδικασιών ως αποτέλεσμα της διορθωτικής δράσης

5. Τήρηση αρχείων της περιβαλλοντικής διαχείρισης

Διατηρήσεις εκμύκρωσης με σκοπό:

- α) τη συνολική παρουσίαση της πολιτικής των αντικειμενικών σκοπούς και του προγράμματος που αφορά το περιβάλλον
- β) την καταγραφή των βασικών γνώσεων και ενδεσμών
- γ) την περιγραφή των αλληλεπιδράσεων των στοιχείων του συστήματος

Οργανική αρχείο προκειμένου να αποδεικνύεται η συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης και να σημειώνεται ο βαθμός στον οποίο έχουν επιτευχθεί οι αντικειμενικοί σκοποί που έχουν αποφασιστεί για το περιβάλλον.

6. Περιβαλλοντική έλεγχος

Διαχείριση, εφαρμογή και εναντίωση συστηματική και περιόδου προγράμματος που αφορά:

- α) το εάν οι δραστηριότητες περιβαλλοντικής διαχείρισης είναι σύμφωνα με το περιβαλλοντικό πρόγραμμα και εφαρμόζονται αποτελεσματικά ή όχι
- β) την αποτελεσματικότητα του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης για την υλοποίηση της περιβαλλοντικής πολιτικής της επιχείρησης

Γ. Θέματα προς εξέταση

Τα ακόλουθα θέματα λαμβάνονται υπόψη στη πλαίσια της περιβαλλοντικής πολιτικής και των περιβαλλοντικών προγραμμάτων, καθώς και τον περιβαλλοντικό έλεγχο:

1. Αξιολόγηση έλεγχος και μείωση των επιπτώσεων της εκάστης δραστηριότητας στους διαφόρους περιβαλλοντικούς τομείς
2. Διαχείριση, εξοικονόμηση, επιλογή ενέργειας
3. Διαχείριση, εξοικονόμηση, επιλογή και μεταφορά πρώτων υλών διαχείριση και εξοικονόμηση υδάτων
4. Μείωση, αντικατάσταση, επαναχρησιμοποίηση, μεταφορά και διάθεση των αποβλήτων
5. Εκτίμηση, έλεγχος και μείωση των θετικών εντός και εκτός του χώρου δραστηριοτήτων
6. Επιλογή νέων μεθόδων παραγωγής και αλλαγές των μεθόδων παραγωγής
7. Σχεδιασμός προϊόντων (σχεδίαση, συσκευασία, μεταφορά, χρήση και διάθεση)
8. Περιβαλλοντικές επιδόσεις και πρακτικές των εργαζομένων, των υπεργολάβων και των προμηθευτών
9. Προώθηση και μετριασμός των περιβαλλοντικών απειλημάτων
10. Διαδικασία έκτακτης ανάγκης σε περιπτώσεις περιβαλλοντικών απειλημάτων
11. Εκπαίδευση και εκπαίδευση των εργαζομένων σε περιβαλλοντικά ζητήματα
12. Εκπαίδευση των τρίτων σε θέματα περιβάλλοντος

Δ. Ορθές διαχειριστικές πρακτικές

Η περιβαλλοντική πολιτική της επιχείρησης βασίζεται στις ακόλουθες αρχές δράσης οι δε δραστηριότητες της επιχείρησης ελέγχονται τακτικά για να διαπιστωθεί εάν συμμόρφω με τις αρχές αυτές και με τη διαρκή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων.

1. Ανάπτυξη σε όλα τα επίπεδα της επιχείρησης μηχανισμών παρακολούθησης της τήρησης και του περιβάλλον.
2. Προκαταβολική εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων κάθε νέας δραστηριότητας, προϊόντος και μεθόδου.
3. Εκτίμηση και παρακολούθηση των επιπτώσεων των τεχνικών δραστηριοτήτων στο τοπικό περιβάλλον και εξέταση κάθε σημαντικού αντικτύπου των δραστηριοτήτων αυτών στο περιβάλλον γενικά.
4. Λήψη των αναγκαίων μέτρων για την πρόληψη ή την εξάλειψη της ρύπανσης και ώστε αυτό δεν είναι εφικτό, για τη μείωση στο ελάχιστο της έκτασης ρύπανσης και της παραγωγής αποβλήτων, καθώς και για τη διατήρηση των πηγών λαμβανόμενων ύψους ενόχλωντων καθήκον τεχνολογικών.
5. Λήψη των αναγκαίων μέτρων για την πρόληψη των πιθανών εκκρίσεων υλών ή ενέργειας.
6. Καθορισμός και εφαρμογή διαδικασιών παρακολούθησης για τον έλεγχο της συμμόρφωσης προς την περιβαλλοντική πολιτική και τρώσων οι εν λόγω διαδικασίες βασίζονται μετρήσει και δοκιμή για την επιλογή και την αντιμετώπιση των σχετικών με τα αποτελέσματα αρχείων.
7. Καθορισμός και αναπροσαρμογή των διαδικασιών που θα πρέπει να τηρούνται και των όρων των δε πρέπει να αναπροσαρμόζονται ως προς επισημαίνονται μη συμμόρφωση προς την περιβαλλοντική πολιτική της επιχείρησης ή στοιχεία.
8. Εξασφάλιση συνεργασίας με τις δημόσιες αρχές για τον καθορισμό και την αναπροσαρμογή διαδικασιών έκτακτης ανάγκης, ώστε να περιορίζεται στο ελάχιστο ο αντίκτυπος των πιθανών πλέον αναποτελεσματικών παρεμβάσεων στο περιβάλλον.
9. Παροχή στα κοινά των αναγκαίων πληροφοριών για την κατανόηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των δραστηριοτήτων της επιχείρησης και επίδειξη ανοικτής διάθεσης με το κοινό.
10. Παροχή στους πόλεις των κατάλληλων οδηγιών για τις σχετικές περιβαλλοντικές απαιτήσεις που χημείωση της χρήσης και της διαθεσης των προϊόντων της επιχείρησης.
11. Λήψη μέτρων προκειμένου να εξασφαλισθεί ότι οι εργαζόμενοι οι οποίοι εργάζονται στο χώρο δραστηριοτήτων και για λογαριασμό της επιχείρησης εφαρμόζουν περιβαλλοντικά πρότυπα που ισοδυναμεί με εκείνα της επιχείρησης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟ

Ο έλεγχος σχεδιάζεται και διατηρείται με βάση τις σχετικές κατευθυντήριες γραμμές που ορίζονται στο διεθνές πρότυπο ISO 10011 (1990, Μέρος 1, και ειδικότερα, στις παραγράφους 4.2, 5.1, 5.2, 5.3, 5.4.1, 5.4.2), και σε άλλα σχετικά διεθνή πρότυπα, καθώς και στα πλαίσια των ειδικών αρχών και απαιτήσεων του παρόντος κανονισμού (*).

Ειδικότερα

A. Αντικειμενικοί σκοποί

Στα προγράμματα περιβαλλοντικού ελέγχου του χώρου δραστηριοτήτων καθορίζονται γραπτώς οι αντικειμενικοί σκοποί κάθε ελέγχου ή κύκλου ελέγχου, συμπεριλαμβανομένης της συχνότητας των ελέγχων για κάθε δραστηριότητα.

Μεταξύ των αντικειμενικών σκοπών συγκαταλέγονται, ιδίως, η εκτίμηση των υφιστάμενων συστημάτων διαχείρισης και η διαπίστωση της συμμόρφωσής τους προς τις πολιτικές της επιχείρησης και το πρόγραμμα για το συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων, που πρέπει να περιλαμβάνουν την τήρηση των σχετικών κανονιστικών, περιβαλλοντικών απαιτήσεων.

B. Έκταση

Στη συνολική έκταση κάθε ελέγχου ή ενδεχομένως κάθε σταδίου ενός κύκλου ελέγχου, προσδιορίζονται σφαιρικοί και εξιστομούνται ρητά:

1. οι καλυπτόμενοι επιμέρους τομείς·
2. οι προς έλεγχο δραστηριότητες·
3. τα πρότυπα περιβαλλοντικών επιδόσεων που λαμβάνονται υπόψη·
4. η καλυπτόμενη από τον έλεγχο περίοδος.

Ο περιβαλλοντικός έλεγχος περιλαμβάνει την αξιολόγηση πραγματικών στοιχείων που απαιτούνται για την εκτίμηση των επιδόσεων.

Γ. Διοργάνωση και μέσο

Οι περιβαλλοντικοί έλεγχοι διεξάγονται από άτομα ή ομάδες ατόμων τα οποία διαθέτουν κατάλληλη γνώση των ελεγχόμενων τομέων και θεμάτων, συμπεριλαμβανομένων των γνώσεων και της εμπειρίας όσον αφορά την περιβαλλοντική διαχείριση, τα τεχνικά, περιβαλλοντικά και κανονιστικά ζητήματα, αλλά και επαρκή κατάρτιση και εξάρτηση στις συγκεκριμένες ικανότητες ελέγχου για την επίτευξη των προαναφερόμενων αντικειμενικών σκοπών. Τα μέσα και ο χρόνος που αφιερώνονται για τον έλεγχο πρέπει να είναι αξιόλογοι προς την έκταση και τους αντικειμενικούς σκοπούς του ελέγχου.

Ο έλεγχος ενταγείται με την υλοποίηση της γενικής διεύθυνσης της επιχείρησης.

Οι ελεγκτές είναι επαρκώς ανεξάρτητοι από τις δραστηριότητες που ελέγχουν ώστε να εξασφαλίζεται η αντικειμενικότητα της κρίσης τους και η αμεροληψία τους.

Δ. Σχεδιασμός και προετοιμασία του ελέγχου του συγκεκριμένου χώρου δραστηριοτήτων

Κάθε έλεγχος σχεδιάζεται και προετοιμάζεται με αντικειμενικούς σκοπούς, ιδίως:

- την εξασφάλιση της διάθεσης κατάλληλων πόρων,
- την εξασφάλιση της κατανόησης από κάθε άτομο που συμμετέχει στη διαδικασία ελέγχου (συμπεριλαμβανομένων των ελεγκτών, της διεύθυνσης του συγκεκριμένου χώρου δραστηριοτήτων και του προσωπικού του ρόλου και των ευθυνών του).

Στην προετοιμασία συμπεριλαμβάνεται η εξοικείωση με τις δραστηριότητες στο συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων και με το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης που έχει καθιερωθεί εκεί, καθώς και η ανασκόπηση των διαπιστώσεων και κορισμάτων προηγούμενων ελέγχων.

Ε. Δραστηριότητες ελέγχου

1. Στις επιτόπιες δραστηριότητες περιλαμβάνονται συζητήσεις με το προσωπικό που απασχολείται στο συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων, επιθεώρηση των συνθηκών εργασίας και του εξοπλισμού, καθώς και έλεγχος του αρχείου, των γραπτών διαδικασιών και άλλων σχετικών γραπτών στοιχείων, με σκοπό την αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιδόσεων στο συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων, με τη διαπίστωση του κατά πόσον τηρούνται, στο χώρο αυτόν, τα ισχύοντα πρότυπα και κατά πόσον το υφιστάμενο σύστημα διαχείρισης των περιβαλλοντικών αρμοδιοτήτων είναι αποτελεσματικό και κατάλληλο.

(*): Ειδικά για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, οι όροι που προαναφερόμενοι προτίθενται ερμηνεύονται ως εξής:

- «ποιοτικό σύστημα» σημαίνει «σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης».
- «ποιοτικό πρότυπο» σημαίνει «περιβαλλοντικό πρότυπο».
- «ποιοτικό εργαλείο» σημαίνει «εργαλείο περιβαλλοντικής διαχείρισης».
- «ποιοτικός έλεγχος» σημαίνει «περιβαλλοντικός έλεγχος».
- «ελέγχος» σημαίνει «η γενική διεύθυνση επιχείρησης».
- «ελεγχόμενος» σημαίνει «ο συγκεκριμένος χώρος δραστηριοτήτων».

2. Η διαδικασία ελέγχου περιλαμβάνει ιδίως τα ακόλουθα στάδια:

- α) επιπρόσθετη των διαχειριστικών συστημάτων
- β) εκτίμηση των πληνεκτημάτων και αδυναμιών των διαχειριστικών συστημάτων
- γ) συγκεντρωση σημαντικών στοιχείων
- δ) αξιολόγηση των διαπιστώσεων του ελέγχου
- ε) προετοιμασία των προρισμάτων του ελέγχου

ΣΤ. Έκθεση διαπιστώσεων και προρισμάτων του ελέγχου

1. Στο τέλος κάθε ελέγχου και κύκλου ελέγχου, οι ελεγκτές συντάσσουν γραπτή έκθεση ελέγχου, με κατάλληλη μορφή και περιεχόμενο, για την πλήρη και επίσημη ανακοίνωση των διαπιστώσεων και των προρισμάτων του ελέγχου.
Οι διαπιστώσεις και τα προρίσματα του ελέγχου ανακοινώνονται επίσημως στη γενική διεύθυνση της επιχείρησης.
2. Βασικοί αντικειμενικοί σκοποί της γραπτής έκθεσης ελέγχου είναι:
 - α) η βεβαίωση της έκτασης του ελέγχου
 - β) η παροχή πληροφοριών στη διεύθυνση όσον αφορά το βαθμό συμμόρφωσης με την περιβαλλοντική πολιτική της επιχείρησης και την περιβαλλοντική πρόοδο στο συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων
 - γ) η παροχή πληροφοριών στη διεύθυνση όσον αφορά την αποτελεσματικότητα και την αξιοπιστία των μέσων παρακολούθησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων στο συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων
 - δ) ενδεχομένως, η αιτιολόγηση της ανάγκης διορθωτικής δράσης

Ζ. Μετά τον έλεγχο

Η διαδικασία ελέγχου ολοκληρώνεται με την κατάρτιση και εφαρμογή κατάλληλου σχεδίου επανορθωτικής δράσης.

Πρέπει να υφίστανται και να λειτουργούν οι κατάλληλοι μηχανισμοί ούτως ώστε να εξασφαλίζεται ότι θα δίδεται συνέχεια στα αποτελέσματα του ελέγχου.

Η. Συχνότητα των ελέγχων

Ο έλεγχος διενεργείται ή, ενδεχομένως, ο κύκλος ελέγχου ολοκληρώνεται κατά διαστήματα όχι μεγαλύτερα των τριών ετών. Η συχνότητα κάθε δραστηριότητας σε ένα συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων καθορίζεται από τη γενική διεύθυνση της επιχείρησης, λαμβανομένων υπόψη των συνολικών ενδεχόμενων περιβαλλοντικών επιπτώσεων των δραστηριοτήτων στο συγκεκριμένο χώρο, καθώς και του περιβαλλοντικού προγράμματος του χώρου δραστηριοτήτων, σε συνάρτηση, ιδίως, με τα ακόλουθα στοιχεία:

- α) φύση, μέγεθος και πολυπλοκότητα των δραστηριοτήτων
- β) φύση και μέγεθος των εκπομπών των αεριοτήτων, της κατανάλωσης των πρώτων υλών και ενέργειας και, γενικά, της πληλεπιδράσης με το περιβάλλον
- γ) σπουδαιότητα και επίγων χαρακτήρας των διαπιστωθέντων προβλημάτων, μετά την αρχική περιβαλλοντική ανάλυση ή τον προηγούμενο έλεγχο
- δ) ιστορικό των περιβαλλοντικών προβλημάτων

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III

ΟΡΟΙ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΠΙΣΤΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥΣ

Α. Όροι διαπίστευσης των επιθεωρητών περιβάλλοντος

1. Τα κριτήρια διαπίστευσης για τους επιθεωρητές περιβάλλοντος περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

Προσωπικό

Ο επιθεωρητής περιβάλλοντος διαθέτει τα προσόντα που απαιτούνται για τα καθήκοντα του στα πλαίσια της εντολής που και πρέπει να προσκομίζει και να διατηρεί αποδείξεις των προσόντων, της κατάρτισης και της πείρας που προσωπικού του όσον αφορά τουλάχιστον, τα ακόλουθα:

- μεθοδολογίες ελέγχου του περιβάλλοντος
- πληροφορίες και μέθοδοι διαχείρισης
- περιβαλλοντικά ζητήματα
- σχετική νομοθεσία και πρότυπα, όπου περιλαμβάνονται συγκεκριμένες οδηγίες οι οποίες εκπονήθηκαν για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού και
- σχετικές τεχνικές γνώσεις της δραστηριότητας που πρέπει να ελεγχθεί.

Ανεξαρτησία και αντικειμενικότητα

Ο επιθεωρητής πρέπει να είναι ανεξάρτητος και αμερόληπτος.

Ο επιθεωρητής περιβάλλοντος πρέπει να αποδεικνύει ότι ο οργανισμός και το προσωπικό του δεν υφίσταται καμία εμπλοκή οικονομική ή άλλη κρίση η οποία θα μπορούσε να επηρεάσει την κρίση τους ή να θέσει σε κίνδυνο την εμπιστοσύνη στην ανεξαρτησία της κρίσης τους και την ακεραιότητά τους όσον αφορά τις δραστηριότητές τους και ότι συμμορφώνονται προς τυχόν σχετικούς κανόνες.

Έχον επιθεωρητές πληρούν τις προδιαθέσεις του EN 45012, άρθρα 4 και 5, πληρούν και τις παρούσες απαιτήσεις.

Διαδικασίες

Ο επιθεωρητής περιβάλλοντος διαθέτει τεκμηριωμένες μεθόδους και διαδικασίες καθώς και τους μηχανισμούς ποιοτικού ελέγχου και κανόνες για την εξασφάλιση του εμπιστευτικού χαρακτήρα σύμφωνα με τις απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού όσον αφορά την επιθεώρηση.

Οργάνωση

Στην περίπτωση οργανισμών, ο επιθεωρητής περιβάλλοντος διαθέτει και θέτει στη διάθεση τρίτων έπειτα από σχετική αίτηση, οργανόγραμμα στο οποίο περιγράφονται λεπτομερώς οι δομές και οι αρμοδιότητες στα πλαίσια του οργανισμού, καθώς και δήλωση σχετικά με το νομικό καθεστώς του, την ιδιοκτησία του και τις πηγές χρηματοδότησης του.

2. Διαπίστευση μεμονωμένων ατόμων

Είναι δυνατό να χορηγηθεί διαπίστευση σε μεμονωμένα άτομα. Το αντικείμενό της θα περιορίζεται στις δραστηριότητες εκτείνε των οποίων το είδος και το μέγεθος είναι τέτοια ώστε ο ενδιαφερόμενος διαθέτει όλα τα απαιτούμενα προσόντα και την εμπειρία για την εκτέλεση της αποστολής που αναφέρεται στο τμήμα Β.

Όσον αφορά τους χώρους όπου ασκούνται οι εν λόγω δραστηριότητες, ο υποψήφιος οφείλει ιδίως να αποδείξει ότι διαθέτει επαρκή προσόντα και εμπειρία σχετικά με τα τεχνικά, περιβαλλοντικά και κανονιστικά θέματα τα οποία εμπιστούν στο αντικείμενο της διαπίστευσης καθώς και στις μεθόδους και τις διαδικασίες επιθεώρησης. Ο υποψήφιος θα πρέπει να πληροί τα κριτήρια του σημείου 1, σχετικά με την ανεξαρτησία, την αντικειμενικότητα και τις διαδικασίες.

3. Αίτηση διαπίστευσης

Ο υποψήφιος επιθεωρητής περιβάλλοντος συμπληρώνει και υπογράφει επίσημο έντυπο αίτησης στο οποίο δηλώνει ότι γνωρίζει τη λειτουργία του συστήματος διαπίστευσης, ότι συμφωνεί να ακολουθήσει τη διαδικασία διαπίστευσης και να καταβάλει τα αναγκαία έξοδα, ότι συμφωνεί να συμμορφωθεί προς τα κριτήρια διαπίστευσης και γνωστοποιεί προηγούμενες αιτήσεις ή διαπιστεύσεις.

Οι υποψήφιοι επιθεωρητές περιβάλλοντος λαμβάνουν τεκμηριωμένες περιγραφές των διαδικασιών διαπίστευσης και των δικτυωμάτων και καθηκόντων, συμπεριλαμβανομένων των αμοιβών, των διαπιστευμένων επιθεωρητών περιβάλλοντος. Στον υποψήφιο παρέχονται έπαιτα από αίτησή τους, πρόσθετες σχετικές πληροφορίες.

4. Η διαδικασία διαπίστευσης

Η διαδικασία διαπίστευσης περιλαμβάνει

- α) τη συγκεντρωτική των σχετικών πληροφοριών που απαιτούνται για την αξιολόγηση του επιθεωρητή περιβάλλοντος στις οποίες περιλαμβάνονται γενικές πληροφορίες όπως όνομα, διεύθυνση, νομικό καθεστώς ανθρωπίνου δυναμικού, σχέσεις στα πλαίσια ενός φορέα μεγαλύτερων διαστάσεων κ.λπ. και πληροφορίες για την εκτίμηση της συμμόρφωσης προς τα κριτήρια που προσδιορίζονται στο τμήμα 1 και για ενδεχόμενη απόφαση περιορισμού της έκτασης της διαπίστευσης
- β) την αξιολόγηση του υλοποιητή από το αρμοδίως τον οργανισμό διαπίστευσης ή από τους δικασμένους εκπαιδωμένους του, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν ο υλοποιητής πληροί όντως τα κριτήρια διαπίστευσης με την εξέταση των πληροφοριών που υποβλήθηκαν και τις σχετικές εργασίες και ενδεχόμενες με πρόσθετες έρευνες στις οποίες μπορεί να περιλαμβάνεται και εξέταση του προσωπικού. Οι πληροφορίες ενημερώνονται για την εξέταση και έχει τη δυνατότητα να διατεθούν παρατηρήσεις για το περιεχόμενό της
- γ) την εξέταση από τον αρμόδιο οργανισμό διαπίστευσης όλου του υλικού αξιολόγησης που απαιτείται για τη λήψη απόφασης σχετικά με συγκεκριμένη διαπίστευση
- δ) η απόφαση για την παροχή ή την άρνηση παροχής διαπίστευσης υπό όρους και προϋποθέσεις ή με τυχόν περιορισμό της έκτασης της διαπίστευσης λαμβάνεται με βάση την εξέταση που αναφέρεται στο στοιχείο β) από τον οργανισμό διαπίστευσης. Η απόφαση αυτή τεκμηριώνεται. Οι οργανισμοί διαπίστευσης διαθέτουν γραπτές διαδικασίες για την εκτίμηση της επέκτασης της διαπίστευσης των διαπιστευμένων επιθεωρητών περιβάλλοντος

5. Εποπτεία των διαπιστευμένων επιθεωρητών περιβάλλοντος

Λαμβάνονται μέτρα ώστε να εξασφαλίζεται, σε τακτικά χρονικά διαστήματα που δεν θα υπερβαίνουν τους 16 μήνες, ότι ο διαπιστευμένος επιθεωρητής περιβάλλοντος εξακολουθεί να πληροί τις απαιτήσεις της διαπίστευσης καθώς και προκειμένου να παρακολουθείται η ποιότητα των επιθεωρήσεων που αντιλαμβάνονται

Ο διαπιστευμένος επιθεωρητής περιβάλλοντος οφείλει να ενημερώνει αμέσως τον οργανισμό διαπίστευσης για τυχόν αλλαγές οι οποίες έχουν επιπτώσεις στη διαπίστευση ή την έκτασή της

Κάθε απόφαση που λαμβάνεται από τον οργανισμό διαπίστευσης για παύση ή αναστολή διαπίστευσης ή για περιορισμό της έκτασής της λαμβάνεται μόνον αφού δοθεί στον διαπιστευμένο επιθεωρητή περιβάλλοντος η δυνατότητα να εκθέσει τις απόψεις του.

Όταν ένας επιθεωρητής διαπιστευμένος σε ένα κράτος μέλος ασκεί δραστηριότητες επιθεώρησης σε άλλο κράτος μέλος κοινοποιεί τις δραστηριότητές του στον οργανισμό διαπίστευσης του κράτους μέλους στο οποίο πραγματοποιείται η επιθεώρηση.

6. Επέκταση της διαπίστευσης

Ο οργανισμός διαπίστευσης διαθέτει γραπτές διαδικασίες για την αξιολόγηση των διαπιστευμένων επιθεωρητών περιβάλλοντος που υποβάλλουν αίτηση επέκτασης της διαπίστευσης

B. Καθήκοντα των επιθεωρητών

1. Η εξέταση των περιβαλλοντικών πολιτικών, προγραμμάτων, συστημάτων διαχείρισης και διαδικασιών ανάλυσης και ελέγχου, καθώς και η εξέταση και επικύρωση των περιβαλλοντικών δηλώσεων, διενεργούνται από διαπιστευμένους επιθεωρητές περιβάλλοντος

Καθήκον του διαπιστευτή είναι να ελέγχει με την επιφύλαξη των εξουσιών των κρατιών μελών, όσον αφορά την εποπτεία των κανονιστικών απαιτήσεων:

- τη συμμόρφωση προς όλες τις απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού, και ιδίως την περιβαλλοντική πολιτική και το περιβαλλοντικό πρόγραμμα, την περιβαλλοντική ανάλυση, τη λειτουργία του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης, τη μέθοδο περιβαλλοντικού ελέγχου και τις περιβαλλοντικές δηλώσεις
- την αξιοπιστία των δεδομένων και πληροφοριών που περιλαμβάνει η περιβαλλοντική δήλωση και το εάν η δήλωση καλύπτει επαρκώς όλα τα σημαντικά περιβαλλοντικά θέματα σχετικά με το συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων.

Ειδικότερα, εάν ο επιθεωρητής διαφωνεί σύμφωνα με τους κανόνες της ορθής επαγγελματικής πρακτικής, το τεχνικό κείμενο της περιβαλλοντικής ανάλυσης ή του περιβαλλοντικού ελέγχου ή των άλλων διαδικασιών που διενεργεί ή τη διαχείριση, αποφεύγοντας κάθε περιττή επανάληψη των διαδικασιών αυτών.

2. Ο επιθεωρητής περιλαμβάνει βάσει γραπτής συμφωνίας με την επιχείρηση, στην οποία καθορίζεται η έκταση της εργασίας, παύχεται στον επιθεωρητή η δυνατότητα να εργαστεί ως ανεξάρτητος επαγγελματίας και υποχρεώνεται να παρέχει την αναγκαία συνεργασία.

Ο έλεγχος συνεπάγεται εξέταση των εγγράφων, επίσκεψη στο χώρο των δραστηριοτήτων, καθώς και σύζητηση με το προσωπικό, σύνταξη έκθεσης προς τη διεύθυνση της επιχείρησης και επίσημη ζητημάτων που προκύπτουν από την εν λόγω έκθεση.

Στα έγγραφα που πρέπει να εξετασθούν πριν την επίσκεψη του χώρου, δραστηριοτήτων περιλαμβάνονται βασικές πληροφορίες για το συγκεκριμένο χώρο και τις εκεί δραστηριότητες, η περιβαλλοντική πολιτική και το περιβαλλοντικό πρόγραμμα, περιγραφή του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης που εφαρμόζεται στον εν λόγω χώρο, λεπτομέρειες για την προηγούμενη περιβαλλοντική ανάλυση ή τον προηγούμενο έλεγχο, η έκθεση για την ανάλυση ή τον έλεγχο και για κάθε διορθωτική ενέργεια που ακολούθησε και το σχέδιο περιβαλλοντικής δήλωσης.

3. Στην έκθεση του επιθεωρητή προς τη διεύθυνση της επιχείρησης εκτίθενται:

- α) γενικά περιπτώσεις μη συμμόρφωσης προς τις διατάξεις του παρόντος κανονισμού, και ιδίως
- β) οι τεχνικές ατέλειες της μεθόδου περιβαλλοντικής ανάλυσης ή ελέγχου ή του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης ή κάθε άλλης σχετικής μεθόδου
- γ) τα σημεία διαφωνίας με την προτεινόμενη περιβαλλοντική δήλωση, καθώς και λεπτομέρειες για τις τροποποιήσεις ή προσθήκες που θα έπρεπε να περιληφθούν στην περιβαλλοντική δήλωση

4. Μπορεί να προκύψουν οι ακόλουθες περιπτώσεις:

α) εάν:

- η περιβαλλοντική πολιτική έχει θεσπιστεί σύμφωνα με τις σχετικές απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού,
- η περιβαλλοντική ανάλυση ή ο έλεγχος δίνουν ικανοποιητικά τεχνικά αποτελέσματα,
- στο περιβαλλοντικό πρόγραμμα θίγονται όλα τα σημαντικά ζητήματα,
- το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης πληροί τις απαιτήσεις του παραρτήματος I και
- η δήλωση είναι ακριβής με επαρκή κάλυψη του αντικείμενου και σύμφωνα με τις απαιτήσεις του συστήματος περιβαλλοντικού ελέγχου,
- ο επιθεωρητής επικριώνει τη δήλωση.

β) εάν:

- η περιβαλλοντική πολιτική έχει θεσπιστεί σύμφωνα με τις σχετικές απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού,
- η περιβαλλοντική ανάλυση ή ο έλεγχος δίνουν ικανοποιητικά τεχνικά αποτελέσματα,
- στο περιβαλλοντικό πρόγραμμα θίγονται όλα τα σημαντικά ζητήματα,
- το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης πληροί τις απαιτήσεις του παραρτήματος I,

αλλά

- η δήλωση πρέπει να αναθεωρηθεί ή/και να συμπληρωθεί, ή η δήλωση για ενδιάμεσο έτος κατά το οποίο δεν υπήρξε επικρίωση διαπιστώθηκε ότι είναι ανακριβής ή παραπλανητική, ή δεν υποβλήθηκε δήλωση για ενδιάμεσο έτος κατά το οποίο θα έπρεπε να έχει υποβληθεί.

ο επιθεωρητής συζητά τις απαιτούμενες αλλαγές με τη διεύθυνση της επιχείρησης και επικριώνει τη δήλωση μόνον αφού η επιχείρηση περιλάβει στη δήλωση τις ενδεδειγμένες τροποποιήσεις ή/και προσθήκες συμπεριλαμβανομένης εφόσον απαιτείται της ανθεκτικής στις απαιτούμενες τροποποιήσεις παλαιότερων δηλώσεων που δεν επικριώθηκαν, ή σε πρόσθετες πληροφορίες που έπρεπε να είχαν δημοσιευθεί κατά τα ενδιάμεσα έτη.

εάν:

- η περιβαλλοντική πολιτική έχει θεσπιστεί σύμφωνα με τις σχετικές απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού,
- η περιβαλλοντική ανάλυση ή ο έλεγχος δίνουν ικανοποιητικά από τεχνική άποψη ή,
- στο περιβαλλοντικό πρόγραμμα θίγονται όλα τα σημαντικά ζητήματα που ετίθεναν ή,
- το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης πληροί τις απαιτήσεις του παραρτήματος I,

ο επιθεωρητής απεικονίζει στη διεύθυνση της επιχείρησης τις ενδεδειγμένες συστάσεις για τις απαιτούμενες βελτιώσεις και επικριώνει τη δήλωση μόνον αφού διορθωθούν οι ατέλειες στην πολιτική ή/και τα προγράμματα ή/και τις διαδικασίες επανέλθουν οι διαδικασίες στο βαθμό που απαιτείται να αναθεωρηθεί αναλόγως η δήλωση.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ



Ο παρών χώρος δραστηριοτήτων διαθέτει σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης και το κοινό ενημερώνεται σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιδόσεις του, σύμφωνα με το σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου της Κοινότητας (Αριθμός καταχώρησης)



Όλοι οι χώροι στην ΕΟΚ, στους οποίους ασκούμε τις βιομηχανικές μας δραστηριότητες, διαθέτουν σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης και το κοινό ενημερώνεται σχετικά με τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις σύμφωνα με το σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου της Κοινότητας (Προαιρετική δήλωση σχετικά με την πρακτική που ακολουθείται σε τρίτες χώρες)



Όλοι οι χώροι (όνομα (ονόματα) του κράτους μέλους (των κρατών μελών) της ΕΟΚ), στους οποίους ασκούμε τις βιομηχανικές μας δραστηριότητες διαθέτουν σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης και το κοινό ενημερώνεται σχετικά με τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις σύμφωνα με το σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου της Κοινότητας



Οι ακόλουθοι χώροι, στους οποίους ασκούμε τις βιομηχανικές μας δραστηριότητες διαθέτουν σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης και το κοινό ενημερώνεται σχετικά με τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις σύμφωνα με το σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου της Κοινότητας

- όνομα του χώρου, αριθμός καταχώρησης
-
-

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I'

ΠΑΡΟΡΤΕΣ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΟΝΤΑΙ ΣΤΟΥΣ ΑΡΜΟΔΙΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΥΠΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΕΩΣ ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΕΩΣ Ή ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΥΠΟΒΟΛΗ ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΗΣ ΕΠΙΚΥΡΩΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΗΛΩΣΗΣ

1. Επωνυμία της επιχείρησης.
 2. Ονομασία και τοποθεσία του χώρου δραστηριοτήτων.
 3. Συναρπτική περιγραφή των δραστηριοτήτων στο συγκεκριμένο χώρο (εν ανάγκη, παραπομπή σε προηγούμενη έγγραφη).
 4. Όνομα και διεύθυνση του διαπιστευμένου επιθεωρητή περιβάλλοντος που επικύρωσε την προσαρτώμενη δήλωση.
 5. Ημερομηνία λήξης της προθεσμίας για την υποβολή της επόμενης επικυρωμένης περιβαλλοντικής δήλωσης.
- Στην αίτηση πρέπει να περιλαμβάνονται τα ακόλουθα στοιχεία:
- α) σύντομη περιγραφή του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης·
 - β) περιγραφή του προγράμματος ελέγχου που έχει καθορισθεί για το συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων·
 - γ) η επικυρωμένη περιβαλλοντική δήλωση.
-

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV

**«Κατάλογος Επιχειρήσεων και
Διακριβωτών στο EMAS(12/97)»**

List of EMAS Registered Sites and Accredited Verifiers



EMAS HELPDESK

European Organisation for Testing and Certification

Fax: +32.2.5115666 - Voicemail: +32.2.5112589

Email: helpdesk@emas.lu - Website: WWW.EMAS.LU

Rue d'Egmontstraat 15 - B-1000 Brussels - Belgium

List valid until 15 November 97

EMAS Registered Sites

16-Oct-97	List of Registered Sites		# Total Sites Registered =	1028
Reg. Nr.	Company Name	Site Name/ Location	NACE	
A-S-0000001	1. Obermurtaler Brauereigen. reg. Gen.m.b.H.	Raffaltplatz 19-23;	A - 8850 Murau	15.96, 15.99
A-S-0000002	Steweag/Fernheizkraftwerk Mellach	Postfach 13;	A - 8402 Werndorf	X
A-S-0000003	Temic Telefunken microelectronic GmbH	Telefunkenstraße 5;	A - 4840 Vöcklabruck	32.1
A-S-0000004	Hydro Aluminium Nenzing GmbH	Austraße 16;	A - 6710 Nenzing	27.42
A-S-0000005	Julius Blum GmbH	Industriestraße 1;	A - 6973 Höchst	28.63
A-S-0000006	Julius Blum GmbH	Rheinstraße 80;	A - 6900 Bregenz	28.63
A-S-0000007	Freudenthaler & Co GmbH, Umwelttechnik KG	Schießstand 8;	A - 6401 Inzing	X
A-S-0000008	EVN Kraftwerk Theiß	Ludwig-Bruckner-Straße 1;	A - 3494 Gedersdorf	40
A-S-0000009	KNP Leykam Gratkorn GmbH	Bruckerstraße 21;	A - 8101 Gratkorn	21.11, 21.12
A-S-0000010	Austria Mikro Systeme International AG	Schloß Premstätten;	A - 8141 Unterpremstätten	32.1
A-S-0000011	Österreichische Draukraftwerke AG	Postfach 10;	A - 8570 Voitsberg	40
A-S-0000012	STEWEAG Dampfkraftwerk Pernegg	Bahnstraße 4;	A - 8132 Pernegg	40
A-S-0000013	STEWEAG Dampfkraftwerk Neudorf/Werndorf	Postfach 13;	A - 8402 Werndorf	40
A-S-0000014	AT&S AG Hinterberg	Fabriksgasse 13;	A - 8700 Leoben	32.1
A-S-0000015	Tann-Papier GmbH	Fabrikstraße 20;	A - 4050 Traun	21.25, 22.25
A-S-0000016	STEWEAG Fernheizkraftwerk Graz	Puchstraße 51;	A - 8020 Graz	40
A-S-0000017	ANREI-REISINGER GmbH	Markt 80;	A - 4363 Pabneukirchen	36.1
A-S-0000018	TEAM 7 Natürlich Wohnen GmbH	Braunauer Straße 26;	A - 4910 Ried im Innkreis	36.1
A-S-0000019	Tiefenbacher GmbH	Kauttenstraße 14;	A - 4060 Leonding	28.51
A-S-0000020	Kaufmann Holzbauwerk GmbH Verkaufs- /Vertriebszentrale Wolfurt	Senderstraße 18;	A - 6960 Wolfurt	20.1, 20.3
A-S-0000021	A. Schmied Beteiligungs AG	Ellbognerstraße 24;	A - 4021 Linz	25.24, 28.51, 28.75
A-S-0000022	Alcatel Austria AG	Scheydgasse 41;	A - 1210 Wien	32.10, 32.20
A-S-0000023	SCA Laakirchen AG	Schillerstraße 5;	A - 4863 Laakirchen	21.12
A-S-0000024	Kaufmann Holzbauwerk GmbH	;	A - 6870 Reuthe 57	20.10, 20.30
A-S-0000025	Adolf Darbo AG	Dornau 18;	A - 6135 Stans	15.33
A-S-0000026	EH-Schrack Components AG	Schrackstraße 1;	A - 3830 Waidhofen/Thaya	32.1
A-S-0000027	Collini GmbH	Schweizerstraße 59;	A - 6845 Hohenems	28.51
A-S-0000028	Vereinigte Lieferbeton GmbH	Schmittstraße 10;	A - 6690 Lustenau	26.6
A-S-0000029	MAGNA PRESSTEC GmbH	Elln-Süd-Straße 16;	A - 8160 Weiz	28.4
A-S-0000030	HALI Büromöbel GmbH	Schachingerstraße 1;	A - 4070 Eferding	36.12
A-S-0000031	EXPRESS BETON GmbH & CO Lauterach	Scheibenstraße;	A - 6923 Lauterach	26.63
A-S-0000032	EXPRESS BETON GmbH & CO Dornbirn	Im Stöcken 20;	A - 6850 Dornbirn	26.63
A-S-0000033	Hütte Klein-Reichenbach GmbH	Klein-Reichenbach 25;	A - 3900 Schwarzenau	X
A-S-0000034	Ing. Richard Feuerhuber Holztechnik	;	A - 4541 Adlwang 16	36.14
A-S-0000035	Kirchdorfer Fernheizkraftwerk GmbH	Sengsschmiedstraße 3a;	A - 4560 Kirchdorf/Krems	40
A-S-0000036	Tiroler Shredder - Ragg GmbH	Obere Lend 45;	A - 6060 Hall in Tirol	X
A-S-0000037	OEKOTECH Recycling GmbH	Wiesenfeldweg 32;	A - 6820 Frastanz	X
A-S-0000038	Sebastian Danzl's Sennerei	;	A - 6345 Schwendt 97	15.51
A-S-0000039	Österreichische Draukraft AG- Kraftwerksgruppe Obere Drau	Badstubenweg 40;	A - 9500 Villach	40

* Not valid until 15 November 97

Note: NACE Code X - Treatment, destruction or disposal of solid or liquid waste

Reg. Nr.	Company Name	Site Name/ Location	NACE
A-S-0000040	Eisengießerei Möllersdorf GmbH	Gußwerkstraße 7;	A - 2513 Möllersdorf
A-S-0000041	Steyrer Mühl Papierfabriks- u. Verlags AG	Fabriksplatz 1;	A - 4662 Steyrermühl
A-S-0000042	Tyrolit Schleifmittel Swarovski KG	Swarovski-Straße 33;	A - 6130 Schwaz
A-S-0000043	Tyrolit Schleifmittel Swarovski KG	Dornau 10;	A - 6135 Stans
A-S-0000044	Chemo Vertriebsgesellschaft mbH	Walter-Simmer-Straße 4;	A - 5310 Mondsee
A-S-0000045	Fernheizkraftwerk Mitte (ESG AG Linz)	Nebingerstraße 1;	A - 4020 Linz
A-S-0000046	Fernheizkraftwerk Süd (ESG AG Linz)	Lunzerstraße 90;	A - 4020 Linz
A-S-0000047	Klüber Lubrication Austria GmbH	Franz-W.-Scherer-Straße 32;	A - 5028 Salzburg-Kasern
A-S-0000048	VOEST-ALPINE MCE GmbH	Lunzerstraße 78;	A - 4031 Linz
A-S-0000049	Eurostar Automobilwerk GmbH & CO KG	Walter-P.-Chrysler-Platz 1;	A - 8041 Graz
A-S-0000050	Kraftwerk Dürnrohr	Kraftwerkstraße 1;	A - 3435 Zwentendorf
A-S-0000051	Steyr Nutzfahrzeuge AG	Schönauerstraße 5;	A - 4400 Steyr
A-S-0000052	F.S. Fehrer GmbH & CO KG	Franckstraße 45;	A - 4021 Linz
A-S-0000053	ZENTRAPLAST Kunststoffproduktions- und handelsges. m.b.H	Untere Gartenstraße 18;	A - 4222 St. Georgen/Gusen
A-S-0000054	Mayr-Melnhof Karton GmbH	Wannersdorf 80;	A - 8130 Frohnleiten
A-S-0000055	Wiesner-Hager Möbel GmbH	Linzerstraße 22;	A - 4950 Altheim
A-S-0000056	Geberit Produktions GmbH	Geberitstraße 1;	A - 3140 Pottenbrunn/St. Pölten
A-S-0000057	Asamer & Hufnagel, Kies- und Betonwerke GmbH	Feldham 5;	A - 4655 Vorchdorf
A-S-0000058	SCA Hygiene Austria GmbH	Hauptstraße 1;	A - 2763 Ortman
A-S-0000059	Römerquelle GmbH	Badstraße 30;	A - 2413 Edelstal
A-S-0000060	VAE Aktiengesellschaft	Alpinestraße 1;	A - 8740 Zellweg
A-S-0000061	Gruber & Schlager GmbH	.	A - 4974 Ort im Innkreis
A-S-0000062	Artweger GmbH	Sulzbach 159;	A - 4820 Bad Ischl
A-S-0000063	Alfred Wall AG	Grillweg 15;	A - 8053 Graz
A-S-0000064	Magna Auteca AG	Elin-Süd-Straße 14;	A - 8160 Weiz
A-S-0000065	MIGU Asphalt BaugesmbH	Schmitterstraße 11;	A - 6890 Lustenau
A-S-0000066	Leopold Pharma GmbH	Hafnerstraße 36;	A - 8055 Graz
A-S-0000067	stauss - Perlite GmbH & Co. KG	Stifterstraße 4;	A - 3101 St. Pölten
A-S-0000068	AT&S AG	Eumigstraße 6;	A - 8753 Fohnsdorf
A-S-0000069	Gruber Reinigungstechnik GmbH	Industriezone 3;	A - 6175 Kematen in Tirol
A-S-0000070	Herbert Plangger - Rohmilchkäseerzeugung	Durchholzen 22;	A - 6344 Walchsee
A-S-0000071	Hans Schwartz GmbH & Co. KG	Boschstraße 36;	A - 4600 Weis
A-S-0000072	Hermes Schleifmittel GmbH & Co. KG	Klagenfurterstraße 360;	A - 9462 Bad St. Leonhard
A-S-0000073	Hipp GmbH	Theresienthalstraße 68;	A - 4810 Gmunden
A-S-0000074	Alge Elektronik GmbH	Höchsterstraße 5;	A - 6890 Lustenau
A-S-0000075	Unitech AG	(Werk 1); Steiermätzer Straße 49	A - 4560 Kirchdorf/Krems
A-S-0000076	Unitech AG	(Werk 2); Weinzierlerbrücke 2b	A - 4563 Micheldorf
A-S-0000077	Unitech AG	(Werk 3); Bahnhofstraße 36	A - 4560 Kirchdorf/Krems
A-S-0000078	RTRW Occupant Restraint Systems GmbH	Mattsseer Landesstraße 8;	A - 45101 Bergheim
A-S-0000079	Pneu Star GmbH	Industriestraße 8;	A - 9300 St. Veit/Glan
A-S-0000080	Kontaktlinsen-Optiker Fritz Spellitz	Schönbrunnerstraße 217;	A - 1120 Wien
B-RW-S0000001	Klüber Lubrication Bénélux S.A.	Rue Cardinal Mercier 100;	B - 7711 Dottignies
B-VL-S-0000001	Volvo Europa Truck N.V.	Smalleheerweg 31; P.O. Box 10	B - 9041 Oostakker
B-VL-S-0000002	Volvo Cars Europe Industry N.V.	J.F. Kennedylaan 25; P.O. Box 273	B - 9000 Gent

Reg. Nr.	Company Name	Site Name/ Location	NACE
DE-S-101-00001	Mitsubishi Semiconductor Europe GmbH	Konrad-Zuse-Straße 1;	D - 52477 Alsdorf
DE-S-101-00002	Grenzland Maschinen & Anlagenbau GmbH	Jülicher Straße 191;	D - 52070 Aachen
DE-S-101-00003	Grenzland Maschinen & Anlagenbau GmbH	Rurstraße 58;	D - 52441 Linnich
DE-S-101-00004	CWS-Lackfabrik Conrad W. Schmidt GmbH & Co. KG	Katharinenstraße 61;	D - 52353 Düren
DE-S-101-00005	Akzo Nobel Chemicals GmbH	Kreuzauer Straße 46;	D - 52355 Düren
DE-S-101-00006	Akros Chemicals GmbH & Co. KG	Kreuzauer Str. 46;	D - 52355 Düren
DE-S-101-00007	Akzo-PQ Silica GmbH & Co.	Kreuzauer Straße 46;	D - 52355 Düren
DE-S-101-00008	Strepp GmbH & Co KG	Papierfabrik Hochkoppelmühle; Rurstraße 2-6	D - 52372 Kreuzau
DE-S-101-00008	Hüls AG Werk Lüssdorf		
DE-S-101-00009	Deponie Troisdorf	Kasiserstr.;	D - 53840 Troisdorf
DE-S-101-00009	Schwermetall Halbzeugwerk GmbH & Co. KG	Breinigerberg 165;	D - 52223 Stolberg
DE-S-101-00010	Continental AG	Werk Uniroyal Aachen; Hüttenstraße 7	D - 52068 Aachen
DE-S-101-00011	Paul Hartmann AG	Nordstraße 125;	D - 52353 Düren
DE-S-101-00012	Miele & Cie. GmbH & Co.	Roitzheimer Str. 110;	D - 53879 Euskirchen
DE-S-101-00013	Appleton-Pohl GmbH & Co.	Veldener Straße 71-75;	D - 52349 Düren
DE-S-102-00001	WARSTEINER BRAUEREI	Haus Cramer GmbH & Co. KG; Domring 4-10	D - 59581 Warstein
DE-S-102-00002	Impuls Küchen GmbH	Hinterm Gallberg;	D - 59929 Brilon
DE-S-102-00003	Theodor Heimeier Metallwerk GmbH & Co. KG	Völlinghauser Weg 2;	D - 59597 Erwitte
DE-S-102-00004	Max & Moritz Feinkost GmbH	Hansenweg 3;	D - 59494 Soest
DE-S-102-00005	Alcoa Automotive Structures GmbH	Overweg 24;	D - 59494 Soest
DE-S-102-00006	Imperial-Werke GmbH & Co.	Werk Amsberg; Breddestr. 47	D - 59759 Amsberg
DE-S-103-00001	Hartmann & Braun GmbH & Co KG	Geschäftsberich Gerätetechnik SENSYCON Geschäftsgebiet Temperaturmeßt ; Borsigstr. 2	D - 63755 Alzenau
DE-S-104-00001	Bosch-Siemens Hausgeräte GmbH	Produktionsbereich Geschirrspüler Fabrik Dillingen; Robert Bosch-Straße 16	D - 89407 Dillingen
DE-S-104-00002	Adlerbrauerei Rettenberg Herbert Zötler GmbH	Grüntenstraße 2;	D - 87549 Rettenberg
DE-S-104-00003	4 P Verpackungen Ronsberg GmbH	Heinrich-Nicolaus-Str. 6;	D - 87671 Ronsberg (Allgäu)
DE-S-104-00003	4P Verpackungen Ronsberg GmbH	Heinrich-Nicolaus-Str. 6;	D - 87671 Ronsberg
DE-S-104-00004	Elf Atochem Deutschland GmbH	Niedertassung Günzburg; Denzinger Str. 7	D - 89312 Günzburg
DE-S-104-00005	SANYO Industries Deutschland GmbH	Nürnberg Str. 64-68;	D - 86720 Nördlingen
DE-S-104-00006	Siemens AG	Bereich Elektromechanische Komponenten Zweigbetrieb Buchloe; Kaufbeurer Straße 14-16	D - 86807 Buchloe
DE-S-104-00007	Brueninghaus Hydromatik GmbH	Glockeraustr. 2;	D - 89275 Eichingen
DE-S-104-00008	Siemens Nixdorf Informationssysteme AG Geschäftsbereich Personal Computer und Open Enterprise Computing	Bürgermeister-Ulrich-Straße 100;	D - 86199 Augsburg
DE-S-104-00009	Metallbau-Bachmann GmbH	Merzinger Str. 4-6;	D - 86753 Möttingen-Balgheim
DE-S-104-00010	Max Helmer GmbH	Am Kühgrund 1;	D - 86641 Rain am Lech
DE-S-104-00011	OSRAM GmbH	Standort Augsburg; Berliner Allee 65	D - 86136 Augsburg
DE-S-104-00012	Josef Haunstetter Sagenfabrik	Im Tal 6 1/2;	D - 89179 Augsburg
DE-S-104-00013	Nestlé Deutschland AG	Werk Bissenhofen; Füssener Str. 1	D - 87640 Biessenhofen
DE-S-104-00014	MORALT Fertigelemente GmbH & Co.	August Moralt-Str. 1-3;	D - 86732 Oettingen
	FEATON AG Werk Wertingen	Dillinger Straße 60;	D - 86637 Wertingen

Reg. Nr.	Company Name	Site Name/ Location	NACE
DE-S-104-00016	CREATON AG Werk Roggden	Römerstraße 3;	D - 86637 Wertingen-Roggden
DE-S-104-00017	Osram GmbH Werk Schwabmünchen	Mittelstetter Weg 2;	D - 86830 Schwabmünchen
DE-S-104-00018	AE Goetze Friedberg GmbH	Engelschalkstraße 1;	D - 86316 Friedberg
DE-S-104-00019	Bürger- & Engelbrau AG	Dr.-Karl-Lenz-Str. 68;	D - 87700 Memmingen
DE-S-106-00001	Vliesstoffwerk Christian Heinrich Sandler GmbH and Co. KG	Lamitzmühle 1;	D - 95126 Schwarzenbach/Saale
DE-S-106-00002	W.Albrecht GmbH & Co. KG	Kirschäckerstraße 9;	D - 96052 Bamberg
DE-S-106-00003	GEALAN WERK Fickenscher GmbH	Hofer Str. 80;	D - 95145 Oberkotzau
DE-S-106-00004	Viessmann GmbH & Co.	Werk Unterkotzau; Schleizer Str. 100	D - 95030 Hof
DE-S-106-00005	Siemens AG	Bereich Medizinische Technik; An der Lände 1	D - 91301 Forchheim
DE-S-106-00006	PU-Dosen-Recycling GmbH & Co. Betriebs KG	Am alten Sägewerk 3;	D - 95435 Thurnau
DE-S-107-00001	Märkisches Landbrot GmbH	Bergiusstraße 36;	D - 12057 Berlin
DE-S-107-00002	Siemens AG	Bereich Energieerzeugung (KWU); Huttenstraße 12-16	D - 10553 Berlin
DE-S-107-00003	Stolzenberg GmbH	Alt-Reinickendorf 25/27;	D - 13407 Berlin
DE-S-107-00004	ABB Kraftwerk Berlin GmbH	Kurze Straße 5-6;	D - 13158 Berlin
DE-S-107-00005	Oktobdruck GmbH	Paul-Lincke-Ufer 44a;	D - 10999 Berlin
DE-S-107-00006	Union Chemie-Erzeugnisse GmbH	Montanstraße 23;	D - 13407 Berlin
DE-S-107-00007	Siemens AG	Geschäftsgebiet Bereich Elektromechanische Komponenten (EC), Relais und Kleingeräte; Großbeerenstraße 2	D - 12107 Berlin
DE-S-107-00008	Siemens AG	Bereich Elektromechanische Komponenten (EC), Geschäftsgebiet Fiber Optics (FO); Wernerwerkdamm 16	D - 13629 Berlin
DE-S-107-00009	Dr. Kade Pharmazeutische Fabrik GmbH	Rigistraße 2;	D - 12277 Berlin
DE-S-107-00010	Schempp & Decker Präzisionsteile und Oberflächentechnik GmbH	Am Stichkanal 6-8;	D - 14167 Berlin
DE-S-107-00011	Fine Foods International GmbH & Co. Deutsche KG	Riedelstraße 17;	D - 12347 Berlin
DE-S-107-00012	Hettich Umforttechnik GmbH & Co.KG	Motzener Straße 18 u.20;	D - 12277 Berlin
DE-S-107-00013	Confidessa Confiserie Spezialitäten Produktions- und Vertriebsgesellschaft mit beschränkter Haftung	Wittestraße 26 e-d;	D - 13509 Berlin
DE-S-107-00014	Schultheiss-Brauerei-Verbund	Standort Berlin; Indira-Gandhi-Straße 66-69	D - 13053 Berlin
DE-S-107-00015	OSRAM GmbH	Standort Spandau; Nonnendammallee 44-61	D - 13629 Berlin
DE-S-107-00016	OSRAM GmbH	Standort Wedding; Oudenarder Straße 16 - 20	D - 13347 Berlin
DE-S-107-00017	Dr. Scholten GmbH & Co. Essenzenfabrik	Am Schlangengraben 3 - 5;	D - 15397 Berlin
DE-S-107-00018	Axel Springer Verlag AG	Druckhaus Spandau ; Brunsbütteler Damm 156 - 172	D - 13581 Berlin
DE-S-107-00019	GERB Schwingungsisolierungen GmbH & Co. KG	; Roedernallee 174-176	D - 13407 Berlin
DE-S-107-00020	Knick Elektronische Meßgeräte GmbH & Co.	Beuckestraße 22;	D - 14163 Berlin
DE-S-107-00021	Mercedes-Benz AG	;	D - 12274 Berlin

Reg. Nr.	Company Name	Site Name/ Location	NACE
DE-S-107-00022	Berliner Stoffdruckerei GmbH	Standort Wedding (Werk 1); Nordbahnstraße 17	D - 13359 Berlin
DE-S-107-00023	Berliner Stoffdruckerei GmbH	Standort Buckow (Werk 2); Christian-Henkel-Straße 12	D - 12349 Berlin
DE-S-107-00024	Dr Gerhard Mann Chem.-Pharm. Fabrik GmbH	Brunsbütteler Damm 165-173;	D - 13581 Berlin
DE-S-107-00025	Braas Flachdachsysteme GmbH	Zweigniederlassung Berlin; Holzhauser Straße 102-106	D - 13509 Berlin
DE-S-108-00001	COR Wohn- und Büromöbel Helmut Lübke GmbH & Co.	Nonenstraße 12;	D - 33372 Rheda-Wiedenbrück
DE-S-108-00002	Siemens Nixdorf Informationssysteme GmbH	Geschäftsgebiet Midrange; Frankfurter Weg 60	D - 33106 Paderborn
DE-S-108-00003	Franz Schneider Brakel GmbH & Co	Nieheimer Straße 38;	D - 33034 Brakel
DE-S-108-00004	Franz Schneider Brakel GmbH & Co.	Industriestraße 12;	D - 33034 Brakel
DE-S-108-00005	Poggenpohl Möbelwerke GmbH	Herringhauser Straße 33;	D - 32051 Herford
DE-S-108-00006	Koralle-Sanitärprodukte GmbH	Hollwieser Str. 45;	D - 32602 Vlotho
DE-S-108-00007	Sonopress Produktionsgesellschaft für Ton- und Informationsträger mbH	Carl-Bertelsmann-Str. 161;	D - 33311 Gütersloh
DE-S-108-00008	Kolbe-Druck GmbH & Co. KG	Im Industriegelände 50;	D - 33775 Versmold
DE-S-108-00009	HARTING Elektronik GmbH	Marienwerder Straße 3;	D - 32339 Espelkamp
DE-S-108-00010	HARTING Elektronik GmbH	Werk Wilhelm-Harting; Str. u. in der Tütenbeke	D - 32339 Espelkamp
DE-S-108-00011	Hanning Kunststoffe GmbH & Co.	Halberstädter Straße 16;	D - 33106 Paderborn
DE-S-108-00012	Kobusch Folien GmbH	Anton-Böhlen-Straße 5;	D - 34414 Warburg
DE-S-108-00013	Femira GmbH	Werk Paderborn; Grüner Weg 41	D - 33041 Paderborn
DE-S-108-00014	END-Armaturen GmbH & Co. KG END-Automation GmbH & Co. KG	Oberbecksener Straße 78;	D - 32547 Bad Oynhausen
DE-S-108-00015	Pronorm Gieschwa Möbel GmbH & Co. KG	Höferweg 28;	D - 32602 Vlotho
DE-S-108-00016	OPTIFIT Jaka-Möbel GmbH	Jaka-Straße 3;	D - 32351 Sternwede-Wehden
DE-S-108-00017	WEDECO Umwelttechnologie Wasser-Boden-Luft GmbH und WEDECO	Boschstr. 6;	D - 32051 Herford
DE-S-108-00018	Menzi GmbH Dr. Fuest & Lange	Friedrich-Menzefricke-Straße 16;	D - 33775 Versmold
DE-S-108-00019	Menzi GmbH Dr. Fuest & Lange	Sandortstraße 47;	D - 33775 Versmold
DE-S-108-00020	Zenker-Fenster GmbH & Co. KG	Braunschweiger Str. 1;	D - 37671 Höxter
DE-S-108-00021	Seifenfabrik Budich GmbH	Dieselstraße 10;	D - 32120 Hiddenhausen
DE-S-108-00022	Getränke Wüllner GmbH & Co. KG	Detmolder Str. 441;	D - 33605 Bielefeld
DE-S-108-00023	ALLIGATOR Farbwerke Rolf Mießner GmbH & Co.	Markstr. 203;	D - 32130 Enger
DE-S-108-00024	CB Chemie und Biotechnologie GmbH	Berensweg 200;	D - 33334 Gütersloh
DE-S-108-00025	Miele & Cie. GmbH & Co. KG	Carl-Miele-Str. 29;	D - 33332 Gütersloh
DE-S-108-00026	multitape GmbH & Co. KG	Franz-Kleine-Str. 17;	D - 33154 Salzkotten
DE-S-108-00027	Leiterplatten Service-Station	Brautmeier GmbH; Franz-Kleine-Str. 17	D - 33154 Salzkotten
DE-S-108-00028	FLEXO PRINT Bedienerfelder GmbH	Franz-Kleine-Str. 17;	D - 33154 Salzkotten
DE-S-108-00029	Bali Schaumstoff GmbH	An der Eiche 2;	D - 33175 Bad Lippspringe
DE-S-108-00030	Teuloburger Mineralbrunnen GmbH & Co.	Brockhagener Str. 200;	D - 33649 Bielefeld
DE-S-108-00031	Mohndruck Graphische Betriebe GmbH	Carl-Bertelsmann-Str. 161 m;	D - 33311 Gütersloh

Reg. Nr.	Company Name	Site Name/ Location	NACE	
DE-S-108-00032	H. & E. Reinert KG Westfälische Fleischwarenfabrik	Mittel-Loxten 37;	D - 33775 Versmold	15.13
DE-S-108-00033	Miele & Cie. GmbH & Co. KG	Mielestraße 2;	D - 33611 Bielefeld	29.71
DE-S-108-00034	Textilwerk Peter Lonsberg GmbH	Am Pastorsbusch 6;	D - 33129 Delbrück	36.15, 17.54
DE-S-108-00035	Imperial-Werke GmbH & Co.	Werk Bünde; Installstr. 10 - 18	D - 32257 Bünde/Westfalen	29.71
DE-S-108-00036	Gepade Polstermöbel Pamme GmbH & Co	Jügendamm 2;	D - 33129 Delbrück	36.1
DE-S-108-00037	Paul Hettich GmbH & Co. und Hettich Management Service GmbH und Hettich Maschinen-technik GmbH & Co. KG	Vahrenkampstr. 12-16;	D-32278 Kirchlingern	28.75, 29
DE-S-108-00038	Frommholz Polstermöbel GmbH & Co. KG	Industriezentrum 14-20;	D - 32139 Spenge	36.11, 19.20
DE-S-108-00039	Paul Craemer GmbH	Brocker Str. 1;	D - 33442 Herzebrock-Clarholz	25.24, 28.40, 28.62
DE-S-109-00001	Adam Opel AG	Opelring 1;	D - 44782 Bochum	34.1 34.2
DE-S-109-00002	Privatbrauerei Moritz Fiege	Scharnhorststraße 19 - 25;	D - 44787 Bochum	15.96
DE-S-109-00003	Klaus Steilmann GmbH & Co KG	Feldstraße 4;	D - 44867 Bochum-Wattenscheid	18.2
DE-S-109-00004	Adam Opel AG Bochum	Werk II und Service T&Z; Hauptstraße 63	D - 44894 Bochum	34.10, 34.30
DE-S-109-00005	Hüls AG	Werk Witten; Arthur-Imhausen-Str. 92	D - 58453 Witten	24.14, 24.16
DE-S-109-00006	Hüls AG	Werkgruppe Herne Werk I; Herzogstr. 28	D - 44651 Herne	24.14
DE-S-109-00007	Hüls AG	Werkgruppe Herne Werk II; Holsterhauser Str. 160	D - 44625 Herne	24.14
DE-S-109-00008	Hüls AG	Werkgruppe Herne Werk III; Shamrockstr. 88	D - 44623 Herne	24.14
DE-S-109-00009	USB Umweltservice Bochum GmbH	Zentraldeponie; Kornharpen Kornharpenener Straße 265	D - 44781 Bochum	X
DE-S-110-00001	Eckes Granini GmbH & Co. KG	Werk Bröl; Katharinental	D - 53773 Hennef/Sieg	15.3, 15.9
DE-S-110-00002	KEPEC Chemische Fabrik GmbH	Barbarastr. 34;	D - 53721 Siegburg	24.6
DE-S-110-00003	Artus Mineralquellen GmbH & Co. KG	Brunnenallee 1;	D - 53332 Bornheim Roisdorf	15.98
DE-S-110-00004	HT TROPLAST AG	Kaiserstraße;	D - 53840 Troisdorf	24, 25.2
DE-S-110-00005	KAUTEX WERKE Reinhold Hagen AG	Werk Duisdorf; Alter Heerweg 2	D - 53123 Bonn	25.22
DE-S-110-00006	KAUTEX WERKE Reinhold Hagen AG	Werk Bonn-Holzlar	D - 53229 Bonn	25.2, 29, 34
DE-S-110-00007	Hüls AG Werk Lilsdorf	Feldmühlestr. 1;	D - 53859 Niederkassel	24.13, 24.14
DE-S-110-00009	Elf Atochem Deutschland GmbH	Niederlassung Bonn; Siemensstraße 21	D - 53121 Bonn	24
DE-S-111-00001	Zuckerband Nord AG	Werk Clauen; Zuckerfabrik 3	D - 31249 Hohenhameln	15.83
DE-S-111-00002	Zuckerband Nord AG	Werk Schladen; Bahnhofstraße 13	D - 38315 Schladen	15.83
DE-S-111-00003	Zuckerband Aktiengesellschaft Uelzen-Braunschweig	Zuckerfabrik Königslutter; Rottorfer Straße 1 - 3	D - 38154 Königslutter	15.83
DE-S-111-00004	Zuckerband Aktiengesellschaft Uelzen-Braunschweig	Zuckerfabrik Wiethe; Fabrikstraße 6	D - 38159 Vechelde	15.83
DE-S-111-00005	Linke-Hofmann-Busch GmbH	Gottfried-Linke-Str. 101;	D - 38233 Salzgitter	25.2, 29, 28, 35
DE-S-111-00006	Siemens AG	Ackerstr. 22;	D - 38126 Braunschweig	30.02, 31.1, 31.2, 31.6, 32.1, 33.2
DE-S-111-00007	Volkswagen AG	Werk Braunschweig; Gifhorner Straße	D - 38112 Braunschweig	34
DE-S-111-00008	Bühler GmbH	Ernst-Amme-Straße 19;	D - 38114 Braunschweig	28
DE-S-111-00009	Zuckerbund Nord AG	Werk Baddeckenstedt; Lindenstraße 4	D - 38271 Baddeckenstedt	15.83
	Siemens AG	Kalkwerk Münchehof; Industriegebiet Münchehof	D - 38723 Seesen-Münchehof	26.52, 14.12

Reg. Nr.	Company Name	Site Name/ Location	NACE	
DE-S-111-00011	HARZER GRAUHOFF-BRUNNEN	Blaue Quellen Mineral- und Heilbrunnen AG;	D - 38664 Goslar	15.98
DE-S-111-00012	Mobil Shmiestoff GmbH Werk Peine	Schäferstraße 2;	D - 31224 Peine	23.20
DE-S-111-00013	ACORE Gießereitechnik GmbH	Woltorfer Straße 77H;	D - 31224 Peine	26
DE-S-111-00014	Volkswagen AG Werk Salzgitter	Industriestraße;	D - 38231 Salzgitter	34.1, 34.3
DE-S-111-00015	Fermacell Werk Seesen der FELS-WERKE GmbH	Industriegebiet Münchhof;	D - 38723 Seesen-Münchhof	26.62, 26.53
DE-S-111-00016	Wilhelm Schimmel Pianofabrik GmbH	Friedrich-Seele-Str.20;	D - 38122 Braunschweig	36, X
DE-S-111-00017	Michels Atelier GmbH	Heesfeld 2;	D - 38112 Braunschweig	22.2
DE-S-112-00001	Mercedes-Benz AG	Mercedesstraße 1;	D - 28309 Bremen	34
DE-S-112-00002	Siemens Aktiengesellschaft - ASI 2 TDV	Richard-Dunkel-Str. 120;	D - 28199 Bremen	28, 31
DE-S-112-00003	Bremer Woll-Kämmerei Aktiengesellschaft	Landrat-Christians-Straße 95;	D - 28779 Bremen	17
DE-S-115-00001	Ciba Additive GmbH	Postfach 1640; Chemiestraße	D - 68623 Lampertheim	24
DE-S-115-00002	Odenwald-Quelle Strauch GmbH & Co. KG	Ludwigstr. 100;	D - 64646 Heppenheim	15.98
DE-S-115-00003	Siemens AG	Fabrikstr. 31;	D - 64625 Bensheim	33.1
DE-S-115-00004	Carl Schenck AG	Landwehrstraße 55;	D - 64293 Darmstadt	29.56, 30.02, 33.20, 33.30
DE-S-115-00005	VDO Adolf Schindling AG	VDO-Straße 1;	D - 64832 Babenhausen	34.3
DE-S-115-00006	Axel Springer Verlag AG	Berliner Allee 59;	D - 64295 Darmstadt	22
DE-S-115-00007	Mücksch Recycling GmbH	Otto-Röhm-Straße 57;	D - 64293 Darmstadt	X
DE-S-115-00008	RED Recycling und Entsorgungs GmbH Darmstadt	Otto-Röhm-Straße 59;	D - 64293 Darmstadt	X
DE-S-116-00001	goldreif Möbelfabrik GmbH & Co.	Meerbreite 4;	D - 32107 Bad Salzuflen	36.13
DE-S-116-00002	Heinz Essmann GmbH	Im Weingarten 2;	D - 32107 Bad Salzuflen	25.23
DE-S-116-00003	Coko-Werk GmbH & Co. KG	Porschestraße 3-11;	D - 32107 Bad Salzuflen	25.21
DE-S-117-00001	Holzapfel Metallveredelung GmbH	Unterm Ruhestein 1;	D - 35764 Sinn	28.51
DE-S-117-00002	JUNO Großküchen GmbH	Junostraße;	D - 35745 Herborn-Burg	29.53
DE-S-117-00003	Gerhard Collardin GmbH	Collardinstraße;	D - 35745 Herborn-Schönbach	24.66
DE-S-117-00004	Rittal-Werk Rudolf Loh GmbH & Co KG Standort Herborn	Auf dem Stützelberg;	D - 35745 Herborn	31.20
DE-S-117-00005	Rittal-Werk Rudolf Loh GmbH & Co KG Standort Wissenbach	Reiherstraße 3;	D - 35708 Haiger	31.20
DE-S-117-00006	Rittal-Werk Rudolf Loh GmbH & Co KG Standort Haiger	Dietzhö,zstraße;	D - 35713 Eschenburg-Wissenbach	31.20
DE-S-117-00008	Rittal-Werk Rudolf Loh GmbH & Co KG Standort Rittershausen	Siegner Straße 31;	D - 35716 Dietzhölztal-Rittershausen	31.20
DE-S-118-00001	3M Deutschland GmbH	Edisonstraße 6;	D - 59157 Kamen	24.65, 25.24, 24.66
DE-S-118-00002	Stadtwerke Unna GmbH	Zechenstraße 11;	D - 59424 Unna	40
DE-S-118-00003	Gebr. Klems GmbH	Tronjstraße 17;	D - 44319 Dortmund	15.81
DE-S-118-00004	Busch-Jaeger Elektro GmbH	Hafenstr. 113;	D - 59067 Hamm	31
DE-S-118-00005	ABB Turbinen Nürnberg GmbH	Kanalstraße 25;	D - 44147 Dortmund	31.6
DE-S-118-00006	VEBA Kraftwerke Ruhr AG (OKR)	Kraftwerk Knepper, Langenacker;	D - 44357 Dortmund	40.1
DE-S-118-00007	Dortmunder Brau Union GmbH	Lütgendortmunder Hellweg 242;	D - 44388 Dortmund	15.96
DE-S-118-00008	Entsorgung Dortmund GmbH	Kompostwerk Dortmund Wambel; Oberste- Wilms-Str. 13	D - 44309 Dortmund	X
DE-S-118-00009	Entsorgung Dortmund GmbH	Deponie Dortmund-Nordost; Lüserbachstr. 180	D - 44329 Dortmund	X

Not valid until 15 November 97

Note: NACE Code X - Treatment, destruction or disposal of solid or liquid waste

Reg. Nr.	Company Name	Site Name/ Location	NACE
DE-S-118-00010	Promacon Dr. Schirm GmbH	Kipperstr. 9 - 11;	D - 44147 Dortmund
DE-S-118-00011	Murfeldt Kunststoffe GmbH	Heßlingsweg 14-16;	D - 44309 Dortmund
DE-S-119-00001	ABB Gebäudetechnik AG	Niederlassung Düsseldorf; Burgunderstr. 31	D - 40549 Düsseldorf
DE-S-119-00002	Zamek Nahrungsmittelfabriken GmbH & Co. KG	Kappeler Str. 147-167;	D - 40599 Düsseldorf
DE-S-119-00003	3M Deutschland GmbH	Düsseldorfer Straße 121-125;	D - 40705 Hilden
DE-S-119-00004	Brauerei Schlösser Öko-Audit GbR bestehend aus der Brauerei Schlösser Produktions GmbH und der Brauerei Schlösser GmbH	Münsterstraße 156;	D - 40476 Düsseldorf
DE-S-119-00005	Mercedes-Benz AG	Werk Düsseldorf; Rather Str. 51	D - 40467 Düsseldorf
DE-S-119-00006	Mercedes-Benz Lenkungen GmbH	Rather Str. 51;	D - 40467 Düsseldorf
DE-S-119-00007	Henkel KGaA	Standort Düsseldorf-Holthausen; Henkelstr. 67	D - 40589 Düsseldorf
DE-S-120-00001	Unichema Chemie GmbH	Steintor 9;	D - 45446 Emmerich
DE-S-120-00002	Keramag AG	Abelstraße 12;	D - 45483 Wesel
DE-S-120-00003	Carl Kühne KG (GmbH & Co.)	Niederdorfer Str. 57;	D - 47638 Straelen
DE-S-120-00004	BYK-Chemie GmbH	Abelstraße 14;	D - 46483 Wesel
DE-S-120-00005	SOLVAY SALZ GmbH	Werk Borth; Karlstraße 80	D - 47495 Rheinberg
DE-S-121-00001	Volkswagen AG	Werk Emden; Postfach 2365	D - 26703 Emden
DE-S-121-00002	Kautex Werke Reinold Hagen AG	Werk Ostfriesland; Eisenstraße 18	D - 26789 Leer
DE-S-122-00001	cph chemie GmbH	Laubenhof 3;	D - 45326 Essen
DE-S-122-00002	Johann Spielmann GmbH	Schwanhildenstr. 35;	D - 45141 Essen
DE-S-122-00003	Siemens AG Energie-erzeugung (KWU) Dampfturbinen- und Generatorenwerk Mülheim	Wiesenstr. 35;	D - 45473 Mülheim
DE-S-122-00004	Siemens AG Energieerzeugung (KWU) Dampfturbinen- u. Generatorenwerk Mülheim	Werksteil Hafen; Rheinstraße 100	D - 45478 Mülheim an der Ruhr
DE-S-122-00005	RHM Rohstoff-Handelsges mbH	Rheinstr. 141;	D - 45478 Mülheim an der Ruhr
DE-S-123-00001	Volkswagen Sachsen GmbH	Glauchauer Straße;	D - 08129 Mosel
DE-S-123-00002	Sächsische Automobilbau GmbH	Glauchauer Straße;	D - 08129 Mosel
DE-S-123-00003	CED Entsorgungsdienst GmbH	Fischweg 14;	D - 09114 Chemnitz
DE-S-123-00004	Brauerei Reichenbrand GmbH & Co.	Zwickauer Str. 478;	D - 09117 Chemnitz
DE-S-123-00005	Sternquell-Brauerei GmbH	Dobenastr. 83;	D - 08523 Plauen
DE-S-123-00006	Sternquell-Brauerei GmbH	Gewerbegebiet Meuensalz; Nord Zum Plom 18	D - 08529 Plauen
DE-S-123-00007	Schließanlagen GmbH Pfaffenhain	Fabrikstr. 1;	D - 09387 Pfaffenhain
DE-S-123-00008	Muldenhütten Recycling und Umwelttechnik GmbH	Industriegebiet Muldenhütten;	D - 09599 Freiberg
DE-S-124-00001	Flensburger Brauerei Emil Petersen GmbH & Co. KG	Munketoft 12;	D - 24937 Flensburg
DE-S-124-00002	Zuckerverbund Nord AG	Werk Schleswig; Zuckerstraße 1	D - 24837 Schleswig
DE-S-124-00003	Nestlé Deutschland AG Werk Kappeln	Nestléweg 1;	D - 24376 Kappeln
DE-S-124-00004	Stora Spezialpapiere GmbH	Husumer Straße 12;	D - 24941 Flensburg
DE-S-124-00005	Schleswig-Holsteinischer Zeitungsverlag GmbH	Nikolaistraße 7;	D - 24937 Flensburg
	Schleswig-Holsteinischer Zeitungsverlag GmbH	Stadtweg 54;	D - 24837 Schleswig

Reg. Nr.	Company Name	Site Name/ Location	NACE	
DE-S-124-00007	Schleswig-Holsteinischer Zeitungsverlag GmbH	Markt 23;	D - 25813 Husum	22.12
DE-S-124-00008	Eidermühle GmbH	Tünninger Straße 7;	D - 25840 Friedrichstadt	15.61
DE-S-125-00001	Günther & Co. GmbH	Eschborner Landstr. 112;	D - 60489 Frankfurt/Main	28.51, 28.62
DE-S-125-00002	VDO Luftfahrtgeräte Werk GmbH	An der Sandelmühle 13;	D - 60439 Frankfurt am Main	31.61
DE-S-125-00003	Lufthansa Technik AG Flughafen	Lufthansa Basis;	D - 60546 Frankfurt	35.30
DE-S-126-00001	BURDA Druck GmbH	Hauptstraße 130;	D - 77652 Offenburg	22.2
DE-S-126-00002	PROGRESS-WERK OBERKIRCH AG	Industriestr. 8;	D - 77704 Oberkirch-Stadelhofen	28.75
DE-S-126-00003	HUKLA-Werke GmbH Matrazen- und Polstermöbelfabriken	Leutkirchstr. 63;	D - 77723 Gengenbach	36.11, 36.15
DE-S-126-00004	KAUTEX WERKE Reinhold Hagen AG	Werk Waldkirch; Mauermattenstraße 9	D - 79183 Waldkirch	34.3
DE-S-126-00005	Regionalservice Berisgau	Herbozheimer Straße 36;	D - 79365 Rheinhausen	40.1
DE-S-126-00006	J.H. Ziegler Zweigniederlassung der PAUL HARTMANN AG	Fabrikstraße 2;	D - 77855 Achern	17
DE-S-126-00007	Badische Stahlwerke GmbH	Graudenzstr. 45;	D - 77694 Kehl a. Rh.	27.1, 27
DE-S-126-00008	Hans Oetiker Metallwaren & Apparatefabrik	Usenbergstr. 13;	D - 79346 Endingen	28.4, 28.5
DE-S-126-00009	VITRA GmbH	Charles Eames 2;	D - 79576 Weil am Rhein	36
DE-S-127-00001	Koralle-Sanitärprodukte GmbH	Nidderstraße 10;	D - 63697 Hirzenhain	25.2
DE-S-127-00002	BSU Gesellschaft für Elektrorecycling, Arbeitssicherheit und Umweltschutz-Technologie mbH	Industriestraße 17;	D - 63654 Büdingen	X
DE-S-127-00003	König & Neurath AG	Industriestraße ;	D - 61184 Karben	36.1
DE-S-127-00004	Hassia & Luise Mineralquellen Bad Vilbel GmbH & Co.	Grießener Str. 18-28;	D - 61118 Vilbel	15.98
DE-S-127-00005	König & Neurath AG	Werk 1; Rendeler Str. 76	D - 61184 Karben	36.1
DE-S-128-00001	FULDA VERPACKUNG STABERNACK JR GmbH	Bellingerstr. 7-9;	D - 36043 Fulda	21.21
DE-S-129-00001	CANON GIESSEN GmbH	Canonstraße 1;	D - 35394 Gießen	30.01
DE-S-129-00002	CEKA-Büromöbelwerke C. Krause & Sohn GmbH & Co. KG	Erich-Krause-Straße;	D - 36304 Alsfeld	36.1, 36.14
DE-S-129-00003	Licher-Privatbrauerei Ihring-Melchior GmbH & Co. KG	In den Hardtberggärten;	D - 35423 Lich	15.96, 15.97
DE-S-129-00004	VOKO Franz Vogt & Co. KG	Am Pfahlgraben 4-10;	D - 35415 Pohlheim	36.11, 36.12
DE-S-129-00005	Brühlsche Universitätsdruckerei Verlag des Gießener Anzeigers GmbH & Co. KG	Am Urnenfeld 12;	D - 35396 Gießen	22.1, 22.2
DE-S-130-00001	Stora Kabel GmbH	Schwerter Straße 263;	D - 58099 Hagen	21, 22
DE-S-130-00002	SCHADE GmbH & Co KG	Königstraße 57;	D - 58840 Plettenberg	34.3
DE-S-130-00003	Brauerei Iserlohn Öko-Audit GbR bestehend aus der Brauerei Iserlohn Produktions GmbH und der Brauerei Iserlohn GmbH	Grüner Talstraße 40-50;	D - 58644 Iserlohn	15.96
DE-S-130-00004	Busch-Jaeger Elektro GmbH	Freisenbergstr. 2;	D - 58513 Lüdenscheid	31
DE-S-130-00005	Carl Dan. Peddinghaus GmbH & Co. KG	Werk Ennepetal; Mittelstr. 64	D - 58256 Ennepetal	28.4
DE-S-130-00006	Carl Dan. Peddinghaus GmbH & Co. KG	Werk Schwelm; Loherstraße	D - 58332 Schwelm	28.4
DE-S-130-00007	Backhaus & Co. GmbH & Co.	Waldheimstr. 8;	D - 58566 Kierpse	25.24
DE-S-130-00008	Jellinghaus GmbH & Co.	Feldstraße 30;	D - 58285 Gevelsberg	27.34
DE-S-130-00009	Inde Metallwerk GmbH	Balver Str. 92;	D - 58706 Menden	27, 27.2

Reg. Nr.	Company Name	Site Name/ Location	NACE
DE-S-130-00010	FASTENRATH Befestigungstechnik GmbH	Werk II; Lehmweg 14-16	D - 58840 Plettenberg
DE-S-131-00001	3M Deutschland GmbH	Werk Hamburg; Schmidts Breite 10 - 18	D - 21082 Hamburg
DE-S-131-00002	Branth-Farben-Fabrik	Erdmannstr. 10-12;	D - 22765 Hamburg
DE-S-131-00003	AVG Abfall-Verwaltungsgesellschaft mbH	Borsigstraße 2;	D - 22113 Hamburg
DE-S-131-00004	Hermes Schleifmittel GmbH & Co. KG	Luruper Hauptstr. 106 - 122;	D - 22547 Hamburg
DE-S-131-00005	Mercedes Benz AG Werk Hamburg	Mercedessstraße 1;	D - 21079 Hamburg
DE-S-131-00006	Deutsche Shell Aktiengesellschaft Werk Grasbrook	Worthdamm 32;	D - 20457 Hamburg
DE-S-131-00007	Müllverwertung Borsigstraße GmbH	Borsigstraße 6;	D - 22113 Hamburg
DE-S-131-00008	BP Oil Deutschland GmbH	Werk Neuhof; Neuhöfer Brückenstraße 127-152	D - 21107 Hamburg
DE-S-132-00001	SP Reifenwerke GmbH	Dunlopstraße 2;	D - 63450 Hanau
DE-S-132-00002	Hanau Verpackung & Display	Horst GmbH; Offenbacher Landstr. 8	D - 63456 Hanau
DE-S-132-00003	Degussa AG Frankfurt	Degussa AG ZN; Wolfgang Rodenbacher Chaussee 4	D - 63457 Hanau
DE-S-132-00004	Aqua Terra Bioprodukt GmbH	Dieselsstraße 8;	D - 63526 Erlensee
DE-S-133-00001	Rubarth Apparate GmbH	Mergenthalerstraße 8;	D - 30880 Laatzen
DE-S-133-00002	Einbecker Brauhaus AG	Betriebstätte Göttingen; Brauweg 18	D - 37073 Göttingen
DE-S-133-00003	Einbecker Brauhaus AG	Papenstraße 4-7;	D - 37574 Einbeck
DE-S-133-00004	Köttlermann GmbH & Co. Labortechnik	Industriestraße 2 - 10;	D - 31311 Uetze
DE-S-133-00005	ISO-Elektra Elektrochemische Fabrik GmbH	Im Mühlenfeld 5;	D - 31008 Elze
DE-S-133-00006	Hüls AG	Werk Steyerberg; Borsteler Weg	D - 31595 Steyerberg
DE-S-133-00007	CC Dr. Schutz GmbH	Thaler Landstr. 32-34;	D - 31812 Bad Pyrmont
DE-S-133-00008	Vorwerk & Co. Teppichwerke GmbH & Co. KG	Kuhlmannstr. 11;	D - 31785 Hameln
DE-S-133-00009	Benecke-Kaliko AG	Beneckeallee 40;	D - 30419 Hannover
DE-S-133-00010	Continental AG	Jädekamp 30;	D - 30419 Hannover
DE-S-133-00011	Hannover Papier AG	Mühlenmasch 1;	D - 31061 Ahlfeld
DE-S-133-00012	Continental AG Radsystem GmbH	Jädekamp 30;	D - 30419 Hannover
DE-S-133-00014	Zuckerverbund Nord AG (ZVN)	Burgdorfer Straße 4;	D - 31275 Lehrte
DE-S-133-00015	Zuckerverbund Nord AG (ZVN)	Werk Munzel; An der Zuckerfabrik 3	D - 30890 Barsinghausen
DE-S-133-00016	Union-Zucker Südhannover GmbH	Werk Nordstemmen ; Calenberger Straße 36	D - 30890 Nordstemmen
DE-S-133-00017	Umweltschutz Mitte GmbH & Co.	Hillerstraße 7;	D - 37154 Northeim
DE-S-134-00001	ABB Automatisierungsanlagen Cottbus GmbH	Gaglower Str. 17/18;	D - 03048 Cottbus
DE-S-134-00002	femira GmbH	Zum Kalkberg 4;	D - 04910 Elsterwerda
DE-S-134-00003	COSTAR Cottbuser Standreinigung und Umweltdienst GmbH	Dissenchener Str. 50;	D - 03042 Cottbus
DE-S-134-00004	BASF-Schwarzheide GmbH	Schipkauer Straße 1;	D - 01986 Schwarzheide
DE-S-134-00005	SBF SPAENCOM Betonfertigteile GmbH & Co. KG	Industriegebiet Alteno;	D - 15926 Duben/Alteno
DE-S-135-00001	Paul Hartmann AG	Paul-Hartmann-Str. 12;	D - 89522 Heidenheim
DE-S-135-00002	Süddeutscher Zeitungsdruck Verlag- und Druckerei GmbH	Bahnhofstraße 65;	D - 73430 Aalen
DE-S-135-00003	Weleda AG	Möhlerstraße 3-5;	D - 73525 Schwäbisch Gmünd
DE-S-136-00001	Audi AG	Neckarsulmerstraße 24-32;	D - 74172 Neckarsulm
DE-S-136-00002	Würth Elektronik GmbH & Co. KG	Salzstraße 21;	D - 74676 Niedernhall
DE-S-136-00003	Georg Kohl GmbH & Co.	Georg-Kohl-Str. 42;	D - 74336 Brackenheim

List valid until 15 November 97

Note: NACE Code X - Treatment, destruction or disposal of solid or liquid waste

Reg. Nr.	Company Name	Site Name/ Location	NACE	
DE-S-136-00004	Gebhardt Ventilatoren GmbH & Co.	Gebhardtstraße 19-25;	D - 74638 Waldenburg	29.24
DE-S-136-00005	Chr. Knapp GmbH Plastik-Spritzguß	Salzstraße 26;	D - 74676 Niedernhall	25.24
DE-S-136-00006	Zippe Industrieanlagen GmbH	Alfred-Zippe-Straße;	D - 97877 Wertheim	29.22, 29.56
DE-S-136-00007	Löwenbrauerei Hall Fr. Erhard GmbH & Co.	Ritterstr. 6;	D - 74523 Schwäbisch-Hall	15.96
DE-S-136-00008	Wildbadquelle Mineralbrunnen GmbH & Co. KG	Ritterstr. 6;	D - 74523 Schwäbisch-Hall	15.98
DE-S-137-00001	Bayer AG Dormagen	;	D - 41538 Dormagen	24, 24.1, 24.2, 25.
DE-S-137-00002	Bayer Faser GmbH	;	D - 41538 Dormagen	24, 24.7, 25.
DE-S-137-00003	UCB Helio Folien GmbH	Gladbacher Str. 189;	D - 41747 Viersen	25.22
DE-S-137-00004	Düsseldorfer Privatbrauerei Frankenheim GmbH & Co. KG	Kreitzweg 10;	D - 41472 Neuss	15.96
DE-S-137-00005	Quack & Fischer GmbH	Lichtenberg 6;	D - 41747 Viersen	21.2, 21.21
DE-S-137-00006	Eckes-Granini GmbH & Co. KG	Niedickstraße 50;	D - 47803 Krefeld	15.32, 15.99
DE-S-137-00007	Kaiser's Kaffe-Geschäft AG	Fleischwerk Viersen; Ernst-Moritz-Arndt-Str. 10	D - 41747 Viersen	15.1, 15.13
DE-S-137-00008	Siepelkamp Giesserei	Siepelkampstraße 45;	D - 47803 Krefeld	27.5
DE-S-137-00009	SEDA Kleiderfabrik GmbH & Co. KG	Friedrich-Ebert-Str. 9;	D - 41352 Korschenbroich	18.22
DE-S-137-00010	Verinigung Rheinischer Molkereien GmbH & Co. KG	Westparkstraße 130;	D - 47803 Krefeld	15.51
DE-S-138-00001	Neff GmbH	Ruiter Straße 8;	D - 75015 Bretten	31.62
DE-S-138-00002	ABB Gebäudetechnik AG	Niederlassung Karlsruhe; Vincenz-Priesnitz-Str. 3	D - 76131 Karlsruhe	31.6
DE-S-138-00003	Stadtwerke Karlsruhe	Heizkraftwerk West; Honselstraße 35	D - 76185 Karlsruhe	40.1, 40.3
DE-S-138-00004	Stadtwerke Karlsruhe	Heizkraftwerk Waldstadt; Elbinger Straße 25	D - 76139 Karlsruhe	40.1, 40.3
DE-S-138-00005	Schlumberger Rombach GmbH	Hardeckstraße 2;	D - 76185 Karlsruhe	33
DE-S-138-00006	Mercedes-Benz AG	Werk Gaggenau (Stammwerk); Hauptstraße	D - 76571 Gaggenau	34
DE-S-138-00007	Mercedes-Benz AG	Werk Gaggenau (Werksteil Rastatt); Hauptstraße	D - 76571 Gaggenau	34
DE-S-138-00008	Mercedes-Benz AG	Montagewerk Rastatt; Mercedesstrasse 1	D - 76432 Rastatt	34
DE-S-138-00009	C. Stahl GmbH Umweltschutztransporte	Draisstr. 10-12;	D - 76448 Dürmersheim	X
DE-S-139-00001	Hoechst Trevira GmbH & Co. KG	Berliner Strasse;	D - 36251 Bad Hersfeld	24.7
DE-S-139-00002	Viessmann Werke GmbH & Co.	Werk 05; Industriestraße 5	D - 35107 Allendorf/Eder	29.21
DE-S-139-00003	Viessmann Werke GmbH & Co.	Werk 09; Beetwiese	D - 35107 Allendorf/Eder	29.21
DE-S-139-00004	Continental AG	Werk Korbach; Continentalstraße 3-5	D - 34497 Korbach	25.1
DE-S-139-00005	ContiTech Schlauch GmbH	Werk Korbach; Continentalstraße 3-5	D - 34497 Korbach	25.13
DE-S-139-00006	ContiTech Profile GmbH	Werk Korbach; Continentalstraße 3-5	D - 34497 Korbach	25.13
DE-S-139-00007	ABB Daimler Benz Transportation (Deutschland) GmbH	Henschelplatz 1;	D - 34127 Kassel	35.2
DE-S-139-00008	Mercedes Benz AG	Werk Kassel; Mercedesplatz 1	D - 34127 Kassel	34.3
DE-S-139-00009	B. Braun Melsungen AG	Carl-Braun-Straße 1;	D - 34212 Melsungen	24.4, 33.1
DE-S-139-00010	Wagner + Solartechnik GmbH	Ringstraße 14;	D - 35091 Cölbe	29.13
DE-S-139-00011	AEG-Hausgeräte GmbH	Werk Kassel; Lilienthalstraße 150	D - 34123 Kassel	29.71
DE-S-139-00012	Braas Dachsysteme GmbH	Werk Borken; Waberner Str. 40	D - 34582 Borken	26.66
DE-S-139-00013	König & Neurath AG	Werk 3; Gobietstraße 8	D - 34123 Kassel	36.1
DE-S-139-00014	Stiebel Eltron GmbH & Co. KG	Am Baumesrain 6;	D - 37269 Eschwege	29.71, 25.24

Reg. Nr.	Company Name	Site Name/ Location	NACE
DE-S-139-00015	Wiebusch Polymerbeton Technik GmbH & Co. KG	Am Stadtbruch 4;	D - Volkmarsen
DE-S-139-00016	Kautex Werke Reinold Hagen AG Werk Eschwege	Leuchtbergstraße 4;	D - 37254 Eschwege
DE-S-139-00017	Druck- und Spritzgußwerk Hettich GmbH & Co.	Siegener Straße 37;	D - 35066 Frankenberg
DE-S-139-00018	Konvekta AG	Am Nordbahnhof 5;	D - 34613 Schwalmstadt
DE-S-140-00001	Elac Phonosysteme GmbH	Rendsburger Landstraße 215;	D - 24113 Kiel
DE-S-140-00002	Walter Otto Müller GmbH & Co. KG	de-Vos-Straße 27;	D - 25524 Itzehoe
DE-S-140-00003	KG Holsteinische Textilveredlung GmbH & Co.	Osterbrooksweg 47;	D - 22869 Schenefeld
DE-S-140-00004	Hermes Schleifmittel GmbH & Co.	Werksteil Uetersen; Ossenpadd 54	D - 25436 Uetersen
DE-S-140-00005	Schmidt & Klaunig Druckerei u. Verlag	Ringstraße 19;	D - 24114 Kiel
DE-S-140-00006	Stora Uetersen GmbH	Pinnau Allee 3;	D - 25436 Uetersen
DE-S-140-00007	Matsushita Communication Deutschland GmbH	Lahnstraße 5;	D - 24539 Neumünster
DE-S-140-00008	Frank Druck GmbH & Co. KG	Industriestraße 20;	D - 24211 Preetz
DE-S-140-00009	Behrendt Rohstoffverwertung GmbH	Gutenbergstraße 32-34;	D - 24536 Neumünster
DE-S-140-00010	Knoll AG Werk Uetersen	Pinnuaallee 4;	D - 25436 Uetersen
DE-S-140-00011	Adolf Riedl Naturfarben	Dorstraße 35 a;	D - 24814 Schestedt
DE-S-140-00012	Schleswig-Holsteinischer Zeitungsverlag GmbH	Wyker Straße 20-26;	D - 24768 Rendsburg
DE-S-140-00013	Schleswig-Holsteinischer Zeitungsverlag GmbH	Verlagshaus Rendsburg Stegen 1/2;	D - 24768 Rendsburg
DE-S-140-00014	Schleswig-Holsteinischer Zeitungsverlag GmbH	Sandberg 18-20;	D - 25524 Itzehoe
DE-S-141-00001	Keramchemie GmbH	Berggarten 1;	D - 56427 Siershahn
DE-S-141-00002	Apollinaris & Schweppes GmbH & Co.	Landskronerstraße 175;	D - 53474 Bad Neuenahr-Ahrweiler
DE-S-141-00003	KCH Keramik GmbH	Berggarten 1;	D - 56427 Siershahn
DE-S-141-00004	Steuler-Industriewerke GmbH	Georg-Steuler-Str. 175;	D - 56203 Höhr-Grenzhausen
DE-S-141-00005	Westerwald-Brauerei H. Schneider	Gehleter Straße;	D - 57627 Hachenburg
DE-S-141-00006	Artus Mineralquellen GmbH & Co. KG	Im Strang 40;	D - 53557 Bad Honningen
DE-S-141-00007	Sinziger Mineralbrunnen GmbH	Bodendorfer Str. 4;	D - 53489 Sinzig
DE-S-141-00008	Rhenser Mineralbrunnen Zweigniederlassung der Blaue Quellen Mineralund Heilbrunnen AG	Brunnenstraße 2-8;	D - 56321 Rhens
DE-S-141-00009	Haus Rabenhorst O. Lauffs GmbH & Co. KG	Scheurener Straße 4;	D - 53572 Unkel
DE-S-141-00010	KBL Solarien GmbH	Ringstraße 24-26;	D - 56307 Dernbach
DE-S-141-00011	Oberland Glas AG	Wirges Geschäftsbereiche Behälterglas und Bauglas; Siemensstraße 1	D - 56422 Wirges
DE-S-141-00012	Thomas-Neuhaus Kunststofftechnik GmbH	Friedrich-Wilhelm;	D - 57562 Herdorf
DE-S-141-00013	Kautex Werke Reinold Hagen AG	In der Bläuhau;	D - 57537 Wissen
DE-S-141-00014	Guschall Kunststoffverwertung GmbH	Industriepark 11;	D - 57539 Eitzbach
DE-S-141-00015	Fastenrath Befestigungstechnik GmbH	Ofenbauerstraße 1;	D - 56457 Westerburg
DE-S-142-00001	BPW Bergische Achsen KG	Ohlerhammer;	D - 51674 Wiehl
DE-S-142-00002	BPW Bergische Achsen KG Werk Hunsheim	Werk Hunsheim; Eisenstraße	D - 51580 Reichshof-Hunsheim
DE-S-142-00003	BPW Bergische Achsen KG	Werk Bruchermühle; Rölfelder Straße 1a	D - 51580 Reichshof-Bruchermühle
DE-S-142-00004	Albert Ackermann GmbH & Co. KG	Wehrstraße 2;	D - 51645 Gummersbach

List valid until 15 November 97

Note: NACE Code X - Treatment, destruction or disposal of solid or liquid waste

Reg. Nr.	Company Name	Site Name/ Location	NACE
DE-S-142-00005	Albert Ackermann GmbH & Co. KG	Albertstraße 4 - 8;	D - 51643 Gummersbach
DE-S-142-00006	GEW Köln AG	Heizkraftwerk Köln-Niehl; Am Mohlenkopf 3	D - 50735 Köln
DE-S-142-00007	ABB Gebäudetechnik AG Niederlassung Köln	Hansestraße 79-81;	D - 51149 Köln
DE-S-142-00008	Rheinisch-Bergische Brauerei GmbH & Co. KG	Alteburger Straße 145-155;	D - 50968 Köln
DE-S-142-00009	SCA Packaging Deutschland AG & Co. KG	Dieselstraße 6;	D - 50259 Pulheim
DE-S-142-00010	AKZO NOBEL CHEMICALS GmbH CARBOSULF Chemische Werke GmbH FLEXSYS Additive für die Kautschukindustrie GmbH & Co. KG RHODANID CHEMIE GmbH	Geestemünder Str. 26;	D - 50735 Köln
DE-S-142-00011	POLYTAN Hydrochemie GmbH	Zeißstr. 21-23;	D - 50171 Kerpen
DE-S-142-00012	AE Goetze GmbH	Werk 1; Bürgermeister-Schmidt-Straße 17	D - 51399 Burscheid
DE-S-142-00013	AE Goetze GmbH	Werk 2; Am Bahnhof	D - 51399 Burscheid
DE-S-142-00014	KABE Labortechnik GmbH	Jägerhofstr. 17;	D - 51588 Nümbrecht
DE-S-142-00015	L. & C. Steinmüller GmbH	Fabrikstraße;	D - 51643 Gummersbach
DE-S-142-00016	Herberts GmbH	Fritz-Hecker-Str. 47-107 und Hitzeler Straße;	D - 50968 Köln
DE-S-142-00017	Felten & Guillaume Energietechnik Aktiengesellschaft	Schanzenstraße 24;	D - 51063 Köln
DE-S-142-00018	BAV Verwaltungs- und Beteiligungsgesellschaft mbH	Zentraldeponie Leppe mit den operativen Gesellschaften, BAV Zentraldeponie Leppe Gesellschaft mbH & Co. KG, BAV Aufbereitung biogener Abfälle Gesellschaft mbH & Co. KG, BAV Sonderabfallberatungs- und Entsorgungsgesellschaft mbH & Co. KG; Kreisstraße 19	D - 51789 Lindlar
DE-S-142-00019	SPIES HECKER GMBH	Fritz-Hecker-Str. 47-107 ;	D - 50968 Köln
DE-S-142-00020	Babcock Industrierohrleitungsbau GmbH	Overfeldweg 19;	D - 51371 Leverkusen
DE-S-142-00021	GEW Köln AG	Heizkraftwerk Köln-Merkenich; Merkenicher Hauptstraße 2	D - 50769 Köln
DE-S-142-00022	HELIOS-Lacke Bollig & Kemper GmbH & Co. KG	Vitalissr. 114;	D - 50827 Köln
DE-S-142-00023	Bergische Löwen-Brauerei GmbH & Co. KG	Bergische Löwen-Brauerei Produktions GmbH Bergisch Gladbacher Straße 116;	D - 51065 Köln
DE-S-143-00001	Sedus Stoll AG	Brückenstrasse 15;	D - 79761 Waldshut-Tiengen
DE-S-143-00002	H Henselmann GmbH & CO. KG Gutex- Holzdämmplatten	Ortseil Gutenberg;	D - 79761 Waldshut-Tiengen
DE-S-143-00003	Hüls AG Werk Rheinfelden	Friedrichstraße 48;	D - 79618 Rheinfelden
DE-S-143-00004	Freudenberg Dichtungs- und Schwingungstechnik KG	Geschäftsbereich O-Ringe; Oberwühl 4	D - 79733 Görwihl
DE-S-143-00005	CIBA-GEIGY GmbH	Öflinger Straße 44;	D - 79664 Wehr
DE-S-143-00006	LONZA-Folien GmbH	Weidstraße 2;	D - 79576 Weil am Rhein
DE-S-143-00007	Aluminium Rheinfelden GmbH	Friedrichstraße 80;	D - 79618 Rheinfelden
DE-S-143-00008	Georg Fischer Automobilguß GmbH	Julius-Bührer-Straße 12;	D - 78224 Singen (Htwl.)
DE-S-144-00001	Oppacher Mineralquellen	Brunnenstraße 1;	D - 02736 Oppach
DE-S-144-00002	Margon Brunnen GmbH	Burkhardswalde;	D - 01809 Müglitztal
	Waldschmidt GmbH Dresden	Katharinenstr. 4 ;	D - 01099 Dresden

List valid until 15 November 97

Note: NACE Code X - Treatment, destruction or disposal of solid or liquid waste

Reg. Nr.	Company Name	Site Name/ Location	NACE
DE-S-144-00004	remex Gesellschaft für Baustoffaufbereitung Dresden mbH	Bahnhofstraße 4;	D - 01259 Dresden
DE-S-144-00005	Pneumant Reifen GmbH	Werk Riesa; Paul-Greifzu-Str. 20	D - 01591 Riesa
DE-S-144-00006	Gamma-Service Produktbestrahlung GmbH	Betriebstell Radeberg; Juri-Gagarin-Str. 15	D - 01454 Radeberg
DE-S-144-00007	Wiltthener Weinbrennerei GmbH	Thälmannplatz 8;	D - 02681 Wiltthen
DE-S-144-00008	Deutsche Waggonbau AG	Werk Görlitz; Brunnenstr. 11	D - 02826 Görlitz
DE-S-144-00008	Deutsche Waggonbau AG	Werk Görlitz; Brunnenstr. 11	D - 02826 Görlitz
DE-S-144-00009	Siemens AG Bereich Energieerzeugung Siemens AG Bereich Medizinische Technik	Turbinenwerk Görlitz; Lutherstr. 51	D - 02826 Görlitz
DE-S-144-00010	Röntgensysteme Dresden	Scharfenberger Str. 66;	D - 01139 Dresden
DE-S-144-00011	Formguß Dresden GmbH	Mügelner Str. 18;	D - 01237 Dresden
DE-S-145-00001	Benteler-AWE-Umformtechnik GmbH	Adam-Opel-Straße 99;	D - 99187 Eisenach
DE-S-145-00002	Gothaer Fahrzeugwerk GmbH	Kindleber Str. 99;	D - 99867 Gotha
DE-S-145-00003	König & Neurath AG	Werk 4; Tännchenweg 3	D - 99631 Weißensee
DE-S-145-00004	BSK Betonwerk Großengottern GmbH	Mülverstedter Landstraße 1;	D - 99991 Großengottern
DE-S-145-00005	MAR Montage-Abbruch-Recycling GmbH	Stotternheimer Straße;	D - 99086 Erfurt
DE-S-145-00006	cubit electronics GmbH	Rudolfstr. 47;	D - 99092 Erfurt
DE-S-145-00006	cubit electronics GmbH	Rudolfstr. 47;	D - 99092 Erfurt
DE-S-145-00007	Thesys Gesellschaft für Mikroelektronik mbH	Haarbergstraße 6;	D - 99097 Erfurt
DE-S-145-00008	Metalverarbeitung Buttstädt GmbH	Bahnhofstr. 22;	D - 99628 Buttstädt
DE-S-145-00009	Nordbrand Nordhausen GmbH	Bahnhofstr. 25;	D - 99734 Nordhausen
DE-S-145-00010	Opel Eisenach GmbH	Adam-Opel-Str. 100;	D - 99817 Eisenach
DE-S-145-00011	IWUT GmbH & Co. KG	Birkunger Straße 27;	D - 37327 Leinefelde
DE-S-146-00001	Neusellers Mineralquelle Selters an der Lahn	In den Selterswiesen;	D - 35792 Löhnberg
DE-S-146-00002	Kellerei A. u. W. Heil oHG	Eschbacher Weg 9;	D - 35789 Weilmünster-Laubuseschbach
DE-S-147-00001	Demmel GmbH & Co	Grünenweg 14;	D - 88175 Scheidegg
DE-S-147-00002	B. Achberger & Sohn GmbH & Co.	Lauenbühlstraße 59;	D - 88161 Lindenberg im Allgäu
DE-S-147-00003	Lindavia Fruchtsaft AG	Kellereiweg 8;	D - 88131 Lindau/Bodensee
DE-S-147-00004	rose plastic GmbH	Rupolzer Straße 53;	D - 88138 Hergensweiler
DE-S-147-00005	Meckatzer Löwenbräu Benedikt Weiß KG	Meckatz 102;	D - 88178 Heimenkirch
DE-S-147-00006	Sulzer-Escher-Wyss GmbH	Kemptener Str. 11 - 15;	D - 88131 Lindau (Bodensee)
DE-S-147-00007	Hochland Reich, Summer & Co. KG	Kemptener Str. 17;	D - 88178 Heimenkirch
DE-S-147-00008	BTR SEALING SYSTEMS GROUP MESTZELER AUTOMOTIVE PROFILE GmbH	Werk Lindau; Bregenzerstraße 133	D - 88131 Lindau
DE-S-148-00001	WEREC GmbH Berlin	Grunower Weg 5;	D - 15345 Hohenstein
DE-S-148-00002	EUROTEAM GmbH für Bauwerkerhaltung	An der Mühle 1;	D - 15345 Alltandsberg
DE-S-148-00003	Oderland Brauerei GmbH	Lebuser Chaussee 3;	D - 15234 Frankfurt (Oder)
DE-S-148-00004	Betriebsgemeinschaft ABS	Frankfurter Chaussee 1-4;	D - 15370 Vogelsdorf
DE-S-148-00005	PNEUMANT Reifen GmbH	Werk Fürstenwalde; Trankeweg	D - 15517 Fürstenwalde
DE-S-148-00006	Haindl Papier Schwedt GmbH	Kuhheide 1;	D - 16306 Vierraden
DE-S-149-00001	Nolte Möbel GmbH & CO. KG	Hans-Mayer-Straße 14;	D - 76726 Gernersheim
DE-S-149-00002	Siemens AG	Siemensstraße 13;	D - 67346 Speyer
DE-S-149-00003	Mercedes-Benz AG	Werk Wörth; Daimlerstraße 1	D - 76742 Wörth
DE-S-149-00004	Thor Chemie GmbH	Landwehrstraße 1;	D - 67346 Speyer
DE-S-149-00005	NEU's Fruchtsäfte GmbH	Weisenheimer Str. 2;	D - 67251 Freinsheim

Reg. Nr.	Company Name	Site Name/ Location	NACE
DE-S-149-00006	Imobau Hüther GmbH	Kreuzholzstraße 7;	D - 67069 Ludwigshafen
DE-S-149-00007	John Deere Werke Zweibrücken	Hornburger Straße 117;	D - 66482 Zweibrücken
DE-S-150-00001	Axel Springer Verlag AG	Alter Postweg / Korncamp 11;	D - 22926 Ahrensburg
DE-S-150-00002	SP-Beton GmbH & Co. KG	Buchhorster Weg 2-10;	D - 21481 Lauenburg (Elbe)
DE-S-150-00003	Schülke & Mayr GmbH & Co. KG	Robert-Koch-Straße 2;	D - 22851 Norderstedt
DE-S-150-00004	YANKEE POLISH Lüth GmbH + Co.	Borsigstraße 1 - 2;	D - 21462 Rheinfelden
DE-S-150-00005	Blaue Quellen und Mineral- und Heilbrunnen AG	Fürst Bismarck-Quelle im Sachsenwalde	D - 21521 Aumühle
DE-S-150-00006	E. H. Kluge GmbH	Aumühle; Schönningstedter Straße	D - 22946 Trittau
DE-S-150-00007	GRUNDFOS PUMPENFABRIK GmbH	Dichtungselemente; Bunsenstraße 2	D - 23812 Wahlstedt
DE-S-150-00008	Schleswig-Holsteinischer Zeitungsverlag GmbH	Industriestraße 15-19;	D - 23843 Bad Oldesloe
DE-S-151-00001	Konica Business Machines Europe GmbH	Mühlenstraße 21;	D - 21337 Lüneburg
DE-S-151-00002	Zucker-Aktiengesellschaft Uelzen-Braunschweig	Lilienthalstraße 1;	D - 29525 Uelzen
DE-S-151-00003	VW Kraftwerk GmbH	Lüneburger Straße 118;	D - 38436 Wolfsburg
DE-S-151-00004	Sandoz Ernährung GmbH Geschäftsbereich Wasa	Berliner Ring 2;	D - 29229 Uelzen
DE-S-151-00005	Hostmann Steinberg GmbH	Wasastraße 10;	D - 29223 Celle
DE-S-152-00001	IBM Deutschland Speichersysteme GmbH	Bremmer Weg 125;	D - 55131 Mainz
DE-S-152-00002	Chemische Fabrik Budenheim Rudolf A. Oetker Deutsche Hyperphosphat Ges. mbH Agrichema Materialflußtechnik GmbH	Hechtsheimer Straße 2;	D - 55257 Budenheim
DE-S-153-00001	ABB Kraftwerksleittechnik GmbH	Rheinstraße 27;	D - 68309 Mannheim
DE-S-153-00002	Heidelberger Schloßquell-Brauerei GmbH	Kallstadter Straße 1;	D - 69115 Heidelberg
DE-S-153-00003	SCA HYGIENE PAPER GmbH	Bergheimer Straße 89-93;	D - 68305 Mannheim
DE-S-153-00004	ABB Gebäudetechnik AG	Sandhofer Straße 176;	D - 68167 Mannheim
DE-S-153-00005	Blanco GmbH & Co. KG	Niederlassung Mannheim; Käfertaler Straße 256	D - 74889 Sinsheim
DE-S-153-00006	Rudolf Wild Werke	In der Au 20;	D - 69214 Eppelheim
DE-S-153-00007	GETRAG Getriebe- und Zahnradfabrik Hermann Hagenmeyer GmbH & Cie.	Rudolf Wild Straße 4-6;	D - 74749 Rosenberg
DE-S-153-00008	APU GmbH-Gesellschaft für Analytik und Planing von Umwelttechnologie	Werk Rosenberg; Hermann Hagenmeyer Straße 1	D - 69190 Walldorf
DE-S-153-00009	Boehringer Mannheim GmbH	Altrottsstraße 39;	D - 68305 Mannheim
DE-S-153-00010	ABB Henschel Verkehrstechnik GmbH	Sandhofer Str. 116;	D - 68309 Mannheim
DE-S-153-00011	Mannesmann Rexroth GmbH	Neustadter Str. 62;	D - 74743 Seckach
DE-S-153-00012	ABB Kraftwerke AG	In der Au 10;	D - 68309 Mannheim
DE-S-153-00013	ABB Kraftwerke Service GmbH	Kallstadter Straße 1;	D - 68309 Mannheim
DE-S-153-00014	HOBA Hockenheim Bauschutt-Recycling GmbH	Kallstadter Straße 1;	D - 68766 Hockenheim
DE-S-153-00015	ABB Stotz-Kontakt GmbH	An der B 39;	D - 69123 Heidelberg
DE-S-153-00016	Freudenberg Baustysteme	Eppelheimer Str. 82;	D - 69465 Weinheim
DE-S-153-00017	ABB Leistungszentrum Elektronik GmbH	Höhnerweg 2-4;	D - 69412 Eberbach
DE-S-153-00018	Leica Instruments GmbH	Neuer Weg 47;	D - 69226 Nußloch
DE-S-153-00019	Lincoln GmbH	Heidelberger Straße 17-19;	D - 69190 Walldorf
		Heinrich-Hertz-Straße 2-8;	

Reg. Nr.	Company Name	Site Name/ Location	NACE
DE-S-154-00001	Werkzeugfabrik GmbH Königsee	Werkstr. 5;	D - 07426 Königsee
DE-S-154-00002	Siemens Röntgenwerk Rudolstadt	Röntgenstraße 2;	D - 07402 Rudolstadt
DE-S-154-00003	Asbestdeponie GmbH Thüringen	Gebindestraße 2;	D - 07586 Caaschwitz
DE-S-154-00004	GEALAN Tanna Fenster-Systeme GmbH	Industriegebiet Kapelle;	D - 07922 Tanna
DE-S-154-00005	G & K-Recycling Utsch	Gewerbepark 4;	D - 07407 Remda
DE-S-154-00006	Umweltschutz Eistertal GmbH Thüringen	Gebindestraße 2;	D - 07586 Caaschwitz
DE-S-154-00007	Thorey Gera Textilveredelung GmbH	Lange Str. 71;	D - 07551 Gera
DE-S-154-00008	Wünschendorfer Dolomitwerk GmbH	Tagebau Caaschwitz; Gebindestraße 2	D - 07586 Caaschwitz
DE-S-154-00009	Sanipa GmbH	Bahnhofstr. 10a;	D - 07613 Crossen
DE-S-154-00010	Stadtwerke Poßneck GmbH	Im Tümpfel 1;	D - 07381 Pösneck
DE-S-155-00001	Siemens AG	Geschäftsgebiet Beleuchtungstechnik (Lighting Systems Division); Ohmstraße 50	D - 83301 Traunreut
DE-S-155-00002	Bosch-Siemens Hausgeräte GmbH	Produktionsbereich Herde Fabrik Traunreut; Werner-von-Siemens-Straße 200	D - 83301 Traunreut
DE-S-155-00003	Hipp Werk KG	Münchener Straße 58;	D - 85276 Pfaffenhofen/Im
DE-S-155-00004	Nestlé Deutschland AG	Werk Weiding; Menninger Straße 1	D - 84570 Weiding
DE-S-155-00005	TEMIC Bayern Chemie Airbag GmbH	Werk Aschau; Werner-von-Braun-Straße 1	D - 84544 Aschau
DE-S-155-00006	Bauer Spezialtiefbau GmbH	Wittelsbacherstraße 5;	D - 86529 Schrobenhausen
DE-S-155-00007	Feodor Burgmann Dichtungswerke GmbH & Co.	Außere-Sauerlacher Straße 6-10;	D - 82515 Wolfratshausen
DE-S-155-00008	Feodor Burgmann Dichtungswerke GmbH & Co.	Burgmannstraße 1;	D - 82547 Eurasberg
DE-S-155-00009	1. Galvanowerk Hans Mayer GmbH & Co. KG 2. SUD-ELOXAL GmbH	Haidenholzstr. 66;	D - 83071 Stephanskirchen
DE-S-155-00010	Dr. Johannes Heidenhain GmbH	Dr.-Johannes-Heidenhain-Str. 5;	D - 83301 Traunreut
DE-S-155-00011	KLÜBER LUBRICATION MUNICHEN KG	Geisenhausener Str. 7;	D - 81379 München
DE-S-155-00012	MAN Nutzfahrzeuge AG	Dachauer Str. 667;	D - 80995 München
DE-S-155-00013	OSRAM GmbH	Werk Eichstätt; Industriestraße 20	D - 85072 Eichstätt
DE-S-155-00014	Privatbrauerei M. C. Wienering GmbH & Co. KG	Poststraße 1;	D - 83317 Teisendorf
DE-S-155-00015	Hawle Armaturen GmbH	Liegnitzer Str. 6;	D - 83395 Freilassing
DE-S-155-00016	iwis Ketten Joh. Winkhofer & Söhne GmbH & Co. KG	Albert-Roßhaupter-Str. 53;	D - 81369 München
DE-S-155-00017	Vinnolit Kunststoff GmbH	Werk Gendorf;	D - 84504 Burghausen
DE-S-155-00018	Texas Instruments Deutschland GmbH	Haggertystr. 1;	D - 85356 Freising
DE-S-155-00019	Schreiner Etiketten und Selbstklebetechnik GmbH & Co.	Waldvögeleinstr. 12;	D - 890995 München
DE-S-155-00020	Schreiner Etiketten und Selbstklebetechnik GmbH & Co.	Bruckmannring 22;	D - 85764 Oberschleißheim
DE-S-155-00021	Schreiner Etiketten und Selbstklebetechnik GmbH & Co.	Sonnenstraße 24;	D - 85764 Oberschleißheim
DE-S-155-00022	Salus-Haus Dr. med. Otto Greither Nachf. GmbH & Co. KG	Bahnhofstraße 24;	D - 83052 Bruckmühl
DE-S-155-00023	Boehringer Mannheim GmbH	Werk Penzberg; Nonnenwald 2	D - 82377 Penzberg
DE-S-155-00024	Alusuisse Bayerisches Druckguß-Werk GmbH & Co. KG	Im Wiegenfeld 10;	D - 85570 Markt Schwaben

Reg. Nr.	Company Name	Site Name/ Location	NACE
DE-S-155-00025	Haindl Papier GmbH	Werk Schongau;	D - 86956 Schongau
DE-S-155-00026	Ludwig Engelhart Inn. Christina Selmayr	Schloßgut Erching;	D - 85399 Hallbergmoos
DE-S-155-00027	GfA Gesellschaft für Abfallwirtschaft mbH	Josef-Kistler-Weg 22;	D - 82140 Olching
DE-S-155-00028	Sanbloc GmbH	Am Weidenbach 3;	D - 82362 Weilheim
DE-S-155-00029	AuerBräu AG	Münchener Straße 80 - 82;	D - 83022 Rosenheim
DE-S-155-00030	Litton Kester Solder	Ganghoferstraße 45;	D - 82216 Gemlinden
DE-S-155-00031	Werndl BüroMöbel AG	Georg-Aicher-Straße 7;	D - 83026 Rosenheim
DE-S-155-00032	Stadwerke Rosenheim	Müllheizkraftwerk Rosenheim; Färberstraße 47	D - 83022 Rosenheim
DE-S-155-00033	VIVO Gesellschaft für Abfall- Vermeidung, Information und Verwertung im Oberland GmbH	Lochham 53;	D - 83627 Wangau
DE-S-155-00034	SKW Trostberg AG	Dr-Albert-Frank-Straße 32;	D - 83308 Trostberg
DE-S-155-00035	SKW Trostberg AG	Werk Münchsmünster;	D - 85126 Münchsmünster
DE-S-155-00036	Gerber & Ullweit GmbH Druck und Verarbeitung	Ammerthalstraße 40;	D - 85551 Kirchheim/Heimstetten
DE-S-155-00037	Porschestraße 10	83301 Traunreut; Porschestraße 10	D - 83301 Traunreut
DE-S-156-00001	Bodet & Horst GmbH & Co. KG	Rheiner Straße 59;	D - 48477 Hörstel
DE-S-156-00002	Günther GmbH & Co.	Industriestraße 6;	D - 49525 Lengerich
DE-S-156-00003	Miele & Cie. GmbH & Co.	Werk Warendorf; Mielestraße 1	D - 48231 Warendorf
DE-S-156-00004	Theo Benning Elektrotechnik und Elektronik GmbH & Co. KG	Münsterstr. 135-137;	D - 46397 Bocholt
DE-S-156-00005	Theo Benning Elektrotechnik und Elektronik GmbH & Co. KG	Robert Bosch Straße 20;	D - 46397 Bocholt
DE-S-156-00006	Westfälische Fleischwarenfabrik Stockmeyer GmbH & Co. KG	Ravensberger Str. 15;	D - 48336 Sassenberg
DE-S-156-00007	Stockmeyer Systempack GmbH & Co. KG	Ravensberger Str. 15;	D - 48336 Sassenberg
DE-S-156-00008	Westdeutsche Mälzerei GmbH	Weserstr. 31;	D - 44579 Castrop-Rauxel
DE-S-156-00009	Bischof + Klein GmbH & Co.	Rahestraße 47;	D - 49525 Lengerich
DE-S-156-00010	Gebr. Kock Spinnerei GmbH & Co.	Adalbertstraße 8;	D - 48565 Steinfurt
DE-S-156-00011	GAF-Hüls Chemie GmbH	Paul-Baumann-Str. 1;	D - 45764 Marl
DE-S-156-00012	Miele & Cie. GmbH & Co. KG	Werk Oelde; Wilhelm-Cordes-Str. 5	D - 59302 Oelde
DE-S-156-00013	Urenco Deutschland GmbH	Betrieb Gronau; Röntgenstr. 4	D - 48599 Gronau
DE-S-156-00014	3M Deutschland GmbH	3M Medica, Zweigniederlassung der 3 M Deutschland; Gelsenkircher Str. 11	D - 46325 Borken
DE-S-156-00015	hülsta-werke Hüls GmbH & Co. KG	hülsta Werk 4, Standort Coesfeld/benze collection GmbH & Co. KG; Erlenweg 110	D - 48653 Coesfeld
DE-S-156-00016	Josef W. Ostendorf GmbH & Co.	Am Rotkamp 2;	D - 48653 Coesfeld
DE-S-156-00017	VESTOLIT GmbH	Paul-Baumann-Str. 1;	D - 45764 Marl
DE-S-156-00018	Westdeutsche Quarzwerke Dr. Müller GmbH	Werk Dorsten;	D - 46282 Dorsten
DE-S-156-00019	Paul Hartmann AG	Standort Recklinghausen; Blitzkuhlenstr. 175 u. 205	D - 45659 Recklinghausen
DE-S-157-00001	Diamant-Zucker KG	An den sieben Stücken;	D - 06420 Könnern
DE-S-157-00002	Freyburger Buchdruckwerkstätte GmbH	Am Gewerbepark 15;	D - 06632 Freyburg (Unstrut)
DE-S-157-00003	KESLA PHARMA WOLFEN GMBH	Chemiepark Bitterfeld; Bau-Nr. 32.42.0	D - 06749 Bitterfeld
DE-S-157-00004	Umweltschutz Mitte GmbH & Co.	Hallesche Straße 1;	D - 06246 Bad Lauchstädt

Reg. Nr.	Company Name	Site Name/ Location	NACE
DE-S-157-00005	HFB Hettstedter Fahrleitungs- und Bronzedraht-GmbH	Lichtlöcherberg 40;	D - 06333 Hettstedt
DE-S-157-00006	PINO-Küchen GmbH	Buroer Feld 1;	D - 06869 Klieken
DE-S-157-00007	Ausimont (Deutschland) GmbH	Parsevalstraße 6;	D - 06749 Bitterfeld
DE-S-157-00008	Rodleben Pharma GmbH	Am Wäldchen 19;	D - 06862 Rodleben
DE-S-157-00009	CWP (Chemische Werke Piesteritz) GmbH	Dessauer Straße 128;	D - 06886 Wittenberg
DE-S-157-00010	Solvay Alkali GmbH	Werk Bernburg; Köthensche Straße 1-3	D - 06406 Bernburg
DE-S-157-00011	Solvay Interox GmbH	Werk Bernburg; Köthensche Straße 1-4	D - 06406 Bernburg
DE-S-158-00001	Stocker's Backstube GmbH	Unternehmensgruppe Hofpfisterei; Industriestraße 24	D - 91207 Lauf a.d. Pegnitz
DE-S-158-00002	Grundig Fernseh-Video Produkte und Systeme GmbH	CTV Werk 16; Beuthenerstraße 43	D - 90471 Nürnberg
DE-S-158-00003	AEG Hausgeräte GmbH	Bodelschwingstraße 1;	D - 91541 Rothenburg ob der Trauber
DE-S-158-00004	AEG Hausgeräte GmbH	Muggenhoferstr. 135;	D - 90429 Nürnberg
DE-S-158-00005	PIGROL FARBEN GmbH	Hospitalstraße 39/71;	D - 91522 Ansbach
DE-S-158-00006	Sandoz AG	Deutschernstraße 15;	D - 90429 Nürnberg
DE-S-158-00007	Geyer AG	Nimrodstr. 10 - 18;	D - 90441 Nürnberg
DE-S-158-00008	MEKRA Lang GmbH & Co. KG	Buchheimer Str. 4;	D - 91465 Egersheim
DE-S-158-00009	ABB Turbinen Nürnberg GmbH	Frankenstr. 70 - 80;	D - 90461 Nürnberg
DE-S-158-00010	Klinge Papierwerke GmbH & Co. Wellkistenwerk Hilpoltstein	Industriestr. 23-31;	D - 91161 Hilpoltstein
DE-S-158-00011	Siemens AG	Bereich Medizinische Technik; Henkestraße 127	D - 91052 Erlangen
DE-S-158-00012	Fritz Brunnhöfer GmbH Klebeschilder- und Etikettenfabrik	Haimendorfer Str. 57;	D - 90571 Schwaig
DE-S-158-00013	TEMIC-TELEFUNKEN microelectronic GmbH	Sieboldstr. 19;	D - 90411 Nürnberg
DE-S-158-00014	Sanipa GmbH Badeinrichtungen	Markt Beroitzheimer Str. 6;	D - 91757 Treuchlingen-Wettelsheim
DE-S-159-00001	Reudnitzer Brauerei GmbH	Mühlstraße 13;	D - 04317 Leipzig
DE-S-159-00002	B + R Baustoff- Handel und -Recycling (Leipzig-Land) GmbH	Am Silberschacht;	D - 04445 Wachau
DE-S-159-00003	Remmers Bauchemie GmbH	Bernhard-Remmers-Straße 1;	D - 04849 Bad Dübau
DE-S-159-00004	Parentin GmbH Containerdienst & Recyclinghof	Sestewitzer Str. 6;	D - 04445 Störmthal
DE-S-159-00005	Georg Fischer GmbH	Gerhard-Ellrodt-Str. 21;	D - 04249 Leipzig
DE-S-160-00001	YMOS Aktiengesellschaft Industrieprodukte	Feldstraße 12;	D - 63179 Obertshausen
DE-S-160-00002	Elox Gerhard Gotta GmbH & Co.	Max-Planck-Str. 12;	D - 63322 Rödermark
DE-S-160-00003	Metallhandels-gesellschaft Offenbach/Main GmbH	Halen 19;	D - 63067 Offenbach
DE-S-160-00004	Alfred Clouth Lackfabrik	Otto-Scheugenpflug-Straße 2;	D - 63077 Offenbach
DE-S-160-00005	Hoescht Trevira GmbH & Co. KG Werk Offenbach	Mainstraße 169;	D - 63077 Offenbach
DE-S-161-00001	Siemens Bordnetze GmbH & Co. KG	Heinrich-Addicks-Straße 1-3;	D - 28919 Brake
DE-S-161-00002	Brölje Schaumtechnik GmbH	Am Eichenwall 10;	D - 26180 Rastede
DE-S-161-00003	Peguform-Werke GmbH	Rheinstraße 40;	D - 26135 Oldenburg
DE-S-161-00004	Bavaria St.-Pauli Brauerei AG	Friesisches Bauhaus zu Jever; Elisabethufer 18	D - 26441 Jever

Reg. Nr.	Company Name	Site Name/ Location	NACE
DE-S-161-00005	Plakativ Druckerei	Hauptstraße 2;	D - 26209 Hatten
DE-S-161-00006	Pöppelmann GmbH & Co. Kunststoffwerk- Werkzeugbau	Bakumer Straße 73	D - 49393 Lohne
DE-S-162-00001	Assmann GmbH Büromöbelfabrik	Heinrich-Assmann-Str. 11;	D - 49342 Melle
DE-S-162-00002	Schiwa GmbH	Kattenvenner Str. 32;	D - 49219 Glandorf
DE-S-162-00003	1. F Schöller F. u. S. GmbH 2. Technocell Dekor GmbH 3. Meltorec P.- und K. GmbH	Burg Gretesch;	D - 49086 Osnabrück
DE-S-162-00004	SONOCO Deutschland GmbH	Fennastraße 94;	D - 48529 Nordhorn
DE-S-163-00001	MÄRZ FASHION GROUP GmbH	Amshamer Straße 2;	D - 84385 Egglham
DE-S-163-00002	Siemens AG ASI 3 GWR FP	ASI 3 GWR FP;	D - 94038 Passau
DE-S-163-00003	Herberts Pulverlack GmbH	Siemensstr. 4;	D - 84051 Essenbach-Altheim
DE-S-163-00004	ICI Polyurethanes Deutsche ICI GmbH	Betriebsstätte Deggendorf; Land-Au 30	D - 94469 Deggendorf
DE-S-163-00005	Landschuter Kunstmühle C.A. Meyers Nachfolger AG	Hammerstraße 1;	D - 84034 Landshut
DE-S-163-00006	YMOS Aktiengesellschaft	Werk Straubing; Stettiner Straße 7	D - 94315 Straubing
DE-S-163-00007	Holzwerke Wimmer GmbH	Max-Breiherr-Str. 20;	D - 84347 Pfarrkirchen
DE-S-163-00008	KAUTEX WERKE Reinhold Hagen AG	Werk Bayern; Industriestraße 2	D - 84066 Mallersdorf
DE-S-163-00009	Knürr - Mechanik für die Elektronik AG	Werk 1; Mariakirchener Straße 38	D - 94424 Arnstorf
DE-S-163-00010	Knürr - Mechanik für die Elektronik AG	Werk 3; Hauptstraße 35	D - 94439 Roßbach
DE-S-164-00001	Brueninghaus Hydromatik GmbH	An den Kelterwiesen 14;	D-72160 Horb
DE-S-164-00002	Zeyko GmbH Kopp + Zeyher	Eugen-Zeyher-Str. 1;	D - 75382 Althengstett
DE-S-164-00003	Dentaurum J.P. Winkelstroeter KG	Turnstr. 31;	D - 75228 Ispringen
DE-S-164-00004	Esprident GmbH	Turnstraße 31;	D - 75228 Ispringen
DE-S-164-00005	Tiolox Implants GmbH	Turnstraße 31;	D - 75228 Ispringen
DE-S-164-00006	Schlott Tiefdruck GmbH	Wittlensweilerstr. 3 - 19;	D - 72250 Freudenstadt
DE-S-164-00007	OBE Ohnmacht und Baumgärtner GmbH & Co. KG	Turnstraße 22;	D - 75228 Ispringen
DE-S-165-00001	Gebrüder Schaette KG	Stahlstraße 5;	D - 88339 Bad Waldsee
DE-S-165-00002	Geberit Produktions GmbH	Theuerbachstraße 1;	D - 88630 Pfullendorf
DE-S-165-00003	Alno AG	Heiligenberger Str. 47;	D - 88630 Pfullendorf
DE-S-165-00004	Carl Platz GmbH & Co.	Platzstraße 2 - 16;	D - 88348 Saulgau
DE-S-166-00001	Cherry Mikroschalter GmbH	Industriestraße 19;	D - 91275 Auerbach
DE-S-166-00002	Siemens AG	Bereich Medizinische Technik Standort Kernath; Röntgenstraße 19 - 21	D - 95478 Kernath
DE-S-166-00003	Siemens AG	Werner-von-Siemens-Straße 48;	D - 92224 Amberg
DE-S-166-00004	Siemens AG	Zweigbetrieb Cham; Werner-von-Siemens- Straße 29	D - 93013 Cham
DE-S-166-00005	Neumarkter Lammsbräu Gebr. Ehrnsperger, Inh. Dr. Franz Ehrnsperger	Amberger Straße 1;	D - 92318 Neumarkt
DE-S-166-00006	Aumüller Druck KG	Weidener Str. 2;	D - 93057 Regensburg
DE-S-166-00007	Leonische Drahtwerke AG	Werk 5 - Kötzing; Windorferstraße 1	D - 93444 Kötzing
DE-S-166-00008	Siemens AG	ASI 3 GWR; Siemensstraße 10	D - 93055 Regensburg
DE-S-166-00009	Grammer AG	Werk Immenstetten; Wernher-von-Braun-Str. 6	D - 92224 Amberg
	Werk Rastatt	Rathenastr. 2;	D - 93055 Regensburg

Reg. Nr.	Company Name	Site Name/ Location	NACE
DE-S-166-00011	Elektromanufaktur Zangenstein Hanauer GmbH & Co.	Siemensstr. 1;	D - 92503 Nabburg
DE-S-166-00012	Private Weissbierbrauerei G. Schneider & Sohn KG	Emil-Ott-Str. 1-5;	D - 93309 Kelheim
DE-S-166-00013	Toshiba Europe GmbH - Toshiba Regensburg Operations	Leibnizstr. 2;	D - 93055 Regensburg
DE-S-166-00014	Pinsker Verlag GmbH	Pinskerstr. 1;	D - 84048 Mainsburg
DE-S-168-00001	Bizerba GmbH & Co KG	Wilhelm-Kraut-Straße 65;	D - 72336 Balingen
DE-S-168-00002	Mattes + Ammann GmbH + Co. KG	Brühlstraße 8;	D - 72469 Meßstetten-Tieringen
DE-S-168-00003	Mettler Toledo GmbH	Unter dem Malesfelsen 34;	D - 72458 Albstadt-Ebingen
DE-S-168-00004	etifix Etiketten GmbH	Riedericher Str. 68;	D - 72661 Grafenberg
DE-S-168-00005	Kährs-Schlötterer Firmengruppe	Eberhardstraße 50;	D - 72411 Bodelshausen
DE-S-168-00006	Interstuhl Büromöbel GmbH & Co. KG	Brühlstraße 21;	D - 72469 Meßstetten-Tieringen
DE-S-168-00007	CHT R. Beilich GmbH	Im Steinig;	D - 72144 Dußlingen
DE-S-168-00008	Elring Klinger GmbH	Max-Eyth-Straße 2;	D - 72581 Dettlingen/Erms
DE-S-168-00009	Kemmlit Bauelemente GmbH	Maltschachstraße 33;	D - 72144 Dußlingen
DE-S-168-00010	Schwörer Haus GmbH & Co.	;	D - 72531 Hohenstein-Oberstetten
DE-S-168-00011	Wandel & Goltermann GmbH & Co Elektronische Meßtechnik	Möhleweg 5	D - 72800 Eningen u. A
DE-S-169-00001	Fürstlich Fürstenbergische Brauerei KG	Postplatz 1-4;	D - 78166 Donaueschingen
DE-S-169-00002	Hans Grohe GmbH & Co.	Kreuzwegstraße 41;	D - 77656 Offenburg
DE-S-169-00003	AESCLAP AG	Am Aesculap-Platz;	D - 78532 Tuttlingen
DE-S-169-00004	Zeyko GmbH Kopp & Zeyher	Am Föhrenwald 1;	D - 78087 Mönchweiler
DE-S-169-00005	Tobias Baeuerle & Söhne Feinwerktechnik GmbH	Bahnhofstraße 64;	D - 78112 St. Georgen
DE-S-169-00006	Emil Frei GmbH & Co Lackfabrik	Am Bahnhof 6;	D - 78199 Bräunlingen
DE-S-169-00007	Bilger GmbH Textile Versorgungssysteme	Geschäftsbereich Profitec; Christian-Messner-Str. 50	D - 78635 Trossingen
DE-S-169-00008	Karl Laibinger Medizintechnik GmbH & Co. KG	Kolbinger Str. 10;	D - 78570 Mühlheim
DE-S-169-00009	Eisenmann Druckguß GmbH Werk 1	Rietheimer Str. 49;	D - 78050 Villingen-Schwenningen
DE-S-169-00010	Eisenmann Druckguß GmbH Werk 2	Max-Planck-Str. 26;	D - 78050 Villingen-Schwenningen
DE-S-169-00011	Bad Dürheimer Mineralbrunnen GmbH & Co. Heilbrunnen	Seestraße 11;	D - 78073 Bad Dürheim
DE-S-170-00001	Ford-Werke AG	Werk Saarlouis; Henry-Ford-Straße	D - 66740 Saarlouis
DE-S-170-00002	Saarbrücker Zeitung Verlag und Druckerei GmbH	Untertürkheimer Str. 15;	D - 66117 Saarbrücken
DE-S-170-00003	FESTO KG	Gottlieb-Stoll-Straße 29;	D - 66386 St. Ingbert-Rohrbach
DE-S-170-00004	Fresenius Medical Care GmbH	Werk St. Wendel; Frankfurter Str. 6-8	D - 66606 St. Wendel
DE-S-170-00005	Meguin GmbH Mineralölwerke Saarlouis-Fraulautern	Rodener-Str. 25;	D - 66740 Saarlouis
DE-S-170-00006	ABB Kraftwerke AG Bexbach	In der Kolling;	D - 66450 Bexbach
DE-S-170-00007	Schröder Fleischwaren GmbH & Co.	Straße des 13. Januar 28 - 30;	D - 56121 Saarbrücken
DE-S-170-00008	VAW alucast GmbH	Industriepark Staustufe;	D - 66763 Dillingen
DE-S-170-00009	Bollig & Kemper GmbH & Co. KG Helios Lacke	Werk II; Alfred Nobel Str. 6	D - 66793 Saarwellingen
DE-S-170-00010	Hager Electro GmbH	Im Hofgarten;	D - 66131 Saarbrücken

Reg. Nr.	Company Name	Site Name/ Location	NACE
DE-S-170-00012	Wandel & Goltermann GmbH & Co Elektronische Vertriebsgesellschaft	Arbachtalstraße 6;	D - 72800 Eningen u. A
DE-S-171-00001	Zuckerverbund Magdeburg GmbH	Werk Klein Wanzleben; Magdeburger Str. 1-5	D - 39164 Klein Wanzleben
DE-S-171-00002	Burger Knäcke GmbH	Niegripper Chaussee 7;	D - 39288 Burg
DE-S-172-00001	Hering Hochbauen GmbH & Co. KG	Neuländer 1;	D - 57299 Burbach
DE-S-172-00002	Berleburger Schaumstoffwerk GmbH	Werk Hilgenacker; Am Hilgenacker 24	D - 57319 Bad Berleburg
DE-S-172-00003	Berleburger Schaumstoffwerk GmbH	Werk Raumland; Industriegebiet Raumland/Berghausen	D - 57319 Bad Berleburg
DE-S-172-00004	Berleburger Schaumstoffwerk GmbH	Werk Sählingstraße; Sählingstraße 16	D - 57319 Bad Berleburg
DE-S-172-00005	Erich Utsch KG	Marienhütte 49;	D - 57080 Siegen
DE-S-172-00006	Busch-Jaeger Elektro GmbH	Hauptstr. 49;	D - 57319 Bad Berleburg
DE-S-172-00007	Rittal Schaltschrank-System-Bau GmbH	Daimlerstr. 14;	D - 57299 Burbach
DE-S-172-00008	Ulrich Huperz	Schweißtechnik; Siemensstr. 9	D - 57439 Attendorn
DE-S-174-00001	Dow Deutschland Inc.	Werk Stade; Bützflethersand Postfach;	D - 21677 Stade
DE-S-174-00002	VAW aluminium AG Elbwerk	Johann-Rathje-Köser-Straße;	D - 21683 Stade
DE-S-175-00001	TEMIC TELEFUNKEN microelectronic GmbH	Wolf-Hirth-Straße 7;	D - 73230 Kirchheim/Teck-Nabern
DE-S-175-00002	EXCENTRA GmbH	Steinbeisstraße 15;	D - 70736 Fellbach
DE-S-175-00003	Sony-Wega Produktions GmbH	Stuttgarter Straße 106;	D - 70736 Fellbach
DE-S-175-00004	Alfred Ritter GmbH & Co KG	Alfred-Ritter-Str. 15;	D - 71111 Waldenbuch
DE-S-175-00005	Mercedes-Benz AG	Werk Sindelfingen; Calwer Straße	D - 71063 Sindelfingen
DE-S-175-00006	Mercedes-Benz AG	Werk Untertürkheim; Mercedesstraße	D - 70322 Stuttgart
DE-S-175-00007	ABB Gebäudetechnik AG	Niederlassung Stuttgart; Albstraße 14	D - 70597 Stuttgart
DE-S-175-00008	Femira GmbH	Gottlob-Gussmann-Straße 1;	D - 74383 Pleidelsheim
DE-S-175-00009	GSB-WAHL GmbH	Buchteich 1;	D - 73773 Aichwald
DE-S-175-00010	Dr. Ing.h.c.F. Porsche AG	Porschestr. 42;	D - 70435 Stuttgart
DE-S-175-00011	Adolf Föhl GmbH & Co.	Schönblick 17;	D - 73635 Rudersberg-Necklingsberg
DE-S-175-00012	Adolf Föhl GmbH & Co.	Wieslauftalstraße 135;	D - 73614 Schorndorf-Haubersbronn
DE-S-175-00013	FESTO KG	Standort Esslingen; Ruiter Straße 82	D - 73734 Esslingen
DE-S-175-00014	Druckhaus Waiblingen Remstal-Bote GmbH	Siemensstraße 10;	D - 71332 Waiblingen
DE-S-175-00015	Bechtle, Graphische Betriebe und Verlagsgesellschaft (Bechtle Verlag und Esslinger Zeitung) GmbH & Co. KG	Zeppelinstraße 116;	D - 73730 Esslingen
DE-S-175-00016	Rietenauer Mineralquellen	Zweigniederlassung der Blaue Quellen Mineral- und Heilbrunnen AG; Badstraße 20/28	D - 71546 Aspach-Rietenau
DE-S-175-00017	Schilderfabrik Sommer GmbH	Steinbeisstraße 9;	D - 71691 Freiburg/N.
DE-S-175-00018	BESSEY & SOHN GmbH & Co.	Mühlwiesenstr. 40;	D - 74321 Bietigheim-Bisingen
DE-S-175-00019	Bitzer Kühlmaschinenbau GmbH	Eschenbrunnlestr. 15;	D - 71065 Sindelfingen
DE-S-176-00001	SP Reifenwerke GmbH	Werk Wittlich; Justus-von-Liebig-Str.	D - 54516 Wittlich
DE-S-176-00002	Gerolsteiner Brunnen GmbH & Co.	Brunnenstr. 1;	D - 54568 Gerolstein
DE-S-176-00003	Carl Dan. Peddinghaus GmbH & Co. KG	Werk Daun; Industriegebiet Rengen	D - 54550 Daun
DE-S-176-00003	Carl Dan. Peddinghaus GmbH & Co. KG	Industriegebiet Rengen;	D - 54550 Daun
DE-S-176-00004	Zettelmeyer GmbH	Max-Planck-Straße 1;	D - 54329 Konz
DE-S-177-00001	Merckle GmbH/ratiopharm	Graf-Arco-Straße 3;	D - 89079 Ulm
DE-S-177-00002	Merckle GmbH/ratiopharm	Ludwig-Merckle-Str. 3;	D - 89143 Blaubeuren-Weiler

Reg. Nr.	Company Name	Site Name/ Location	NACE
DE-S-177-00003	Merckle GmbH/ratiopharm	Dr. Georg-Spohn-Str. 7;	D - 89143 Blaubeuren
DE-S-177-00004	Heidelberger Druckmaschinen AG	Werk Amstetten Industriegebiet Egelsee;	D - 73340 Amstetten
DE-S-177-00005	BRITAX RÖMER Kindersicherheit GmbH	Blaubeurer Str. 71;	D - 89077 Ulm
DE-S-177-00006	Liebherr-Hausgeräte GmbH	Memminger Str. 77;	D - 88416 Ochsenhausen
DE-S-178-00001	Helmut Hund GmbH	Wilhelm-Will-Straße 7;	D - 35580 Wetzlar-Nauborn
DE-S-178-00002	WILHELM Werke GmbH & Co. KG	Dr. Hans Wilhelmi Weg 1;	D - 35633 Lahnau-Dorlar
DE-S-179-00001	SCA Hygiene Papier GmbH	Hauptstr. 1;	D - 55246 Mainz-Kostheim
DE-S-179-00002	Elektra Reprographischer Betrieb GmbH	Frankfurter Str. 24;	D - 65527 Niedernhausen
DE-S-179-00003	Paul Hartmann AG	Betrieb Niedernhausen; Frankfurter Str. 5	D - 65527 Niedernhausen
DE-S-180-00001	Mannesmann Rexroth GmbH	Werk III; Rexrothstraße 1	D - 97437 Haßfurt-Augsfeld
DE-S-180-00002	Siemens AG	Bereich Automobiltechnik Geschäftsgebiet Elektromotoren, elektronische Systeme; Werner-von-Siemens-Straße 3	D - 97076 Würzburg
DE-S-180-00003	Fichtel & Sachs AG	Ernst-Sachs-Str. 62;	D - 97424 Schweinfurt
DE-S-180-00004	FAG Komponenten AG	Werk Eltmann; Industriestraße 2	D - 97483 Eltmann
DE-S-180-00005	1. Fresenius Medical Care Deutschland GmbH 2. Fresenius AG	Hafenstraße 9;	D - 97424 Schweinfurt
DE-S-180-00006	Druckerei Rudolph Günter Rudolph und Werner Enke GbR	Schleifweg 1;	D - 97532 Üchtelhausen
DE-S-180-00007	Forbach GmbH	Gartenstraße 14;	D - 97616 Bad Neustadt
DE-S-180-00008	FAG OEM und Handel AG	August-Ulrich-Straße 36-38;	D - 97725 Elfershausen
DE-S-180-00009	ROBUSO-Stahlwarenfabrik Buntbach & Sohn GmbH	Neuenhofer Str. 75;	D - 42657 Solinge
DE-S-180-00010	P.O.S.-PARTNER SCHAUDINN GmbH	Hatzfelder Straße 213;	D - 42281 Wuppertal
DE-S-181-00001	Berning & Söhne GmbH & Co.	Otto-Hahn-Str. 57;	D - 42369 Wuppertal
DE-S-181-00002	Herberts GmbH	Werk 1; Christbusch 25	D - 42285 Wuppertal
DE-S-181-00003	Herberts GmbH	Werk 2; Märkische Str. 243	D - 42281 Wuppertal
DE-S-181-00004	AWG Abfallwirtschaftsgesellschaft mbH	Korzert 15;	D - 42349 Wuppertal
DE-S-181-00005	Wuppertaler Stadtwerke AG	Heizkraftwerk Barmen; AM Clef 32 - 40	D - 42275 Wuppertal
DE-S-181-00006	Wuppertaler Stadtwerke AG	Heizkraftwerk Elberfeld; Kabelstr. 4	D - 42717 Wuppertal
DE-S-181-00007	Friedrich ERFURT & SOHN OHG	Dahlhausen 38;	D - 42399 Wuppertal
DE-S-181-00008	Bergchemie J. C. Bröcking + Co. GmbH	Rüdolfstr. 14;	D - 42285 Wuppertal
DE-S-183-00001	Siemens AG	Bereich Elektromagnetische Komponenten, Geschäftsgebiet Relais, Betriebsstätte Teltow; Warthestr. 6	D - 14513 Teltow
DE-S-183-00002	Oranienburger Pharmawerk GmbH	Lehnitzstraße 70-98;	D - 16515 Oranienburg
DE-S-183-00003	Holz- und Baustoffrecycling GmbH & Co. KG Neuendorf	Griebener Weg;	D - 16515 Neuendorf
DE-S-183-00004	Glindower Ziegelei GmbH	Alpenstr. 47;	D - 14542 Glindow
DE-S-183-00005	Nutzfahrzeuge Ludwigsfelder GmbH Entwicklungsgesellschaft für Kraftfahrzeugtechnik Ludwigsfelde mbH	Industriepark;	D - 14974 Ludwigsfelde
DE-S-184-00001	Zuckerfabrik "Nordkristall" GmbH Güstrow	Verbindungschausee;	D - 18273 Güstrow
DE-S-184-00003	Glashäuser Brunnen GmbH	Schwaaner Chaussee 1;	D - 18203 Bad Doberan
DE-S-185-00001	Palmberg Möbel GmbH Schönberg	Am Palmberg 9;	D - 23923 Schönberg

Reg. Nr.	Company Name	Site Name/ Location	NACE
DE-S-185-00002	GER Umweltschutz GmbH	Langer Steinschlag 2 mit Recyclingpark an der B 105;	D - 23936 Grevesmühlen
DE-S-185-00003	Geräte- Recycling und Service GmbH	Schwarzer Weg 14;	D - 23972 Dorf Mecklenburg
DE-S-185-00004	WCO Kinderkost GmbH Conow	Am Kalischacht 3;	D - 19294 Malliß
DE-S-185-00005	CT Chema-Technik Recycling GmbH	Straße der Befreiung 42;	D - 19079 Banzkow
DE-S-186-00001	Geräte- und Pumpenbau GmbH Dr. Eugen Schmidt	Schwarzbacher Str. 28;	D - 98673 Merbelsrod
DE-S-186-00002	Thüringer Waldquell Mineralbrunnen GmbH	Kasseler Straße 76;	D - 98574 Schmalkalden
DE-S-186-00003	FARAM Fachgerechtes Auto- und Kunststoffrecycling GmbH	Rotes Tal 7;	D - 98530 Rohr
DE-S-202-00001	MIM	Finkeldeweg 86;	D - 12557 Berlin
DE-S-203-00001	Gehr-Fensterfertigung + Türbau, Laden + Objekteinrichtung	Tischlereistraße 1;	D - 04758 Gaunitz/Oschatz
DE-S-203-00002	Metallbau Schubert GmbH	Erligheimer Ring 3;	D - 02829 Markersdorf
DE-S-223-00001	Ruhstrat Haus- und Versorgungstechnik GmbH	Adolf-Hoyer-Straße 6;	D - 37079 Göttingen
DE-S-231-00001	Bundesmann & Sönne GmbH	Suitbertusstrasse 81;	D - 40223 Düsseldorf
DE-S-238-00001	Hans Weber Hausbau GmbH	Rheinauer Str. 12;	D - 57482 Wenden-Hünsborn
DE-S-261-00001	Herbert Haars Sondermaschinen/Werkzeugbau	Bohrrainstraße 5;	D - 75239 Eisingen
DE-S-261-00002	Hans Weber Hausbau GmbH Rheinau-Linx	Eschweg 8;	D - 77866 Rheinau-Linx
DE-S-261-00003	SIGRIST Metallveredelung GmbH	Kronprinzenstr. 33;	D - 75177 Pforzheim
DE-S-261-00004	KS Druck GmbH	Schnabel-Henning-Straße 30;	D - 76646 Bruchsal
DE-S-261-00005	Funk Dreidimensional	Forchenbusch 11;	D - 72226 Simmersfeld
DE-S-271-00001	Baufritz GmbH & Co.	Alpenstraße 25;	D - 87746 Erkheim
DE-S-274-00004	Georg Schuder Zimmerei- und Sägewerk GmbH	Kumpfmühle 1;	D - 85560 Ebersberg
DE-S-275-00006	Erich Heidrich GmbH	Neuwieder Str. 6-8;	D - 90411 Nürnberg
DE-S-275-00007	Zahn Pinsel GmbH	Kanalstraße 9;	D - 91572 Bechhofen
DE-S-275-00008	Scheinerei Rummelsberg Rummelsberger Anstalten der Inneren Mission e.V.	Rummelsberg 41;	D - 90592 Schwarzenbruck
DE-S-275-00010	Dotzuer-Dentallabor GmbH	Nußbaumweg 7;	D - 91522 Ansbach
DE-S-276-00002	Hans Weber Hausbau GmbH	Gutenbergstraße 10;	D - 84048 Mainburg
DE-S-276-00003	Maschinenfabrik G. Zippel	Pommernstraße 29;	D - 93073 Neutraubling
DE-S-276-00005	Brunold Innenausbau + Design GmbH	Hoher-Bogen-Str. 20;	D - 92421 Schwandorf
DE-S-276-00009	Michael Höber GmbH & Co. KG	Eck 6;	D - 94034 Passau
DE-S-281-00001	Uder Elektrotechnik GmbH	Otto-Weil-Straße 10;	D - 66299 Friedrichsthal
DE-S-291-00001	Fritz Funk GmbH	Tischlerei Lindower Straße 22;	D - 13347 Berlin
DK-S-0001	Phønix-Trykkeriet A/S	Søren Nymarks Vej 15;	DK - 8270 Højbjerg
DK-S-0002	Salomon & Roussel AS	Sydmarken 48;	DK - 2860 Søborg
DK-S-0003	Dalmose Trævare-Industri A/S	Industrivej 3;	DK - 4261 Dalmose
DK-S-0004	A/S Kaj Neckelmann	Kejlstrupvej 84-88 Postboks 319;	DK - 8600 Silkeborg
DK-S-0005	Johnsen Offset A/S & Johnsen Papirindustri I/S	Bakkehegn 1-3;	DK - 8500 Grenaa
DK-S-0006	Vestergaards Bogtrykkeri	Nørrebro 2;	DK - 9800 Hjørring

Reg. Nr.	Company Name	Site Name/ Location	NACE
DK-S-0007	Grundfos A/S	Poul Due Jensens Vej 7-13 and Birkevænget 2-6;	25.25, 27.53, 29.12, 31.10, 32.10
DK-S-0008	Grundfos A/S	Gt. Viborgvej 79, Hvam;	29.12
DK-S-0009	Grundfos A/S	Randersvej 22 A;	29.12, 31.10
DK-S-0010	Kommunekemi a/s	Lindholmvej 3;	X
DK-S-0011	Levison + Johnsen + Johnsen a/s	Farverland 6;	22.2
DK-S-0012	eggetæpper a/s	Industrivej nord 25;	17
DK-S-0013	Jydsk Hæderi A/S	Aabogade 27-29;	28.5
DK-S-0014	A/S Handelstrykkeriet	Christiansgade 61;	22.2
DK-S-0015	Scanprint as	Jens Juulsvej 40; Postboks 2378	22.2
DK-S-0016	Saloprint a/s	Sydmarken 50;	22.2
DK-S-0017	Sapa Danmark A/S	Rolshøjvej 10-16;	27.4, 28.5
DK-S-0018	Erik Taabbel Fiskeeksport A/S	Østre Strandvej 16 and Coasterkaj 1;	15.2
DK-S-0019	Novotex A/S	Ellehørnervej 8;	18
DK-S-0021	Hosby International A/S	Klakring Stationsvej 5;	20
DK-S-0022	Danfoss Drives A/S	Ulsnaes 1-9 and 24-26;	31.1
DK-S-0023	Stora Dalum A/S	Dalumvej 116;	21.12
DK-S-0024	Gram Tæpper A/S	Industrivej 3;	17.5
DK-S-0025	Tylox A/S	Industrivej 21 and 25;	17.7
DK-S-0026	Dansk Træemballage A/S	Banevej 3; Hastrup	20.4
DK-S-0027	Scantuft A/S	Ivar Lundgaardsvej 15;	17.51
DK-S-0028	Danish Match Design A/S	Tagholm 12; Boks 157	17.4
DK-S-0029	Knud E. Dan ApS	Lunikvej 40; Postbox 200	24.5
DK-S-0030	Danfoss A/S Burner Components Division Spring Factory	Mads Clausensvej 75;	28.74
DK-S-0031	Glasuld a/s	Østermarksvej 4;	26.14
DK-S-0032	Bondo Gravesen a/s	Smedeholm 16;	36.12
DK-S-0033	Bondo Gravesen a/s (incl. Vejle Møbelfabrik)	Hjølmevej 6;	36.12
ES-CAT-S-0000001	SHARP Electrónica España, S.A.	Polígono Can Sant Joan, Parcela Nº8; Sant Cugat del Vallès	32.3
ES-NA-S-0000001	B.S. Electrodomésticos S.A.	Camino de Mendi S/N ;	29.7
ES-SB-S-0000001	MEDEX S.A.	C/Aresti (POL. IND) nº 8;	31.2
ES-SB-S-0000002	Petroquímica Española S.A. (PETRESA)	Puente Mayorga (pol. Ind.);	24.1
FIN-S-00001	Tikkurila Oy	Kuninkaalantie 1 ; P.O. Box 53	24.1
FIN-S-00002	Ekokem Oy Ab	Kuulojankatu 1; P.O. Box 181	24.1
FIN-S-00003	SWEP Oy	Joensuunkatu 11;	17.5
FIN-S-00004	Enocell Oy	;	21.11
FIN-S-00005	Tetra Pak Oy, Espoon tehdas, Espoo Factory	Ruukintie 2;	21.21
FIN-S-00006	Nokian Renkaat Oyj, Nokian Rengastehdas, Nokian Tyres plc	Pirkkalaistie 7;	25.1
FIN-S-00007	Rautaruukki Oy, Raahen terästehdas, Raahen Steel Works	Rautaruukintie;	27.1
FR-S-0000001	Solectron	Chemin départemental 109E; BP6 Canéjan	32.1
FR-S-0000002	SGS Thomson Microelectronics	850 rue Jean Monnet;	32.1
FR-S-0000003	SGS Thomson Microelectronics	3, rue de Suisse; BP 4199	32.1
FR-S-0000004	CANON Bretagne S.A.	Les Landes de Beaugé;	30

Reg. Nr.	Company Name	Site Name/ Location		NACE
FR-S-0000005	NICOLL Raccords et Plastiques	37, rue Pierre et Marie Curie ; BP 966	F - 49309 CHOLET Cedex	25.23
FR-S-0000006	SGS THOMSON microelectronics	16, rue Pierre et Marie Curie; BP 7155	F - 37071 Tours cedex 2	32.1
FR-S-0000007	SGS THOMSON microelectronics	ZI de Rousset; BP 2	F - 13106 Rousset cedex	32.1
FR-S-0000008	YMOS France	Usine Principale; Rue Léopold Louchard	F - 80970 Sailly-Flibeaucourt	28
FR-S-0000009	OSRAM S.A.S.	Rue d' Allorf;	F - 67120 Molshim	31
FR-S-0000010	VALEO	Usine d'Abbeville;	F - 80100 Abbeville	28
FR-S-0000011	Yves Rocher	La Batuyère;	F - 56800 Ploermel	24.52
IR-S-001	EG&G International Ltd - Sealol Div.	Bays 53-56; Shannon Industrial Estate	IRL - Shannon, Co.Clare	28.75
IR-S-002	Novartis Ringaskiddy Ltd.	.	IRL - Ringaskiddy, Co.Cork	24.41
IR-S-003	Yamanouchi Ireland Co. Ltd.	Yamanouchi Ireland Co. Ltd.; Damastown; Mulhuddart	IRL - Co. Dublin	24.41
NL-S-0000001	Arco Chemie Nederland, Ltd	ACNL Botlek / Europoort; Theemsweg 14	NL - 3197 KM Rotterdam	24.13
NL-S-0000002	Forbo-Novilon Produktiebedrijven bv	De Holwert 12;	NL - 7741 KC Coevorden	36.63
NL-S-0000003	VEVEO Coatings b.v.	Coenecoop 530;	NL - 2741 PS Waddinxveen	24.3
NL-S-0000004	Heerema Havenbedrijf B.V.	Belgiëweg-Oost 1;	NL - Nieuwdorp	35.11
NL-S-0000005	EMI Compact Disc (Holland) B.V.	Industrielaan 24;	NL - Uden	22.14
NL-S-0000006	AVR Chemie C.V.	Prof. Gerbrandyweg 10/ Loswalweg 46;	NL - Rotterdam	X
NL-S-0000007	DOW Benelux N.V.	Locatie Terneuzen, Herbert H. Dowweg;	NL - 4542 NM Hoek	24.1
NL-S-0000008	PMG Magnetische Resonantie, Philips Medical Systems Ned. B.V.	Veenpluis 6;	NL - 5684 PC Best	33
NL-S-0000009	Automatic Loevestein Exploitiemaatschappij B.V.	Veerstraat 24;	NL - 4758 BS Standdaarbuiten	31.31, 27.13
NL-S-0000010	Rank Xerox Service Unit Recycling	Maasheseweg 89;	NL - 5804 AB Venray	30
NL-S-0000011	Melis Metaalgieterijen B.V.	Frans Mannaertsstraat 3;	NL - 5046 AK Tilburg	34.02
NL-S-0000012	FanoFineFood bv	Kapitein Nemostraat 9;	NL - 7821 AB Emmen	15.33
NL-S-0000013	Omron Manufacturing of the Netherlands B.V.	Zilverenberg 2;	NL - 5234 GM 's Hertogenbosch	X
NL-S-0000014	Grootint B.V.	Noordweg 8, Zwijndrecht; Postbus 54	NL - 3330 AB Zwijndrecht	X
NL-S-0000015	Ecoservice Nederland B.V.	Van Leeuwenhoekweg 33; Dordrecht; Postbus 8135	NL - 3301 CC Dordrecht	Not available
NO-S-0000001	Peterson Linerboard AS Moss	Peterson Moss AS; Verket 22	N - 1500 Moss	21
NO-S-0000002	Elopak AS	Elopak AS Spikkestad;	N - 3430 Spikkestad	21.21
NO-S-0000003	Norske Skogindustrier ASA	Norske Skog Skogn;	N - 7620 Skogn	21
NO-S-0000004	Isola AS	Isola AS Fabrikk Eidanger ; Prestmoen 9	N - 3945 Eidanger	26.82
NO-S-0000005	AS Maarud	Maarud AS Disenå;	N - 2190 Disenå	15.31
NO-S-0000006	Hydro Aluminium AS	Hydro Aluminium AS Sunndal ; Romsdalsv 1	N - 6600 Sunndalsøra	27
NO-S-0000007	Norske Skogindustrier ASA	Norske Skogindustrier ASA Hurum Papirfabrikk ; Vestre Strandv 77	N - 3482 Tofte	21.12
NO-S-0000008	Hydro aluminium Profiler AS	Hydro aluminium Profiler AS Karmøy ;	N - 4265 Håvik	28
NO-S-0000009	Hydro aluminium Hydal AS	Hydro aluminium Hydal AS Karmøy ;	N - 4265 Håvik	28
NO-S-0000010	Hydro Aluminium Karmøy Rolling Mill AS	Hydro Aluminium Karmøy Rolling Mill AS ;	N - 4265 Håvik	28
NO-S-0000011	Hydro Aluminium AS	Hydro Aluminium AS Metallverket Karmøy;	N - 4265 Håvik	27
NO-S-0000012	Hydro Aluminium AS	Hydro Aluminium AS Hydro Trans Karmøy;	N - 4265 Håvik	28
NO-S-0000013	Hydro aluminium Extrusion tools AS	Hydro aluminium Extrusion tools AS Karmøy ;	N - 4265 Håvik	29

Reg. Nr.	Company Name	Site Name/ Location	NACE
NO-S-0000014	Borregaard Industries Limited Norge	Borregaard Industries Limited Norge Kloralkalifabrikken ; Hjalmar Wesselsv 10; Postboks 162	N - 1706 Sarpsborg
NO-S-0000015	Rescon AS	Sand i Nord-Odal, Vallsetv 6;	N - 2120 Sagstua
NO-S-0000016	Haag ASA	Haag ASA Røros ; Sundv	N - 7460 Røros
NO-S-0000017	Gyproc AS	Gyproc AS Ora Industripark; Habornv 59	N - 1631 Gamle Fredrikstad
NO-S-0000018	AS Oso Loesmoen	AS Oso Loesmoen; Loesmoen	N - 3300 Hokksund
NO-S-0000019	Norske Skogindustrier ASA	Norske Skogindustrier ASA Saugbrugsforeningen; Storg 7	N - 1756 Halden
NO-S-0000020	Norske Skog Trelast	Norske Skog Trelast AS Tiendeholmen; Tiendeholmen	N - 7800 Namsos
NO-S-0000021	Sætre AS	Sætre AS Kims;	N - 2857 Skreia
NO-S-0000022	Adas AS	Adas AS Langeland; Industriv 57/61	N - 2200 Kongsviner
NO-S-0000023	Norgips A/S	Norgips A/S Tørkop; Tørkop	N - Svelvik
S-S-00001	Stora Fors AB	Fors;	S - 774 89 Fors
S-S-00002	Perstorp Flooring AB	PO Box 1010;	S - 231 25 Trelleborg
S-S-00003	HP Flügger AB	Bollebygd;	S - 517 81 Bollebygd
S-S-00004	Adekema AB	Vevgatan 1;	S - 504 94 Borås
S-S-00005	SCA Mölnlycke Clinical Products AB, Nonwoven plant	Fabriksvägen 1;	S - 435 35 Mölnlycke
S-S-00006	Perstorp Surface Materials, SBU Flooring Laminate	;	S - 284 80 Perstorp
S-S-00007	ABB Kabel AB	Vallgatan 5;	S - 571 88 Nässjö
S-S-00008	Landis & Staefa AB and Landis & Gyr (Sweden)	Elektronvägen 2-6;	S - 141 87 Huddinge
S-S-00009	Södra Timber AB, Alex Sawmill	Marhult;	S - 360 73 Lenhovda
S-S-00010	Björhagens Fabrikers AB	PO Box 1522;	S - 271 00 Ystad
S-S-00011	Pharmacia & Upjohn AB, Strängnäs plant	Mariefredsvägen 37;	S - 645 41 Strängnäs
S-S-00012	AssiDomän Frövi	;	S - 718 80 Frövi
S-S-00013	Volvo Wheel Loaders AB	Arvika plant; PO Box 303	S - 671 27 Arvika
S-S-00014	AB Volvo Penta	Vara plant;	S - 534 91 Vara
S-S-00015	Halland Blekinge Kronoberg Lantmän (HBKL), Production Plant at Falkenberg	;	S - 311 83 Falkenberg
S-S-00016	Collins & Aikman, Skara plant	Erik Järnåkers gata 11;	S - 532 86 Skara
S-S-00017	Stena metall återvinning AB, Bollnäs plant	Tegelbruksvägen 7;	S - 821 43 Bollnäs
S-S-00018	Stena metall återvinning AB, Borlänge plant	Hejargatan 5B;	S - 781 71 Borlänge
S-S-00019	Stena metall återvinning AB, Borås plant	Däckvägen 5;	S - 506 49 Borås
S-S-00020	Stena metall återvinning AB, Eskilstuna plant	Svarvaregatan 6; PO box 137	S - 631 03 Eskilstuna
S-S-00021	Stena metall återvinning AB, Falkenberg plant	Åkarevägen 6; PO Box 18	S - 311 32 Falkenberg
S-S-00022	Stena metall återvinning AB, Göteborg plant	Salsmästaregatan 20;	S - 422 46 Hisings Backa
S-S-00023	Stena metall återvinning AB, Halmstad plant	Kristinehedsvägen 23; PO Box 4	S - 301 02 Halmstad
S-S-00024	Stena metall återvinning AB, Hudiksvall plant	Kabelvägen ; Ned; Djuped; PO Box 1082	S - 824 12 Hudiksvall
S-S-00025	Stena metall återvinning AB, Jönköping plant	Gnejsvägen 7; PO Box 2057	S - 550 02 Jönköping
S-S-00026	Stena metall återvinning AB, Kalmar plant	Husångsvägen 71; PO Box 815	S - 391 28 Kalmar
S-S-00027	Stena metall återvinning AB, Karlstad plant	Östervindsgatan 6; PO Box 402	S - 652 21 Karlstad

Reg. Nr.	Company Name	Site Name/ Location	NACE
S-S-00028	Stena metall återvinning AB, Karlstad Trafo plant	Ostänvindsgatan 2; PO Box 402	S - 652 21 Karlstad
S-S-00029	Stena metall återvinning AB, Linköping plant	Norra Oskarsgatan 16;	S - 582 73 Linköping
S-S-00030	Stena metall återvinning AB, Malmö plant	Koksgatan 11-15; PO Box 142	S - 202 21 Malmö
S-S-00031	Stena metall återvinning AB, Norrköping plant	Malmgatan 15; PO Box 6041	S - 600 06 Norrköping
S-S-00032	Stena metall återvinning AB, Oskarshamn plant	Gyllingsväg; PO Box 503	S - 572 25 Oskarshamn
S-S-00033	Stena metall återvinning AB, Solna plant	Magasinsvägen; PO Box 1100	S - 171 22 Solna
S-S-00034	Stena metall återvinning AB, Sundsvall plant	Töva Industriområde;	S - 855 90 Sundsvall
S-S-00035	Stena metall återvinning AB, Tomelilla plant	Industriagatan 3;	S - 273 35 Tomelilla
S-S-00036	Stena metall återvinning AB, Uddevalla plant	Björbäcks Industriområde; PO Box 535	S - 451 21 Uddevalla
S-S-00037	Stena metall återvinning AB, Varberg plant	Industrivägen 2;	S - 432 40 Varberg
S-S-00038	Stena metall återvinning AB, Västervik plant	Kristinebergsgatan 25; PO Box 273	S - 593 01 Västervik
S-S-00039	Stena metall återvinning AB, Åstorp plant	Vramsvägen; PO Box 6	S - 265 21 Åstorp
S-S-00040	Stena metall återvinning AB, Örebro plant	Triangelgatan 6; PO Box 1806	S - 701 18 Örebro
S-S-00041	Stena metall återvinning AB, Östersund plant	Bangårdsgatan 46;	S - 831 45 Östersund
S-S-00042	Stena metall återvinning AB, EW Nilsson, Eskilstuna plant	Kungsgatan 83; PO Box 145	S - 631 03 Eskilstuna
S-S-00043	Stena metall återvinning AB, EW Nilsson, Västerås plant	Seglångsgatan 4;	S - 721 32 Västerås
S-S-00044	Volvo Car Components Corporation, Transmission; Volvo Truck Corporation Power Train Division, Transmission - Köping	PO Box 961;	S - 731 29 Köping
S-S-00045	Gullspång Kraftaktiebolag	Gullspångs Plant; PO Box 1643	S - 701 16 Örebro
S-S-00046	Fiskeby Board AB	Fiskeby; PO Box 1	S - 601 02 Norrköping
S-S-00047	AB Elektrokoppar	Helsingborg; PO Box 914	S - 251 09 Helsingborg
S-S-00048	JMS Reklamgården AB	Logården;	S - 235 91 Vellinge
S-S-00049	Förenade Well AB	Förenade Well AB; PO Box 1104	S - 241 26 Eslöv
S-S-00050	Volvo Bussar AB	Borås plant; PO Box 200	S - 503 08 Borås
S-S-00051	Stora Mölndal AB	Stora Mölndal AB; PO Box 213	S - 431 23 Mölndal
S-S-00052	ITT Flygt AB	Lindås;	S - 361 01 Emmaboda
S-S-00053	ABB Ventilation Products AB	Division Fläkt;	S - 551 84 Jönköping
S-S-00054	Gotthard Aluminium AB	Älmuhlt; PO Box 44	S - 343 36 Älmuhlt
S-S-00055	AB Gustaf Kähr	Nybro plant; PO Box 805	S - 382 28 Nybro
S-S-00056	Södra Timber AB	Unnefors Sawmill;	S - 560 25 Bollnäs
S-S-00057	ABB Fläkt Industri AB	ABB Fläkt Industri AB;	S - 351 87 Växjö
S-S-00058	Shell Raffinaderi AB	Shell Raffinaderi AB; PO Box 8889	S - 402 72 Göteborg
S-S-00059	Mynäs AB	Oljevägen;	S - 41878 Göteborg
S-S-00060	Skånmejerier	;	S - 20503 Malmö
S-S-00061	Stora Grycksbo AB	;	S - 79020 Grycksbo
S-S-00062	Moelven Dataträ AB	;	S - 78040 Mockfjärd
UK-S-0000001	Ciba Clayton	Ashton New Road; Clayton	UK - Manchester M11 4AP
UK-S-0000002	Design to Distribution Ltd (D2D)	Westfields House; West Avenue; Kidsgrove;	UK - Staffordshire ST7 1TL
UK-S-0000003	NOR Systems Ltd.	Stoke on Trent	UK - Essex CO12 4RR
		Valley Road; Dovercourt; Harwich	22.2, 25.2

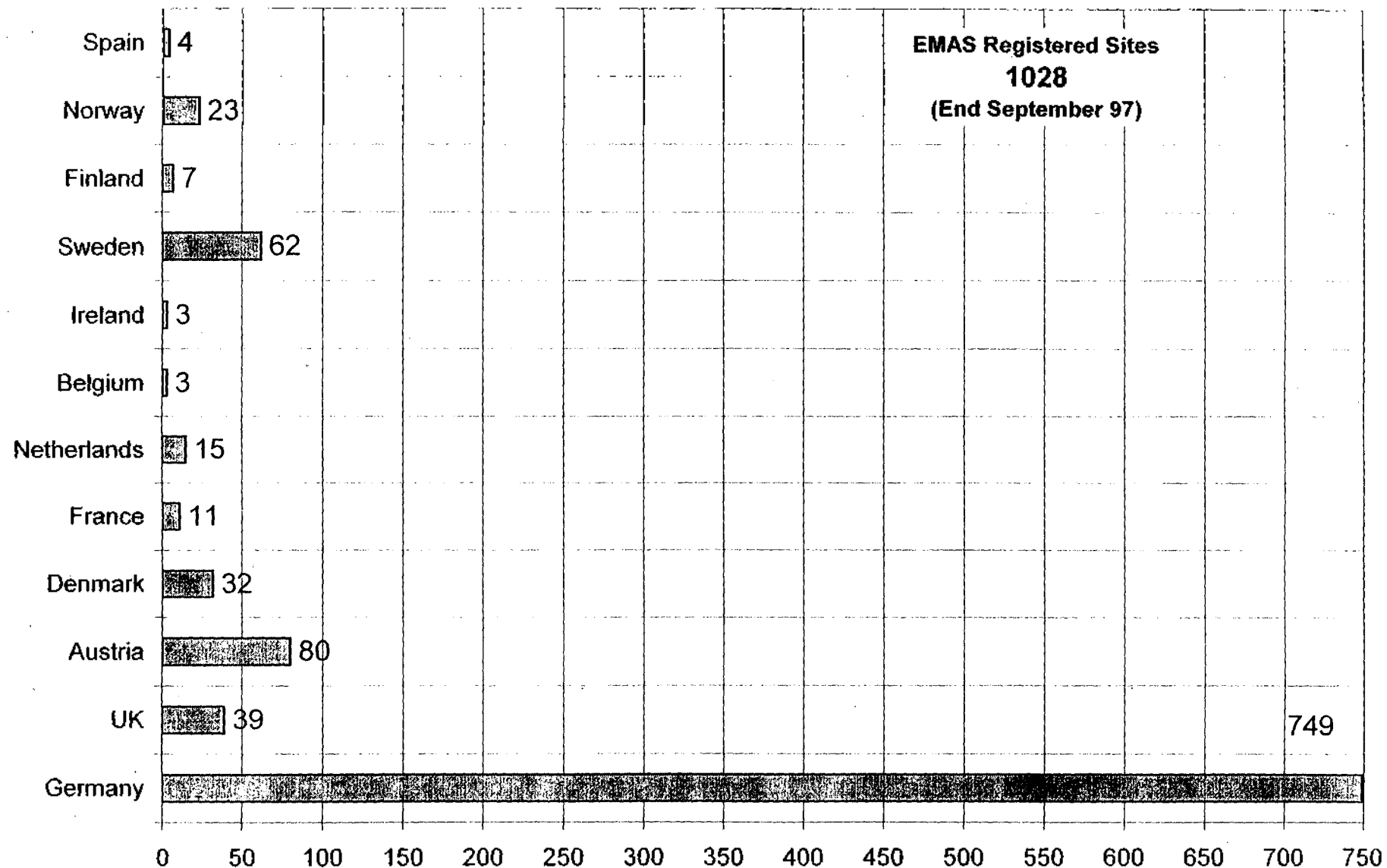
List valid until 15 November 97

Note: NACE Code X - Treatment, destruction or disposal of solid or liquid waste

Reg. Nr.	Company Name	Site Name/Location	NACE
UK-S-0000004	Akzo Nobel Chemicals Ltd	Pier Road; Gillingham	UK - Kent ME7 1RL
UK-S-0000005	National Power Plc	Drax Power Station; PO Box 3; Selby	UK - North Yorkshire YO8 8PQ
UK-S-0000006	Volvo Bus and Truck Assembly	23 Kilwinning Road; Irvine; Ayrshire	UK - Scotland KA12 8TB
UK-S-0000007	Layzee Beds	Soothill Lane; Batley	UK - West Yorkshire WF17 6LJ
UK-S-0000008	Loudwater	Hille Business Centre; St Albans Road	UK - Watford WD2 4AE
UK-S-0000009	Vauxhall Motors	North Road Industrial Estate; Ellesmere Port	UK - South Wirral L65 1AL
UK-S-0000010	Wolstenholme International Ltd.	Springfield House; PO Box 14; Darwen	UK - Lancashire BB3 0RX
UK-S-0000011	The Beacon Press	Beacon Print Ltd; Brambleside; Bellbrook Park; Uckfield	UK - East Sussex TN22 1PL
UK-S-0000012	Moorhouse and Brook Moorbrook Mills	Moorbrook Mills; New Mill; Huddersfield	UK - West Yorkshire HD7 7JZ
UK-S-0000013	Tioxide Europe Ltd	Moody Lane; Grimsby	UK - Lincolnshire DN31 2SW
UK-S-0000014	Shields Special Metals Ltd. Units 32 & 33	Kerry Avenue; Purfleet Industrial Park; Purfleet	UK - Essex RM15 4YA
UK-S-0000015	Philips Components Limited	Simonstone ; Burnley	UK - Lancashire BB12 7NF
UK-S-0000016	Intercolor Limited	Unit 4, Frogmore Estate; Motherwell Way; Thurrock	UK - Essex RM16 1XD
UK-S-0000017	Curtis Fine Papers Limited	Guardbridge Mill; Main Street; Guardbridge; St Andrews	UK - Fife KY16 0UU
UK-S-0000018	Woodcote Industries Limited	Cox's Lane ; Old Hill	UK - West Midlands B64 5NX
UK-S-0000019	Biffa Waste Services Limited	Redhill Landfill Site; Cormongers Lane; Nutfield; Redhill	UK - Surrey RH1 4ER
UK-S-0000020	ICI Polyurethanes	Hitchen Lane ; Shepton Mallet	UK - Somerset BA4 5TZ
UK-S-0000021	Bovince Limited	Unit 9, Uplands Trading Estate; Blackhorse Lane	UK - London E17 5QJ
UK-S-0000022	Thomas Swan & Co. Ltd.	Crookhall ; Consett	UK - Co. Durham DH8 7ND
UK-S-0000023	Rank Xerox	Mitcheldean;	UK - Gloucestershire GL17 0DD
UK-S-0000024	Monsanto Chemicals UK Ltd. (originally registered as Monsanto p.l.c.)	Corporation Road; Newport	UK - Gwent NP9 0XF
UK-S-0000025	Sayvol Chemicals Ltd	111 Laurence Leyland Complex; Weltonborough	UK - Wellingborough NN8 1RT
UK-S-0000026	Vauxhall Motors Ltd.	Kimpton Road;	UK - Luton LU1 3YT
UK-S-0000027	EKC Technology Ltd.	Nerston Industrial Estate;	UK - East Kilbride G74 4QL
UK-S-0000028	Trico Ltd	Skewfields; Pontypool	UK - Gwent NP44 0XZ
UK-S-0000029	Telephone Cables Ltd.	Chequers Lane; Dagenham	UK - Essex RM9 6QA
UK-S-0000030	Curtis Fine Papers	Dalmore Mill; Milton Bridge; Penicuik	UK - Midlothian EH26 0NE
UK-S-0000031	BG Exploration and Production Limited	Rough Field Installations, 47/8A and 47/3B; Dimlington Road; Easington	UK - Hull HU12 0SX
UK-S-0000032	Alcan Smelting and Power UK	Lynemouth Smelter and Power Station; Ashington	UK - Northumberland NE63 9YH
UK-S-0000033	National Power Plc	Killingholme "A" CCGT Power Station; North Killingholme; Immingham	UK - North Lincolnshire DN40 3EH
UK-S-0000034	Autosmart Ltd	Lynn Lane, Shenstone; Lichfield	UK - Staffordshire WS14 0DH
UK-S-0000036	A H Marks & Co Ltd	Wyke Lane; Bradford	UK - West Yorkshire BD12 9EJ
UK-S-0000037	Contract Chemicals (Knowsley) Ltd	Penrhyn Road; Knowsley Business Park, Prescot	UK - Merseyside L34 9HY
UK-S-0000038	Nuclear Electric Limited	Sizewell 'B' Power Station; Leiston	UK - Suffolk IP16 4UR

Reg. Nr.	Company Name	Site Name/ Location		NACE
UK-S-0000039	Du Pont (UK) Ltd	Ermin Street, Brockworth	UK - Gloucestershire GL3 4MP	17.2, 17.3, 17.6, 24.7
UK-S-0000040	Kautex Textron (UK) Ltd	Headlands Road, Liversedge	UK - West Yorkshire WF15 6QA	25.2

EMAS - Numbers of Registered Sites by Member State



EMAS HelpDesk

Voice: +32.2.5112589 - Fax: +32.2.5115666

Website: WWW.EMAS.LU

EMAS

EC Eco-Management
and Audit Scheme

EMAS Accredited Verifiers

# Total of Verifiers to date: 246		List of Accredited Verifiers - 16-Oct-97
Title	Address	Industrial Sector (NACE Code)
Agiplan Planungsges. mbH.	A - 1150 Wien	18.1, 20.1, 20.2, 20.3, 20.5, 21, 22, 28.7, 29.1, 31.1, 31.2, 31.6, 32.1, 35.5, 40, X
ARGE ZERT (Österr. Arbeitsgem. zur Förderung der Qualität)	A - 1010 Wien	10, 13, 14, 15.1, 15.3, 15.4, 15.5, 15.7, 15.9, 17, 20.1, 20.3, 20.4, 20.5, 21.1, 22.2, 24, 25.2, 27.3, 27.4, 27.5, 28.1, 28.2, 28.4, 28.5, 28.7, 29.1, 29.2, 29.3, 29.5, 29.7, 31.2, 31.3, 31.5, 31.6, 32.1, 32.2, 33.2, 33.3, 36.2, 40, X
B.A.U.M. Öko-Audit Verein	A - 1220 Wien	14, 15.1, 15.9, 17.7, 18.2, 21, 24.7, 26.4, 26.6, 27.3, 28.7, 30, 31.1, 31.6, 35.5, X
DDipl.-Ing. Dr. Peter J. Weiss	A - 8020 Graz	15.4, 21.1, 28.1, 28.2, 28.3, 29.2, 40, X
Denkstalt Umweltberatung und -management GmbH	A - 1091 Wien	20.2, 21.1, 24.1, 24.7, 32.1, 33.1, 36.4, 40, X
Det Norske Veritas, Certification Austria GmbH	A - 2500 Baden	13.2, 15.9, 22.2, 22.32, 24.3, 24.4, 25.2, 28.1, 28.21, 28.4, 28.6, 28.72, 31.3, 32, 34, 36.1, X
Dkfm. Ing. Helmut Buchinger	A - 1040 Wien	20.3, 20.5, 26.8, 34.2, 35.5, 40, X
Dr. Bernhard Raninger	A - 5322 Hof/Salzburg 272	X
ETA Umweltmanagement und Technologiebewertung GmbH	A - 1043 Wien	15.1, 15.3, 15.4, 15.5, 15.6, 15.8, 15.9, 19.2, 20.1, 20.3, 20.4, 20.5, 21, 22.2, 23.1, 23.2, 24.1, 24.4, 26.1, 26.5, 27.2, 27.3, 28, 29.4, 29.5, 29.7, 32.2, 32.3, 36.1, 40, X
IFEU Institut für Energie und Umweltforschung	A - 1160 Wien	10, 13, 14, 26.6, 34, 35.5, X
Lasinger, Mag. Dipl.-Ing. Dr. Manfred	A - 4310 Mauthausen	14.1, 26.2, 26.3, 26.4, 26.7, 27.43, 31.4
MU/WU Umweltgutachterverein zur Für Entsorgungs- und Deponietechnik (Organisationseinheit Öko-Auditierung MU/WU)	A - 8700 Leoben	10, 11, 13, 14, 21.1, 23.2, 24.1, 24.4, 24.5, 24.7, 25.2, 25.2, 27.1, 27.2, 27.3, 28.1, 28.4, 28.5, 29.3, 29.5, X
ÖQS Österreichische Vereinigung zur Zertifizierung von Qualitätssicherungssystemen	A - 1010 Wien	10, 13, 14, 15.1, 15.5, 15.6, 15.7, 15.81, 15.82, 15.83, 15.85, 15.86, 15.87, 15.88, 15.89, 15.9, 20, 21, 23.2, 24.1, 24.2, 24.3, 24.5, 24.6, 24.7, 25, 26.1, 26.2, 26.5, 26.6, 26.7, 27.3, 27.4, 27.5, 28,
Österreichische Umweltgutachterorganisation TUS	A - 4020 Linz	14, 15.3, 15.8, 19, 20.3, 22.1, 22.2, 24.1, 24.2, 26.1, 26.2, 26.6, 26.7, 26.8, 28.4, 29.1, 29.4, 31.6, 34, 35.5, 36.1, X
Österreichisches Forschungszentrum Seibersdorf GmbH	A - 2444 Seibersdorf	10.3, 11.2, 14.1, 14.2, 14.5, 15.4, 20.2, 23.2, 24.3, 24.62, 24.63, 24.65, 24.66, 25.2, 26.2, 26.4, 26.5, 26.6, 26.7, 26.8, 27.44, 28.21, 28.51, 28.72, 28.75, 29.7, 31.4, 32.1, 40, X
Tauernplan Consulting GmbH	A - 5021 Salzburg	10, 13, 14, 26.6, 26.7, 40, X
TÜV Bayern Landesgesellschaft Österreich GmbH	A - 1150 Wien	10, 13.1, 13.2, 14, 15.3, 15.91, 15.92, 15.94, 15.95, 15.96, 15.97, 15.98, 15.99, 17.2, 17.3, 20.1, 20.2, 20.3, 20.5, 21, 24.1, 24.2, 24.3, 24.5, 24.6, 24.7, 25, 26.1, 26.4, 26.5, 26.6, 26.7, 26.8, 27.2, 27.4, 27.5, 28,
TÜV, Technischer Überwachungs - Verein Österreich	A - 1015 Wien	11.2, 14.2, 15.8, 15.9, 17.7, 20.1, 20.2, 20.3, 21, 22.2, 23.2, 24.1, 24.4, 24.5, 24.6, 25, 26.1, 26.4, 26.6, 27.1, 27.3, 27.5, 28.2, 28.3, 28.4, 28.5, 28.6, 28.7, 29.2, 31.4, 32.1, 32.3, 33.4, 34.1, 34.3, 36.1, 40, X
Umweltgutachterverein ÖKO-Cert Austria	A - 1180 Wien	10.1, 10.2, 13, 14, 17.5, 19.3, 20.1, 20.2, 27, 28.4, 28.52, 28.6, 28.7, 29.4, 40, X
Abidin, Irawan	DE - 50858 Köln	11.1, 15, 17.3, 23, 24.1, 24.6, 27.5, 32, X
Ackermann, Wolfgang	DE - 12169 Berlin	15, 27.5
Agimus Umweltberatungs-gesellschaft mbH	DE - 38118 Braunschweig	14.1, 14.2, 15.83, 15.86, 15.96, 15.97, 15.98, 20, 21, 22.11, 22.12, 22.13, 22.2, 24, 25, 26.5, 27.4, 27.5, 29, 30, 31.4, 34, 35.2, 35.4, 36.1, 36.3, 40.1, 40.2, 40.3, X
Alber, Dr. Wolfgang	DE - 01219 Dresden	21.1
Albrecht, Helmut	DE - 33775 Versmold	10.3, 21.12, X
Alijah, Dr Renate	DE - 50733 Köln	16, 21.22, 24.1, 24.2, 24.3, 24.4, 24.7, 25
Anthofer, Petra	DE - 50969 Köln	27.5, 34

Title	Address	Industrial Sector (NACE Code)
Arthur D. Little International Umweltgutachter GmbH	DE - 65002 Wiesbaden	23.2, 23.3, 24, 25, 27.5, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35
Artischewski, Raphael	DE - 70374 Stuttgart	27.5, 28, 29, 32, 33, 34, 35
Augustin, Dr. Gunther	DE - 95111 Rehau	17, 19, 26
Backes, Anton	DE - 66571 Eppelborn	27.1, 27.2, 27.5, 29, 34, 40, X
Baldauf, Wolfgang	DE - 50859 Köln	23.2
Baran, Dr. Eberhard	DE - 69198 Schriesheim	14.2, 15, 26.4, 26.5, 26.6
Becker, Felix	DE - 41844 Wegberg	10.3, 14.1, 14.2, 14.5, 26.7, X
Beer, Dr. Rainer	DE - 90482 Nürnberg	15, 19, 20, 21, 22, 27.5, 28, 29, 31, 32, 34, 36, X
Behrendt, Ansgar	DE - 22457 Hamburg	15.4, 15.5, 15.8, 17, 18.1, 18.2, 22.1, 22.2, 26.3, 26.6, 27.2, 27.3, 29.1, 29.2, 29.3, 29.4, 29.5, 29.7, 30, 31, 32, 33, 35, X
Besthäuser, Dr. Willi	DE - 66450 Bexbach	19.3, 22, 24, 25.1, 37.2
BEVAR Umwelttechnik GmbH	DE - 42551 Velbert	15.9, 26.2, 26.6, 27.5, 29, 34, 35.5, X
BfU Betreuungsgesellschaft für Umweltfragen Dr. Poppe mbH	DE - 34130 Kassel	14, 15, 17.3, 17.5, 30, 32, 34, 36.1, 18.1, 18.2, 19.3, 20, 21, 22, 23.1, 23.2, 24.3, 24.5, 25, 26, 27.5, 28, 29, 30, 31.3, 31.5, 32, 34.1, 36.1, 40.1, 40.2, 40.3
Block, Reiner	DE - 64347 Griesheim	23.2, 24.2, 24.3, 24.4, 24.5, 24.62, 24.63
Bode, Dr. Matthias	DE - 42799 Leichlingen	23, 24, 25, 27.5, 30, 31, 32, 33, 34, 35
Bonhard, Bettina	DE - 64380 Roßdorf	18, 19, 22.1, 22.2
Borm, Elke	DE - 40668 Meerbusch	15, 20, 27.5, 28, X
Bremer Gesellschaft für Angewandte Umwelttechnologie mbH Institut für Chemische Analytik/Verfahrenstechnik & Co. KG (BREGAU) Umweltgutachterorganisation	DE - 28359 Bremen	23.2, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 34, 35, 36.1, X
Bruder, Jürgen	DE - 64319 Pfungstadt	28, 29.1, 29.2, 29.3, 29.4, 29.5, 29.7
Brunk, Michael	DE - 38124 Braunschweig	15, 16, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, X
Bunge, Thomas	DE - 06749 Bitterfeld	10.3, 14.1, 14.2, 15.1, 15.3, 15.9, 20, 24.1, 24.2, 24.3, 24.4, 25.2, 26.5, 26.6, 36.1
Coopers & Lybrand Umwelt Beratungsgesellschaft mbH Wirtschaftsprüfungsgesellschaft	DE - 60439 Frankfurt am Main	23.2, 25, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35
Cornelsen, Frank-Matthias	DE - 33739 Bielefeld	15.13, 21.2, 22.1, 36.1
Degenhardt, Dr. Christian	DE - 71711 Steinheim	21, 22.2, 29, 34, 40.1, 40.2, 40.3
Deiß, Dr. Karl-Heinz	DE - 68766 Hockenheim	15, 16, 23, 24, 25, 40.1, 40.2, 40.3, X
DEKRA Umwelt GmbH	DE - 70565 Stuttgart	14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23.2, 24, 25, 26, 27.5, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 40.1, 40.2, 40.3
Depner, Ernst	DE - 42549 Velbert	15.9, 26.2, 26.6, 27.5, 29, 34, 35.5, X
Det Norske Veritas Zertifizierung GmbH	DE - 45329 Essen	10.2, 11.1, 14.3, 14.4, 14.5, 15, 17.3, 21, 23, 24, 25, 27.3, 27.5, 28, 29, 30, 31.6, 32, 40, X
Dilly, Dr. Peter	DE - 22391 Hamburg	15, 16, 24.3
Dippe-Brenner, Frank	DE - 70195 Stuttgart	21, 29, 34, 40.1, 40.2, 40.3, X
DQS - Deutsche Gesellschaft zur Zertifizierung von Managementsystemen GmbH Qualitäts- und Umweltgutachter	DE - 10787 Berlin	10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 26, 27.2, 27.3, 27.5, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 40.1, 40.2, 40.3, X
Dr. Adams und Partner Zertifizierungsgesellschaft mbH	DE - 47198 Duisburg	15.6, 15.8, 23.2, 24.1
Ehrig, Dr. Steffen	DE - 01827 Birkwitz-Pratzschwitz	14, 15, 16, 17, 18, 19, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35
Eisfeld, Bernd	DE - 25421 Pinneberg	X
Engelfried, Dr. Justus	DE - 89075 Ulm	17, 18, 26.2, 26.3, 26.4, 26.5, 26.7, 27.4, 28.6, 28.7, 29.2, 29.3, 29.4, 29.5, 29.7
Feld, Dr. Rainer	DE - 24235 Laboe	10, 11, 12, 13, 14, 26, 40, X

Title	Address	Industrial Sector (NACE Code)
Fichtner-Cert GmbH	DE - 70191 Stuttgart	21, 22.2, 29, 34, 40, X
Fischer, Peter	DE - 90596 Schwanstetten	20, 21, 22, 28, 32, 36, X
Frei, Dr. Bernd	DE - 85053 Ingolstadt	20, 25, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 36, X
Freischlad, Herbert	DE - 52072 Aachen	40.1, 40.2, 40.3
Fricke, Cornelia	DE - 50676 Köln	15, 21, 24.5, 29.1, 29.2, 29.4, 29.5, 29.7, 34
Frink, Michael	DE - 33330 Gütersloh	20, 25.2, 36
Fürsch, Klaus-Dieter	DE - 34128 Kassel	15.4, 15.5, 18.1, 18.2, 19.3, 20, 21, 24.5, 25, 31.3, 31.5
Ganse, Joachim	DE - 41569 Rommerskirchen	23, 24, 25, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 40.1, 40.2, 40.3
Geiger, Matthias	DE - 66111 Saarbrücken	27.1, 32
Gerling Cert Umweltgutachter GmbH	DE - 51145 Köln	10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27.2, 27.3, 27.4, 27.5, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 40.1, 40.2, 40.3, X
Germanischer Lloyd Certification GmbH	DE - 20459 Hamburg	15, 16, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, X
Geuder, Dr. Wolfram	DE - 90522 Oberasbach	15.51, 15.86, 15.57, 15.9, 17.2, 17.3, 17.4, 17.6, 17.7, 22.21, 22.22, 26.2, 26.3, 26.6, 27.5, 28.5, 31.3, 31.5
GfBU-Gesellschaft für Betriebsberatung, Sicherheits- und Umweltfragen mbH	DE - 15366 Hönnow	X
Gläser, Joachim	DE - 65594 Runkel-Eschenau	15, 28, 34, 40.1, 40.2, 40.3, X
Gremmel, Dirk	DE - 30559 Hannover	14.2, 26.1, 26.6, 28.1, 28.4, 28.5, 28.6, 28.7, 34.2, 34.3
Grünes, Erich	DE - 53129 Bonn	20, 24, 25, 26, 28, 29, 34, 35
GUT Gesellschaft für Umwelt-technik und Unternehmensberatung mbH	DE - 10179 Berlin	10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 40.1, 40.2, 40.3, X
Hagen, Dr. Gert	DE - 59494 Soest	15.96, 25.13, 25.24, 28.4, 29.13, 31.4, 31.61
Halverscheid, Jens	DE - 68542 Heddesheim	20, 36.1
Hanel, Dr. Johann Josef	DE - 30880 Laatzen	27.5, 28.1, 28.2, 28.3, 28.6, 28.7, 29.7, 34, 36.1
Harryers, Dr. Wolfram	DE - 47475 Kamp-Lintfort	10, 11
Hatzfeld, Dr. Ulrich	DE - 33102 Paderborn	24.1, 24.2, 24.3, 24.5, 24.6, 24.7, 25, 27.1, 27.2, 27.3, 28, 30, 31, 32, 33, X
Hell, Michael	DE - 42549 Velbert	27.5, X
Henkel, Manfred	DE - 01069 Dresden	20, 36
Hens, Richard	DE - 56626 Andernach	26.3, 26.4, 26.6, 27.5, 28, 29
Herbst, Gunder	DE - 45309 Essen	10.2, 14.3, 14.4, 14.5, 30, 31.6, 32.2
Herrmann, Frank	DE - 13055 Berlin	X
Heyn, Dr. Hartmut	DE - 65191 Wiesbaden	15.3, 15.4, 15.5, 15.6, 15.7, 15.8, 15.9, 21.1, 24, 25, 26.1, 26.2, 26.3, 26.4, 26.5, 36, X
Hilfer, Dr. Norbert	DE - 90482 Nürnberg	17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 28, 29, 31, 32, 34, 36, X
Hirtz, Winifried	DE - 30659 Hannover	10, 13, 14.11, 14.12, 26.1, 26.2, 26.3, 26.4, 26.5, 40, X
Hofmann-Kamensky, Dr. Matthias	DE - 76316 Malsch	15, 16, 17, 21, 23.2, 25, 28, 29, 31.3
Hommelsheim, Dr. Ulrich	DE - 66763 Dillingen	25.2, 27.1, 27.2
Hub, Michael	DE - 10553 Berlin	20.1, 20.2, 20.3, 20.4, 20.51, 21, 22.1, 22.2, 24.1, 24.2, 24.3, 24.4, 24.5, 24.7, 25, 29.1, 29.2, 29.3, 29.4, 29.5, 29.7, 32, 34, 35, 36.1
Hubald, Dr. Jürgen	DE - 90513 Zirndorf	15, 20, 28, 29, 36
Hüsgen, Dr. Norbert	DE - 47802 Krefeld	24, X
IAS Cert GmbH Umweltgutachter	DE - 76135 Karlsruhe	15, 16, 17, 21, 23.2, 25, 28, 29, 31.3
Institut für Umwelttechnik Dr. Kühnemann und Partner GmbH	DE - 30159 Hannover	14.4, 15.9, 24.15, 24.3, 24.4, 24.5, 25, 26.13, 26.8, 29.6, 36.1, X
Jähnig, Frank	DE - 71088 Holzgerlingen	30, 32.1, 32.3, X

Title	Address	Industrial Sector (NACE Code)
Jahr, Werner	DE - 45239 Essen	21, 23.1, 24.4, 29, 40.1, 40.2, 40.3, X
Jentsch, Heike-Kornelia	DE - 01454 Großberkmannsdorf	20, 36
Jungblut, Günter	DE - 80992 München	14.2, 15.81, 15.9, 22.1, 22.2, 25.2, 26.2, 26.5, 26.7
Kall, Klaus	DE - 40212 Düsseldorf	10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 40.1, 40.2, 40.3, X
Kampffmeyer, Tuisko	DE - 69151 Neckargemünd	30, 31, 32, 33.3, 40
Käsehagen, Dr. Claudia	DE - 30657 Hannover	15.3, 15.4, 15.5, 15.6, 23.2, 24
Köhler, Dr. Dieter	DE - 63808 Haibach	17.5, 20, 22.2, 24.3, 24.6, 26.8, 28.4, 29.24, 29.56, 31, 36.1, 36.6, X
Kordwig, Klaus	DE - 90419 Nürnberg	15, 20, 25, 29, 30, 32, 34, 36, X
KPMG Certification GmbH Umweltgutachtorganisation Wirtschaftsprüfungs-gesellschaft	DE - 20095 Hamburg	10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 20.1, 20.2, 20.3, 20.4, 20.51, 21, 22.1, 22.2, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36.1, 40.1, 40.2, 40.3, X
Kreklau, Dr. Frank	DE - 34292 Ahnatal	17.3, 21, 23.1, 23.2, 26, 32, 34, 36.1, 35, 40.1, 40.2, 40.3
Krings, Stefan	DE - 40883 Ratingen	29, 34, X
Krüning, Dr. Burkhard	DE - 14167 Berlin	10, 11, 12, 13, 14, 27.2, 27.3, 29, 30, 32, 34, X
Kühnemann, Dr. Burkhard	DE - 30657 Hannover	14.4, 15.9, 24.15, 24.3, 24.4, 24.5, 25, 26.13, 26.8, 29.6, 36.1, X
Lebender, Wolfgang	DE - 79115 Freiburg im Breisgau	22.1, 22.2, 25.2, 28, 31, 34
Leinekugel, Dr. Peter	DE - 53225 Bonn	15, 16, 23.1, 23.2, 24.1, 24.2, 24.3, 24.5, 24.6, 24.7, 25, 26.1, 26.5, 26.6, 26.7, 26.8, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, X
LGA InterCert Zertifizierungsgesellschaft mbH	DE - 90431 Nürnberg	15, 20, 21, 22, 24.11, 24.12, 24.3, 24.5, 25, 26, 27.5, 28, 29, 30, 32, 34, 36, X
Lieback, Dr. Jan Uwe	DE - 12357 Berlin	10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 40.1, 40.2, 40.3, X
Liedtke, Christel	DE - 50997 Köln	20, 21, 22, 24.2, 24.3, 24.4, 24.5, 24.6, 24.7, 26.1, 27, 28, 29, 34, 36, X
Lloyd's Register Technical Services Deutschland GmbH	DE - 50968 Köln	15, 16, 21, 22, 24.1, 24.2, 24.3, 24.4, 24.5, 24.7, 25, 27.5, 29.1, 29.2, 29.4, 29.5, 29.7, 34 14.21, 26.61, 26.63, 28.1, 28.21, 28.5, 28.6, 29, 30.01, 31.5, 32, 33.1, 33.4, 36.21, X
LOMEX Gesellschaft für Untersuchungen; Beratungen im Umweltund Arbeitssicherheitsbereich, Umweltgutachter mbH	DE - 81249 München	
Maier, Beatrice Elisabeth	DE - 50668 Köln	17
Mantz, Martin	DE - 22869 Schenefeld/Hamburg	15, 16, 20, 29, 35
Mayer, Franz	DE - 83646 Bad Tölz	14.1, 14.2, 15.3, 15.81, 15.82, 15.9, 26.1, 27.4
Meckel, Dr. Fritz H.	DE - 35764 Sinn	27.5, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, X
Moßig, Rolf	DE - 65817 Eppstein	28
Müller, Daniel	DE - 65232 Taunusstein	15.1, 15.2, 15.5, 15.7, 15.9, 28.2, 28.3, 28.4, 28.5, 28.7
Müller, Wolfgang	DE - 65307 Bad Schwalbach	14.1, 14.2, 27.1, 27.2, 27.3, 27.4, X
Murr, Dr. Josef	DE - 81371 München	21
Nagel, Dr. Gerhard	DE - 70192 Stuttgart	14, 21, 29, 34, 35
Nagel, Dr. Ulrich	DE - 80634 München	26, 34
Nert, Dr. Georg	DE - 84098 Weihenstephan	18, 19, 23.2, 25
Nibbe, Joachim	DE - 22767 Hamburg	15.1, 15.2, 15.3, 15.5, 15.6, 15.7, 15.8, 15.9, 16
Niehoff, Dr. Andreas	DE - 45721 Haltern	15.6, 15.8, 23.2, 24.1
Niemeyer, Dr. Adelbert	DE - 50933 Köln	10, 11, 12, 13, 14, 22, 26, 27.5, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 35
Nöthe, Martin	DE - 45663 Recklinghausen	22.2, 40
Nowak, Dr. Michael	DE - 12555 Berlin	X
Nrückel, Moritz	DE - 59329 Wadersloh	28, 34.3

Title	Address	Industrial Sector (NACE Code)
Oerter, Dr.-Ing Martin	DE - 76137 Karlsruhe	14.11, 14.21, 26.5, X
Otto, Dr. Peter H.	DE - 81241 München	28, 29, 30, 31, 32, 33
Peters, Manfred	DE - 12305 Berlin	21, 22, 27.5, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35
Pflüger, Herbert	DE - 42115 Wuppertal	15, 17, 20, 21, 22, 24, 25, 27, 28, 29, 31, 34, 40.1, 40.2, 40.3, X
Polus, Martin	DE - 22765 Hamburg	15.5, 15.8, 15.9, 16, 17.3, 17.4, 17.5, 17.6, 17.7, 18.2, 19.3, 23.1, 23.2, 24.7, 25, 26.1, 26.2, 26.3, 26.6, 29.2, 29.4, 29.7, 31.1, 31.3, 32.2, 32.3, 35, 36.1, 36.3, 36.4, 36.5, X
Rauscher, Henning	DE - 44789 Bochum	10, 11, 12, 13, 14, 15.1, 15.2, 15.3, 15.4, 15.5, 15.6, 15.7, 15.8, 26, 27.2, 27.3
Rieken, Dr. Ralf	DE - 37079 Göttingen	14, 22, 24.4, 25, 26, 28, 29, 33
Rieskamp, Dr. Helmut	DE - 30457 Hannover	22, 24, 25, 31.4, 40, X
Riss, Dr. Andreas	DE - 66706 Perl	15, 22.1, 22.2, 29, 34
Romanus, Dr. Axel	DE - 24235 Laboe	22, 25, 26.5, 26.6, 29, 36, X
Roselt, Dr. Jörg	DE - 64625 Bensheim	15, 16, 21, 25.1
Roß, Dr. Wilhelm	DE - 48653 Coesfeld	11.2, 14, 15, 15.1, 15.4, 15.5, 15.7, 15.8, 15.96, 15.98, 15.99, 17, 18, 21, 22.1, 22.2, 23.20, 24, 25, 28, 29, 31, 36, 34, 36.62, X
Schär, Christiane	DE - 64293 Darmstadt	24.1, 24.2, 24.3, 24.4, 24.5, 24.62, 24.63, 24.65, 24.66, 24.7
Schitag Ernst & YoungUmweltManagement GmbH	DE - 40211 Düsseldorf	10, 11, 12, 13.14, 15.1, 15.2, 15.3, 15.4, 15.5, 15.6, 15.7, 15.8, 23, 24, 25, 26, 27.1, 27.2, 27.3, 27.5, 30, 31, 32, 33, 34, 35
Schmackpfeffer, Dr. Ralf	DE - 22083 Hamburg	23.1, 40.1, 40.2, 40.3
Schmallenbach, Jürgen	DE - 10829 Berlin	17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 27.5, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36
Schmidt, Günther	DE - 30161 Hannover	11, 12, 13, 20, 21, 22, 25, 34, X
Schmidt-Dahl, Volker	DE - 21435 Stelle	11, 21, 23.1, 28, 29, 30, 34, 40
Schnatz, Gottfried	DE - 65203 Wiesbaden	15, 16, 28, 29, 30, 31, 32, 33
Schneider, Thomas Friedel	DE - 55118 Mainz	25, 27.5, 28, 29, 30, 34, X
Scholz, Dr. Bernd	DE - 65582 Diez / Lahn	11, 15.9, 19, 23, 24, 25, 27, 31, 34, 35, X
Schrübbes, Dr. Hans	DE - 28359 Bremen	23.2, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 34, 35, 36.1, X
Schüler, Dr. Heinz U.	DE - 61440 Oberursel	15.1, 17, 18, 19, 28.5
Schuler, Dr. Frank	DE - 69181 Leimen	29.14, 34
Schulte, Dr. Werner	DE - 65197 Wiesbaden	23.1, 23.2, 24
Schulz, Petra	DE - 99867 Gotha	X
Seidensticker, Dr. Anne	DE - 40545 Düsseldorf	10, 11, 13, 14, 26.2, 26.3, 26.4, 26.5, 26.6, 26.7, 26.8, 27.1, 27.2, 27.3
Seidl, Dr. Michael	DE - 93049 Regensburg	32.1, 33.4
Seintsch, Gerd	DE - 67256 Weisenheim am Sand	27, 28, 33, 36.4, 36.5, 36.63
SGS-ICS Gesellschaft für Zertifizierungen mbH	DE - 20095 Hamburg	11, 15.96, 15.98, 21, 23.1, 23.2, 28, 29, 30, 34, 35.1, 40
Sieber, Dr. Wolfgang	DE - 10117 Berlin	15.1, 15.2, 15.3, 15.4, 15.5, 15.6, 15.7
Souquet, Dr. Thomas	DE - 51427 Bergisch Gladbach	15, 21, 22, 24, 25, 26, 36
Speidel, Carsten	DE - 72525 Munsingen	10, 11, 13.1, 14, 21.1, 22, 23, 24.11, 24.12, 24.14, 24.15, 24.16, 24.17, 24.2, 24.3, 24.4, 24.5, 24.6, 24.7, 25, 26, 32
Sperling, Michael	DE - 53340 Meckenheim	15, 16, 17, 18, 19, 20, 36
Sterz, Otto	DE - 79346 Endingen	19.1, 19.2, 28.1, 28.2, 28.3, 29, 31.1, 34, 40
Stierner, Rüdiger	DE - 22297 Hamburg	22, 25, 30, X
Stoecker, Jörg-Dieter	DE - 34314 Espenau	14.1, 14.2, 14.5, 24.3, 26.5, 26.6, 34.1
Stoll, Josef	DE - 86500 Kutzenhausen	20, 27.5, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 40.1, 40.2, 40.3, X

† Not valid until 15 November 97

Note: NACE Code X - Treatment, destruction or disposal of solid or liquid waste

Title	Address	Industrial Sector (NACE Code)
Streich, Dr. Eckart	DE - 40489 Düsseldorf	23.1, 27, 28, 40.1, 40.2, 40.3
Sulzer, Dr. Georg	DE - 84034 Landshut	15, 16
Tillmann, Dr. Otmar	DE - 74632 Neuenstein	21, 22, 24, 28, 29, 34, 40
Trischler und Partner GmbH Beratende Ingenieure, Geotechnik Umweltschutz	DE - 64295 Darmstadt	10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 22.1, 22.2, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29.1, 29.2, 29.3, 29.4, 29.5, 29.7, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 40.1, 40.2, 40.3, X
TÜV Anlagen- und Umwelttechnik GmbH, Unternehmensgruppe TÜV Bayern	DE - 80686 München	14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 40.1, 40.2, 40.3, X
TÜV Hessen Sachsen e.V.	DE - 68167 Mannheim	15, 16, 20, 23, 24, 25, 30, 32.1, 32.3, 36.1, 40.1, 40.2, 40.3, X
TÜV Rheinland Sicherheit und Umwelt-schutz GmbH	DE - 51105 Köln	10, 11, 13, 14, 15, 17, 21, 22, 24, 25, 26, 29, 30, 32, 34, 40.1, 40.2, 40.3, X
TÜV Zertifizierungs- und Umweltgutachter GmbH - Ein Unternehmen der TÜV Hannover/Sachsen-Anhalt-Gruppe	DE - 30519 Hannover	15.3, 15.4, 15.5, 15.6, 23.2, 24, 27.5, 28.1, 28.2, 28.3, 28.6, 29.7, 34, 36.1
Ulrich, Dr. Werner Klaus	DE - 22337 Hamburg	15, 16, 23, X
Ulrich, Dr. Wolfgang	DE - 53115 Bonn	15.1, 19, 21, 22.2, 26.5, 27.1, 27.2, 27.3, 27.5, 28.5, X
Utermöhlen, Dr. Ralf	DE - 38239 Salzgitter	14.1, 14.2, 15.83, 15.86, 15.96, 15.97, 15.98, 20, 21, 22.11, 22.12, 22.13, 22.2, 24, 25, 26.5, 27.4, 27.5, 29, 30, 31.4, 34, 35.2, 35.4, 36.1, 36.3, 40.1, 40.2, 40.3, X
Voelker, Dr. Heike	DE - 70183 Herrenberg- Gültstein	28, 29, 34
von Dincklage, Dr. Ralph-D.	DE - 37139 Adelebsen	12, 13, 14, 16, 22, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, X
von Hardenberg, Cornelia	DE - 90473 Nürnberg	30, 31.3, 32
von Heeg, Sigfrid	DE - 82266 Inning	14.21, 26.61, 26.63, 28.1, 28.21, 28.5, 28.6, 29, 30.01, 31.5, 32, 33.1, 33.4, 36.21, X
von Knobelsdorff, Henning	DE - 53229 Bonn	24, 25, 27.3, 27.5, 28
von Saldern, Andreas	DE - 65719 Hofheim	23.2, 25, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35
Wambach, Martin	DE - 90491 Nürnberg	29.7, 30, 31.3
Weber, Dr. Edwin	DE - 07646 Stadtroda	20, 23, 24, 25, 36
Wegner, Ulrich	DE - 80802 München	22, 23, 24, 25, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 40.1, 40.2, 40.3
Wellens, Georg	DE - 53879 Euskirchen	34, 36.1, X
Welzl, Dr. Carola	DE - 50735 Köln	15.51, 15.9, 16, 20.1, 21.1, 24.13, 24.3, 24.4, 25.2, 28, 29.1, 29.2, 29.3, 29.4, 29.5, 34.2, 34.3, 36.1, X
Wielpütz, Wolfgang	DE - 45279 Essen	21, 27.5, 28, 29, 31, 34, X
Willig, Matthias	DE - 42799 Leichlingen	15.3, 15.5, 17, 18, 15.96, 22, 23, 24, 25, 34
Wimer, Prof. Dr. Helmut	DE - 58730 Fröndenberg	15, 16, 21.23, 24.52, 24.63, 24.66, 25.24
Wohlfarth, Dr. Werner	DE - 40789 Monheim	10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 40.1, 40.2, 40.3, X
Wolf, Dr. Erwin	DE - 22526 Ahrensburg	14, 15, 16, 21, 22, 24.3, 24.4, 24.5, 25.1, 26.1, 26.4, 26.5, 26.7, 26.8, 27.5, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 40.1, 40.2, 40.3, X
Wruk, Dr. Hans-Peter	DE - 25421 Pinneberg	10, 11, 12, 13, 14, 16, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 40.1, 40.2, 40.3, X
Zenk, Dr. Georg	DE - 64832 Babenhausen	33
ZER-QMS Zertifizierungsstelle der Recycling- und Entsorgungswirtschaft für Qualitäts-Management-Systems e.V.	DE - 50968 Köln	24, X
Zeschmann, Ernst-G.	DE - 21465 Wentorf	23.2
Ziegler, Klaus c/o SGS-ICS Gesellschaft für Zertifizierungen mbH	DE - 200095 Hamburg	26.7

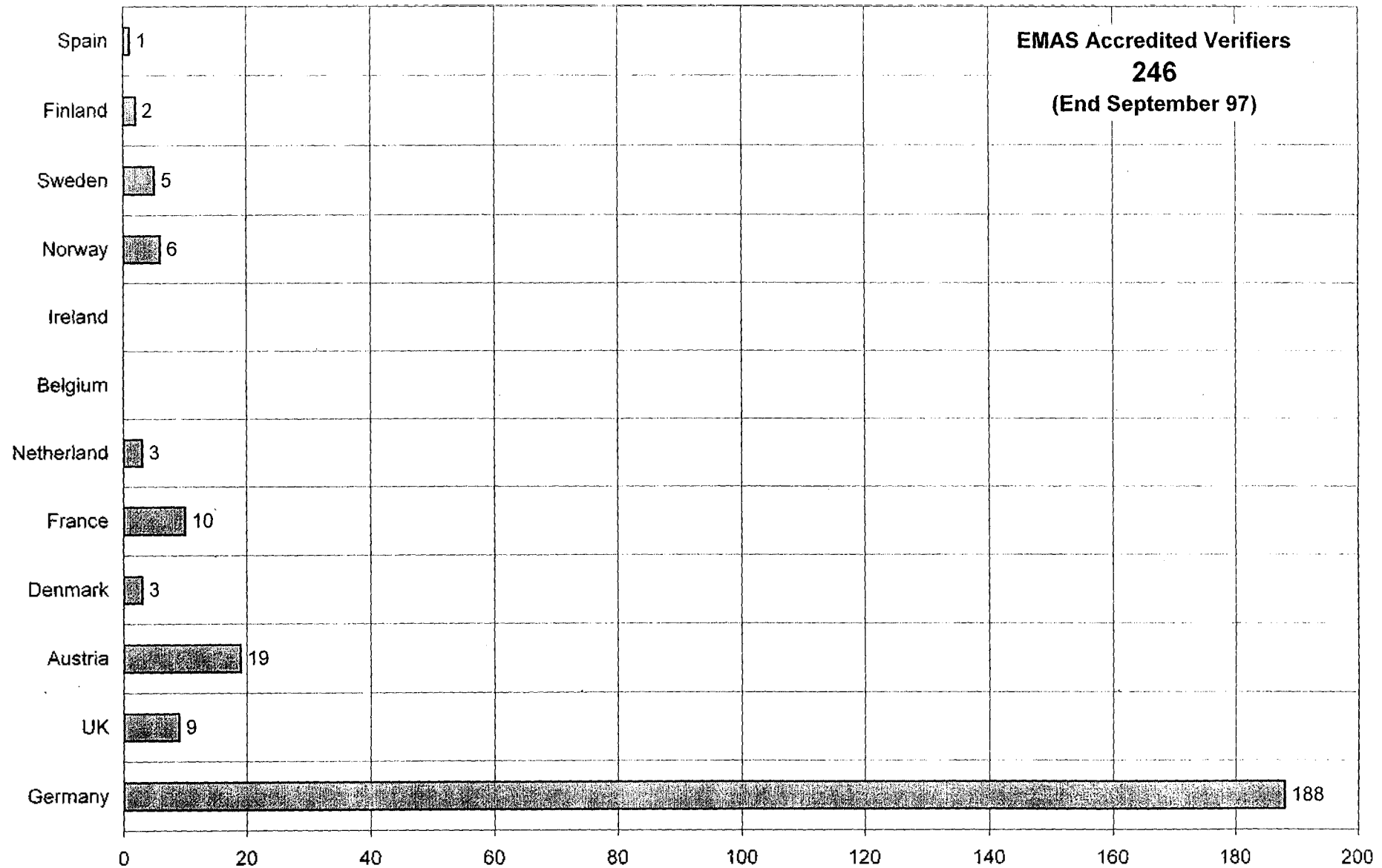
Title	Address	Industrial Sector (NACE Code)
Zintel, Peter	DE - 66119 Saarbrücken	16, 17.2, 17.3, 17.4, 17.5, 17.6, 17.7, 27.2, 27.3, 30, 31, 32, 33.2, 33.3, 33.4, 33.5
BVQI Denmark	DK - 7000 Frederica	15, 17, 20, 21, 22.2, 28, 36
Dansk Standard	DK - Charlottenlund	11, 15, 17, 21, 22.2, 24.1, 24.5, 24.6, 25, 27, 28, 29, 31, 32, 34, 40.3, X
Det Norske Veritas, Danmark A/S	DK - 9200 Aalborg SV	15.2, 17, 20, 21, 22.2, 23.2, 24.3, 25.2, 27, 28, 29.1, 29.2, 29.3, 29.4, 31, 34, 35.1, X
AENOR	ES - 28004 Madrid	21.1, 21.2, 24.1, 25.2, 29.2, 29.7, 30, 31.2, 31.3, 32.2, 32.3, 40.1, X
Det Norske Veritas (Finland) Oy/ab	FI - 00210 Helsinki	10.3, 15, 17.1, 17.2, 17.3, 17.4, 17.5, 17.6, 20.1, 20.2, 20.3, 21, 22, 23.2, 24.1, 24.2, 24.3, 24.5, 24.6, 24.7, 25, 26.1, 26, 28, 29.1, 29.2, 29.3, 29.4, 29.5, 29.7, 34, 35.1, 35.2, 35.4, 35.5, 36.5, 40, X
SFS Sertifiointi Oy	FI - 00241 Helsinki	21, 22.1, 24.1, 24.2, 24.3, 24.5, 24.6, 24.7, 25, X
Aubry Rémy	F - 94237 CACHAN Cedex	15, 16
Chapon Paul	F - 38240 Meylan	22.3, 23.2, 24, 24.2, 24.3, 24.4, 24.5, 24.62, 24.63, 24.64, 24.65, 24.66, 24.7, 25, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36
Lindquist Jan	F - 22100 Plerin	10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 20, 21, 22, 23.3, 24.2, 24.3, 24.4, 24.5, 24.62, 24.63, 24.64, 24.65, 24.66, 27.7, 25, 40
Niccollo Michèle	F - 13580 la Fare les Oliviers	22.3, 23.2, 24.1, 24.2, 24.3, 24.4, 24.5, 24.62, 24.63, 24.64, 24.65, 24.66, 24.7, 25
Pichon Michel	F - 38044 Grenoble Cedex 09	20, 21, 22.1, 22.2, 23.2, 24.1, 24.2, 24.3, 24.4, 24.5, 24.62, 24.63, 24.64, 24.65, 24.66, 24.7
Sabo Maurice	F - 65250 La Barthe de Nèste	10, 11, 12, 13, 14, 23.2, 24.1, 24.2, 24.3, 24.4, 24.5, 24.62, 24.63, 24.64, 24.65, 24.66, 24.7, 26.5
Société ECOPASS	F - 75008 Paris	15, 16, 22.3, 23.2, 24.1, 24.2, 24.3, 24.4, 24.5, 24.62, 24.63, 24.64, 24.65, 24.66, 24.7, 25, 26.5, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36
Ullmann Gabriel	F - 38410 Saint Martin d'Uriage	22.3, 23.2, 24.1, 24.2, 24.3, 24.4, 24.5, 24.62, 24.63, 24.64, 24.65, 24.66, 24.7, 25, X
Vanin Eric	F - 94237 CACHAN Cedex	22.3, 25, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36
Woilliez Xavier	F - 75008 Paris	31
Bureau Veritas Quality International BV	NL - 3000 CS Rotterdam	10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 40, X
Det norske Veritas Industry B.V.	NL - 3007 AN Rotterdam	10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 40, X
KPMG Certification	NL - 1070 BV Amsterdam	10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 40, X
Det Norske Veritas Region Norge AS	N - 1322 HØVIK	11, 13, 14, 15, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 40, X
Dovre Sertifisering AS	N - 4008 STAVANGER	11, 15, 16, 17, 20, 25, 28, 36.1
Grøner Certification AS	N - 3902 PORSGRUNN	15, 20, 21, 22, 24, 28, 29, 31, 33, 34.2, 35.5
Norwegian Certification System AS	N - 0212 Oslo	11, 15, 20, 24, 25, 26, 27, 30, 31, 32, 33, 35.1, 36.1
Scandpower Certification AS	N - 2007 KJELLER	11, 15, 21, 24, 25.2, 27, 28, 29, 31, 32, 35.117, X
TI Sertifisering AS	N - 0177 Oslo	24, 26, 27, 28, 29
Bureau Veritas Quality International Sverige AB (BVQI Sverige AB)	S - 411 21 Göteborg	14, 15.4, 15.6, 16, 17, 18, 19, 20.2, 20.3, 20.4, 20.5, 21.122, 23.2, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 40.2, 40.3, X
DNV Certification AB	S - 104 25 Stockholm	15, 21, 22, 23.1, 23.2, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 34, 35, X
SEMKO AB	S - 164 22 Kista	15, 22.1, 22, 24.3, 25.2, 28, 29, 31, 32, 34, 36, 40.1
SIS Certifiering AB	S - 113 82 Stockholm	14, 15, 16, 17, 18, 19.2, 19.3, 20.2, 20.3, 20.4, 20.5, 21, 22, 23.1, 23.2, 24, 25, 26.8, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 40.3, X
SP (Swedish National Testing and Research Institute)	S - 501 15 Borås	14, 15, 17, 18, 19.2, 19.3, 20, 22, 23.1, 23.2, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 40, X
UK Certification Services Ltd.	UK - Cheshire WA3 7QZ	10, 11, 13, 14, 24, 25, 26.4, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 40

List valid until 15 November 97

Note: NACE Code X - Treatment, destruction or disposal of solid or liquid waste

Title		Address	Industrial Sector (NACE Code)
BM TRADA Certification	UK - Buckinghamshire HP14 4NR	UK - Buckinghamshire HP14 4NR	14.2, 15.9, 20, 21.2, 22.2, 24.3, 25.2, 26.4, 28, 29, 30, 31.1, 31.3, 31.6, 36
British Approvals Service for Electric Cables	UK - Milton Keynes MK14 6AF	UK - Milton Keynes MK14 6AF	31.3
British Standards Institution	UK - Milton Keynes MK14 6LL	UK - Milton Keynes MK14 6LL	15, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 40, X
Bureau Veritas Quality International Ltd	UK - London SE1 1XF	UK - London SE1 1XF	15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, X
Det Norske Veritas Quality Assurance Ltd	UK - London SE1 9DE	UK - London SE1 9DE	11, 14, 20, 21.2, 22.1, 22.2, 22.3, 23.1, 23.2, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 35.3, 36, X
Electricity Association Quality Assurance Ltd.	UK - London SW1P 4RD	UK - London SW1P 4RD	23.3, 40.1
Lloyd's Register Quality Assurance Ltd	UK - Coventry CV3 4JF	UK - Coventry CV3 4JF	15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 36, 40.1, X
SGS Yarsley International Certification Services Ltd.	UK - West Sussex RH19 4HG	UK - West Sussex RH19 4HG	15, 21, 22, 24, 25.2, 27, 28, 29.1, 29.2, 29.3, 29.4, 29.5, 29.7, 31, 33.1, X

EMAS - Numbers of Accredited Verifiers by Member State



EMAS HelpDesk

Voicemail: +32.2.5112589 - Fax: +32.2.5115666

Email: helpdesk@emas.lu - Website: WWW.EMAS.LU

EMAS
EC Eco-Management
and Audit Scheme

П А Р А Р Т Н М А V

« U n i l e v e r »

UNILEVER: Μια εταιρία με περιβαλλοντική συνείδηση

Η Unilever είναι από τις μεγαλύτερες εταιρίες καταναλωτικών προϊόντων-τροφίμων, απορρυπαντικών και καλλυντικών, παγκοσμίως.

Εδώ και χρόνια, η Εταιρία έχει αναγνωρίσει ότι η υπεύθυνη περιβαλλοντική συμπεριφορά είναι μια αποφασιστικής σημασίας προϋπόθεση επιχειρηματικής επιτυχίας και επομένως βιώσιμης ανάπτυξης.

Αυτό γίνεται ιδιαίτερα φανερό από τη θέση του Προέδρου της Unilever, Niall FitzGerald, ότι:

“Όλοι εμείς στη Unilever, πιστεύουμε ότι έχουμε την ευθύνη να ενσωματώσουμε πλήρως την περιβαλλοντική συνείδηση και αντίληψη σε όλες τις δραστηριότητές μας. Η συνεχής βελτίωση της περιβαλλοντικής απόδοσης δεν αποτελεί απλά μια επιθυμία αλλά είναι ζήτημα επιβίωσης”.

Μια τέτοια θεώρηση των πραγμάτων είναι το αποτέλεσμα της συνειδητοποίησης των περιβαλλοντικών προβλημάτων και της σοβαρότητάς τους, κυρίως από την επιστημονική κοινότητα. Είναι χαρακτηριστικό ότι ορισμένα από τα προβλήματα αυτά, έχουν προ πολλού ξεπεράσει όχι μόνο τοπικές κοινωνίες και εθνικά σύνορα, και δεσπόζουν σαν προβλήματα όλου του πλανήτη. Οι άνθρωποι δείχνουν ολοένα αυξανόμενη ευαισθησία σε αυτά παρόλο που σε πολλές περιπτώσεις η συνειδητοποίηση των προβλημάτων δεν είναι άμεση και εύκολη από μεμονωμένα άτομα.

Περιβαλλοντική Πολιτική

Αυτή η θέση της ανώτατης διοίκησης της Unilever σε παγκόσμιο επίπεδο, μεταφράζεται σε μια σειρά πολιτικών, διοικητικών συστημάτων περιβαλλοντικής διοίκησης, αλλά και πρακτικών εργαλείων για τη μέτρηση της απόδοσης.

Συγκεκριμένα, η πολιτική της Unilever, αναφέρει τη δέσμευση της Εταιρίας να ικανοποιεί τις ανάγκες των πελατών και των καταναλωτών της, με υπευθυνότητα στο περιβάλλον, μέσα από συνεχή βελτίωση της περιβαλλοντικής της απόδοσης σε όλες τις δραστηριότητές της.

Η πολιτική αυτή απαιτεί και προϋποθέτει ότι:

- Διαπιστώνονται οι ανάγκες των πελατών και καταναλωτών. Στη διαδικασία αυτή εμπλέκονται οι λειτουργίες του marketing, των πωλήσεων και της έρευνας αγοράς.
- Βρίσκεται ο τρόπος με τον οποίο οι ανάγκες αυτές μπορούν να ικανοποιηθούν, με ταυτόχρονη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Στη διαδικασία αυτή εμπλέκονται τα τεχνικά χαρακτηριστικά και απαιτήσεις.
- Υποστηρίζεται ο ανοικτός και ειλικρινής διάλογος με το εξωτερικό περιβάλλον. Έτσι είναι δυνατόν να διαπιστώνονται αλλαγές στις ανάγκες, να εισακούγονται τυχόν προβληματισμοί και ανησυχίες, ώστε να αναθεωρούνται οι στόχοι και η πολιτική.

Η όλη διαδικασία πρέπει να είναι “κυκλική”, για να επιτυγχάνεται συνεχής βελτίωση και ανάπτυξη.

Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης

Προκειμένου να υλοποιηθεί η πολιτική αυτή, σε μια Εταιρία της πολυπλοκότητας και του μεγέθους της Unilever, και να συντονισθούν οι επιμέρους ενέργειες όλων των εμπορικών και παραγωγικών μονάδων, είναι αναγκαίο, και έχει οργανωθεί, ένα σύστημα περιβαλλοντικής διοίκησης, το οποίο περιλαμβάνει τα εξής βασικά σημεία:

1. Η ευθύνη της εφαρμογής της πολιτικής ξεκινάει από τη Διοίκηση
2. Έχουν οργανωθεί και λειτουργούν ομάδες και επιτροπές περιβάλλοντος, ασφάλειας και υγιεινής
3. Έχουν εγκατασταθεί πάγιες διαδικασίες έγκρισης, μέσα από τις οποίες μελετώνται και αξιολογούνται οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις κάθε προϊόντος και πρώτης ύλης
4. Όλοι οι εργαζόμενοι της Εταιρίας εκπαιδεύονται σε θέματα περιβάλλοντος, υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία
5. Έχουν εγκατασταθεί διαδικασίες επιθεώρησης του συστήματος περιβαλλοντικής διοίκησης, ώστε και να εξασφαλίζεται η εφαρμογή της πολιτικής, αλλά και να κινούνται οι απαραίτητες προληπτικές και διορθωτικές ενέργειες και να επιτυγχάνεται συνεχής βελτίωση

6. Τίθενται συγκεκριμένοι εσωτερικοί στόχοι, που βοηθούν στο να εστιάζεται η προσοχή σε περιοχές πρώτης προτεραιότητας, και δίνουν τη δυνατότητα να παρακολουθείται η πρόοδος.

Εργαλεία και Τεχνικές

Η Εταιρία χρησιμοποιεί και βελτιώνει εργαλεία και τεχνικές, μέσω των οποίων μετράται και αξιολογείται η περιβαλλοντική απόδοση των προϊόντων και δραστηριοτήτων της. Τέτοια εργαλεία είναι:

1. Η περιβαλλοντική έρευνα
2. Η επιλογή συστατικών των προϊόντων
3. Η ανάλυση κύκλου ζωής

Η αξιολόγηση των κινδύνων

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία

1. Γρηγορίου, Γ. Σαμιώτης, Γρ. Τσάλτας, "Η Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών (Rio De Janeiro) για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη. Νομική και Θεσμική Διάσταση. Παράρτημα: Τα νομικά κείμενα της Συνδιάσκεψης.", Αθήνα, (1993), Παπαζήση
2. Πιέρ Σαμουέλ, «Το φαινόμενο του θερμοκηπίου», Εναλλακτικές Εκδόσεις Οικολογική Σκέψη 7, 1992.
3. Μπράουν Λ., Φλαβίν Κ., Ποστέλ Σ., «Οικολογική Κρίση και Βιώσιμη Κοινωνία», Εναλλακτικές Εκδόσεις-Οικολογική Σκέψη 7, 1991.
4. Γρηγορίου Π., Σαμιώτης Γ., Τσάλτας Γρ., Παπαζήση, «Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών (Rio De Janeiro) για το περιβάλλον και την Ανάπτυξη. Νομική και Θεσμική διάσταση», Αθήνα 1993.
5. Μοδινός Μ., (Επιμέλεια) «Που βαδίζει ο κόσμος; Ο πλανήτης γη και η παγκοσμιότητα της οικολογικής κρίσης», Τροχαλία, Αθήνα 1992.
6. Βότσης Π., «Οικολογία. Μόλυνση και Ρύπανση του περιβάλλοντος», Δωδώνη, Αθήνα-Γιάννενα 1981.
7. Felix Guattari, «Οι τρεις Οικολογίες», Αλεξάνδρεια, 1991.
8. Μολυβιάτης Ν., «Περιβάλλον και Ελληνική περιφέρεια.», Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα 1997.
9. «Οικολόγοι και Πολιτική», Παρατηρητής, Αθήνα 1993.
10. Philippe Sands, Σιδέρης Ι., «Οικολογικές Τάσεις του Διεθνούς Δικαίου», Αθήνα 1996.
11. , Βλαβιανού Αρβανίτη Αγνή, «Βιοπολιτική. Στρατηγική των επιχειρήσεων για το βιο-περιβάλλον Διεθνής. Οργάνωση Βιοπολιτικής» Αθήνα 1994.
12. Παπασπηλιόπουλος Σπ., Παπαγιάννης Θ., Κουβέλης, «Το Περιβάλλον στην Ελλάδα 1991-1996», Σπ., Ίδρυμα Μποδοσάκη, Αθήνα 1996.
13. Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, «Πράσινο Βιβλίο για το Αστικό Περιβάλλον», Βρυξέλλες 1990.
14. ΕΟΠ, «Το περιβάλλον στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Έκθεση για την επανέξέταση του 5ου προγράμματος περιβαλλοντικής δράσης», Κοπεγχάγη 1996.
15. Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινοτήτων, Γενική Δ/ση XI, «Στόχος η αειφορία. Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σχετικά με την πολιτική και δράση για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη», Λουξεμβούργο 1993.
16. Γενική Δ/ση XI, «Πρόαγωγή της Ευρωπαϊκής περιβαλλοντικής πολιτικής στον 21ο αιώνα.», Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινοτήτων», Λουξεμβούργο 1996.
17. Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος., ΕΟΠ 1994.

18. «Χρηματοδοτικά μέσα για το περιβάλλον», Ευρωπαϊκή Ένωση, Λουξεμβούργο 1994.
19. «Διεθνή Περιβαλλοντικά καθεστώτα», Ραυτόπουλος Ευ.-Γαβουνέλη Μ., Πάντειο Πανεπιστήμιο 1994.
20. «Ευρωπαϊκό και Θεσμικό πλαίσιο και προστασία του περιβάλλοντος (Jean Monnet)», Πάντειο Πανεπιστήμιο 1991.
21. «Caring for our future», 25 Issues at a glance, Brussels 1997.
22. ΕΕΡΑΛΙ, (1995), «Vade-Mecum στην οικολογική διαχείριση και στον οικολογικό έλεγχο». Special report.
23. «Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης EMAS και προώθηση του Κοινοτικού Κανονισμού 1836/93 στις ελληνικές επιχειρήσεις». Πρακτικά Συνεδρίου Δεκέμβριος 1996.
24. «Διασφάλιση ποιότητας: ISO 9000 και η εφαρμογή του στην Ελλάδα. (Α' και Β' Μέρος)», ΤΕΕ: Τεχνικά χρονικά (1995). Τεύχη 6/95 και 1/96).
25. Καυκαλάς Γρ., (1996), «Χωροταξική Διαχείριση και Προστασία Περιβάλλοντος από τη Συγκέντρωση Βιομηχανικών Δραστηριοτήτων σε Παράκτιες Περιοχές».
26. Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινοτήτων, Γενική Δ/ση XI, , «Προαγωγή της Ευρωπαϊκής περιβαλλοντικής πολιτικής στον 21ο αιώνα», Λουξεμβούργο, (1996)
27. Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων-Αντιπροσωπεία στην Ελλάδα, «Η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Περιβάλλον, 1993, Αθήνα
28. «Αφιέρωμα στα Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης», (1996)
29. Χρ. Θεοχάρη, (1996), «Περιβαλλοντική Διαχείριση και Οικολογικός Έλεγχος EMAS», άρθρο Ανακύκλωση «Αφιέρωμα στην περιβαλλοντική Διαχείριση», 12/96
30. Αν Σπανός, (1994), «Iso Και Ολική Ποιότητα. Δυο έννοιες με διαφορετικό περιεχόμενο». Άρθρο στον Οικονομικό Ταχυδρόμο 10/94, Αθήνα.
31. Θεοφανόπουλος Π., (1995), «Η ποιότητα στην Ενιαία Αγορά», Άρθρο στα Τ.Ε.Ε. 11-12/95.
32. Τζόγιος Α., (1995), «Η στρατηγική σημασία της ανάπτυξης των συστημάτων διασφάλισης ποιότητας από τις ελληνικές επιχειρήσεις-ποιότητα και διοίκηση», Άρθρο στα Τεχνικά Χρονικά, 11-12/95.
33. Λογοθέτης Νικολάου, «Μανατζμέντ Ολικής Ποιότητας-Από τον Deming στον Taguchi και το Στατιστικό έλεγχο των Διεργασιών (SPC)», Interbooks και TQM Hellas, Αθήνα.
34. Π. Θεοφανόπουλος, «Ποια Η Σημασια Του ISO Στην Ελληνική Επιχείρηση». Άρθρο στον Οικονομικό Ταχυδρόμο, 10/94.
35. Μ. Δαμίγος, (1996), «Συστήματα Διαχείρισης και ελέγχου του περιβάλλοντος και επιχειρήσεις», άρθρο Ανακύκλωση «Αφιέρωμα στην περιβαλλοντική Διαχείριση», 12/96
36. Εμμ. Κακκαράς, Δ. Γιαννακόπουλος, (1996) «Το Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης EMAS-Μεθοδολογία-Πρακτική Εφαρμογή», Εισήγηση στο ΕΜΠ,

Το Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης EMAS και η προώθηση του Κοινοτικού Κανονισμού 1863/93 στις Ελληνικές Επιχειρήσεις

37. Χριστοφορίδης Α., Μεταξάς Μ., Ψημμένος Σ. Ζαχαρίας Ν, (1995) «Τα αποτελέσματα από την πιλοτική εφαρμογή του EMAS στην Ελλάδα. Προτάσεις-Προοπτικές», HELECO '95, Αθήνα
38. Σκούρτος Μ. (1995), Κοντογιάννη Αρ. «Μέθοδοι Οικονομικής Αξιολόγησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων: Διεθνής εμπειρία, πρακτικές δυνατότητες και θεσμικοί περιορισμοί στην Ελλάδα», ΤΟΠΟΣ, 11/96
39. Γιαννακούρου Τζ., «Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση, Ανταγωνιστικότητα και Χωρική Δικαιοσύνης θεσμικά διλήμματα και προκλήσεις της ευρωπαϊκής πολιτικής». ΤΟΠΟΣ, 11/96

Αγγλική Βιβλιογραφία

40. National Accreditation council for certification bodies environmental accreditation criteria, (1996)
41. For bodies certifying the conformity of Environmental Management Systems with BS 7750:1994
42. For Environmental Verifiers for the ECO Management and Audit Scheme Regulation (EMAS)
43. The Official Journal of the European organisation for Quality, (1996), Quality in Europe: Winning Together
44. European Commission. Directorate-General III, industry, (1995), A European Quality Promotion Policy or the European way toward Excellence.
45. Commission of the European Communities, Commission Information on eco-labelling. Europe Environment our joint future DGXI for the quality of life (Issues 1993-1996).
46. CEC (1992), Proposal for a Resolution of the Council of the EC on a Community programme of policy and action in relation to the environment and sustainable development COM (92)93 final.
47. CEC (1992), Proposal for a Council Regulation (EEC) allowing voluntary participation by companies in the industrial sector in a Community Eco Audit Scheme, OJ C76.
48. CEC (1993), Council Regulation (EEC) no 1836/93 allowing voluntary participation by companies in the industrial sector in a Community eco management and audit scheme.
49. CEC (1995), Progress Report on the European Community Programme of Policy and Action in Relation to the Environment and Sustainable Development "Towards Sustainability" COM(95)624 Final.
50. ANKO S.A., (1995), Results from the pilot application of EMAS in industries of the Western Greece, Report for the CEC.
51. EMAS: a guide for environmental management final draft, 1994.

52. Wilson, P. EC DGXI, (1995), The Community EMAS: an overview progress to date and current issues.
53. Agenda 21, the first five years, Implementation of Agenda 21 in the European Community, European Community 1997.
54. EEA Annual Report 1995, European Environment Agency. European Environment Agency, Copenhagen 1995.
55. Inside ISO 14000-The Competitive Advantage of Environmental Management, Don Sayre, 1996, St. Lucie Press
56. British Standard BS 7750: 1994, Specification for Environmental Management Systems.
57. Commission of the European Communities(1996), «Progress report from the Commission on the implementation of the European Community Program of policy and action in relation to the environment and sustainable development», Brussels: CEC
58. ISO 14 000: 199X, ISO/TC/207SC1/WG2N80 rev., Committee Draft prepared by ISO /TC/207SC1/WG2; 1995